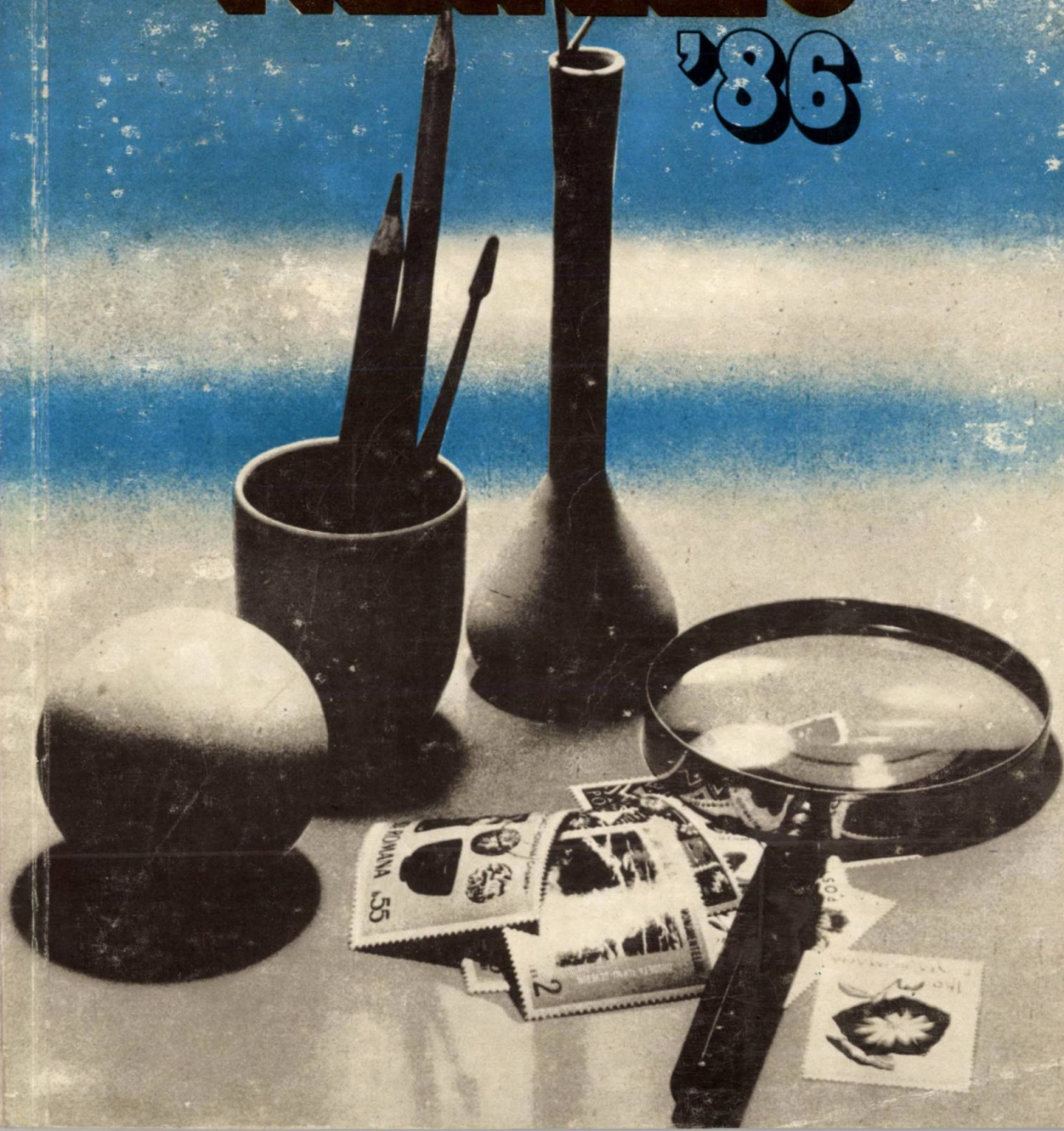

ALMANAH FILATELIC '86

Rompresfilatelia

UREAZĂ TUTUROR FILATELIȘTILOR ȘI
COLABORATORILOR SĂI

La Mulți Ani

1986

A red line forming a rectangular border with a scalloped or wavy edge, enclosing the central text.

**ALMANAH
FILATELIC
1986**

HAMAMIA
FLETTER
1989

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA

Nr.

blemele infăptuirii conser
principiului construirii
mului cu poporul și pe
nr. ale creșterii rolului
ganismelor der

vente a
socialis
ntru p
statu
ocra

Almanahul filatelic 1986

De la prima sa apariție, Almanahul filatelic a devenit o permanentă a fiecărui sfârșit de an.

Adresându-se nu numai colecționarilor de mărci poștale, ci și celor care au auzit cît de cît de filatelie, Almanahul filatelic pune la dispoziția cititorului articole de cultură generală filatelică, studii, un dialog continuu între marca poștală și multiplele activități ale vieții de zi cu zi, o lectură variată și atractivă.

Cel de-al nouălea număr al acestei publicații își face apariția sub auspiciile generoase ale viitorului an, proclamat de Organizația Națiunilor Unite ca Anul Internațional al Păcii.

Consacrînd numeroase pagini dorinței omenirii de Pace, reflectării ei în filatelie, momentelor importante din istoria Patriei, 65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, 600 de ani de la începutul domniei lui Mircea cel Bătrîn, 150 de ani de la revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, articole avînd ca temă istoria poștală, întreguri poștale, maximafilie, mecanotellie, marcofilie, astrofilatelie și bineînțeles articole ce privesc marca poștală în sine și activitatea filatelică din țară.

Sperăm ca Almanahul filatelic 1986 să fie de un real folos filateliștilor noștri, să-și aducă contribuția la îmbogățirea literaturii filatelice.

În prag de An Nou, dorim tuturor iubitorilor mărcii poștale românești,

„LA MULȚI ANI“ !

65 DE ANI DE LA FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Viguroasa ascensiune a poporului român pe drumul progresului și civilizației, marele său potențial de scrutare și abordare novatoare a timpului, de plămădire și prospectare a viitorului își sintetizează supremele virtuți în ființa partidului clasei muncitoare, rodul cel mai de preț al tuturor valorilor și tradițiilor progresiste născute pe meleagurile românești. Prin partidul comunistilor, poporul român și-a încununat secole de neîntrerupte jertfe și victorii a generații și generații de înaintași, și-a înfăptuit acea legătură dialectică, — trecut-prezent-viitor — ca temelie și resort de propulsare a țării pe cele mai impunătoare culmi ale viitorului.

Generat de realitățile și imperativele solului național, ancorat în realitățile țării, partidul comunistilor români este, prin cugetul și acțiunea sa, purătorul și promotorul celei mai dinamice perioade din istoria României, în el întruchipându-se forța și capacitatea de creație a întregului popor român, sensul cel mai revoluționar al înaintării noastre pe treptele timpului. Întreaga sa istorie este proba vie a faptului că, Partidul Comunist Român își trage seva și vitalitatea din glorioasa istorie de milenii a poporului nostru, din toate evenimentele și luptele desfășurate de-a lungul vremurilor; el își afirmă hotărîrea de a asigura, în noile condiții istorice, dezvoltarea continuă, pe o nouă treaptă, a civilizației și vieții întregului nostru popor, de a-i făuri un viitor demn și liber, viitorul comunist.

La scara istoriei noastre multimilenare, 65 de ani de viață și luptă ai Partidului Comunist Român nu reprezintă o perioadă prea îndelungată. Dar prin drumul parcurs de popor sub conducerea sa, prin transformările sociale al căror inițiator și conducător a fost și este, prin uriașa influență pe care a cîștigat-o în societatea noastră, acești ani se înscriu ca o adevărată epocă istorică. „Niciodată în România — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român — n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată și glorioasă, care să fi luptat cu abnegație și să fi realizat atît pentru fericirea poporului român, pentru măreția națiunii noastre. Partidul nostru s-a născut și a crescut odată cu proletariatul, destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român“.

Rezultat al dezvoltării mișcării muncitorești din patria noastră, a partidului clasei muncitoare făurit în urmă cu peste nouă decenii, Partidul Comunist Român, tocmai pe temeiul unor asemenea rădăcini istorice adînci, și a unei bogate expe-

riențe de luptă a putut să ridice pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a celorlalte forțe democratice și patriotice progresiste ale societății, pentru o viață mai bună, pentru drepturi și libertăți sociale, pentru progres și prosperitate. Prin făurirea Partidului Comunist Român, la 8 Mai 1921, și sub conducerea acestui partid, clasa muncitoare a fost prezentă și și-a spus cuvântul în problemele fundamentale care frământau societatea românească, în toate evenimentele importante ale țării. În 1921 s-a creat un partid puternic la nivelul României întregite, fundamental deosebit de celelalte partide politice din România acelei etape istorice. Partidul Comunist Român intra în viața politică a țării pe marea poartă a istoriei, abordând și luptând pentru rezolvarea problemelor majore ale poporului român, vitale pentru soarta dezvoltării viitoare a națiunii române. Idealurile sociale și naționale ale clasei noastre muncitoare, expresie organică a intereselor întregului popor, a imperativelor dezvoltării societății românești, au fost consecvent promovate prin bătălii eroice, al căror fundal l-a format spiritul de solidaritate și unitate a forțelor muncitorești, progresiste și democratice.

În cursul eroicelor bătălii de clasă, desfășurate cu abnegație și spirit de sacrificiu în condiții dintre cele mai complexe și grele, Partidul Comunist Român — deși din 1924 până în 1944 a activat în ilegalitate — s-a dovedit la înălțimea misiunii sale istorice, călăuzind proletariatul, masele muncitoare la victoria în lupta asupra claselor exploatare, pentru făurirea orînduirii noi, socialiste.

Animați de un fierbinte patriotism, comuniștii, antrenînd forțele socialiste mereu mai largi, s-au aflat în primele rînduri ale luptei aprige împotriva politicii claselor dominante de înfeudare a țării față de puterile imperialiste, împotriva fascizării țării și atragerii ei în orbita Germaniei hitleriste și a celorlalte state fasciste și revizioniste militariste. Stau mărturie nepieritoare marile bătălii de clasă din deceniul al patrulea al secolului nostru, largile acțiuni și manifestații patriotice, antifasciste pentru apărarea integrității și suveranității României, împotriva pericolului fascist și revizionist. Este o mare mîndrie pentru noi să știm că tînărul care își afirmase încă din acei ani o gîndire cutezătoare, revoluționară, privind dezvoltarea viitoare a patriei, a fost în fruntea acestor acțiuni, iar astăzi conduce de peste două decenii, cu abnegație și clarviziune politică, destinele istorice ale poporului român, drumul patriei spre progres și civilizație.

Între numeroasele momente care pun în lumină marile calități de organizator și conducător politic, spiritul de profund patriotism revoluționar, ale celui ce conduce azi destinele partidului și ale țării, s-a impus, pentru memoria istoriei, rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în pregătirea și organizarea marii demonstrații antifasciste și patriotice de la 1 Mai 1939, continuare firească a luptelor muncitorești, afirmare puternică a combativității clasei muncitoare, a hotărîrii poporului român de a se opune fascismului și politicii sale războinice.

Idealurile promovate de partidul comuniștilor români, lupta sa eroică și plină de jertfe au fost liantul și cheia marii biruințe din august 1944, înscrisă sub semnul preluării în mîinile proprii de către popor a destinului său. Moment crucial, deschizător de epocă nouă în istoria României, victoria insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste a deschis calea unor însemnate prefaceri în viața țării, a poporului român, marcînd trecerea la edificarea socialismului, ideal îmbrățișat și promovat de cei mai luminoși vizionari ai poporului nostru încă în urmă cu peste un veac.

Succesele construcției socialiste obținute mai ales după Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrează justetea activității teoretice și practice a partidului nostru, care aplică creator legile obiective ale dezvoltării economico-sociale, principiile generale ale socialismului științific, concepția materialist-dialectică și istorică la condițiile concrete ale României, îmbogățind teoria cu privire la edificarea societății cu concepte și teze noi. Ele situează patria noastră printre puținele țări din lume a căror dezvoltare economică înregistrează o linie continuu ascendentă, dinamică și echilibrată. Marile realizări obținute în anii socialismului în dezvoltarea forței economice a țării sînt

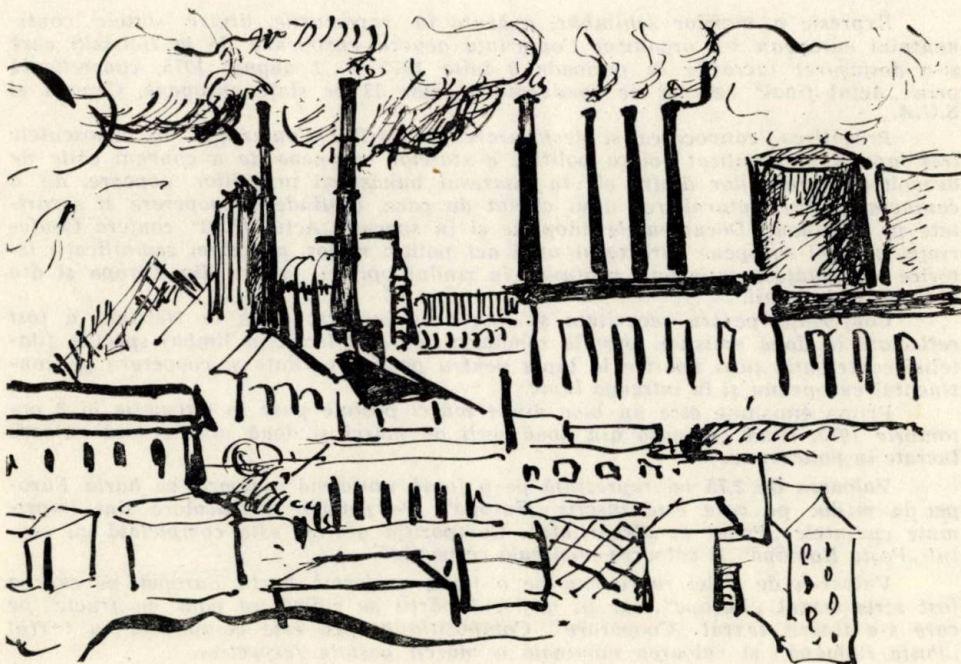
rodul activității neobosite, pline de abnegație, a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a întregului nostru popor, fără deosebire de naționalitate în jurul încercatei forțe politice — Partidul Comunist Român.

Marile înfăptuiri în toate domeniile, obținute pe parcursul unei perioade de aproape patru decenii de muncă avântată — perioadă în cadrul căreia se profilează distinct cele două decenii de la Congresul al IX-lea, de când în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — ilustrează elocvent capacitatea creatoare, patriotismul fierbinte ale partidului nostru comunist, forța politică conducătoare, centrul vital al națiunii noastre care acționează cu consecvență pentru edificarea pe pământul României a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Este, în același timp, un adevăr incontestabil că, în perioada de când la cîrma partidului și statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreaga activitate internațională a P.C.R. s-a ridicat pe o nouă treaptă, calitativ superioară, a cunoscut o intensificare remarcabilă, un dinamism fără egal în întreaga sa istorie. Modul riguros științific și profund revoluționar cu care sînt abordate și tratate conținutul epocii contemporane, tendințele care se confruntă pe arena mondială, gravele pericole pe care le antrenează lupta pentru sfere de influență, concluziile privind direcțiile în care trebuie acționat pentru salvagardarea păcii găsesc un profund ecou în rîndul forțelor înaintate de pretutindeni, evidențiază că partidul nostru este pe deplin angajat în lupta pentru rezolvarea acestora în concordanță cu năzuințele vitale de pace și progres ale popoarelor.

Unitatea de nezdruccinat a poporului în jurul partidului, încrederea neștirbită și adeziunea întregii națiuni față de politica sa internă și externă reprezintă chezașia înfăptuirii cu succes a programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Mircea Mușat

Contribuții românești la conferințele pentru securitate, cooperare și pace în Europa, reflectate în emisiuni filatelice

Edificarea securității și dezvoltarea cooperării în Europa și în lume ocupă un loc primordial în politica externă a Partidului Comunist Român, a României socialiste. În vederea realizării acestor importante obiective, România, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au adus o contribuție substanțială prin ideile, propunerile și inițiativele prezentate în fiecare etapă a evoluției situației europene. Printre acestea se evidențiază contribuția românească în orientarea, încă de la început, a acțiunilor în direcția dezvoltării neîngrădite a raporturilor politice, economice, tehnico-stiințifice, cultural-artistice și în alte domenii dintre statele continentului. De asemenea, țara noastră a militat pentru o Europă formată din state libere și independente, care să conlucreze activ pentru pace, dezarmare și dezvoltare, pe fundalul trainic al respectării orinduirii sociale, al independenței și suveranității fiecărui stat, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotări dezvoltarea economică și socială corespunzător voinței sale, fără nici un amestec din afară, soluționarea tuturor problemelor exclusiv prin mijloace pașnice, prin negocieri. În acest context se manifestă interesul popoarelor europene de a îmbunătăți și intensifica relațiile dintre ele, de a contribui la lupta pentru pace și securitate, pentru o Europă unită în diversificarea orinduirilor social-politice.

Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki

Expresie a marilor schimbări apărute în raporturile dintre statele continentului european s-a organizat Conferința general-europeană de la Helsinki care și-a desfășurat lucrările în perioada 3 iulie 1973 — 1 august 1975, concretizată prin „Actul final” semnat de conducătorii celor 33 de state europene, Canada și S.U.A.

Pregătirea, convocarea și desfășurarea lucrărilor Conferinței, în cunoscutele trei faze, a materializat voința politică a statelor europene de a conveni căile de dezvoltare a relațiilor dintre ele în interesul bunăstării propriilor popoare, de a conlucrea pentru statornicirea unui climat de pace, destindere, cooperare și securitate pe continent. Documentele adoptate și în special „Actul final” conferă Conferinței general-europene caracterul unui act politic major, ale cărei semnificații istorice îndreptătesc satisfacții profunde în rindul opiniei publice din Europa și din alte părți ale lumii.

Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki a fost reflectată în două emisiuni poștale românești, care reflectă, în limbaj specific filateliei contribuția țării noastre la lupta pentru pace, securitate și cooperare pe continentul european și în întreaga lume.

Prima emisiune este un bloc din 4 mărci poștale puse în circulație la 2 octombrie 1973, fiind compusă din două serii de mărci și două viniete fără valoare lucrate în policromie.

Valoarea de 2,75 lei reprezintă pe o fontă uniformă o floare, cu harta Europei la mijloc pe care este înscris „Europa”. Pe petalele multicolore sînt imprimare cuvintele „Pace” și „Securitate”. Compoziția grafică este completată cu textul „Poșta Română” și valoarea nominală respectivă.

Valoarea de 5 lei reprezintă pe o fontă uniformă harta Europei, pe care a fost scris textul „Europa”, iar în mijlocul hărții se ridică un pom cu fructe pe care s-a tipărit textul „Cooperare”. Compoziția grafică este completată cu textul „Poșta Română” și valoarea nominală a mărcii poștale respective.

Prima vinieta redă clădirea în care s-au desfășurat lucrările Conferinței general-europene, pe care a fost scris „Helsinki”, iar a doua vinieta reproduce clădirea în care s-a ținut coniferința, înscriindu-se „Geneva”, indicînd locul unde se desfășurau lucrările Conferinței la data punerii în circulație a emisiunii.

Intregul bloc este încadrat de textul de culoare roșie „Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, Helsinki — 1973 — Geneva”. Formatul mărcilor și al vinietelor este de 42/27 mm, iar sistemul de imprimare este heliogravura, în 4 culori. Bloc dantelat. Tiraj: 25.000 blocuri, gumate, a două serii de mărci și cîte o vinieta, dantelate, care cuprinde pe primul rînd valoarea 1 și 2 plus vinieta Helsinki, iar pe al doilea rînd, vinieta Geneva, plus valoarea 3 și 4.

A doua emisiune, pusă în circulație la 30 iulie 1975, este alcătuită dintr-un bloc de 4 valori, cu un format de 42/27 mm fiecare marcă și o colită nedantelată cu un format de 84/104 mm cu marca de 52/42 mm.

Sistemul de imprimare al mărcilor heliogravură.

Blocul compus din cele 4 mărci poștale dantelate, două avînd valoarea de 2,75 lei și două de 5 lei, încadrate într-o ramă albă pe care s-a înscris textul „Conferința pentru securitate și cooperare în Europa”.

— Prima valoare de 2,75 lei prezintă harta fizică a Europei, o ramură de măsline, simbol al păcii și textul „Poșta Română”;

— a doua valoare de 5 lei reproduce o carte deschisă, simbol al culturii, pe filele căreia sînt reprezentate industria și agricultura, și textul „Poșta Română”;

— a treia valoare de 5 lei reprezintă un grup de 6 copii care se joacă, doi pomi, o minge, un câțel și textul „Poșta Română”;

— a patra valoare de 2,75 lei reprezintă 7 porumbei, simbol al păcii, care zboară în jurul soarelui, și textul „Poșta Română”.

Colița nedantelată — tipărită în unicat pe hîrtie cretată și numerotată cu roșu — reproduce harta Europei, textele „Poșta Română” și valoarea nominală de „10 L”. Marca este încadrată într-o manșeta albă și o manșetă gri cu textul „Conferința pentru securitate și cooperare în Europa”. Pe manșeta albă a coliței,

sub marcă, este înscris un citat deosebit de sugestiv din Raportul tovarăşului Nicolae Ceauşescu la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român din 25 noiembrie 1974.

Reuniunea de la Belgrad şi perspectivele continuării procesului edificării securităţii europene

În perioada 4 octombrie 1977 — 9 martie 1978 şi-a desfăşurat lucrările Reuniunea pregătitoare de la Belgrad a reprezentanţilor statelor participante la Conferinţa pentru securitate şi cooperare în Europa, ținută pe baza prevederilor Actului final, referitoare la „Urmările Conferinţei”. România a participat la această reuniune cu hotărîrea de a contribui la realizarea deplină a mandatului acesteia. Delegaţia noastră a acţionat pentru elaborarea unui document politic, de substanţă, echilibrat, care să cuprindă hotărîri şi măsuri concrete de natură să dinamizeze procesul de aplicare a Actului final, prezentînd propuneri constructive cu privire la măsuri de dezarmare, de dezangajare militară şi de creştere a încrederii; stimularea cooperării economice, în special în domeniul industriei şi al agriculturii; accesul la cuceririle ştiinţei şi tehnologiei moderne; luarea în considerare a intereselor ţărilor în curs de dezvoltare din Europa; contribuţia activă a statelor semnatare ale Actului final la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale; dezvoltarea şi diversificarea colaborării culturale şi artistice general-europene, extinderea activităţilor de tineret etc. Aceste propuneri s-au bucurat de un larg sprijin, iar multe dintre ele, — în special cele din domeniile economic şi cultural, fuseseră convenite preliminar, mai înainte ca refuzul unor delegaţii de a negocia cu adevărat un document de substanţă să blocheze, practic, finalizarea acestei părţi esenţiale din documentul final al reuniunii.

Totodată, delegaţia română a manifestat receptivitate faţă de propunerile şi iniţiativele avansate de alte ţări, care erau pornite din dorinţa reală de a da un nou impuls continuării şi adîncirii procesului edificării securităţii şi dezvoltării cooperării în Europa.

România a acordat şi la Belgrad o atenţie deosebită stabilirii modalităţilor concrete de conlucrare multilaterală în viitor, în cadrul „Urmărilor C.S.C.E.”. Astfel, delegaţia ţării noastre a prezentat, în această privinţă, propuneri care au constituit baza de redactare a hotărîrilor consemnate în documentul final al reuniunii.

În sfîrşit, delegaţia română a desfăşurat o activitate susţinută, alături de delegaţiile altor ţări mici şi mijlocii, pentru stricta respectare şi aplicare a normelor democratice de procedură şi de lucru ale C.S.C.E. care, în ciuda încercărilor unora de a le eluda sau vicia, şi-au dovedit trăinicia şi caracterul înnoitor.

Lucrările pregătitoare şi Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa, de la Belgrad, au fost reflectate într-o interesantă emisiune de mărci poştale româneşti alcătuită din două coliţe filatelice, pusă în circulaţie la 28 iunie 1977.

Coliţa nedantelată este formată dintr-o marcă poştală, încadrată de o manşetă, galben-roz, pe care este scris „Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa”. Desenul mărcii reprezintă harta Europei, un avion românesc în zbor, două clădiri simbolice din Bucureşti şi Belgrad şi textele „Poşta Română”, „Poşta aeriană”, precum şi valoarea nominală a mărcii de „10 lei”.

Formatul coliţei este de 90/75 mm cu marca poştală nedantelată de 54/48 mm.

Coliţa dantelată este formată dintr-o marcă poştală încadrată de o manşetă ocru-galben pe care s-a tipărit acelaşi text ca la coliţa nedantelată. Desenul mărcii reprezintă imaginea stilizată a Aeroportului Otopeni, avionul prezidenţial român în zbor deasupra aeroportului, spre Belgrad, iar în partea dreaptă a compoziţiei, o pionieră şi un pionier salutînd pasagerii din avion.

Culorile mărcii sînt albastru, galben și roșu, cu manșetă ocră-gălbui. Valoarea nominală a colîței este de 10 lei. Formatul este de 80/70 mm, cu marca poștală de 54/42 mm.

La ambele colîțe, sistemul de imprimare este heliogravură, în unicat, 4 culori, pe hîrtie cretată. Colîța nedantelată este numerotată cu roșu și cea dantelată cu negru. Tirajul este de 38.500 colîțe nedantelate și 150.000 colîțe dantelate.

Reuniunea de la Madrid a reprezentanților statelor participante la C.S.C.E.

În perioada 11 noiembrie 1980 — 9 septembrie 1983 reprezentanții statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa s-au întrunit la Madrid conform prevederilor Actului final referitor la „Urmărilor Conferinței”, precum și pe baza celorlalte documente adoptate în cursul procesului desfășurării C.S.C.E.

Reuniunea de la Madrid s-a întrunit în împrejurări marcate de evoluția deosebit de complexă și contradictorie a situației internaționale, de accentuarea gravă a încordării și amplificării fără precedent a cursei înarmărilor, acumulării celor mai mari efective militare, a unui uriaș arsenal de armamente din cele mai perfecționate, inclusiv rachete nucleare și mijloace de distrugere în masă, arme care sporesc gradul de insecuritate, pericolul unui război nuclear, care pun în primăjdie destinele civilizației, viața tuturor națiunilor europene, însăși existența omenirii.

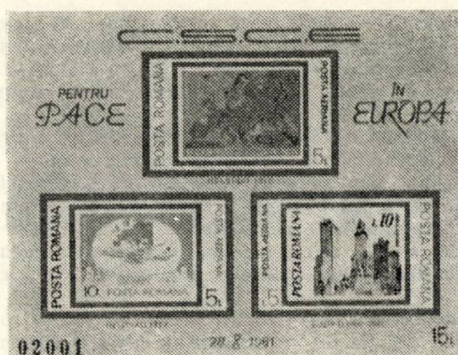
În aceste condiții extrem de grave, țara noastră a pus în fața reuniunii necesitatea de a se trece neîntîrziat la acțiuni pentru a determina o cotitură hotărîtoare în direcția politicii de pace, destindere, colaborare și independență în Europa. Totodată, a atras atenția că problema securității europene nu este și nu poate fi concepută ca un gest de bunăvoință sau ca un avantaj acordat unuia sau altuia, ci este o necesitate vitală imperioasă, de stringentă urgență pentru absolut toate statele participante la C.S.C.E. Și, de aceea, trebuie acționat pentru a opri evoluția periculoasă a situației de pe continentul european, de a găsi, într-un spirit de deplină luciditate și înțelegere, măsuri concrete pentru traducerea în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki, privind intensificarea luptei unite a tuturor popoarelor continentului pentru a impune dezarmarea și înlăturarea pericolului unei catastrofe nucleare, pentru o Europă unită, a colaborării, securității și păcii.

Subliniind că în Europa conviețuiesc țări cu sisteme social-politice diferite, dar că popoarele europene au vechi tradiții de colaborare și prietenie, dezvoltarea fiecărei țări s-a realizat într-o strinsă interdependență cu alte țări de pe acest continent, pornind de la realitățile din Europa, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a spus: „Indiferent de deosebiri de orinduire sociale, trebuie să dezvoltăm această interdependență, să realizăm o unitate a națiunilor europene în vederea realizării politicii de destindere și pace, de progres economic și social. Nu ne-am gândit și nu avem în vedere nici o formă organizatorică în acest sens, dar considerăm că mai presus decât formele organizatorice stă interesul de a nu diviza Europa, ci de a o păstra unită, de a acționa împreună cu toate statele, în strinsă colaborare, pentru realizarea obiectivelor de progres, de pace, de independență națională“. În spiritul acestor substanțiale îndrumări, delegația României a acționat cu hotărâre pentru buna desfășurare a lucrărilor reuniunii, pentru încheierea ei cu rezultate cât mai bune, pe măsura așteptărilor popoarelor din țările europene și din toate statele lumii.

Filatelia românească s-a manifestat ca un participant activ în cadrul nobilei cauze a Conferinței pentru Securitate și Cooperare de la Madrid. Exemple concludente sînt cele trei emisiuni postale care reflectă contribuția țării noastre la desfășurarea lucrărilor acestei reuniuni.

30 septembrie 1980. S-a pus în circulație o emisiune alcătuită dintr-o coliță dantelată și una nedantelată. Desenul coliței dantelate reproduce clădirea Marii Adunări Naționale din București avînd înscris textul „Poșta Română“ și valoarea nominală de „10 L“. Pe manșeta coliței, de fontă portocalie, s-au imprimat drapeul românesc și textul „Conferința pentru securitate și cooperare în Europa — Madrid 1980 — Reuniunea C.S.C.E.“. Formatul coliței este de 90/78 mm cu marca poștală 54/42 mm.

Pe colița nedantelată este paginată Piața Spaniei din Madrid și clădirea în care s-au desfășurat lucrările reuniunii. Marca poștală este completată cu textele: „Poșta Română“ și „Poșta aeriană“, precum și valoarea nominală de „L. 10“. Pe manșeta coliței este reprodus un citat din Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu

la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, tipărit pe o fontă de bronz auriu, înconjurat în tricolor.

Formatul coliței este de 105/79 mm, sistemul de imprimare heliogravură pe hirtie cromo, în șase culori. Tirajul: cea dantelată 150.000 bucăți numerotate cu negru și cea nedantelată 48.000 bucăți numerotate cu roșu.

Emisiunea din 28 octombrie 1981, formată dintr-o coliță nedantelată. Pe coliță sînt reproduse mărcile cu aceeași temă puse în circulație în 1975 — Helsinki,

1977 — Belgrad și 1980 — Madrid, în ideea de marcă în marcă. Compoziția grafică a colîței este completată cu o fontă gri și textele „C.S.C.E.” (Conferința pentru securitate și cooperare în Europa), „Pentru pace în Europa”, „Helsinki 1975”, „Belgrad 1977”, „Madrid 1980—1981”, „28.X.1981” — data reînceperii Conferinței — și valoarea nominală a colîței de „15 L.”.

Mărcile componente ale colîței au fost realizate în policromie, paginate pe o fontă gri și completate cu textele în albastru, roșu și bronz auriu. Sistemul de imprimare, heliogravură, pe hîrtie cromo, cu formatul 105/79 mm, în unicate, nedantelată și numerotată cu roșu. Tiraj : 39.500 bucăți.

28 noiembrie 1983. Emisiunea alcătuită dintr-o colîță nedantelată. Desenul colîței reproduce Palatul Congreselor și Expozițiilor din Madrid, deasupra căreia apare silueta unui porumbel alb, simbol al păcii, pe fondul bleu al cerului, avînd ca fundal harta Europei înconjurată de steagurile țărilor participante la conferință, dispuse în ordine alfabetică, respectiv 33 state europene plus Canada și S.U.A. În partea de jos a colîței, sub steaguri, este înscris un citat dintr-o cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Sistemul de imprimare heliogravură, în 6 culori, pe hîrtie cromo, realizată în unicat, la dimensiuni 80/106 mm cu un tiraj de 29.800 bucăți numerotate cu roșu.

Conferința pentru măsuri de încredere, securitate și dezarmare de la Stockholm

Conferința de la Stockholm și-a început lucrările la data de 17 ianuarie 1984 pe baza Documentului final al C.S.C.E. de la Madrid, în condițiile cînd apărarea păcii constituie problema fundamentală a epocii noastre, un imperativ vital pentru toate națiunile lumii și, îndeosebi, pentru popoarele din Europa, unde s-a acumulat un uriaș arsenal de arme și continuă să se amplaseze noi rachete nucleare și mijloace de distrugere în masă.

Rolul reuniunii de la Stockholm, ca parte integrantă și substanțială a procesului multilateral inițiat de Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, cu participarea tuturor statelor semnatare ale Actului final, este de a întreprinde, în etape, acțiuni eficiente și concrete pentru încredere, securitate și dezarmare în Europa, pentru dezvoltarea cooperării pe continent.

În cadrul Reuniunii, România s-a pronunțat ferm pentru reducerea cheltuielilor militare pe baza unor acorduri negociate, eficiente, de către toate statele și, în primul rând, de către statele mari, puternic înarmate. De asemenea, a propus înghețarea cheltuielilor militare ale statelor participante la reuniunea de la Stockholm la nivelul anului 1984, pînă la încheierea unui acord de reducere a acestora. Toate aceste măsuri ar elibera resurse financiare importante, care ar putea fi utilizate pentru soluționarea problemelor economice și sociale ale fiecăruia, pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Aniversarea a 10 ani de la semnarea Actului final al C.S.C.E. de la Helsinki

La 1 august 1985 s-a împlinit un deceniu de la semnarea de către conducătorii celor 35 de state participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki a Actului final, document istoric pentru destinele continentului european, apreciat pe drept o „Cartă a păcii și securității în Europa”.

Aniversarea a 10 ani de la semnarea Actului final a prilejuit o apreciere obiectivă ce mărturisește voința țărilor participante de a-și dezvolta neabătut raporturile pe albia noului curs inaugurat de documentele Conferinței, cimentat de principii în măsură să asigure tuturor statelor împreună și fiecăruia în parte progresul dorit, în pace și colaborare.

Cei zece ani au constituit o perioadă complexă și contradictorie, marcată de unele progrese pe calea jalonată de Actul final de la Helsinki, dar și de nu puține momente de încordare și confruntare, ajungînd să cunoască în prezent un stadiu deosebit de grav și de periculos. Desigur că atenția popoarelor Europei este îndreptată spre hotărârile adoptate la 1 august 1975 de cei mai înalți reprezentanți ai statelor participante, însă evoluția evenimentelor în anii parcurși a pus în evidență o serie de probleme.

Aniversarea unui deceniu de la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa de la Helsinki, care a deschis cu adevărat o pagină nouă în analele europene a fost reflectată prin două emisiuni de mărci poștale românești consacrate acestui istoric eveniment.

Prima emisiune a fost pusă în circulație la 25 septembrie 1982, fiind alcătuită dintr-o colită nedantelată cu valoarea nominală de 10 lei.

Marca este încadrată într-o manșetă care reproduce harta Europei, pe care sînt indicate simetric lingă marcă denumirea țărilor participante la Conferință, un curcubeu care începe în partea stîngă sus, trece peste marca poștală și se termină în partea dreaptă de jos a coliței.

Colița este realizată în policromie, 6 culori. Sistemul de imprimare heliogravură. Formatul este de 105/80 mm cu marca poștală nedantelată de 32/45 mm, tipărită pe hîrtie cromo, în unicat, avînd un tiraj de 35.000 colițe numerotate.

A doua emisiune a fost pusă în circulație la data de 3 iunie 1985, fiind compusă dintr-o coliță nedantelată.

Marca poștală paginată, în partea din dreapta a coliței printr-un cadru liniar de bronz auriu, ilustrează un tînăr și o tînără susținînd un prunc. Tînăra ține în mînă un buchet de flori, iar întregul grup este înconjurat de o eșarfă tricoloră, sugerînd o atmosferă sărbătorească, într-o atitudine entuziastă de salut îndreptat spre clădirea Conferinței de la Helsinki — 1975, care apare schițată în partea din stînga sus a coliței. Deasupra tinerilor, în afara liniei de cadru a mărcii, se profilează în zbor doi porumbei, simbol al păcii.

Pe manșeta coliței sînt paginate steagurile celor 35 țări participante la Conferința de la Helsinki în anul 1975 și schițate clădirile în care au avut loc cele trei reuniuni ale Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, cu textele indicatoare respective: Helsinki 1975, Belgrad 1977, Madrid 1980. În partea de sus a manșetei se distinge parțial conturul hărții Europei. Compoziția grafică este completată cu textul: „10 ani de la semnarea Documentului final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa — Helsinki 1975—1985”.

Ansamblul compozițional al coliței are un fond cromatic compus din culorile roșu, galben și albastru. Colițele au fost tipărite pe hîrtie cromo. Sistem de imprimare heliogravură, în 6 culori, avînd formatul de 80/106 mm. Tirajul emisiunii este de 22.500 colițe, numerotate cu negru în colțul din stînga jos.

Cooperarea și edificarea unei noi ordini economice internaționale

România socialistă, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovează o politică de largă colaborare cu țările europene, cu toate statele lumii fără deosebire de orînduire socială, bazată pe principiile egalității, respectului suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forță.

Pornind de la aceste principii care constituie bază trainică pentru relațiile de colaborare și pace între state, țara noastră a acordat și acordă o mare însemnătate realizării securității și cooperării în Europa, acționînd consecvent pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de valori materiale și spirituale, la intensificarea schimburilor economice, la colaborarea și cooperarea intereuropeană. Așa cum sublinia președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu „Soluționarea globală a problemelor economico-financiare, realizarea noii ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilirea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale. Este și în interesul țărilor dezvoltate de a ajunge în cel mai scurt timp la soluționarea globală a tuturor problemelor economice și financiare mondiale, la realizarea unor noi relații economice internaționale”.

Voința de a acționa pentru situarea fermă a acestor principii la baza raporturilor bilaterale, ca și pentru generalizarea lor în ansamblul vieții internaționale, își găsește reflectarea în toate cuvîntările și operele secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate tratatele, declarațiile solemne, comunicatele comune încheiate de statul nostru în ultimele două decenii, în documentele Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa de la Helsinki, în cele ale reuniunilor de la Belgrad și Madrid, precum și în substanțialele propuneri prezentate de România în fața reuniunii, pentru măsuri de încredere, securitate și dezarmare de la Stockholm.

Profund preocupată de înrăutățirea situației economice mondiale, care afectează practic și țările din Europa, toate statele lumii, și în mod deosebit țările în curs de dezvoltare, România desfășoară o activitate susținută pentru depășirea actualei crize economice, pentru soluționarea globală, echitabilă, a problemelor subdezvoltării — inclusiv a problemelor datoriilor externe extrem de mari ale țărilor în curs de dezvoltare — pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, menită să conducă la o schimbare revoluționară a raporturilor dintre țările europene, dintre toate statele lumii, bazată pe egalitate și echitate, să asigure un echilibru între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industrializate.

Realizarea noii ordini economice conduce la stabilitate economică, progres general al tuturor națiunilor europene, la dezvoltarea economiei mondiale. În cadrul preocupărilor constante pentru dezvoltarea relațiilor economice, țara noastră participă activ la viața internațională a statelor europene, a tuturor țărilor lumii indiferent de mărime sau orînduire socială, și, în mod deosebit, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, neutre și nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sint nemijlocit interesate într-o politică de colaborare și des-tindere, de independență, securitate și pace.

România se înscrie printre cele mai active țări care a promovat larg colaborarea economică pe baze reciproc avantajoase; convenirea unor programe speciale de ajutorare a statelor europene, a tuturor țărilor în curs de dezvoltare în domeniile industriei, agriculturii, transporturilor și în alte domenii de activitate; pentru asigurarea unui transfer substanțial de tehnologii moderne către țările slab dezvoltate.

Politica de extindere a cooperării în Europa și în lume s-a concretizat, pe parcursul anilor, în propunerile țării noastre pentru eradicarea măsurilor protecționiste și discriminatorii, a tuturor barierelor și restricțiilor în calea schimburilor comerciale; trecerea hotărîtă la reducerea cheltuielilor militare și folosirea fondurilor obținute în scopul dezvoltării economice și sociale, îndeosebi a țărilor sărace; anularea completă a datoriei pentru țările cele mai sărace și reducerea cu un procent important a datoriei celorlalte țări în curs de dezvoltare; stabilirea unor limite maxime ale dobînzilor. De asemenea, țara noastră acționează cu toată consecvența pentru dezvoltarea colaborării economice bilaterale și multilaterale între toate statele din Balcani și din alte zone pe baza principiilor egalității și respectului reciproc, a dezvoltării independente a fiecărei națiuni.

Reafirmînd atașamentul Republicii Socialiste România față de principiile Cartei O.N.U., față de cerințele întăririi rolului O.N.U. în lumea contemporană, țara noastră a propus adoptarea de către Organizația Națiunilor Unite a unui cod de conduită cu caracter universal, în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor, care decurg din principiile și normele general acceptate ale dreptului internațional contemporan; creșterea rolului O.N.U. în reglementarea pe cale pașnică a diferendelor prin crearea și organizarea unei comisii de bune oficii, mediere și conciliere.

Reuniunile general-europene au demonstrat cu pregnanță contribuția României, a secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în organizarea, constituirea și dezvoltarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa. Un asemenea sistem a avut în vedere cuprinderea întregului ansamblu al relațiilor dintre state, subliniind că acesta poate fi realizat numai cu participarea activă a tuturor statelor, prin eforturile forțelor avansate ale continentului și antrenarea maselor largi populare, a popoarelor europene vital interesate în consolidarea destinderii, lărgirea cooperării, adîncirea securității și asigurarea unei păci durabile pe continentul european și în lume.

Gheorghe Iamandi

1386—MIRCEA CEL BĂTRÎN

1986—IMAGINI FILATELICE—

La 23 septembrie 1986 se împlinesc șase sute de ani, de când pe tronul Țării Românești a urcat Mircea cel Bătrîn, fiul lui Radu I. Personalitate de seamă, ce „a săvîrșit fapte demne de amintit”, Mircea cel Bătrîn, voievod al Țării Românești (1386—1418), a condus excepționala rezistență a românilor în confruntarea cu cea mai mare forță a sud-estului european: imperiul Otoman. Măsurile cu caracter politic, diplomatic și militar luate de el au reușit să salveze țara de soarta statelor balcanice transformate în pașalîcuri. Dușmanii însuși l-au lăudat, asemenea cronicarului turc, Leunclavius, care îl socotea „cel mai viteaz și cel mai ager”. Bun cîrmuitor al țării, priceput și viteaz în lupte, Mircea a intrat în cartea de istorie a neamului ca unul dintre cei mai mari comandanți de oști din trecutul de luptă al poporului român pentru apărarea independenței țării.

Lui Mircea cel Bătrîn, i s-au dedicat mai multe imagini filatelice românești. Prima din acestea, o marcă în valoare de 1 + 1 lei din emisiunea VOIEVOZI (STRAJA ȚĂRII) 1938, înfățișează bus-tul voievodului purtînd pe cap coroana Țării Românești. Marca are formatul 29 × 35 mm, dantelată, violet închis (C.M.R. '74 nr. 1260), reprezintă o imagine din monumentală operă a luceafărului poeziei românești, „Scrisoarea a III-a”. Desenul realizat de Emeric Dörczany și D. Știubei înfățișează acel

moment surprins artistic în poezie, în care curajosul și demnul voievod al Țării Românești se întâlnește cu vijeliosul și îngîmfatul sultan Baiazid Ildirim.

Pe marcă este scris în partea de sus — MIHAIL EMINESCU — 1850—1950, în cea de jos — „SCRISOAREA III”, POȘ-

TA — Lei 11, iar pe o fișie albă REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ. În anul 1952 cu prilejul reformei bănești marca a fost supratipărită, cu valoarea de 10 bani, în tuș roșu. (C.M.R. '74 nr. 1377).

Aniversarea a 550 de ani de la moartea lui Mircea cel Bătrîn, în anul 1968, a prilejuit apariția unei mărci în valoare de 1,60 cu formatul 39 × 54 mm., dantelată, policromă, (C.M.R. '74 nr. 2779). Aceasta redă chipul lui Mircea din fresca pictată la 1526 la ctitoria lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș, și care se găsește în prezent la Muzeul de Artă al Republicii Socialiste România din București. Mircea poartă costum de cavaler

cu o mantie purpurie peste umărul stîng, iar pe cap are coroana Țării Românești. Marca are scris în partea de sus MIRCEA CEL BĂTRÎN — 1386—1418, iar sub desen, 1,60 lei, POSTA ROMÂNĂ, 1968. Numele realizatorului machetei mărcii este Ion Dumitrana. Cu această marcă, la 2.06.1968, Romposfilatelia a realizat o reușită ilustrată maximă color, obliteratează cu o șampilă sub forma unui scut, pe care sînt reproduse arme din timpul voievodului, respectiv două săbii și o secure de luptă. Obliterarea s-a realizat la București, avînd data 2.06.1968.

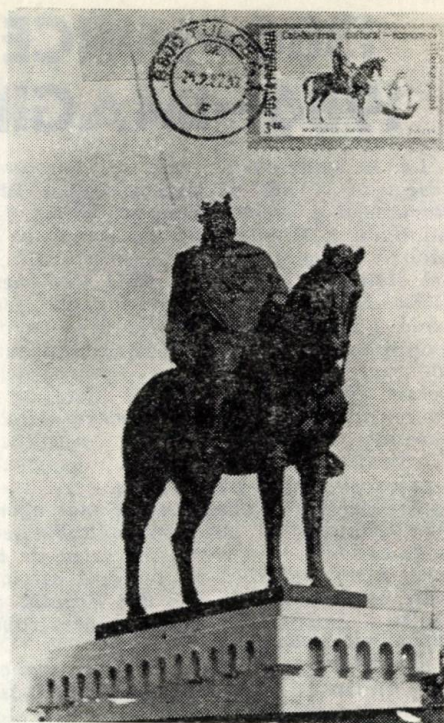
Cu prilejul „Expoziției de filatelie și numismatică”, organizată la Tîrgoviște, a fost realizată o ilustrată maximă, cu aceeași marcă, ce reprezintă portretul

voievodului, oblitterarea făcându-se cu o șampilă ce reproduce chipul acestuia și inscripția — 0200 — „Expoziția de filatelie și numismatică“, 28.05.78 Tirgoviște. Imaginea ecvestră a voievodului muntean, este redată în anul 1978 pe colifa dantelată policromă din emisiunea „COLABORAREA CULTURAL-ECONOMICĂ INTEREUROPEANĂ“. Colifa, formată din patru mărci avind fiecare valoarea de 3,40 lei și un încadrământ auriu perforat, reprezintă statuia lui Mircea, înălțată la Tulcea și realizată de sculptorul Ion Jalea. Formatul colifei este de 110 × 82 mm, iar a fiecărei mărci 42 × 28 mm. Pe marcă este desenată și o corabie din perioada lui Mircea și are scris în partea de sus și pe verticală în dreapta — „Colaborarea cultural-economică intereuropeană“, în stînga POSTA ROMÂNĂ, iar sub desen este înscris MIRCEA CEL BĂTRÎN. Blocul de patru mărci mai are și un încadrământ alb pe care este scris 1978 INTEREUROPA 1978, iar în stînga și dreapta pe verticală „COLABORAREA CULTURAL-ECONOMICĂ“. Fiecare colifă are trecut seria în colțul de jos stînga. În același an, la Tulcea au fost realizate ilustrate maxime, oblitterate cu o șampilă ce reproduce schematic imaginea statuii lui Mircea cel Bătrîn din acest municipiu.

Din perioada lui Mircea cel Bătrîn au mai fost reproduse pe mărcile românești: Curtea domnească de la Tirgoviște, Biserica mănăstirii Cozia și o monedă, respectiv un ducat — avers și revers. Astfel, marca cu valoarea de 1,20 din emisiunea MONUMENTE ISTORICE 1968 cu formatul 48 × 34 mm, policromă, dantelată (C.M.R. '74 nr. 2813) reproduce imaginea Curții domnești din Tirgoviște. Menționat documentar pentru prima dată în 1396 ca reședință domnească, orașul a fost în sec. XV—XVI — și în prima jumătate a secolului XVII — capitala Țării Românești.

Desenul are în partea dreaptă redat Biserica domnească ctitorie a lui Petru Cercel (1583), la mijloc, ruinele Curții domnești (sec. XIV—XVII), iar în stînga vestitul Turn al Chindiei (sec. XV). Gravura mărcii este pe hîrtie albă specială, de Ion Dumitrana. Pe marcă în partea de sus este scris CURTEA DOMNEASCĂ — TIRGOVIȘTE, iar pe latura de jos a dreptunghiului ce încadrează marca, valoarea de 1,20 lei — POSTA — ROMÂNĂ. Sub chenar este trecut anul emisiunii mărcii și realizatorul ei.

Marca din emisiunea MONUMENTE ISTORICE — 1968, cu formatul 48 × 34 mm, policromă, dantelată (C.M.R. '74 nr. 2812

reproduce Mănăstirea Cozia, cu pridvorul deschis cu coloane avind arhitectura în stil bizantin. Desenul mărcii realizat de Aida Tasgian Constantinescu, este cuprins într-un încadrământ dreptunghiular. Sub latura de sus este scris BISERICA MĂNĂSTIRII COZIA, în dreapta, valoarea 55 bani, sub desen POSTA ROMÂNĂ. Pe spațiul alb al mărcii în colțul din stînga este scris anul emisiunii 1968, iar în cel drept, realizatorul ei.

Asigurind Țării Românești o stare economică prosperă și schimburi comerciale active, Mircea cel Bătrîn, va bate monedă proprie. Din aceste tezaure monetare, marca avind valoarea de 60 de bani, din emisiunea NUMISMATICA — 1970, prezintă un ducat ce are pe avers pe Mircea în costum de cavaler cruciat, purtînd coroană, lance în mina dreaptă, iar în cea stîngă, globul cruciger, iar pe revers un scut înclinat spre dreapta cu o acvilă deasupra. Fiecare față a monedei are scris în limba slavonă IWMA-VOIB — însemnînd „IO — MIRCEA VOIEVOD“. Pe marcă este scris în partea de sus MIRCEA CEL BĂTRÎN — 1400, iar în cea de jos POSTA ROMÂNĂ — 60 bani, și numele realizatorului grafic.

Constantin Gomboș

ANUL INTERNAȚIONAL AL TINERETULUI: CONTINUITATEA ȘI PERSPECTIVELE UNUI PROCES

Fără îndoială, evaluarea rezultatelor obținute în pregătirea și marcarea Anului Internațional al Tineretului conferă evenimentului un profil distinct în raport cu alte acțiuni de acest gen desfășurate sub egida Națiunilor Unite. În primul rând este de remarcat vocația sa de universalitate, în sensul desfășurării la scară planeteară, iar prin problemele abordate vizînd multitudinea aspectelor statutului material și spiritual al tinerei generații contemporane în perspectiva anului 2000.

Acum, la momentul bilanțului, putem aprecia că A.I.T. a marcat trecerea, în cadrul activității organizației mondiale consacrate tineretului, de la simple rezoluții declarative la acțiuni concrete, de la recomandări și considerații generale — la veritabile programe pe termen mediu și lung.

În acest sens, importante acțiuni cu largă participare internațională, în cadrul cărora au fost adoptate importante măsuri și programe vizînd condiția generațiilor tinere actuale s-au desfășurat în 1985, în contextul marcării propriu-zise a evenimentului, cum au fost: Conferința Mondială a O.N.U. pentru A.I.T.,

Congresul mondial UNESCO privind tineretul, Seminarul internațional privind tineretul și idealul unității umane, cea de-a XII-a ediție a Festivalului mondial al tineretului și studenților, Întîlnirea tineretului latino-american: „Participare, Dezvoltare, Pace”, Reuniunea regională a tineretului pentru Asia și Pacific, Jocurile mondiale universitare de vară etc.

Prin larga lor varietate, desfășurate în țări de pe toate meridianele planetei, acțiunile consacrate marcării Anului Internațional al Tineretului s-au constituit în adevărate foruri ale dezbaterii și adoptării unor măsuri adecvate în vederea soluționării unor importante laturi ale problemelor ce confruntă tinerii în actualitate, la nivel național și internațional.

Pentru prima dată în istoria asocierii O.N.U. la problematica tinerei generații, A.I.T. a oferit un perimetru favorabil ca, în mod concomitent, multitudinea organismelor din sistemul Națiunilor Unite, alte organizații internaționale guvernamentale sau neguvernamentale să-și concentreze atenția și acțiunea asupra nevoilor și aspirațiilor tineretului de pretutindeni, conjugîndu-și eforturile în vederea unui țel comun: discutarea și soluționarea corespunzătoare a acestor probleme.

I. România socialistă — promotoare consecventă a obiectivelor A.I.T.

Inițiatore și promotoare consecventă a generoaselor obiective ale participării, dezvoltării și păcii, România socialistă a militat activ, atît la nivel național, cît și regional și internațional, pentru pregătirea și marcarea corespunzătoare a Anului Internațional al Tineretului, pentru transformarea sa într-un veritabil prilej de afirmare și soluționare a problemelor tinerei generații.

După cum se știe, țara noastră a avansat un cuprinzător set de propuneri realiste și constructive privind marcarea evenimentului, propuneri care vizează situația materială și spirituală a tuturor tinerilor lumii. Inițiative cum sînt: convocarea periodică, sub egida O.N.U., a unei Conferințe mondiale privind tine-

retul, adoptarea unor instrumente internaționale referitoare la drepturile și responsabilitățile tinerei generații, stabilirea și multiplicarea unor legături sistematice și permanente de colaborare în domeniul cercetării și documentării științifice asupra problematicei tineretului, întreprinderea unor acțiuni de largă perspectivă privind tineretul, grație caracterului lor actual și amplei vocații practice au întrunit acordul statelor și forurilor internaționale, precum și o reflectare adecvată în documentele adoptate în acest context.

De asemenea, Comitetul Național Român pentru Anul Internațional al Tineretului — organism interdepartamental larg reprezentativ, creat în septembrie 1981 — și-a desfășurat activitatea în conformitate cu propriul Plan de acțiune care a cuprins obiective vizând participarea responsabilă a tinerei generații la înfăptuirea programelor de dezvoltare multilaterală economico-socială și cultural-științifică a patriei, organizarea unor activități de natură politică, culturală, artistică, sportivă, privind extinderea preocupărilor de cercetare științifică a problematicei tineretului, de elaborare și publicare a unor importante studii și cercetări privind munca și viața tinerilor din România. Un loc deosebit a fost acordat acțiunilor consacrate relevării contribuției active a tinerei generații din patria noastră la consolidarea unității de voință și acțiune a tinerilor de pretutindeni, la promovarea în context internațional și, în primul rând, în cadrul O.N.U. și al instituțiilor sale specializate, a marilor idealuri ale participării, dezvoltării și păcii.

Totodată, se cuvin a fi menționate numeroasele manifestări cu participare regională și internațională înscrise nemijlocit în cadrul marcării A.I.T. care au avut loc în România, în 1985, precum: Secțiunea specială dedicată A.I.T. a Reuniunii de primăvară a Federației Internaționale a Organizației de Turism pentru Tineret (FIYTO), Simpozionul internațional cu tema „Contribuția turismului la apropierea dintre tineri, la înțelegere și colaborare între popoare”, seminarul internațional cu tema: „Arhitectura, modalitate de exprimare a tineretului în favoarea păcii și civilizației, Seminarul balcanic al tinerilor parlamentari, Tabăra internațională a Crucii Roșii de Tineret, Festivalul folcloric al tinere-

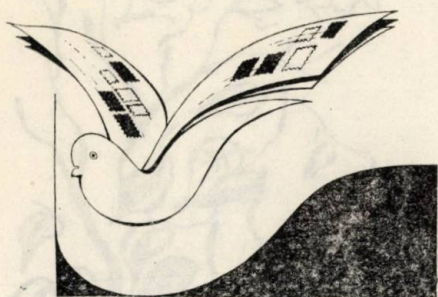
tului și studenților din Balcani, Festivalul internațional „Copii lumii doresc pacea” etc.

În rîndul acestor ample manifestări, o semnificație deosebită a prezentat-o, fără îndoială, desfășurarea, la București, în perioada 3—6 septembrie 1985, a Conferinței mondiale a comitetelor naționale pentru A.I.T. care a oferit un perimetru favorabil dezbaterii prealabile, la nivelul structurilor naționale, a liniilor directe pentru programe de viitor în domeniul tineretului, examinate și adoptate de Conferința Mondială a Națiunilor Unite pentru Anul Internațional al Tineretului.

Reuniunea a permis realizarea unui util schimb de experiență cu privire la rezultatele obținute în înfăptuirea programelor de marcarea a A.I.T. la nivel național, regional și internațional, identificării și prezentării unor importante căi, mijloace și măsuri privind creșterea rolului tineretului în promovarea participării, dezvoltării și păcii în lume prin perspectiva prevederilor liniilor directe pentru programe viitoare în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare.

Declarația comună adoptată de Conferința guvernelor, tineretului de pretutindeni, O.N.U., instituțiilor și organismelor din sistemul Națiunilor Unite relevă necesitatea consolidării preocupărilor, la toate nivelurile, față de problematica specifică a tinerei generații, contribuția acestora la înfăptuirea idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare.

Acelorași importante obiective li s-au circumscris și o serie de competiții sportive internaționale de tineret cum au fost: Crosul balcanic, Campionatele internaționale de atletism ale României, Turneul de calificare pentru Campionatele europene de baschet, la junioare, Campionatele internaționale de judo ale României, Trofeul „Carpați” la handbal, Turul României cu motocicletă MOBRA, Raliul internațional „Dunărea-Dacia” la automobilism etc.

II. Continuitate și perspective

Imperativul continuării și amplificării eforturilor conjugate ale comunității mondiale a statelor în direcția ameliorării condiției contemporane a tinerilor lumii derivă, în primul rând, din gravitatea și complexitatea problemelor cu care ei se confruntă în epoca actuală. De altfel, răspunzând unor asemenea cerințe obiective, Anul Internațional al Tineretului a fost conceput și se desfășoară ca un punct culminant al procesului de abordare la nivel internațional a problematicii tinerei generații a planetei și, în același timp, un adevărat pivot al unei strategii internaționale pe termen lung în materie de tineret.

Într-o asemenea perspectivă, cea de-a IV-a sesiune a Comitetului consultativ al O.N.U. pentru A.I.T. a aprobat în unanimitate un proiect de „Linii directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare”, supus spre dezbateri și adoptare Conferinței Mondiale a Națiunilor Unite pentru Anul Internațional al Tineretului care, după cum se cunoaște, s-a desfășurat în cadrul celei de-a 40-a sesiuni a Adunării Generale a organizației mondiale, din toamna anului 1985.

Linii directoare reprezintă un docu-

ment cuprinzător, care recomandă măsuri, orientări și direcții de acțiune, de natură a fi adaptate de fiecare țară, de sistemul O.N.U., de organizațiile de tineret (naționale și internaționale, în funcție de particularitățile și preocupările lor specifice și aplicate în stabilirea politicilor și programelor destinate tineretului.

Astfel, importante prevederi vizează recunoașterea, de către factorii de decizie, la nivel local, național, regional și internațional, a drepturilor specifice tinerei generații, garantării lor materiale și organizatorice, educării tineretului în spiritul păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare. Capitole substanțiale sînt consacrate preocupărilor pe plan național — în domenii precum: legislație, instrucție și învățămînt, încadrarea în munca productivă, sănătate, populație, cultură, sport, turism, timp liber, precum și unor recomandări privind categorii speciale de tineri: tineretul urban, tineretul rural, tinerele fete, studenții, tinerii emigranți, delincvența juvenilă.

Fără îndoială, una dintre dimensiunile fundamentale ale Documentului o reprezintă continuarea unor importante preocupări promovate de Anul Internațional al Tineretului. Unui asemenea obiectiv i se circumscriu o serie de prevederi vizînd asigurarea continuității funcționării comitetelor naționale și a celorlalte structuri create cu ocazia A.I.T., a activității O.N.U. și instituțiilor sale specializate în vederea dezvoltării cooperării interstatale în domeniul tineretului. De asemenea, în același sens se urmărește adoptarea de către organismele din sistemul Națiunilor Unite, potrivit competențelor lor, a unor instrumente internaționale în materie de tineret și stabilirea, prin intermediul organizației mondiale, a unor legături sistematice de colaborare în domeniul cercetării și documentării științifice asupra problematicii tinerei generații.

Rod al unor largi dezbateri și consultări internaționale, Linii directoare au un preponderent conținut practic, un caracter flexibil, fiind orientate spre stimularea preocupărilor, la toate nivelurile, în vederea dezbaterii și soluționării unor importante aspecte ale statutului material și spiritual al tineretului lumii, în acest sfîrșit de veac și de mileniu.

Prin importanța prevederilor lor, liniile directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului stabilesc o veritabilă strategie internațională pe termen lung, în materie de tineret, creîn-

du-se premisele favorabile unei abordări globale, multidimensionale a complexei problematice a tinerei generații a lumii în perspectiva anului 2000. Menirea unui asemenea document o constituie, indiscutabil, continuarea și permanentizarea preocupărilor comunităților naționale și internaționale de îndeplinire a cerințelor cardinale ale participării, dezvoltării și păcii, de transformare a lor în direcții fundamentale de acțiune ale tinerilor de pretutindeni.

Desigur, Liniile directoare nu oferă decât cadrul politico-juridic general, parametrii fundamentali de acțiune viitoare; îndeplinirea deplină a prevederilor sale depinde într-o măsură hotărâtoare de voința efectivă a fiecărui stat ca prin măsuri ferme și adecvate de ordin intern să determine îmbunătățirea substanțială a statutului material și spiritual, actual și de perspectivă, al tineretului.

În mod semnificativ, Anul Internațional al Tineretului va fi urmat, în 1986, ca o continuare firească și necesară, de Anul Internațional al Păcii proclamat de Națiunile Unite și conceput ca un prilej de afirmare viguroasă a dorinței de pace și înțelegere a tuturor popoarelor și națiunilor planetei, a tineretului de pretutindeni.

Este poate prea devreme pentru a evalua pe deplin și definitiv semnificațiile durabile ale Anului Internațional al Tineretului, dar ele se prefigurează încă de pe acum ca importante și de substanță, capabile să confere evenimentului un rol de prim ordin în promovarea obiectivelor fundamentale ale cooperării interstatale în domeniul tineretului.

Mircea Duțu

FILATELICA

(Anagramă : 6 litere)
Seniorul sud-american
Era de mărci colecționar
Că le strîngea într-un „dosar”
Cu fereștruci de ... celofan !

Soluție : CARLOS — CLASOR.

D. C. Mazilu

Copii eram noi amîndoi...

Aşa îşi începe Eminescu una dintre poeziile de tinereţe (1871), publicată postum: „Copii eram noi amîndoi/Frate-meu şi cu mine/Din coji de nucă car cu boi/Făceam şi inhămam la el/Culbeci bătrîni cu coarne“. Este o alternare ingenioasă de vers clasic cu vers liber (poate prima experienţă de verslibrism din literatura română) şi, în orice caz, una dintre rarele lui tentaţii autobiografice. Ea ar putea figura foarte bine şi într-o antologie a jocurilor noastre pentru copii, adăugînd elemente noi la capitolul respectiv din cunoscuta colecţie a lui G. Dem. Teodorescu, „Poezii populare ale românilor“. Aşadar, care erau jocurile şi atracţiile micilor noştri... strămoşi, ce fascinaţii trăiau la vîrste fără de griji, care erau particularităţile satului, dar ale oraşului? Sînt întrebări la care nu-mi propun, fireşte, să răspund în aceste pagini de almanah, dar le formulez pentru că, indiferent de epoca în care trăiesc, copiii seamănă foarte mult între ei, şi parcă există un cod genetic subteran, prin care toate generaţiile comunică între ele, peste epoci şi spaţii. Cei mici au multă imaginaţie şi delicateţe, sînt inventivi şi pasionaţi, iar mai presus de orice sînt animaţi de o curiozitate a cercetării care, o dată stimulată, poate să indice traseele evoluţiei lor ca oameni maturi.

O astfel de curiozitate mi-a înflăcărat şi mie fantezia, cam la vîrsta la care începeam să aud pentru prima oară de poetul naţional. Nu ştiu dacă mi-a venit o dată cu scrisul şi cititul, dar dragostea pentru timbre a fost întîia mea şcoală adevărată. Prea bine nici nu-mi dădeam seama ce fac, dar încet-încet am început să mîngîi feţele colorate ale peticelor de hîrtie, să dezmierd zimţii lor de stelufe feerice pogorite pe pămînt, cu grija de a nu-i rupe, să le descriez desenul şi să fac eforturi de a afla ce enigmă se ascunde în spatele său. Atunci am luat primele noţiuni „culte“ despre flori şi animale, pe care în parte le vedeam şi prin grădinile mahalalei sau în cimitirul Ghencii, apropiat de casa copilăriei, dar nu ştiam că sînt atît de importante încît să aibă poza imprimată... Atunci am învăţat numele ţărilor şi le-am asociat în minte, pentru vreme îndelungată, cu o serie de imagini unice, care cu greu s-ar putea şterge. Răscolindu-mi memoria, îmi apare clar timbrul Italiei, un dreptunghi vertical, pe care se afla un marinăr în picior, cu barca sa, fundalul fiind o mare de un albastru ireal. Apoi, Bulgaria avea nişte piersici cărnose, Anglia un invariabil cap de regină, Franţa o femeie maiestuoasă pe post de zeiţă a raţiunii şi a libertăţii, Polonia nişte boxeuri cu muşchii asudaţi şi în relief, pe urmă veneau Camerunul, Congo, Spania, Cehoslovacia, Grecia şi multe alte ţări. În naivitatea primelor reprezentări despre lume, toate aceste imagini se întipăreau adînc în mintea mea, prilejuindu-mi călătorii imaginare de neuitat. La ele a contribuit, cei drept, şi o hartă imensă a Africii, cu toate apele şi insulele d.n. preajmă, pe care ne-o cumpărase tata de pe la nu ştiu ce negustor

ambulant și ne-o pusese pe perete. În scurt timp, cred că am învățat pe de rost toate localitățile și aveam redutabile concursuri între noi, copiii, pentru identificarea lor. Pasiunea pentru timbre am deprins-o de la un frate mai mare, căruia, spre rușinea mea, i-am șterpelit într-o bună zi colecția, am ascuns-o între paginile „Alexandriei” și am pitit-o sub o ladă de zestre răătăcită prin bucătăria noastră de vară. Mult timp a căutat-o, bietul de el, eu nu suflam o vorbă, pînă cînd, după cîteva luni, am scos-o la iveală. Ca într-o variantă modernă și infantilă a lui Cain și Abel, m-a bătut soarta și pe mine, pentru că în improvizatul meu clasor se instalase mucegaiul, alunecau melci fără casă și totul avea un aspect jalnic, de un verde putrezit ca mătasea broaștei. Acela cred că a fost primul mare regret din viața mea. A trebuit să o luăm de la capăt, și eu și el, ne mai dădea mama bani cu care cumpăram alte mărci, de la copii mai răsăriți. Într-una din zile am căzut eu însumi victimă unui furt de timbre, pe care mi le-au sustras doi colegi de școală primară. După ani și ani, văzînd palpitantul film, „Sarada” al lui Hitchcock, cu ale sale „capete de bour” românești, mi-am întărit convingerea, mai în glumă, mai în serios, că soarta timbrelor este aceea de a fi rivnite, subtilizate, recuperate. Ani de zile a durat pasiunea asta. Jucam la noroc sau schimbam orice alte colecții, în special capace de chibrite, dar cu timbrele nu făceam așa ceva, pe ele le respectam. Uneori, cînd mai dădeam de bani, mă repezeam la chioșcul de ziare de la intersecția Sebastianului cu Calea Rahovei și îmi cumpăram plicuri filatelice cu ciștiguri. Desigur, n-am cîștigat niciodată nimic, în afară de timbrele propriuzise, care erau curate și neștampilate, nou-nouțe, cum nu prea avusesem eu niciodată.

Nu știu cînd am încetat să mai colecționez timbre dar știu că, luat cu treburile școlii, pe măsură ce se învăța mai mult și mai greu, pasiunea mea s-a stins. Dar a rămas acel gust al descoperirii universului, a rămas amintirea vie a emoției pe care o trăiam în fața acelor mici ferestre pastelate prin care priveam cerul cu stele, minunile vieții, pămînturile exotice. A trecut de atunci mai bine de un sfert de veac și iată că amintirea e durabilă, ceea ce înseamnă că iubirea a fost mare și adevărată. Acolo e toată copilăria mea, săracă și entuziastă, acolo e izvorul cu apă înviorată al îndrăgostirilor dinții, acolo e pornirea năvalnică de a evada din casa mărunță a copilăriei spre zăriștea celor mai îndepărtate taine. Timbrul a fost întîiul meu Jules Verne, dacă se poate spune așa, și toate trăsăturile pe care mi le-am format mai tirziu s-au ridicat pe fundațiile sale de hirtie lucioasă. Parcă mă văd prin haloul de aburi al amintirii dezlipindu-l de pe scrisori aranjîndu-i cu grijă marginile dantelate, netezindu-l minute în șir ... Poate că o dorință secretă de comunicare mă stăpînea, poate că mirajul oglinzilor lipicioase atenua lipsa altor distracții, dar sigur este că timbrele au fost primii mei dascăli livrești, de la care am învățat într-un fel să iubesc frumosul, sirguința, oamenii.

Mai văd astăzi unii copii care, slavă domnului, au de toate : clasoare sofisticate, colecții integrale, bani de la părinți. Mă bucură pasiunea lor, cînd mai primesc vreo corespondență cu timbre rare de prin îndepărtate colțuri ale lumii e o plăcere să-i ajut a-și îmbogăți tezaurul, dar cine oare ar mai putea înțelege astăzi transparența de lacrimă a unui timbru vechi, foșnind în miinile copiilor săraci de odinioară ? ! Eu zic că o mai înțeleg, fiindcă am trăit-o pe viu, și mă gîndesc uneori la copilul care am fost, cu nostalgie și durere, îl văd mistuindu-se în amintirea unui rug aprins de timbre afumate și lipsite de preț, și nu mai pot întinde nici o mîină... Viața merge înainte, nimic nu mai poate fi ca înainte, dar uneori mai arunc o privire peste umăr, înapoi, la vișinii aprinși ai copilăriei, la cazematele din zăpadă, la cioburile de ceramică veche pe care le scoteam la iveală săpînd cu mîini năzdrăvane pentru a sădi puieți, ei, bine, la maldărul de timbre nestemate care dăduseră ocol lumii pentru a ajunge să-și încheie viața presate prin caietele și buzunarele unui puști care habar n-avea de filatelie, dar fusese atins de aripa de inger a Timbrului !... Și astfel își încheie părintele nostru, al tuturor, Eminescu, amintita poezie : „Eu ? Mai este inima-mi/Din copilărie ?/Ah ! îmi îmblă ades prin gînd/O cîntare veche./Parcă-mi țiuie-aiurînd/Dulce în ureche :/Lume, lume și iar lume !“

Corneliu Vadim Tudor

1986, Anul internațional al Păcii

FILATELIE,

ANGAJARE,

PACE

În Almanahul filatelic 1979, vorbeam despre nobila inițiativă a O.N.U. menită să ocrotească cea mai gingașă ființă a Planetei, Copilul, și iată, anul 1985 a fost declarat Anul Internațional al Tineretului pentru ca 1986 să fie Anul Internațional al Păcii.

Acestea toate vădesc o preocupare permanentă a omenirii pentru viitorul ei, pentru ca ideile de progres, prietenie și Pace să guverneze definitiv lumea, pentru ca armele bătrînului Marte să nu se mai audă niciodată, pentru ca nicidecum zgomotul lor să nu alunge somnul copiilor noștri.

Au fost și sînt inițiative ce implică angajarea în toate domeniile de activitate, angajare menită să asigure hrana spirituală a tinerelor generații.

Și gîndindu-mă la hrană spirituală, la angajare, gîndesc că filatelia este poate unul dintre cele mai eficace mijloace de educație. Se spune că cine aduna timbre iubește lumea. O colecție filatelică este de fapt o adevărată bibliotecă la dimensiuni reduse în care găsești tot ceea ce a creat omenirea de-a lungul existenței sale, filatelia este cultură, este istorie, este cronică a civilizației umane îmbrăcată în hainele poleite ale frumosului, este o minune creată de om pentru bucuria minții și a sufletului.

Niște cuvinte celebre spun că : nimic nu se întîmplă de la sine, ci totul pentru un motiv și sub apăsarea necesității.

Adevărul acestor cuvinte îl găsim și în actul de naștere al filateliei. A avut o motivație, a corespuns unei necesități și s-a dezvoltat paralel cu societatea umană. S-a născut dintr-o necesitate și a ajuns unul din hobbyurile cu cea mai mare răspîndire, un hobby care te atrage cu puterea incredibilă de fascinație a unui liliac alb.

Filatelia te atrage, povestește, instruiește, bucură sufletul și își transmite mesajul său, pentru că nimic, cred eu, nu are o putere mai mare de răspîndire decît marca poștală. Ea este în mîna copiilor, circulă pe scrisori, este folosită în toate zonele geografice, admirată prin această funcționalitate a ei de francatoare a scrisorilor, de o cifră aproape incalculată, iubită de locuitorii Planetei noastre și abia în ultimul rînd vom menționa numărul celor ce se bucură de ea, ca piesă filatelică, număr care în comparație cu cei ce o folosesc pentru francatură, este mai mic. La o asemenea funcționalitate și arie de circulație, rolul educațional al mărcii poștale este ușor de îndeplinit prin realizarea unui mesaj inteligent, atractiv.

Filateliea, aflată la hotarul dintre artă și știință, a devenit în ultima vreme o activitate ferm angajată în lupta omenerii pentru progres și Pace.

Țări cu o mare tradiție filatelică folosesc marca poștală ca mijloc de educație a copiilor, a tineretului, propagă ideile generoase ale umanității.

Citeam într-o revistă de specialitate despre sprijinirea predării filateliei în școlile din San Marino. Este minunată această idee. Ea corespunde perfect curiozității copilului, avidității lui de a-și găsi noi jocuri, noi preocupări, de a cunoaște, iar din filatelie copii pot învăța multe lucruri, cu mult mai multă ușurință decît de la orele de specialitate, pot fi educați în sprijinul păcii și prieteniei.

Un exemplu remarcabil de angajare o constituie filateliea românească. Apărută între primele din lume, de o valoare certă internațională, marca poștală românească se face exponentul celor mai nobile trăsături ale poporului român, exponentul blîndeții și păcii sale mioritice, fiind prin excelență o marcă a păcii.

Poate în favoare a acestei trăsături pledează însăși prima marcă românească ce sugerează dragostea de pămînt, de pădure, prin acel celebru cap de bour, fără ostentație, ce te duce cu gîndul la pacea pădurii.

Traversînd filateliea românească vom recunoaște, cu prisosință, în special în ultimii ani, semnele Păcii. Mama și copilul, Zile ale prieteniei, emisiunile dedicate Conferințelor pentru pace și securitate, chiar și reflectarea vieții noastre de zi cu zi.

Ce simbol minunat poartă emisiunea „Ziua internațională a copilului” din anul 1953. Pe marcă un chip frumos de copil. Tipărită în coală, această marcă este susținută de un montaj de vignete pe care scrie cuvîntul pace în mai multe limbi.

Ar însemna un spațiu mare înșiruirea emisiunilor filatelice românești care au ca temă pacea și nu acest lucru cred că ar fi important. Importantă este ținuta filateliei românești, angajarea sa fermă în reflectarea trăsăturilor esențiale ale poporului român, dragostea sa din totdeauna pentru pămîntul strămoșesc, pentru zîmbetul cald și lipsit de griji al copiilor, pentru bucuria de a trăi în pace și bună înțelegere cu toată lumea.

Angela Harnaj

Calendar... nefilatelic 1986

Ianuarie

* 1 ianuarie 1986, începe anul internațional al Păcii.

* 18—19 ianuarie 1821. Începutul revoluției conduse de Tudor Vladimirescu, amplă mișcare populară românească vizând obiective naționale (înlăturarea regimului fanariot) și sociale (îmbunătățirea soartei țăranilor români). Deși înfrântă, revoluția domnului Tudor marchează începutul erei moderne în România (165 ani).

Februarie

* La 5 februarie 1861 la Sighet, în Maramureș, ia ființă: „Asociația pentru cultura poporului din Maramureș” — organizație avînd ca model ASTRA — cu o importantă contribuție în propășirea cultural-națională a românilor din această parte a țării, aflată în urmă cu 125 ani, ca de altfel, întreaga Transilvanie, sub jugul austriac.

* O jumătate de secol de turism organizat. În urmă cu cinci decenii la 29 februarie 1936 s-au pus bazele primei organizații turistice de stat, cu atribuții în dezvoltarea stațiunilor montane, a serviciilor de tot felul și firește, în evoluția turistică în țara noastră. Oficiul Național de Turism (al cărei moștenitor este O.N.T.-Carpați a pornit deci „la drum” acum 50 de ani.

Martie

* Două premiere mondiale românești la Paris. Mai întîi — 18 martie 1906 — inginerul Traian Vuia experimenta cu succes avionul de construcție proprie cu care realizează un memorabil zbor. Pentru prima oară un aparat mai greu decît aerul se înalță de la sol cu mijloace proprii de bord. Opt decenii mai tîrziu, omenirea a cucerit luna și rachetele spațiale explorează universul solar.

* Treizeci de ani mai tîrziu — 13 martie 1936 — pe scena Operei Mari din Paris are loc o nouă premieră mondială, datorată, de asemenea, unui român: audierea pentru întîia oară a operei Oedip avînd ca autor pe George Enescu.

* Aniversăm o sută de ani de la nașterea lui George Topîrceanu, distins și delicat poet al micului univers, autor al unor apreciate și mult iubite de public, parodii originale, colaborator de seamă al „Vieții Românești”.

* Cu începere de la 1 martie 1906 apare la Iași, lunar revista „Viața românească” (revista are patru serii ca apariție 1906—1916, 1920—1940, 1944—1946, 1948 continuînd și în prezent). Din 1930 revista s-a mutat la București. În întreaga sa activitate, revista s-a manifestat ca una din publicațiile cele mai prestigioase din cultura română, promovînd o literatură realistă și accentuînd specificul național în cultură. Numărînd printre colaboratorii săi cei mai valoroși scriitori ai timpului (G. Ibrăileanu, M. Sadoveanu, C. Stere, B. Șt. Delavrancea, I. L. Caragiale, T. Arghezi, H. P. Bengescu, G. Călinescu, M. Ralea, P. Comarnescu, etc.). Viața românească s-a impus ca o veritabilă citadelă a realismului critic, a democratismului și a luptei pentru o cultură înaintată.

Aprilie

* Din istoria radiodifuziunii. Dacă prima transmisie a unui mesaj pe calea undelor electrice a avut loc în 1896 la Portecchio, aproape de Bologna (în urma experiențelor electro magnetice al lui M. Faraday, I. C. Maxwell, Heinrich Hertz și G. Marconi) trecerea de la radiotelegrafie la radiofonie s-a produs în 1910, dar abia la 15 iunie 1920 cînd stația Marconi din Chelmsford a transmis primul concert de radio. Invenția a fost repede adoptată și în România. În 1925 un grup de specialiști și amatori au întemeiat Asociația Prietenilor Radiofoniei realizînd audiții publice la Institutul electrotehnic al universității. Un an mai tîrziu, au început a fi realizate primele emisiuni. Societatea de Difuziune Radiotelefonică (transformată ulterior în Societatea Română de Radiodifuziune) a luat însă ființă la 22 decembrie 1923, iar la 1 noiembrie 1928 au început emisiunile propriu-zise. În sfîrșit, la 1 aprilie 1936, deci în urmă cu jumătate de secol, a fost alcătuită și prima reglementare: legea pentru organizarea și funcționarea radiodifuziunii.

Mai

* Tradițiile gimnasticii. În urmă cu 75 de ani, în cadrul unui concurs organizat la Torino lua parte o echipă de gimnaști români — prima competiție internațională la care participau românii. Rezultatul? — Mai mult decât remarcabil, gimnaștii români cucerind cupa de argint. Cum se vede, gimnaștii (și gimnastele) au fost de la început la înălțime (11—14 mai 1911).

* Cinci secole de la victoria repurtată de oștile lui Ștefan cel Mare împotriva otomanilor la Scheia (6 mai 1486). Bătălia, extrem de importantă în condițiile în care sultanul Mahomed al II-lea cucerise (1484) Cetatea Albă. Victoria dovedea încă o dată lumii întregi setea de independență și vitejia armatei române condusă de marele voievod.

Iunie

* „Semiramida“ la București. Opera lui Giacomo Rossini, în versiunea românească — interpretată de elevii „Societății filarmonice“ din București cunoaște un deosebit succes, fiind și primul spectacol de operă în limba română petrecut acum 150 de ani (1 iunie 1836). Inițiative asemănătoare se semnalează și din principatul de dincolo de Milcov. Începînd de la 15 noiembrie și pînă la sfîrșitul anului 1836, din inițiativa și cu contribuția neobositului Gheorghe Asachi, a cronicului Ștefan Catargiu și a spătarului Vasile Alecsandri (tatăl), la Iași funcționează „Conservatorul Filarmonic-dramatic“ cu scop similar celui muntean: pregătirea de actori calificați pentru: „învățarea muzicii vocale și a declarației în limba patriei (s.n.)“.

* În urmă cu 95 de ani la 20 iunie 1891 s-a stins din viață Mihail Kogălniceanu, personalitate de primă mărime, unul dintre scriitorii României moderne, istoric, orator, ideolog, literat. Kogălniceanu a fost totodată, la 9 mai 1877, bărbatul care a vestit țării și apoi lumii întregi că „sîntem independenți, sîntem Națiune de sine stătătoare“.

Iulie

* „Maiul roz“ este titlul primei poezii scrise și publicate de cel ce va rămîne în literatura noastră ca unul dintre cei

mai de seamă poeți — Tudor Arghezi. Între debutul literar (20 iulie 1896 — deci acum 90 de ani), în revista: „Liga ortodoxă“, editată de Alexandru Macedonschi și apriția primului volum, vor trece însă 31 de ani, dovadă elocventă a migalei și griei cu care marele scriitor a manifestat în cizelarea versului, pentru a ne dărui desăvîrșirile „Cuvinte potrivite“ (cum sună titlul întîiului său volum).

* 1 iulie 1881. Cu 105 ani în urmă își începea apariția, la Iași, revista politică, culturală, științifică și literară de origine general democratică „Contemporanul“. În primii ani revista apare sub direcția lui Ioan Nădejde, care este și autorul celei mai mari părți a articolelor și studiilor publicate, revista devenind principala publicație a socialiștilor români.

* Parlamentul țării adoptă — 19/31 iulie 1866 — Legea asupra taxelor vamale, reglementare ce constituie prima organizare vamală a Principatelor Unite (120 de ani).

* 275 de ani de la desfășurarea bătăliei de la Stănilești (18—22 iulie 1711), prin care Dimitrie Cantemir — luminat principe și mare cărturar al Moldovei — a căutat să înlăture (fără să izbutească) dominația otomană.

August

* „Și între ele-i Putna, în care adînc se-nchină/Lui Ștefan-Vodă astăzi ai României fii“ la 14 august 1871 din inițiativa societății România jună, românii din toate colțurile țării între care, alături de Mihai Eminescu s-au aflat compozitorul Ciprian Porumbescu și pictorul Epaminonda Bucerschi — se adună pentru a sărbători patru secole de la întemeierea așezămîntului ctitorit de Ștefan cel Mare. Sărbătoarea se constituie ca o emoționantă manifestare a dorinței românilor de unire. (115 ani).

Septembrie

* „La Mircea mare voievod și domn... stăpînînd și domnînd peste toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și către părțile tătarești și Almașului și Făgărașului Herțeg și domn al Banatului, Severinului și pe amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pînă la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Dirstomului“. Se împlinesc 600 de

ani de la urcarea pe tron a lui Mircea cel Bătrîn (prima mențiune a domniei în documentul din 23 septembrie 1386) voievod din galeria iluștrilor noștri conducători de țară și popor, aprig luptător pentru independență, oștean și diplomat de excepție în istoria patriei.

Octombrie

* Sub conducerea lui Andrei Saguna (președinte), Timotei Cipariu (vicepreședinte) și George Bariț (secretar), la Sibiu ia ființă una dintre cele mai importante organizații politice și culturale a românilor din Transilvania, Asociația Transilvăneană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român. Cunoscută îndeobște sub formula sa prescurtată, ASTRA, asociația desfășoară o prodigioasă activitate în slujba promovării culturii naționale a românilor din teritoriile aflate sub stăpânire străină, și îndeosebi, pentru desăvîrșirea unității naționale a românilor. Actul de constituire se încheie în urmă cu 125 de ani, la 23 octombrie/4 noiembrie 1861.

* 75 de ani de la apariția a două reviste cu deosebit rol în viața culturală, socială și artistică românească „Rampa“, al cărei prim număr apare la 16 octombrie 1911, sub conducerea redacțională a lui Alexandru Davila, N. D. Cocea și „Flacăra“ (primul număr la 22 octombrie 1911), condusă inițial de C. Banu, iar apoi de Ion Pillat, Adrian Maniu și Horia Furtună.

Decembrie

* La 2 decembrie 1901 apare, la București, primul număr al revistei „Sămănătorul“, avînd în conducerea redacției pe George Coșbuc și Alexandru Vlahuță. Subintitulată „Revista literară săptămînală“, publicația a desfășurat o susținută campanie de culturalizare în rîndul țărănimii, promovînd o literatură inspirată din realitățile naționale și acordînd înțîietate tematicii rurale, dar ajungînd la idealizarea țăranului și la prezentarea idilică a vieții la țară. Revista a jucat un rol important în viața culturală românească, literați grupați în jurul ei fiind cunoscuți ca adepți ai curentului sămănătorist.

* „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată. Prin textul proclamației domnești, Alexandru Ioan Cuza anunță la 11/23 decembrie 1861 (deci în urmă cu 125 de ani) recunoașterea oficială a principatelor de către Poartă și puterile garante, consfințind astfel pe calea diplomației internaționale ceea ce poporul prin voința sa unanimă înfăptuise la 5 și 24 ianuarie 1859.

* Înainte de a ajunge la Dunăre, relatează părintele istoriei Herodot, regele Persiei Darius, fiul lui Histaspes se lăsa, mai întîi de rezistență geților care spune Herodot se cred nemuritori. Marele istoric al antichității a trăit între anii 484 și 425 î.e.n., dar expediția pe care o menționează a avut loc în intervalul 514—513 î.e.n. Această dată reprezintă cea dintîi mențiune pe scena istorică a numelui străvechilor locuitori ai patriei noastre și este demn de subliniat că această evocare de la care se împlinesc în 1986, 2500 de ani (514 î.e.n. la care se adaugă 1986 ani din era noastră) îi arată pe strămoșii noștri așa cum au fost: drepti, viteji apărători hotărîți ai libertății lor și a pămîntului pe care îl stăpînesc.

Reflectarea personalității lui Tudor Vladimirescu în filatelie

Personalitatea eroului revoluționar de la 1821 a fost omagiată în filatelie tirziu dacă ne gândim că în pictură, grafică și sculptură acest lucru s-a făcut începând cu deceniul VII al secolului trecut. Prima emisiune filatelice în care apare imaginea lui Tudor Vladimirescu, este realizată abia în anul 1945. Atunci, cu prilejul desfășurării lucrărilor primului congres A.R.L.U.S., la 29 mai poșta română a emis o serie de timbre cuprinzând patru valori. Pe marca poștală cu valoarea de 80 plus 420 lei, este înfățișat Tudor Vladimirescu alături de o ilustră personalitate militară rusă Alexandru Nevsky.

Macheta pentru această marcă poștală a fost executată de către graficienii I. Cova și I. Molnar. Imprimarea s-a făcut pe hîrtie cu filigran de tipul XIV prin procedeul heliogravurii. Dantelura mărcii este de 13 1/2, iar culoarea brun-lila. În cîmpul imaginii sînt reprezentate busturile celor două personalități istorice amintite. În partea dreaptă în plan puțin mai îndepărtat, este chipul lui Tudor Vladimirescu frumos realizat de către cei doi graficieni. În dreapta este reprezentat Alexandru Nevsky. Pe latura din stînga este trecut textul „Tudor Vladimirescu” iar pe latura din dreapta numele lui Alexandru Nevsky. În partea de sus a mărcii apare legenda care cuprinde cuvintele: „Primul Congres General A.R.L.U.S. — 20 mai 1945”. În partea de jos a mărcii poștale a fost inscripționat textul: „România lei 80 + 420 Poșta”, iar dedesubt în partea dreaptă Fabrică de Timbre.

La 23 August 1945 poșta română a emis o serie de 12 mărci, serie intitulată „Apărarea Patriotică (II) — Victoria”. În această serie se află o valoare care reprezintă bustul lui Tudor Vladimirescu. Macheta celor 12 mărci poștale a fost realizată de Ary Murnu unul dintre cei mai talentați graficieni. Imprimarea mărcilor s-a făcut pe hîrtie velină albă cu filigram de tipul XIV prin procedeul heliogravurii. Dantelura mărcii de 60 + 540 este de 13 1/2, iar culoarea ultra-marin. Imaginea mărcii poștale cuprinde următoarele elemente plastice: bustul lui Tudor Vladimirescu domină cîmpul central și are privirea îndreptată undeva, înainte. În fața sa, profilat spre dreapta, se află un militar înarmat care ține în mina dreaptă drapelele tricolor desfășurat. Imaginea centrală este întregită în partea de jos cu reprezentarea unor subunități militare în marș deplasîndu-se către stînga. În partea de sus a mărcii poștale a fost imprimat textul: „Poșta 60 + 540 lei România”. În partea de jos distingem o legendă trecută pe trei rînduri cu următorul conținut: „23 August 1944 — 23 August 1945, reîntoarcerea voluntarilor. Apărarea Patriotică”. În colțul din dreapta sub legendă este trecut, Fabrica de Timbre.

La 20 februarie 1971 cu prilejul comemorării a 150 de ani de la declanșarea revoluției de la 1821 condusă de Tudor

Vladimirescu, Poșta română a emis o marcă poștală cu valoarea de 1,50 lei.

Fig. 3. Imaginea a mărcii poștale, comemorarea a 150 de ani de la declanșarea revoluției de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu.

Macheta acestei mărci poștale a fost realizată de către graficianul Ion Dumitrana, pe hîrtie cromo, cu imprimare prin procedeul heliogravurii. Marca poștală are dantelura 13 1/2 și este policromă. Macheta acestui timbru a fost executată după tabloul monumental realizat de pictorul Theodor Aman. În partea dreaptă a imaginii, sus este trecut milesimul 1821—1971, iar în partea de jos următoarea legendă scrisă pe două rînduri de la stînga spre dreapta. Th. Aman — Tudor Vladimirescu, 1,50 L — Poșta Română.

În anul 1980 s-a comemorat împlinirea a 200 de ani de la nașterea conducătorului revoluției de la 1821. Poșta română a

emis o serie de cinci timbre. Unul dintre acestea, cel cu valoarea de 40 bani a fost dedicat lui Tudor Vladimirescu.

Macheta acestui timbru a fost realizată de pictorul și graficianul Eugen Palade, imprimată pe hîrtie cromo, avînd dan-

telura 13 1/2 în policromie. Macheta-torul prezintă în cîmpul central al mărcii poștale un foarte frumos portret al lui Tudor Vladimirescu. Personajul este orientat cu privirea spre stînga. În spatele său pe fundal se profilează în marș un grup de luptători din marea oaste a pandurilor Domnului Tudor. În partea de sus a imaginii sînt trecute următoarele elemente: milesimul 1780 (data nașterii) — 1821 (data morții eroului) și valoarea timbrului 40 B. Pe latura stîngă a mărcii poștale este scris de jos în sus numele lui Tudor Vladimirescu. În partea de jos o legendă care cuprinde: „Poșta Română — 1980 — Eugen Palade.

Pe lîngă timbrul prezentat mai înainte, cu același prilej, Poșta română a mai realizat două efecte poștale și anume un întreg poștal și o carte poștală specială.

Plicul dedicat memoriei lui Tudor Vladimirescu cu prilejul comemorării împlinirii a 200 de ani de la nașterea sa are valoarea nominală imprimată de 55 B. și reprezintă Casa Memorială din comuna Vladimir în partea dreaptă a plicului, la

mijloc, în partea de sus, se observă ștampila comemorativă a unei expoziții filatelice omagiale. În partea stângă a plicului este redată imaginea lui Tudor Vladimirescu care este aceeași cu cea din timbrul prezentat mai înainte. În partea stângă și deasupra acestei imagini este trecut milesimul 1780 — 1980 și textul: „200 de ani de la nașterea lui Tudor Vladimirescu”.

Cartea poștală specială emisă cu prilejul comemorării împlinirii a 200 de ani de la nașterea lui Tudor Vladimirescu, are valoarea nominală de 30 bani. Marca fixă este timbrul imprimat emis în 1980. În partea stângă pe cartea poștală specială este reprezentată de imaginea Casei Memoriale din comuna Vladimir. Deasupra acestei imagini este trecut milesimul 1780—1980 și textul „200 de ani de la nașterea lui Tudor Vladimirescu”. Pe cartea poștală specială a fost aplicată și ștampila Oficiului Poștal din Tîrgu-Jiu.

În anul 1977 țara noastră a comemorat împlinirea a 100 de ani de la cucerirea independenței de stat. Cu acest prilej Poșta română a emis și o colită dantelată în valoare de 10 lei pe care este reprezentat și chipul lui Tudor Vladimirescu.

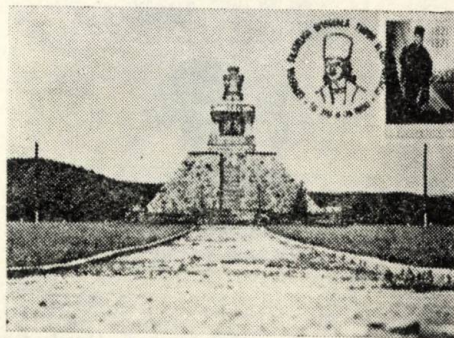
Pe acest timbru policrom este realizată o foarte frumoasă și revelatoare compoziție plastică. Sînt redată prin elemente ce o compun momente fundamentale din istoria zbuciumată a Patriei noastre. Astfel în cîmpul central al imaginii și puțin spre dreapta sus este machetat timbrul propriu zis care redă celebra bătălie de la Grivița din anul 1877. Pe latura de jos a timbrului este trecută legenda: Poșta română L. 10. Sub această compoziție pe suprafața colitei, pornind

din colțul drept de jos și orientată spre colțul din stînga sus se află o frumoasă ramură de lauri, de culoare aurie care sprijină medaliaonenele unor mari personalități istorice care și-au adus o deosebită contribuție la lupta de eliberare socială și pentru independența Patriei. În colțul din stînga sus al colitei se află busturile eroilor Horea, Cloșca și

Crișan. La mijloc și stînga jos sînt reprezentate chipul lui Avram Iancu și Nicolae Bălcescu.

În cadrul manifestărilor comemorative legate de împlinirea a 200 de ani de la

nașterea lui Tudor Vladimirescu în anul 1980, Filiala A.F.R. a județului Gorj a organizat în orașul Tîrgu-Jiu în perioada 8—15 iunie o expoziție filatelică omagială

dedicată Domnului Tudor, la care au participat filателиști și din alte județe. Cu acest prilej s-au realizat câteva lucrări filatelice ca: o ștampilă comemorativă, unele plicuri speciale, ilustrate maxime pe care le prezentăm în continuare.

În imaginea din fig. 1 este redat frumosul monument ridicat în memoria lui Tudor Vladimirescu în anul 1900, după proiectul sculptorului gorjan Constantin Bălăcescu. Ilustrata maximă poartă ștampila comemorativă a expoziției o-

giale, și marca poștală emisă în 1980 de către Poșta română.

Pe ilustrata maximă din fig. no. 2 este reprezentat grandiosul monument din lunca Padeșului ridicat în anul 1936, după planurile arhitectului mehedindean State Balosin. Ilustrata maximă poartă ștampila comemorativă aplicată cu prilejul expoziției filatelice omagiale A.F.R. Filiala Gorj din 8-15 iunie 1980 și marca poștală „Tudor Vladimirescu” emisă de către Poșta română în anul 1971.

Gh. Ploscaru

Pentru a-l înțelege pe TUDOR VLADIMIRESCU

În 1943, în ziua de 3 noiembrie, profesorul Dumitru Bodin își deschidea cursul de Istoria românilor la Facultatea de Litere și Filozofie din București cu o lecție intitulată: **Premize la un curs despre Tudor Vladimirescu.**

Era mehedindean Dumitru Bodin, era oltean — și prin această român — prin naștere și prin simțire. Crescuse în mediul de legendă și de iubire pentru Tudor Vladimirescu, a studiat apoi, toată viața, această mare personalitate a începutului de ev modern românesc. Ultima comunicare științifică, cu puține zile înainte de a muri, i-a consacrat-o aceluiași mare înaintaș, pe care l-a putut cunoaște cum nu l-au putut cunoaște alții și pe care l-a apărât toată viața. Căci Tudor Vladimirescu, din păcate, a trebuit să fie apărât — atât în fața celor care nu l-au înțeles sau l-au înțeles greșit, cât și în fața unor detractori. Mai mult decât atât: Dumitru Bodin l-a iubit pe Tudor Vladimirescu ca pe una din ființele cele mai apropiate, dar ca om de știință nu l-a mitizat, n-a căzut în această eroare. În general, o singură eroare a făcut, aceea de a fi susținut că Tudor Vladimirescu s-a proclamat domn al țării, bazându-se — împotriva exigențelor metodologice ale științei istorice — pe un singur document; și în ultima comunicare, amintită, a susținut aceasta, menționând că se păstrează plosca din care s-a băut rachiu cu acel prilej. Nu. Tudor nu s-a proclamat domn — acum, această chestiune este lămurită.

Dar lecția din 1943 a lui Dumitru Bodin reprezintă una din cele mai frumoase și mai corecte pagini din câte s-au scris despre Tudor Vladimirescu. N-a apucat să scrie o carte. Poate se va găsi totuși prilejul să se adune într-un volum studiile sale.

Nemulțumit ca om de știință, totodată mîhnit ca om și ca român pentru neînțelegerea unor istorici — de la memorialiștii contemporani cu Tudor pînă la unii dintre contemporanii profesorului — față de conducătorul revoluției din 1821 și față de revoluția însăși, Dumitru Bodin atrăgea atenția studenților săi de atunci, cât și confrăților vizați direct, asupra unor reguli de metodă ce trebuie strict respectate atunci cînd un istoric cercetează o personalitate sau un eveniment cum au fost Tudor Vladimirescu și revoluția condusă de el. Astfel, istoricul trebuia, după D. Bodin:

„Să se intereseze anume stăruitor de biografia autorului respectiv (creator de izvor istoric sau istoric care interpretează izvorul, n.n.); fiindcă nu se știe ce picătură de sînge moștenită, de ce obîrșie, glăsuiește instinctiv în rîndurile-i respective.

Să ia seama la ideile politice, sociale, culturale, filozofice sau religioase ale aceluiași autor; fiindcă se prea poate ca acesta prin ochelarii lor colorați să-și fi formulat gîndurile.

Să reconstituie, dacă se poate, starea de spirit și împrejurările în care atare gânduri au fost rostite sau au intrat în circulație; pentru a se putea reține partea lor de adevăr permanent și partea ce datorează momentului sau scopului pentru care aceste gânduri au devenit publice.

Și după această critică a **sincerității lor**, să caute a li se stabili o ierarhie după valoarea fiecăruia. Abia terminate aceste operațiuni, știrile respective pot fi folosite cu mai puține riscuri; altfel, istoria ar putea fi scrisă, chiar documentat, oricum ar dori inima fiecăruia“.

În cazul lui Tudor Vladimirescu, Dumitru Bodin era de părere să se plece „în primul rînd de la scrisul lui Tudor Vladimirescu: scris cînstit, sincer, cu miez; dar, din nenorocire, redus. El ne zugrăvește pe Tudor și ne face să înțelegem revoluția de la 1821; dar nu ne spune tot ceea ce am vrea noi. Prin prizma acestui scris însă, celelalte bogate mărturii ne stau la îndemînă; dar nîcicum nu trebuie să se plece întîi de la ele și nici de la vreuna izolată sau de la un grup al lor“.

Într-adevăr! Nicolae Iorga descoperise și publicase (în 1914) scrisorile lui Tudor Vladimirescu din anii 1814—1815 — și avusese o adevărată revelație. A trecut timpul însă și marele istoric a uitat, din păcate, revelația, neînțelegîndu-l pînă la urmă pe Tudor, deși l-a compătimit sincer; dar nu de compătîmire avea acesta nevoie. Emil Virtosu, publicînd în 1927 corespondența politică a lui Tudor Vladimirescu, era entuziasmat de personalitatea conducătorului revoluției, pentru care a scris pagini de puternică vibrație. Și entuziasmul nu i-a scăzut dar a făcut marea greșeală de a ignora, o singură dată, exigențele criticii de text, pe care o practicasese cu atît de bune rezultate și, dînd crezare unui autor partizan filoeterist, dintre aceia despre care vorbea D. Bodin, l-a legat pe Tudor de Eterie — și astfel devenea logică asasinarea lui la Tîrgoviște, în ciuda efortului pe care autorul îl făcea de a-l „apăra“ în fața istoriei.

Într-adevăr! Scrisorile lui Tudor constituie baza de plecare pentru cunoașterea acestuia și a întregii sale comportări în timpul revoluției pe care a condus-o și pe care și-a pus amprenta.

Profesorul mai atrăgea atenția să se țină cont de mediul natural și etno-social în care conducătorul revoluției s-a născut, a trăit și din care a pornit revoluția în 1821, pentru că acestea explică — în mare măsură, precizăm noi, G.D.I. — „apariția“ lui Tudor Vladimirescu. Astfel, Tudor „vine“ dintr-un mediu „atît de puternic daco-roman“, caracterizat prin „curățenia sa naturală și etnică și prin spiritul politic revoluționar și militar“. Caracterizîndu-l pe Tudor, D. Bodin spunea că acesta a fost, deopotrivă, „o fire puternică de cîrmuitor predestinat al norodului său; un suflet drept și urmărind dreptatea peste orice fel de considerații“. „Ținînd cont de acest conținut spiritual — continua D. Bodin — ne explicăm ideologia politică a lui Tudor, acțiunea sa revoluționară în 1821 și relațiile sale cu boierii, cu Eteria și cu țările vecine. Numai astfel vom înțelege clar felul în care, înainte și cu mare grijă, el pregăti înlăturarea regimului fanariot în Țările Române, vom înțelege cum el luptă, prin revoluție pentru dreptul țaranului român copleșit de corvezi și impozite, cum el stăpîni această revoluție și o conduse la victorie cu prețul vieții sale răpită de mîna criminală a lui Ipsilanti și a Eteriei“.

În finalul lecției D. Bodin sintetiza în fața studenților săi rezultatul cercetărilor și simțirea sa de om al locului:

„...Tudor Vladimirescu este unul din stîlpîi de lumină și energie ai trecutului, pe care orice nouă cercetare, cu cît e mai științifică, îl crește și mai mult, atît în ierarhia valorilor de altă dată, cît și în inimile noastre, care se-ntorc spre figura și fapta sa, ca spre un permanent îndreptar al romînității“.

G. D. Iscru

Din corespondența lui Picu Pătruț O scrisoare timbrată din 1856

Expoziția de manuscrise din creația lui Picu Pătruț, pe care Muzeul Satului și de Artă Populară a avut excelenta inspirație de a organiza în perioada 29 mai — 19 iunie 1985, a avut darul de a descoperi numeroșilor oameni de cultură și de artă, români și străini, care au vizitat-o, ca și marelui public, opera încă atât de puțin cunoscută a acestui mare artist și cărturar țăran de acum aproape un veac și jumătate. Născut în Săliștea Sibiului la 1818, din părinți oieri, Picu Pătruț, după ce a învățat scrisul și cititul în școala din sat, a intrat în umila slujbă de paraclisier al bisericii mari locale, în care a funcționat până la moartea sa, în 1872. Avid de a pătrunde cât mai adânc în tainele vieții și ale cunoașterii, el a citit, încă de foarte tânăr, toate cărțile pe care le-a găsit în satul său și în cele din împrejurimile Săliștii; dorind să-și lărgască în continuare cunoștințele, el și-a procurat prin oierii transhumanți cărți din celelalte țări românești, cu tot ce îl interesa din ceea ce apărea nou acolo în domeniul literar și filozofic. Deosebit de dotat, și înzestrat cu o sensibilitate artistică de excepție, Picu Pătruț și-a însușit singur, fără a fi avut vreun maestru, tainele poeziei, ale picturii și ale muzicii, cu ajutorul cărora a creat încă de tânăr o operă originală fără egal în literatura populară nu numai a vremii sale și a poporului nostru, ci în întreaga creație populară cunoscută până azi.

Intr-adevăr, după o documentare prealabilă de câțiva ani, modestul paraclisier autodidact săliștean a început să scrie, să creeze, încă de foarte tânăr: primul manuscris cunoscut este din anul 1837, când avea 19 ani, dar în corespondența sa se păstrează o scrisoare, din 1835, de la un prieten de la Sibiu, prin care acesta îi comunica prețul hîrtiei, adăugînd că, dacă mai are nevoie îi mai poate procura — informație care arată că el cumpărase hîrtie și pînă atunci, deci scria și la 17 ani.

Opera lui **poetică** originală cuprinde peste 550 de imnuri și poeme, din care unele de mari dimensiuni (viața lui Io-

sif din Egipt — cea mai extinsă — e istorisită în 3128 de versuri și ilustrată cu 82 de scene din viața acestuia), precum și cîteva piese de teatru folcloric în versuri; opera plastică cuprinde circa 3000 de miniaturi în culori cu care și-a ilustrat versurile ori lucrările din bibliotecă (culori pe care și le pregătea singur, din plante); opera de creație **muzicală** cuprinde un număr (din păcate necunoscut) de melodii pe care se cîntau versurile sale, melodii din care cea mai mare parte au intrat în folclor. Picu Pătruț și-a caligrafiat el însuși opera originală, în manuscrise îngrijit scrise și ilustrate. În afara acestora și-a făcut și copii după unele lucrări care-l interesau în mod deosebit din literatura română și cea universală (de exemplu, după „Divanul” lui D. Cantemir; „Versurile muzicești” ale lui A. Pan, „Crucea de argint” a lui Eug. Sue, „Isaak Lakedem” a lui Al. Dumas — tatăl ș.a.), copii pe care de asemenea și le-a ilustrat, după cum și-a ilustrat și unele cărți din bibliotecă.

Atît prin complexitatea și cantitatea operei sale cît și prin calitatea versurilor și miniaturilor sale, Picu Pătruț se distanțează de toți ceilalți creatori populari cunoscuți. Cei ce i-au văzut opera sînt surprinși de faptul că valorificarea acesteia se face cu pași înceși. Să fie oare la originea încetinelii tocmai monumentalitatea operei, care acționează paralizant asupra celor ce se apropie de ea? De ce a fost nevoie să treacă și în cazul lui Picu Pătruț un secol și jumătate, ca la J. S. Bach, pentru ca opera sa unică să ajungă la cunoștința omenirii? Răspunsul trebuie să-l dea viitorul. În ce ne privește, ne mulțumim să ne exprimăm încrederea în aceea că perioada de timidă tăcere din jurul operei sale — operă semnalată pentru întîia oară acum 80 de ani, la 1905, de către „descoperitorul” și primul exeget al ei, Onisifor Ghibu — este pe cale de a se sfîrși. Atît expoziția la care ne-am referit la începutul acestor rînduri, și care

a fost primită cu deosebită căldură de către marele public cit și culegerea de versuri și de miniaturi aflată în curs de apariție la editura „Dacia”, constituie semne certe despre ieșirea operei țărânului cărturar săliștean din umbră și intrarea ei în atenția publicului larg și a specialiștilor din întreaga lume.

Am considerat necesar să dăm aceste câteva lămuriri în legătură cu viața și opera lui Picu Pătruț, înainte de a arunca o privire asupra corespondenței rămase de la el, aflată actualmente în arhiva O. Ghibu. Din cele 32 de scrisori ce s-au păstrat, emise între 26 oct. 1883 și 3 martie 1858 (șase sînt nedatate), 24 sînt adresate lui P. Pătruț, 4 sînt ale acestuia către alții și alte 4 ale altora către alții, ajunse la P. Pătruț*). Cu excepția uneia, scrisorile nu sînt timbrate, ele fiind trimise prin „curieri”, ciobani care veneau din drumurile lor înapoi la Săliște, ori plecau din Săliște în peregrinările lor îndepărtate. Ele nu aveau plicuri; foile de hirtie, simple ori duble, după ce erau completate de către corespondenți, erau îndoite, cu scrisul înlăuntru, și împăturate în așa fel încît să poată fi sigilate pe partea în care marginile se intersectau, iar pe cealaltă parte să poată fi scrisă adresa. Cele mai multe din scrisori poartă semnele sigiliilor căzute, cîteva sigilii păstrîndu-se încă. * Adresele, ca și textele scrisorilor

de altfel, sînt scrise în general în chirilice. Iată cîteva texte de adrese: „Către prea iubitul frate Procopie cu bună aflare să se dea la Săliște”. (26.X.1833); „De la Sibiu. Către Dumnealui Picu Pătruț să se dea cu bună aflare și umilită primire la Săliște” (19.II.1835); „Dela Sf. Schit Cheia. Această scrisorică să se dea în mină dumnului Picu Pătruț din Săliște, cu doriță dragoste și multă plecaciune” (4.X.1842); „În cinstita mină Dumnealui Picu Pătruț, paraclisieru (crisnic) din satul Săliște, cu pretinească dragoste să se dea” (27.VII.1847); „În Ci(nstita) mîna dumneaei Marii soția Dumnealui Nicolae Tîmpănariu din satul Săliște, cu cînste” (17.III.1857); „De la satul Sadu. Cînstului eclisiarh numit Picu, la Săliște” (3.III.1857); „Cu cînste să se dea în mina Dumnealui Procopie” (f.d.) și altele asemănătoare.

Una singură din scrisorile ce s-au păstrat a fost expediată prin poștă, și anume cea trimisă din Zizin lui P. Pătruț de către Ilarie monah, la 10.XI.1856.

Adresa scrisorii este în germană, poșta pe atunci fiind austriacă în Transilvania: „Von Zaizon. An Herr(n): Prokopi Petruz Geistlicher in Silist durch Herman(n) stadt abzugeben. 1856” („Din Zizin. Să fie predată dlui P. Petruț, cleric în Săliște, prin Sibiu”). Fila de hirtie a scrisorii a fost împăturită în trei, atît pe lung cît și pe lat; partea cuprinzînd adresa e timbrată cu o marcă de 6 Kreuzer, ștampilată „Kronstadt 22/11”. Pe cealaltă parte, pe care fusese pus sigilul, e aplicată aceeași ștampilă rotundă de la Brașov, precum și o a doua, tot rotundă, din „ntsel (denumire germană, primele litere ilizibile — probabil (Vinț), din 24/11. Probabil că după ce a fost scrisă, la Zizin, scrisoarea a fost dusă după un număr de zile la Brașov, unde a fost pusă la poștă. Nu există pe scrisoare urmă poștală nici din Zizin, nici din Sibiu, și nici din Săliște.

Octavian O. Ghibu

* Amănunte cu privire la cuprinsul corespondenței P. Pătruț în: „Correspondența lui P. Pătruț și valoarea ei documentară”, comunicare prezentată de autorul acestor rînduri la sesiunea științifică „Valori bibliofile. VI” organizată de C.C.E.S. în mai 1984, la Galați.

Ferrari, raritățile și „Ferraritățile” lui

Aproape că nu există filatelist cît de cît avansat, care să nu fi auzit numele lui Ferrari, supranumit — pe cînd era încă în viață — „regele filateliștilor” datorită enormei acumulări de rarități pe care reușise să le achiziționeze timp de o viață, mulțumită averii uriașe care-i fusese lăsată moștenire de părinții lui.

Philippe de Ferrari, colecționarul, era fiul lui Raffaele de Ferrari, duce de Galliera, (fost diplomat și apoi mare industriaș din Genova, senator pe viață al Italiei) și al ducesei Maria Giuseppina di Brignole Sale, tot din Genova, ambii din familii foarte avute. (Fig. 1).

Crescut pînă în anii tinereții la Paris, unde se stabilise mama lui, nu se știe din ce motive tînărul Ferrari a nutrit o adevărată aversiune împotriva părinților săi. Aversiune care l-a determinat să-și germanizeze numele în Philipp von Ferrary, apoi să se lase adoptat de un fost ofițer austriac. De la Renotiére (numele francez al acestuia datorîndu-se unei origini hughenote), adăugînd la numele său de familie și pe cel al părintelui adoptiv. Ca urmare, în filatelie este cunoscut sub numele de von Ferrary de la Renotiére, nume pe care l-a căpătat și uriașa lui colecție, vestită în lumea întreagă încă de pe cînd era în viață. Despre aceasta se spunea că „include dacă nu toate, de sigur însă aproape toate marile rarități”.

Caracteristic felului cum se colecționa în ultimele decenii ale secolului trecut și în primele ale secolului nostru, aria de cuprindere a colecției nu era limitată, conturată la un număr de țări sau chiar de continente. Amator nesățios, veșnic în căutare de piese rare, Ferrari achiziționa tot ce era mai „greu”, din toate țările. Și în felul acesta, în cele două săli în care își păstra colecția într-o aripă a

Fig. 1

CATALOGUE

TIMBRES-POSTE

composant la collection

M. FERRARI DE LA RENOTIERE

Ayant fait l'objet d'une mesure de réquisition de guerre

(PREMIERE VENTE)

Collection choisie et cataloguée par M. G. GILBERT

VENTE AUX ENCHERES PUBLIQUES

A L'HOTEL DROUOT, rue Drouot, n. 9

Jeudi 22 Juin 1921 (soir à 19)

EN VERTU D'ORDONNANCE

par son décret de E. DAVID, liquidateur, autorisé

de M. le PRESIDENT des Commissaires-Priseurs

(voir état descriptif)

M. A. BROQUET Expert par le Tribunal civil de la Seine 46, rue d'Anvers PARIS	M. G. GILBERT, Expert Interdit par le Tribunal civil de la Seine 84, rue La Pétrelle PARIS
--	---

EXPOSITION PARTICULIERE chez M. GILBERT

51, rue La Pétrelle

Mardi 20 Juin 1921, de 9 h. à 6 h. Soirées

EXPOSITION PUBLIQUE A L'HOTEL DROUOT

Jeudi 22

Mardi 20 Juin 1921, de 2 heures à 6 heures

Téléphone 97-05

Fig. 2

Palatului Matignon din Paris (locuința mamei sale, donată apoi de aceasta statului francez și azi reședință a primului ministru francez) se înșirau albume și clasoare cu mai toate „perlele de primă mărime” ale filateliei.

Mare admirator al muzeului poștal din Berlin, Ferrari lasă prin testament imensul lui material filatelic statului german, cu clauza expresă — însă — de a nu fi contopit în colecțiile muzeului, ci de a fi expus într-o clădire aparte, astfel încât să-și păstreze individualitatea. În 1917, când Ferrari moare, în Elveția, colecțiile lui se aflau tot în aripa pe care o locuia în palatul Matignon, de la Paris. Faptul că el lăsase colecțiile statului german, a îndreptățit Franța să le considere ca bun inamic. Scurt timp după încetarea războiului, odată cu alte bunuri germane, și colecția Ferrari a fost pusă în vânzare, în contul despăgubirilor de război.

Din iunie 1921, în sălile palatului Drouot (locaș tradițional al marilor licitații de obiecte de artă și de colecție), au avut loc o serie întreagă de licitații, în care au fost oferite piesele care de zeci de ani poposiseră în clasoarele și albumele lui Ferrari și pe care atîți colecționari le pîneau pentru a-și putea înlătura golurile din exponate. Totalul realizat din aceste licitații s-a ridicat la peste 26 milioane franci francezi: cifră quasi-astronomică la puterea de cumpărare a monedei. Și totodată o cifră pe care prea puțini ar fi putut-o întrevădea, pe atunci, în domeniul filateliei! (Fig. 2).

Piesele provenite din licitațiile Ferrari au poposit în numeroase colecții prestigioase, fiecare dintre acestea fiind bucurioase a se mîndri cu prezența unor mărci avînd calificativul „Ex-Ferrari” în pedigreeul lor.

În filatelie, mai există însă — legat tot de „originea Ferrari” și un alt calificativ. De astă dată, cu un ușor iz de zeflemea. Este vorba de așa zisele „Ferrarități”, cu care sînt indicate falsuri care au făcut parte din colecțiile lui Ferrari. Pentru că — alături de atîtea mărci rarissime, Ferrari avea în clasoarele lui și destul de multe falsuri, unele extrem de periculoase, altele destul de grosolane.

Cum se explică faptul că un colecționar atît de mare a putut achiziționa contrafaceri, unele foarte periculoase, altele relativ grosolane? Răspunsurile diferă: unii dintre cei care l-au cunoscut pe Ferrari, consideră că acestea au fost cumpărate în cadrul unor loturi pe care nu voia să le scape. „Prefer să cumpăr zece falsuri decît să pierd o mare raritate!”, se pare că ar fi fost una dintre părerile lui. Alții însă, printre care și cunoscutul publicist filatelic Brunel, susțin că Ferrari n-ar fi fost un adevărat cunoscător și că — dispunînd de mijloace bănești foarte mari — se lăsa ușor păcălit de unii dintre negustorii care roiau în jurul lui, oferindu-i... cîte în lună și în stele.

Independent de prezența acestor cîteva piese false, lista adevăratelor mari rarități care au făcut parte din patrimoniul filatelic al lui Ferrari este cu adevărat uluitoare, și constituirea unui atare ansamblu în zilele noastre ar fi de neconceput. Toate domeniile filateliei clasice, europene și extra-europene erau reprezentate. Să încercăm a aminti aci numai cîteva, pentru a da o idee despre ce se putuse strînge laolaltă în colecția unui singur filatelist și despre ce și-a putut lua zborul în lumea largă într-o seamă de colecții de absolut prim rang.

Vom începe prin a menționa două unicate absolute, despre care mulți dintre noi vom fi auzit vorbindu-se în presa de specialitate:

Faimoasa marcă de un cent, din Guyana britanică (1856), (Fig. 3) roșu-magenta, anulată. Vîndută la licitațiile „Ferrari” din 1921 cu 300 000 franci (echivalent, pe atunci, cu circa 38 000 dolari S.U.A.), la ultima ei schimbare de proprietate a atins cifra 935.000 dolari, care i-a atras calificativul de „cea mai scumpă marcă din lume”. E drept că și aceasta a fost depășită în ultima vreme, de nivelul atins de alte două mărci — de astă dată pe scrisori: faimosul „Blue Boy” al căpitanului de poștă din Alexandria, din timpul războiului de Secesiune din America și, recent de tot, de eroarea de culoare de 9 kr. din Baden, (1851), din colecția Boker, despre care se vorbește într-un alt material din acest Almanah.

Celebra eroare de culoare, galben în loc de verde, a mărcii de 3 Skillingi Banco, din emisiunea suedeză din 1855, a cărei poveste a fost descrisă pe larg în „Almanahul filatelic” din 1985.

Imediat după aceste două unicate, trebuie amintită o marcă de 2 cenți din emisiunea „Misionarilor“, din Havai (1851—1852) (Fig. 4). Marca a fost achiziționată la licitația Ferrari de celebrul colecționar Maurice Burrus. Acest exemplar a fost multă vreme considerat ca fiind uzat, întrucât prezenta unele pete în partea de jos a laturii din stînga. Abia mult, într-un târziu s-a constatat că nu era vorba de urme de obliterare, ci de urme din cerneala cu care fusese imprimată marca, rezultate din procesul de tipărire. Acest fapt a determinat o sensibilă urcare a valorii comerciale a acestei piese, care a atins în 1963 la o licitație „Harmer“ nivelul de 41 000 dolari ; cel mai mare preț plătit pînă atunci pentru o marcă izolată.

Trecînd mai departe, este de amintit și una dintre marile rarități filatetice ale vechilor state germane : coala neobliterată de 20 exemplare din celebrul „Dreier Saxen“ (valoarea de 3 pfennigi, roșu, din prima emisiune a Saxoniei). Această coală a ajuns întreagă pînă la noi întrucît fusese lipită cu pap pe unul din stîlpii unei stații de poștă de pe vremuri, mai apoi văruiți. La o restaurare a încăperii, coala a ieșit la iveală, constituind o adevărată senzație pentru pasionații acestui sector filatelic. Și această coală are — în felul ei — o poveste curioasă : actualul posesor — Anderegg — constatînd că în decursul anilor și în mare, la spălarea acoperirii ei cu var, se produsese mici decolări sau abraziuni, pentru a înfrumuseța acest multiplu unic a pus să se retușeze cu mare finețe locurile defectuoase, obținînd un ansamblu impecabil ca imagine. Decît că restaurarea nu a fost bine primită de marii critici de specialitate, care au vizionat-o după restaurare în două mari expoziții F.I.P. La cererea generală, retușurile au fost înlăturate, readucînd coala în starea în care a fost găsită, considerîndu-se mai corect a o prezenta cu tot farmecul unei povești ieșite din comun !

O altă piesă de excepție din colecția „Ferrari“ este un bloc neuzat de șase exemplare din „Dubla Genevă“ din 1843 ; piesă de mare răsunset în lumea filatelică, și cheie de boltă a sectorului poștelor cantonale elvețiene. Cumpărat de Arthur Hind la licitația din Paris, din octombrie 1921, pentru 113 000 franci franchezi grupajul a fost achiziționat mai apoi pentru colecția Burrus, pentru a trece în alte mîini, în 1964, pentru 475.000 franci elvețieni !

Fără a ne mai opri asupra multor alte „rarități Ferrari“, să trecem, în încheiere, la piesele care ne interesează desigur cel mai mult : „Capetele de bour“.

Fig. 3

Fig. 4

Pagina pe care Ferrari montase aceste mărci cuprindea nu mai puțin de 13 exemplare din prima emisiune (4×27, 4×54, 2×81, 1×108 parale și singura pereche răsturnată de 27 parale ; piesă unică și fără îndoială cea mai mare raritate a filate-

lei românești. Această piesă a fost de altfel evocată pe colițele misiunii Centenarului mărcii poștale românești. (Fig. 5).

După vânzarea ei la licitațiile Ferrari, această pereche unică a trecut prin mai multe mâini, dar nu se cunoaște unde a poposit în ultima vreme. Unele zvonuri sugerau că ea ar fi fost achiziționată, cu ani în urmă, de marele colecționar american de origină germană John Boker. Întrebat, însă, cu prilejul expoziției internaționale „Interphil” (F.I.P.) de la Philadelphia dacă acest zvon ar fi întemeiat, cu un larg suris Boker a răspuns negativ. Oare surisul va fi urmărit să infirme negația? Greu de spus. Semnul de întrebare se va lămuri pe măsură ce desfacerea colecției Boker (azi în plină desfășurare) se va apropia de sfârșit și când ultimul ei catalog ne va spune dacă perechea răsturnată se afla sau nu acolo.

Această sumară trecere în revistă a câtorva dintre piesele mai importante din colecția Ferrari a trebuit să treacă sub tăcere o seamă de mari rarități, din cele mai diverse sectoare ale filateliei clasice. Cele câteva exemple citate vor fi dat, însă, o imagine de orientare asupra a ceea ce au putut să însemne acumulările lui Ferrari în istoria filateliei.

Desigur, pentru imensa majoritate a colecționarilor, această „mare paradă” de piese de excepție se situează în sfera inaccesibilului. Faptul de a nu putea visa măcar să posede vreodată măcar una, nu poate și nu trebuie să afecteze plăcerea de a le admira, de a cunoaște povestea fiecăreia în parte. O plăcere asemănătoare cu aceea pe care ne-o oferă operele de pictură sau sculptură ale marilor artiști ai omenirii, în muzeele și galeriile lumii.

De mult, Ferrari nu mai este printre noi. În filatelie, chipul lui apare pe una dintre mărcile emisiunilor dedicate în 1968 și după aceea, în Liechtenstein, marilor pionieri ai filateliei, alături de Rowland Hill, de Maurice Burrus și alții.

Și din când în când, în câte un exponat de excepție, o adnotare discretă „Ex Ferrari” sub câte o mare raritate, ține încă vie amintirea lui.

Nicolae Tripcovi

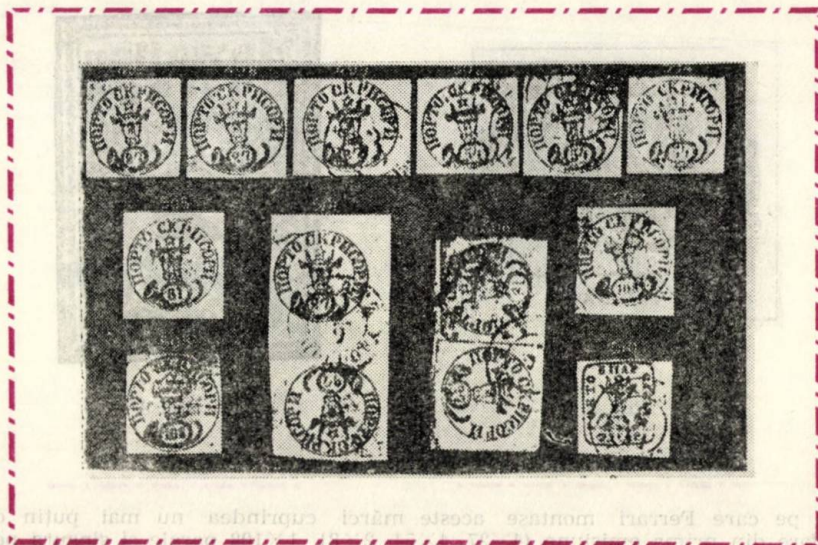

Fig. 5

SCHIMBUL FILATELIC: ROSTUL ȘI ETICA LUI

S-a spus cîndva că „filatelia se face și cu mărci !“

Cu tot aerul ei de butadă, fraza conține un mare adevăr : baza pentru a face filatelic, pentru o activitate sistematică, o constituie mărcile și celelalte piese poștale.

Căile pe care acestea pot fi procurate sînt diferite : de la stringerea mărcilor de pe corespondența personală sau a familiei, la obținerea lor de la cei ce primesc multă „poștă“, la căutarea scrisorilor vechi uitate prin sertare sau prin sipete prăfuite, prin poduri sau pivnițe. Unii tineri beneficiază de o sursă plăcută și... comodă : darurile rudelor sau cunoscuților. Alții (chiar și vîrstnici) dobîndesc de-a gata acumulări filatelice prin moștenire. Dacă decesul unui colecționar duce adeseori la împrăștierea și chiar la irosirea rodului muncii lui de ani de zile, cite odată o moștenire a stat la baza pornirii sau dezvoltării unei colecții.

Calea cea mai simplistă de procurare a mărcilor este cumpărarea din comerțul filatelic. Ea nu poate însă umple toate golurile, satisface toate căutările, atît din cauza cheltuielii, cit și pentru că, mare parte din materialul căutat nu se mai găsește. Sortimentul lor fiind format în prevalență din serii complete sau mărci tip, arareori se pot găsi varietăți, obligatorii și cite altele caută filateliștii avansați.

Acestora le rămîne deschisă calea cea mai practică de procurare : schimbul. Fie prin contacte directe de la om la om, în cadrul cercurilor de schimb, fie prin corespondență cu partenerii din țară sau de peste hotare, schimburile dau naștere unor legături de cunoaștere reciprocă și de prietenie care constituie unul dintre aspectele cele mai calde și sociabile ale filateliei.

Colecționarul poate să-și procure prin schimb piesele de care are nevoie, curente sau mai rare. Difuzarea de manco-liste fie în localitate, fie în alte orașe sau țări îi informează pe parteneri asupra materialului căutat și dă adeseori rezultate bune. Astfel pot fi completate, spre pildă, golurile din cadrul unor serii „sparte“, pot fi procurate francaturi ieșite din comun, piese prefilatelice etc.

Buna credință și corectitudinea reciprocă sînt condițiile de bază ale fiecărei relații de schimb. Ele trebuie să ducă — spre comună satisfacție — la un echilibru just.

În cazul materialelor să zicem „curente“ (respectiv al mărcilor comune sau mijlocii, cotele din cataloage sînt baza universal admisă de calcul în condiția că :

— se schimbă materiale pe categorii de calitate echivalentă (spre pildă, neuzate, obliterate cu ștampile ușoare și clare etc.

— partenerii stabilesc de comun acord dacă vor aplica uniform cotele din catalog (indiferent dacă e vorba de neuzate sau uzate) sau dacă — dimpotrivă — schimbul se face separat, pentru fiecare din aceste două categorii. Unii fac aici și diferențieri după starea mărcilor.

Pentru materialul clasic sau pentru alte piese cu valori mari, unele cotări din cataloagele generale pot să difere de cele ale cataloagelor specializate. În acestea pot interveni — spre pildă — diferențe în plus pentru piesele pe scrisoare sau pe fragment, pentru anumite francaturi sau varietăți pe care cataloagele generale nu le menționează. Tot astfel pot juca un rol și obliteratele ieșite din comun (ștampile rare, din localități mici ; ștampile timpurii sau tîrzii ș.a.). Unele cataloage specializate indică pentru astfel de piese coeficienți suplimentari, față de cotele de bază (ex. CMR '74). De aceea, la schimburile în care intervin și astfel de piese este bine a nu se folosi numai cataloagele de largă circulație, ci de a le confrunța și cu cataloagele specializate. Pentru unele țări,

cataloagele generale publică și ediții specializate : ex. : „Zumstein“, pentru Elveția și Liechtenstein ; „Michel“ pentru Germania și Austria ; „Yver Teller“ pentru Franța etc.

Cînd cataloagele nu dau cote pentru unele piese ieșite din comun (menționînd „P.A.“, preț de amator sau altă indicație echivalentă) stabilirea valorii de schimb se poate face fie de comun acord pe baza „cererii și ofertei“, fie estimativ, după valorile realizate la licitațiile filatelice etc.

Un rol important la schimburile de piese clasice, rare etc. îl are și calitatea. În general, cotele de catalog se înțeleg pentru piese de calitate a I-a, respectiv curate, fără defecte, bine centrate, cu dantelura completă și în bună stare, cu margini rezonabile la piesele nedantelate etc. La piesele de calitate a II-a se pot aplica unele depunctări cînd sînt schimbate contra unor piese de calitate a I-a. Pe de altă parte, așa zisele piese de calitate „Lux“ cu un aspect excepțional de îngrijit, culori de mare prospețime, gumaj, centrare, danteluri sau margini perfecte pot beneficia la schimb de un avantaj, mai ales cînd este vorba de piese „grele“, ieșite din comun.

Partenerii de schimb trebuie să cadă de acord asupra catalogului pe care îl vor folosi, nu numai ca editură dar și ca ediție, întrucît de la un an la altul pot interveni diferențe substanțiale de cotare. (ex. : masivele scăderi de cote intervenite recent la unele emisiuni din R.F.G. etc.)

Colecționarii din țara noastră care fac schimb peste hotare vor avea în vedere că egalarea conturilor la secretariatul de schimb al A.F.R. trebuie făcută după catalogul ales, astfel încît balanța trimiterilor și a primirilor să fie calculată pe aceiași bază de ambii parteneri.

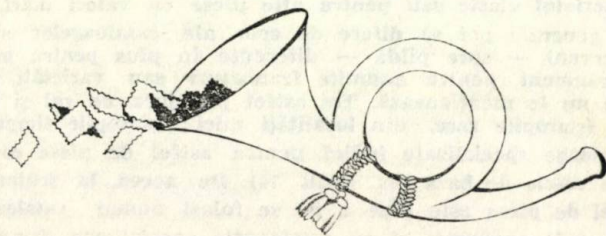
La toate relațiile de schimb, buna credință trebuie să ducă la compensarea cedărilor și preluărilor în condiții de perfectă reciprocitate. Fiecare partener are datoria de a nu face altora ceea ce nu ar vrea să i se facă lui. Trecerea sub tăcere a defectelor unei piese sau inducerea în eroare asupra valorii reale a unei piese sînt incompatibile cu etica filatelică, frizînd în unele cazuri înșelătoria. Colecționarii doresc, firește, să realizeze schimburi avantajoase : poate că în aceasta constă una dintre plăcerile și satisfacțiile filateliei. Dar noțiunea de „avantaj“ își are limitele ei. Acolo unde implică exploatarea lipsei de cunoștințe filatelice a partenerilor (mai ales cînd e vorba de tineri sau începători) ea justifică pentru cei care o practică, calificativul de „rechini ai filateliei“.

O altă condiție de comportament corect în schimburile filatelice prin corespondență, este promptitudinea remiterii contrapartidei. Întîrzierile mari nu numai că indispun, dar pot pune partenerul în situația de a-și procura materialul așteptat, iar trimiterea întîrziată va constitui pentru el un balast.

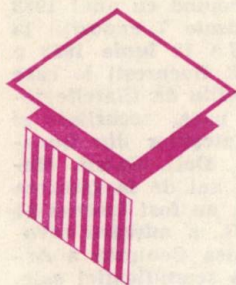
La închiderea conturilor externe, la secretariatul de schimb al A.F.R., e necesar ca partenerii să fie aleși cu grijă, pentru evitarea unor astfel de situații.

În țara noastră schimburi filatelice cu partenerii din alte țări pot efectua toți membrii A.F.R., prin secretariatul de schimb al A.F.R. în condițiile și în limitele stabilite prin regulamentul în vigoare. Trimiterile și primirile se efectuează centralizat prin secretariatul de schimb al A.F.R., la care converg toate operațiunile membrilor făcînd parte din toate filialele județene ale asociației.

N. Tripcovici

Vă prezentăm:

Filiala AFR București

Nu poți să nu te gindești cu nostalgie la acele timpuri cînd prima Filială a Asociației Filateliștilor din România (președintele Mihai Popovici) și-a început activitatea. Atunci, imediat după sărbătorirea Centenarului mărcii poștale românești, a existat o mare emulație, mult entuziasm printre filateliștii bucureșteni, dar puțină experiență în domeniul filateliei organizate. Filiala, la începuturile sale a cuprins 100 de membri, iar cercurile filatelice în multe cazuri nu depășeau 3—5 membri. Dar greutățile inerente ale începutului au fost depășite de un impuls dat pentru toată suflarea țării. Citim în *Îndrumătorul filatelistului* — primul volum de studii și cercetări al Filialei București — următoarele „Profunde transformări social-politice urmate de Congresul al IX-lea al P.C.R., efervescența vieții noastre obștești de după pîenarele Comitetului Central din 1967—1968, au determinat și în viața filatelică a capitalei un conținut mai consistent. Ca rezultat, la 31 iulie 1968, Filiala AFR București avea peste 6000 membri — cu cotizația la zi — un rezultat deosebit care prevedea alte succese. Anul 1967 a fost marcat de două evenimente filatelice de importanță majoră. Primele două expoziții pe capitală organizate de Filială. La a doua expoziție — ca de altfel și la prima — și-au prezentat exponatele peste 40 de filateliști, însă de data aceasta numai piese filatelice românești apărute după proclamarea republicii.

La 26 aprilie 1968, după reforma administrativă a capitalei, a fost reorganizată și Filiala, astfel ca în jurul unui cerc de sector (cu număr mare de membri) s-au comasat toate cercurile mici, devenind cercuri mari de sector după cum urmează: Sectorul I, „Cercul filatelic 30 Decembrie“, Sectorul II, „Cercul MEF“, Sectorul III, „Cercul 23 August“, Sectorul IV, „Cercul Tudor Vladimirescu“, Sectorul V „Cercul Medicilor“, Sectorul VI, „Cercul Poșta Centrală“, Sectorul VII, „Cercul Radioteleviziunii“, Sectorul VIII, „Cercul proiectări“.

* Au mai funcționat cercuri filatelice independente, unele dintre ele cu caracter închis: CCA, CENTROCOOP, și CSP. Pînă în anul 1972 cercurile au avut sedii proprii, după această dată, cu unele excepții, activitatea lor a fost comasată în sala Filialei AFR din strada 13 Decembrie. Desigur că această structură organizatorică datorită unor factori obiectivi a suferit modificări. Dar cu ea s-a depășit o etapă, greutăți materiale care împiedicau buna funcționare a filialei, răspîndirea filateliei, folosirea ei ca mijloc de educație patriotică, de culturalizare, de răspîndirea ei în mediile cele mai diferite, muncitori, intelectuali, tineret și copii, a făcut ca în anul 1978 numărul membrilor să ajungă la 20000 și odată cu aceasta filiala să-și primească seva care să-i asigure buna funcționare și resurse materiale pentru asigurarea activităților cultural educative. Pe parcurs, s-a dovedit că sediul obținut este necorepunzător activității filatelice la nivelul cerut, numărul membrilor adulți și tinerii ridicîndu-se la 23 de mii.

În anul 1983 s-a realizat marele deziderat al filateliștilor bucureșteni. S-a obținut un sediu modern ale cărui încăperi satisfac nu numai condițiile cerute pentru activitatea normală a cercurilor, dar și nevoile de educație și cultură filate-

lică organizate pe filială ca : expoziții, lectorate, studii și cercetări, ședințe de grupe de maxmafiliie, aérofilatelie și funcționarea bibliotecii. Începînd cu anul 1983 activitatea filatelică s-a înviorat și diversificat. Au fost organizate 7 expoziții la nivel de filială. Majoritatea lor aveau caracter interjudețean. La 12 iunie 1983 a avut loc prima expoziție filatelică în noul sediu al filialei AFR București la care au participat 53 exponanți. La 28 august a fost deschisă o expoziție de filatelie tematică angajată intitulată „România militează activ pentru pace, securitate și dezarmare în lume”. Expoziția a cuprins 350 de cadre ale filateștilor din București și din județele Argeș, Bacău, Brăila, Caraș-Severin, Cluj, Dolj, Galați, Mehedinți, Mureș, Sibiu, Timișoara și Tulcea. La expoziția „65 de ani de la făurirea statului național unitar român” ținută între 9. XI — 8.XII 1983, au fost înscriși 51 de exponanți. Expoziția a avut loc la Muzeul de istorie a P.C.R., a mișcării revoluționare și democratice din România, în sălile filialei și la Casa Centrală a Armatei. Din anul 1983, mai reținem o singură expoziție, datorită semnificației sale. Este vorba de expoziția de tematică românească angajată organizată în colaborare cu Muzeul de istorie a Partidului. „Te slăvim partid iubit”, ediția a XI-a, la care au rămas în competiție 71 de exponate, cifră record față de toate edițiile precedente.

Din anul 1984, cînd am avut 8 expoziții la nivel de filială, o să remarc câteva care se detașează prin semnificația lor. Între 15 și 21 iulie, în rotunda Ateului Român, a fost organizată în colaborare cu CNEFS și Comitetul Olimpic Român, o mare și impunătoare expoziție cu caracter republican dedicată olimpiadei de la LOS ANGELES. Filateliștii din București și din 15 județe au expus peste 350 de fețe de expunere, exponate cu tematică sport. Conducerea filialei a manifestat un interes deosebit în organizarea expoziției „40 de ani de la eliberarea națională și socială antifascistă și antiimperialistă din 23 August 1944”. Expoziția ținută între 18—20 august a fost cea mai mare expoziție de filatelie tematică angajată organizată la noi în țară, peste 400 de cadre a filateliștilor din București și din alte 11 județe au participat. Materialul filatelic a fost expus la Muzeul de istorie a Partidului în saloanele filialei, la CCA și la Oficiul poștal nr. 45. A fost bătută o medalie și s-au emis alte materiale filatelice. Filateliștii bucureșteni au omagiat importantul eveniment, Congresul al XII-lea al P.C.R., printr-o expoziție organizată la Muzeul de istorie a Partidului și în saloanele filialei. Exponatele au scos în evidență realizările, progresul spectaculos al României socialiste, în mod deosebit, în ultimele 2 decenii.

Mai trebuie remarcate 2 expoziții : Salonul filatelic al Cercului Bucur ținut la Muzeul de Artă al R.S.R., cu tematică „Știință, tehnică și artă”. Exponatele cu subiect de știință și tehnică au fost expuse în saloanele filialei. Au fost prezentate 240 de cadre de expunere. „Exponatele în premieră — o expoziție care și-a propus să pună în circuitul filatelic exponate care n-au participat la expoziții, a reușit să întrunească 27 de exponate noi.

În anul în curs, scoatem în evidență expoziția omagială „20 de ani de la Congresul IX” omagînd partidul și pe secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru inegalabilele realizări din „Epoca Ceaușescu”. De un mare succes s-a bucurat expoziția „Copiii lumii vor pacea” dedicată păcii și viitorului luminos al copiilor noștri”.

Filiala București a dat cei mai mulți medaliați cu aur în competițiile naționale și internaționale.

Am insistat mai mult asupra activității expoziționale deoarece consider că această activitate este cel mai eficient mijloc de educația patriotică cetățenească și în răspîndirea culturii filatelice.

Conducerea filialei s-a preocupat intens cu organizarea lectoratelor și a simpozionelor, în mod deosebit, pentru comitetele și birourile cercurilor și pentru alți filateliști. Pînă la mutarea în noul sediu, lectoratele se țineau în sala de festivități a Muzeului de istorie al Municipiului București, iar de atunci în sala C din sediul filialei. Trebuie remarcat că și în aceste activități ne bucurăm de sprijinul Comitetului Municipal de partid. Cîteva exemple despre temele prezentate „Corespondență de război a armatei române pe frontul antihitlerist”, „Componente ale unui exponat românesc pe tema luptei antifasciste” și alte teme de stringentă actualitate. La lectorate au conferențiat dr. Nicolae Tripovici, ing. Mihai Popo-

vici, dr. Valeriu Neaga, ing. Dragomir Kiriac, Dumitru Briala, Iosif Micu și mulți alți specialiști în materie.

De un real succes s-au bucurat simpoziioanele organizate de filială. Vom enumera citeva. Cel organizat în sala de festivități a Muzeului de istorie a P.C.R. în fața unui auditoriu de 350 persoane, Mircea Moarcă, redactor șef adj. al ziarului „România liberă” a conferențiat despre problemele păcii și dezarmării, iar la 27 ianuarie 1984, Elena Georgescu, dr. în istorie, a susținut o documentară expunere despre ideea unirii la români, referatul de bază fiind susținut de Gheorghe Iamandi, vicepreședintele filialei. Merită de reținut simpozionul organizat de grupa de aerofilatelie la casa de cultură a sectorului 2 al capitalei, dedicat „Zilei victoriei”, în fața unei asistențe record, și cel organizat de cercul filatelic „Bucur” în fața unui mare număr de copii.

În anul 1984 a fost organizat un curs de inițiere filatelică folosind mijloace atractive pentru atragerea copiilor. Pe o durată de 3 luni s-au ținut 12 lecții susținute de diapositive.

În prezent, conducerea filialei AFR București e mult preocupată cu organizarea activității filialei din toate punctele de vedere: munca de organizare a activității filialei, inclusiv relațiile cu cercurile filatelice — (în prezent numărul cercurilor este de 30) — munca cultural educativă prin tot mai variate mijloace inclusiv Cercul de studii, activitatea mai intensă în rindul tineretului, creșterea numărului de membri tineri și copii, crearea unui climat de ordine și disciplină în domeniul financiar administrativ. În activitatea noastră ne ghidăm după legile țării, statutul AFR și vastul Program de acțiune aprobat de Conferința filialei din anul curent.

Constantin Crețu,

Președintele Filialei AFR București

Din parfumul filelor îngălbenite

Umor din revista

Moș Teacă (1885) editată de Anton Bacalbașa

● *Culmi*

Să nu auzi, cînd se vorbește bine despre tine.

Și mai culme :

Să nu auzi, cînd se vorbește rău despre alții.

● Să pretinzi unui hamal la gară, să-ți ducă pină la trăsura bagajul tău de idei.

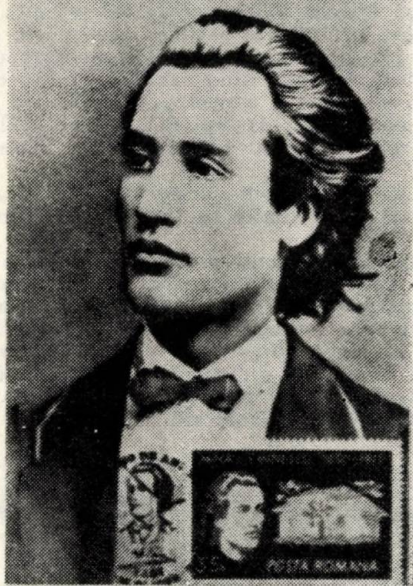
● Să fie așa de grozavă căldura în timpul verii încît toate secretele să transpire.

● Să te duci la război înarmat numai c-o umbrelă ca să te aperi de ploaia gloanțelor.

● Culmea grandomaniei pentru un poet : să facă zîna versuri nevastei lui și să o numească : „fata de împărat”. Iar dimineața după asta să se scoale și să se laude că e în relațiuni intime cu o fată de împărat.

Vă prezentăm:

Filiala A.F.R. Botoșani

A prezenta o filială, înseamnă să vorbești despre activitatea ce se desfășoară în cadrul acesteia, despre membrii săi, despre mișcarea filatelică din județ, din trecut și din prezent, despre rezultatele muncii de propagandă filatelică.

Începuturile filateliei botoșănene se pierd în urmă cu peste 80 de ani, când spre sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX au apărut și aici primii colecționari. Deși numărul acestora a înregistrat o creștere, întreruptă doar de cele două războaie mondiale, activitatea filatelică nu a avut un caracter organizat, fiind sporadică și individuală, rezumată în special la un număr de colecționari cu posibilități materiale deosebite.

Despre o adevărată mișcare filatelică de masă, putem vorbi abia după cel de-al doilea război mondial, când, ca urmare a evenimentelor de la 23 August 1944 și a celor care au urmat, România a intrat într-un amplu proces de transformare revoluționară, care a cuprins toate domeniile vieții și activității noastre economice și social culturale, ducând la continua creștere a nivelului de trai material și cultural al întregului popor.

În această perioadă filatelia a luat dezvoltare, mărcile postale românești căpătînd un caracter de adevărați mesageri care oglindesc toată evoluția noastră istorică, viața economică și social culturală, arta și tradițiile poporului nostru, politica Partidului și statului nostru pe plan intern și internațional, prin aceasta atrăgînd spre filatelie un număr mare de colecționari de toate vîrstele și profesiile.

Ca urmare a acestei situații, a apărut necesitatea organizării și coordonării activității filatelice și la Botoșani. În decembrie 1956 ia ființă primul cerc filatelic de pe teritoriul actualului județ care ia numele Luceafărului poeziei românești „Mihai Eminescu”. Cercul va organiza între 28.4—12.5.1957 „Prima expoziție filatelică din Botoșani” dedicată aniversării a 50 de ani de la răscoalele țărănești din 1907. Cu acest prilej s-au realizat primul plic și prima ștampilă ocazională din județul Botoșani.

Cînd, în 1958, a fost creată Asociația Filateliștilor din România membrii acestui cerc au făcut parte din primul eșalon de membri ai A.F.R.

Numărul membrilor crescînd mereu, au fost înființate grupe filatelice la Casa pionierilor și în diferite școli organizîndu-se noi expoziții filatelice printre care și „Prima expoziție filatelică de la Bucecea” (la 15 septembrie 1963) — prima expoziție filatelică prezentată într-o localitate rurală.

Înființarea Filialei A.F.R. Botoșani ca urmare a noii împărțiri administrativ-teritoriale din ianuarie 1968 a creat noi premise dezvoltării activității de propagandă filatelică pe teritoriul județului, realizîndu-se o serie de adevărate „pre-

miere" filatelice. Astfel, în perioada septembrie — noiembrie 1968 a fost organizată „Prima expoziție filatelică itinerantă din județul Botoșani“, prezentată succesiv în 8 localități urbane și rurale: Dorohoi, Mihăileni, Darabani, Săveni, Trușești, Bucecea și Botoșani, realizându-se tot atâtea plicuri și ștampile ocazionale. În octombrie — noiembrie 1971 a fost prezentată la Botoșani, Dorohoi și Săveni, expoziția filatelică a Republicii Democratice Germane. La 17.1.1971 a fost deschisă „Prima expoziție de maximafilie din județul Botoșani“, la 6.05.1973 „Prima expoziție republicană de maximafilie“, iar în perioada 12—23.4.1985 „Prima expoziție interjudețeană de astrofilatelie BOTOȘANI '85“ și „Primul simpozion național de astrofilatelie“.

Punându-se un accent deosebit pe activitatea expozițională, ca mijloc eficient de propagandă vizuală, au fost realizate un număr de peste 50 expoziții locale, 12 județene, 14 interjudețene, 6 republicane și 5 simpozioane filatelice. Acestea au fost dedicate unor aniversări și evenimente social-politice, economice și culturale, cit și aniversării unor personalități din județul Botoșani: Mihai Eminescu, George Enescu, Nicolae Iorga, Octav Băncilă, Ștefan Luchian, Grigore Antipa, Dimitrie Pompeiu, Ludovic Daus, Mihai Ciucă, Gr. Em. Filipescu, Vasile Buteanu, Dimitrie Negreanu, Dimitrie Rallet.

Cu acest prilej au fost realizate și puse în circulație 134 plicuri ocazionale, 29 întreguri poștale din care 21 plicuri și 8 cărți poștale, la obliterarea cărora s-au folosit 67 ștampile figurative ocazionale și 42 ștampile publicitare.

Deasemenea au fost tipărite cataloage expoziționale și „Catalogul plicurilor obliterărilor poștale ocazionale din județul Botoșani“ la care s-a editat și suplimentul Nr. 1; pliante, diplome, afișe, precum și un număr de 16 medalii și plachete în cite 3 variante de culoare, 8 insigne, etc. și aici realizându-se adevărate „premiere mondiale“ cum ar fi, prima ilustrată maximă reproducă pe o medalie (Republicana de maximafilie „Botoșani 84“ și prima colită reproducă pe o medalie („Astrofila '85“), precum și o serie de ilustrate maxime.

La realizarea materialelor de mai sus, am fost sprijiniți în mod cu totul deosebit de către organele locale de Partid, O.S.E.T.C.M. București, Monetăria Statului, Tipografia Botoșani, și Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor care a pus în circulație o serie de timbre poștale cu subiecte legate de județul Botoșani.

În cadrul Filialei A.F.R. Botoșani, funcționează cu aprobarea A.F.R. Central, Gruparea „Astrofila“ cu caracter interjudețean, care prin acțiunile organizate și-a câștigat un frumos prestigiu în toată țara.

Un mare număr, din cei peste 1000 de membri ai filialei, atît din municipiul Botoșani cit și din multe localități ale județului, organizați în cercuri și grupe filatelice au participat la diferite expoziții din cadrul filialei cit și la alte manifestări din țară și străinătate, cum ar fi: R. P. Polonă, R. P. Ungară, Franța, Grecia, Portugalia, Turcia, etc.

La realizarea tuturor acțiunilor întreprinse am fost sprijiniți de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Direcția județeană de poștă și telecomunicații, Complexul muzeal al județului Botoșani, alte instituții și întreprinderi, sub directă îndrumare a Comitetului județean al P.C.R. și a Consiliului popular județean Botoșani, beneficiind de sprijinul constant al conducerii Asociației Filateliștilor din România.

Pentru rezultatele obținute în activitatea filatelică, Filiala A.F.R. Botoșani a fost distinsă cu diploma de onoare și insigna de aur a A.F.R. De asemenea, un mare număr de filateliști au fost distinși cu diplome și insigne de aur și argint, fapt care oglindește competența cu care Comitetul Filialei A.F.R. Botoșani a condus de-a lungul anilor întreaga activitate filatelică botoșăneană.

Vasile Arnăutu

Reflecții filatelice

**** Neîndoiș : filateliștii au o lume întreagă într-o... microlume !**

**** Calul de dar nu se caută la dinți — timbrul, da !**

**** E prețios și timbrul... vocal.**

**** Marca fabricii este și marca... Fabricii de Timbre.**

Cultivarea patriotismului prin intermediul mărcilor poștale românești

În programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, activitatea politico-educativă ocupă un loc important în viața social politică a patriei noastre. Așa cum arată Secretarul General al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, „latura educativă a activității organelor și organizațiilor de partid și de stat, de masă și obștești trebuie să îmbrace forme complexe și variate menite să contribuie la conștientizarea oamenilor muncii a întregului popor și în primul rând a tineretului pentru angajarea plenară fără menajamente la efortul general pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de partid într-un termen cât mai rapid și de o calitate superioară.

Efortul care se cere poporului nostru pentru realizarea acestui program jalonat până în anul 2000, depinde în mare măsură de nivelul conștiinței la scară națională de modul în care fiecare cetățean pune mai presus interesele generale decât cele personale, înțelege că are datoria patriotică să cedeze din rezultatele muncii sale, o parte, pentru dezvoltarea rapidă

a patriei cu efecte pozitive pentru perspectiva națională.

Între mijloacele cu care se acționează pentru cultivarea sentimentului patriotic este și filatelia care prin intermediul mărcilor poștale promovează și cultivă patriotismul socialist, revoluționar bazat pe egalitatea membrilor societății și unitatea întregului popor în calitatea de producători, proprietari și beneficiari și fără deosebire de naționalitate, determinind o atitudine înaintată față de muncă, pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, promovind opiniile înaintate și combative față de ce este negativ în atitudinea și comportamentul oamenilor.

Cultivarea sentimentului de dragoste față de locul unde oamenii se nasc și trăiesc, devotamentul față de partid și patrie, dragostea și recunoștința față de strămoși, față de lupta pentru libertate și independență a înaintașilor, cultivarea umanismului socialist, respectarea normelor eticii și echității socialiste, a eroismului, vitejiei și spiritului de sacrificiu pentru păstrarea ființei naționale în orice im-

prejurare, presupune o activitate concretă, programată și condusă de partid, ce se regăsește și pe planul activității filatelice.

Bogata paletă a emisiunilor de mărci poștale ilustrează sugestiv mărețele realizări obținute de poporul nostru în toată istoria sa și în mod deosebit cele din ultimii 20 de ani.

Astfel, dezvoltarea economică a României Socialiste este ilustrată pe timbre care arată marile realizări ale industriei românești, utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, mijloace de transport: metrou, locomotive, nave, autocamioane și automobile, avioane, construcții industriale și civile, urbanizarea satului românesc și succese ale noii revoluții agrare. Un capitol la fel de interesant îl prezintă mărcile poștale care popularizează dezvoltarea științei românești, a culturii, artei și a creației populare.

Exemple de emisiuni puse în circulație în ultimii ani care ilustrează participarea întregului nostru popor la realizarea marilor înfăptuiri inițiate și îndrumate de Secretarul general al Partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu menționăm: Industria românească, Agricultura socialistă, Metroul București, Automobile românești, Arhitectură contemporană, Stațiuni balneoclimaterice, Daciada, Anul internațional al tineretului etc.

Având în vedere măreția și importanța economică deosebită a construcției Canalului Dunărea-Marea Neagră, anul acesta, Poșta română a pus în circulație o emisiune formată din 4 valori și o colită dantelată care reproduc obiective importante de pe traseul canalului, poduri de cale ferată și rutieră, turnul de control și ecluza de la Agigea. Colița dantelată a emisiunii prezintă momentul dării în funcțiune a canalului în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei Elena Ceaușescu.

Prin această emisiune de timbre se aduce un omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, la contribuția de seamă și rolul determinant pe care l-a avut la rea-

lizarea acestui măreț obiectiv care, așa cum arăta Secretarul General al partidului la inaugurarea oficială a obiectivului în ziua de 26 mai 1984, la Cernavodă.

**„Vor trece decinii,
Secole, milenii
Și multe din construcțiile de astăzi
Și întreprinderi și locuințe și altele
vor fi, fără îndoială,
refăcute pe o bază nouă.
Dar peste secole și milenii
Această nouă magistrală
Va rămâne permanent
Ca o mărturie vie
A forței și capacității creatoare
a poporului român,
a societății noastre socialiste
a generației noastre
care a schimbat cursul Dunării,
creîndu-i o nouă cale
care va dăinui
cît timp va dăinui
planeta noastră.**

Intrucît sentimentul patriotic are un conținut bogat și o sferă de cuprindere foarte largă pornind de la educația muncii, a spiritului de dreptate și adevăr de dragoste față de oameni și țară și pînă la spiritul de sacrificiu în condiții excepționale determinate de menținerea ființei naționale, mărcile poștale au avut în vedere cuprinderea acestor aspecte și popularizarea în scop educativ a temelor legate de momente de seamă din istoria patriei noastre, bogățiile naturale și spirituale ale poporului român, frumusețile naturale ale meleagurilor noastre precum și promovarea unei politici constante de pace și colaborare pe plan internațional cu toate popoarele lumii și în primul rînd cu țările vecine socialiste.

Marin Vulpe

Premieră numismatică mondială

Prima expoziție de francatură mecanică organizată în țara noastră de filiala Sibiu a Asociației filateliștilor, în luna noiembrie 1984, a fost o premieră absolută în filatelia românească.

Prin amplexarea participării și prin calitatea exponatelor prezentate s-a transformat într-o adevărată expoziție națională.

Organizatorii au marcat evenimentul, pe lângă afișe, catalog, plicuri și ștampile speciale, și cu o reușită medalie comemorativă. Pe avers medalia redă pentru prima dată în numismatică mondială, de francatură mecanică, reproducă alăturat. Ea cuprinde trei părți: în dreapta amprenta de forma unei mărci poștale cu

valoarea tarifului postal (2 lei, pentru o scrisoare simplă), la mijloc clișeul cu text „Filiala A.F.R. Sibiu“, iar în stînga ștampila de zi „dublu cerc și denumirea localității — SIBIU —, în partea de sus iar jos numărul, de serie postal „1“, în mijloc data : ziua, luna, anul (17.11.84)“. Pe marginea medaliei, inscripția „Prima expoziție de francatură mondială“.

Pe revers apare în relief, o goarnă postală, iar între cercuri sus „A.F.R. Filiala Sibiu“, iar în partea de jos „1984“.

Medalia, din bronz, a fost executată la Întreprinderea Arădeana din Arad, tiraj 130 buc., machetator Eduard Mociscki.

Ion Opriș

Întreguri poștale de serviciu

Cărți poștale militare

În acest articol voi continua prezențarea cărților poștale militare începută în almanahul trecut. Se vor prezenta C.P.M. cu marcă fixă tip Ferdinand. Se cunosc 5 tipuri de marcă fixă tip Ferdinand. Aceste C.P.M. au fost tipărite pe cartoane de diferite culori și au marca fixă tipărită în partea dreaptă, în culoare neagră și fără valoare nominală. În cadrul articolului voi prezenta numai diferențele de tipar minime în vederea unei identificări rapide a C.P.M. Prezentarea tuturor diferențelor de tipar ar îngreuna de fapt identificarea lor rapidă.

C.P.M. 1. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/25 mm tip Ferdinand. Titlul : CARTE POȘTALĂ MILITARĂ. Stema țării de 16/17 mm. În partea stîngă, pe trei rînduri verticale 3 mențiuni : Numele..., Gradul..., Unitatea și subunitatea... În partea de jos mențiunea. Dimensiuni 140/90 mm. Carton alb, crem, verde (foto nr. 1).

C.P.M. 2. Idem, alt model de marcă fixă tip Ferdinand. Stema țării de 21/22 mm. Dimensiuni : 135/85 mm. Carton verzui.

C.P.M. 3. Marcă fixă dreptunghilară de 20/26 mm tip Ferdinand. Titlul: CARTE POȘTALĂ MILITARĂ/GRATUITĂ, scris pe 2 rinduri. În partea stângă pe 4 rinduri verticale mențiunile: Numele..., Gradul..., Unitatea și subunitatea, Localitatea..., Stema țării de 16/17 mm. În partea de jos mențiunea: Nu se scrie nimic privitor la armată. Dimensiuni 140/90 mm. Carton verzui (foto nr. 2).

C.P.M. 4. Idem, alt model de marcă fixă dreptunghilară de 19/25 mm tip Ferdinand. Stema țării de 20/20 mm. Dimensiuni 135/90 mm. Carton albăstrui.

C.P.M. 5. Idem, alt model de marcă fixă tip Ferdinand. Dimensiuni 130/90 mm. Carton gri.

C.P.M. 4 și C.P.M. 5 sînt singurele cărți poștale militare cu marcă fixă tip Ferdinand la care: „ARMATA DE OPERAȚIUNI” este subliniată.

Dimensiunile C.P.M. au fost stabilite în urma unor determinări statistice, ele variînd în medie cu pînă la 8 mm față de dimensiunile date în articol.

Istorie poștală

DATA PUNERII ÎN CIRCULAȚIE A EMISIUNII „TIPOGRAFIATE” CU SUPRATIPAR PTT ȘI MONOGRAMA FF ÎN CERC

Catalogul mărcilor poștale românești 1974 indică drept dată de punere în circulație a emisiunii „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc, 8 noiembrie 1919. Consider că data punerii în circulație a acestei emisiuni trebuie reconsiderată deoarece se cunosc mărci din această emisiune francate cu ștampile cu date anterioare celei de 8 noiembrie 1919. Prezint mai jos aceste piese filatelice:

1. Plic francat cu 4 × 1 Ban + 5 Bani + 10 Bani emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc. Obliterarea mărcilor s-a făcut la București în decembrie 1918. Ștampila de cenzură cerc simplu cu inscripție: CENZURAT, B 4; București.

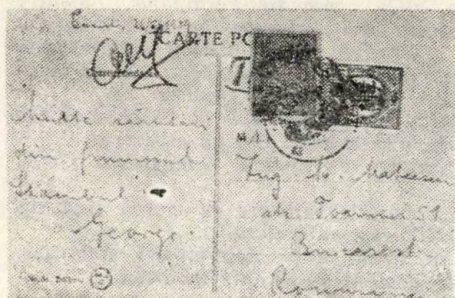
2. Carte poștală cu marcă fixă tip „Germania” cu supratipar „M.V.I.R.-10 Bani” peste care s-a aplicat o marcă de 10 Bani din emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc. Alăturat se află un timbru de ajutor de 5 Bani negru cu supratipar MVIR. Obliterare: Slobozia, 20 decembrie 1918.

3. Carte poștală cu marcă fixă tip „Leagănul Sf-ta Ecaterina” peste care s-a aplicat o marcă de 10 Bani din

emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc. Obliterare: București 4 martie 1919. Ștampila de cenzură dreptunghiulară cu inscripție pe patru rinduri: CENZURAT, Biroul de cenzură; BUCUREȘTI MESAGERI. Data.... (foto 1).

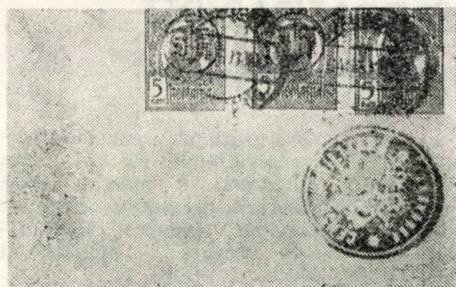

4. Cartea poștală (vedere) francată cu 10 Bani din emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monogramă FF în cerc. Obliterare 31 martie 1919. Alăturat se află un timbru de ajutor taxa de plată de 10 Bani brun,

aplicat și obliterat la 3 aprilie 1919 la București (foto 2).

5. Carte poștală (vedere) francată cu 5 Bani verde din emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc. Obliterare: București 10 mai 1919 (foto 3).

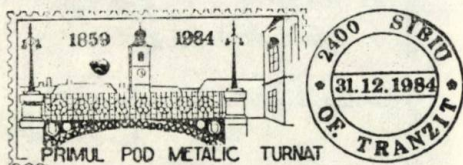
6. Plic francat cu 3 bucăți din valoarea de 5 Bani emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc. Obliterare București, 6 august 1919.

7. Plic francat cu 14 bucăți din valoarea de 1 Ban, emisiunea „Tipografiate” cu supratipar PTT și monograma FF în cerc. Obliterare București 6 august 1919.

Din cele prezentate mai sus consider că data punerii în circulație a acestei emisiuni trebuie considerată luna decembrie 1918.

Săvoiu Emanoil

Primul pod metalic turnat

În 1984 s-au împlinit 125 de ani de la construirea și punerea în funcțiune, la Sibiu, a primului pod de fier, turnat din țara noastră. Este vorba de podul din Piața 6 martie, care trece pe deasupra străzii Karl Marx și face legătura cu Piața Grivița Roșie. Inclus în toate ghidurile turistice ale municipiului Sibiu, el formează în prezent unul din punctele de atracție pentru vizitatorii orașului.

Faima i-au atras-o atât faptul că este primul pod de metal turnat din țara noastră, dar și legendele care se leagă de el. Se spune că aici era locul preferat de

întâlnire a negustorilor, care rezolvau afacerile prin vorbe... vorbe... Și tot vorbe, declarații de dragoste își spuneau îndrăgostiții, care își aveau și ei aici locul preferat al întâlnirilor.

Altă legendă ne povestește cum un bunic mergea de mină cu un nepotel ca să traverseze peste pod. Copilul i-ar fi zis bunicului că a văzut o pisică mare cât un elefant, la care bunicul i-a răspuns: dacă ai spus o minciună, când vom fi la mijlocul podului pe care-l vezi, să știi că se rupe, cădem și putem muri. La auzul acestor cuvinte copilul a zis că nu a fost chiar cit un elefant dar a fost cit o vacă. Pe măsură ce se apropiau de pod și cum bunicul susținea părerea, copilul a zis că nu a fost cit o vacă, dar sigur a fost cit un vițel. Mai apoi a lăsat că a fost cit un ciine, iar cînd să pună piciorul pe pod, pisica ajunsese cit o pisică mică.

Și așa din vorbele negustorilor, din declarațiile de dragoste ale tinerilor și din povestea cu pisica, acestui pod i s-a zis „Podul minciunilor”. Așa este cunoscut cel mai mult de toți sibienii și nu numai de ei.

La împlinirea a 125 de ani de la construire și ca realizare tehnică fiind primul pod de fier turnat în țara noastră, filiala A.F.R. și Direcția județeană de poștă din Sibiu, a realizat și folosit, la 31 dec. 1984, o șampilă publicitară manuală cu dată fixă. Întîmplarea face ca să coincidă cu emisiunea „Colaborarea cultural-economică intereuropeană 1984” cu tematică poduri.

Ion Opris

Bilanț și perspective pentru tinerii filatelisti

Anul 1985 este anul mondial al tineretului. În toate domeniile vieții politice, economice, sociale, culturale, tineretul a beneficiat de o atenție deosebită din partea forurilor în drept să-i asigure o dezvoltare optimă, o împlinire profesională și psiho-socială la un nivel adecvat aspirațiilor.

Și în filatelie s-au întreprins o serie de măsuri care să stimuleze pătrunderea pasiunii de a colecționa mărci poștale în rândurile tineretului, pe de-o parte, iar pe de altă parte, să crească priceperea elevilor, studenților, tuturor tinerilor, în realizarea exponatelor filatelice și, în general, a colecțiilor de valoare ascendentă.

În ultimul an, în mod deosebit, în întreaga țară, la nivelul multor filiale județene AFR, s-au organizat cursuri de inițiere în filatelie, fie la sediul filateliei, cum s-a întîmplat la București, fie la casele pionierilor și șoimilor patriei, în licee

sau în universități, ca la Timișoara, Piatra Neamț, Călărași etc., precum și expoziții filatelice de amploare mai mică sau mai mare, culminând cu republicana de tineret de la Timișoara, precedată, în cazul respectiv, de o interjudețeană la care s-a realizat o veritabilă preselecție pentru marea confruntare a tinerilor filателиști români.

Munca filatelică în domeniul tineretului are, în cadrul specificului ei, un dinamism care generează o serie de avantaje și dezavantaje. Avantajul principal îl reprezintă progresele rapide pe care le înregistrează tinerii filателиști care, sub ochii instructorului, ajung în puțini ani din începători, buni cunoscători ai filateliei. Acelaș dinamism constituie și o sursă de inerente asperități: nici n-au ajuns bine tinerii filателиști cunoscători, că au și trecut la clasa de maturi a competițiilor, ies deci din sfera preocupărilor noastre obligatorii. Pe de o altă parte, unii copii, cu o mare labilitate a intereselor, abandonează filatelia, de îndată ce li se pare mai interesant sportul, radiofonia, muzica etc. Nu trebuie, ca pedagogi și instructori, să ne supărăm pe astfel de adolescenți. În fond, filatelia este un hobby și fiecare copil are dreptul și chiar datoria să se gândească în primul rînd la învățătură și la viitoarea sa profesiune. Este adevărat, că filatelia te poate ajuta să cunoști mai mult dintr-un anumit domeniu și, de asemenea, să iubești mai mult domeniul ales, dar nu se poate substitui profesiunii pentru care orice adolescent trebuie să se pregătească. Este necesară o anumită disponibilitate energetică și financiară pentru a practica filatelia într-un mod util și plăcut. O sarcină majoră a resorturilor de tineret ale filialelor județene AFR este de a realiza această practicare cu plăcere și în mod util, cu un consum minim de energie, de timp și de finanțe. În acest fel, se asigură baza de mase a filateliei pentru tineret, ca și pentru maturi, de altfel.

Cursurile de inițiere în filatelie ținute la Oradea, de pildă, în ultimii doi ani au urmărit să-i învețe pe pionieri: ce este marca poștală, cum se alcătuiește o colecție și un exponat filatelic etc. Desigur, că tinerii trebuie ajutați nu numai de instructori, ci și de profesori, de părinți, rude cu experiență în domeniul colecționării, sau măcar cu o pricepere și o maturitate mai împlinită în înțelegerea oricărui domeniu de activitate.

Presa filatelică și rubricile filatelice din diferite ziare și reviste (Filatelia, Săptămîna, Cronica, Munca, Neur Weg etc.) și cele opt ediții precedente ale acestui Almanah conțin numeroase sfaturi prețioase și indicații competente, în măsură să fie de folos micilor colecționari.

În orice întreprindere, interesează însă, mai mult sau mai puțin, dar în orice caz, perspectivele. Pentru tinerii filателиști există perspectivele proprii lor desăvîrșiri, după puterile și priceperea fiecăruia, după punga fiecăruia, pe de-o parte și perspectivele recunoașterii meritelor la care au ajuns, atît din punct de vedere moral, cît și sub formă de medalii și premii, adică din punct de vedere al eficienței în domeniul specific filateliei. Veleitarii aspiră la a doua formă de recunoaștere a valorii, pe un teren accidentat încă, și sub imboldul părinților părtinitori. Marii colecționari de azi, care sunt încă tineri, nu se trag din părinți filателиști (Săvoiu, Pașcanu, excepția reprezentînd-o Călin Marinescu — fostul student ieșean și P. Stanciu jr. din Timișoara). Mai fertilă pare, din acest punct de vedere, influența unchilor.

Trebuie să recunoaștem că ne lipsesc astăzi, la tineret, acele colecții personale, întocmite de juniori, cu care ne puteam mîndri în urmă cu mai mulți ani, chiar dacă, sub pulpana părintească își mai formaseră unii tineri colecții de valoare. Și totuși, mereu sînt seduși de colecționarea mărcilor poștale tineri și adulți dintre care unii, nu mulți, dar destui vor fi în stare mîine să expună colecții cu care să primească medalii, în țară și în străinătate. Mai important decît acest lucru este însă ca un număr din ce în ce mai mare de expozanți să știe precis ce anume le lipsește pentru a obține asemenea distincții.

Nicolae Neagu

Semnificația maximafilă a mărcilor poștale în înlanțuirea lor tematică

Marca poștală, prin înfățișarea ei grafică, acordă omului și posibilitatea de a cunoaște o realizare, un eveniment, o chemare, un îndemn. Din acest punct de vedere, ea stărnește viul interes, în rîndurile a tot mai mulți oameni de pretutindeni, de a o colecționa și chiar de a o prezenta într-o anumită înlanțuire tematică, la expoziții filatelice anume organizate în țară și în străinătate. În acest mod, marca poștală a căpătat, deci, noi și interesante valențe comunicative, pe lângă funcția ei arhicunoscută în prestarea serviciilor poștale. Cine o înțelege sub acest aspect semnificativ este, desigur, filatelist, adică omul care a dobîndit acest „hobby”, urmărind marca poștală prin semnificația grafică a subiectului abordat.

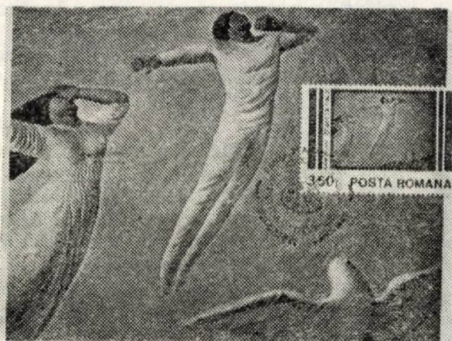
Într-o gamă atotcuprinzătoare, această

prezentare grafică a mărcilor poștale și avîndu-se în vedere mai ales rolul lor mesager pe plan internațional, activitatea filatelică s-a extins continuu, într-un cadru organizat, cuprinzînd un număr însemnat de pasionați, de toate vîrstele și ocupațiile. Această semnificație este, într-adevăr, o forță magnetică, menită să apropie tot mai mult oamenii, în demonstrarea pasiunii lor pentru un anumit subiect al mărcilor poștale emise și colecționate. De aici și sensul mult mai amplu al semnificației maximafile a mărcilor poștale, în înlanțuirea lor tematică și de subiect, care atinge acea culme de triplă relevare a subiectului abordat (prin marca poștală, cartea poștală ilustrată și obliterarea respectivă) într-o deplină concordanță de timp, de loc și de imagine, ca în cazul așa-ziselor supermaxime, ceea ce amplifică subiectul abordat într-un sens unitar: acela al ilustratei maxime.

Avînd bine fixate coordonatele — care să facă cît mai cunoscute frumusețile patriei, momentele gloriosului său trecut istoric și, mai ales, marile realizări ale poporului român, legăturile de prietenie și colaborare cu celelalte popoare ale lumii — maximafilia se afirmă tot mai pregnant, nu numai din tăria pasiunii ce o animă, ci și din înțelegerea acestei evidente semnificații maximafile. Purtătoare de cuvînt a conținutului de subiect al mărcii poștale, pe care îl amplifică sau îl aprofundează în mod creator, ilustrata maximă este urmărită cu interes deosebit de către toți oamenii care îi înțeleg semnificația maximafilă, comentînd-o și interpretînd-o, în spiritul prevederilor regulamentare, ca realizare creatoare a triplei sale concordante (dintre marcă, ilustrată și ștampilă). Aceasta, și cînd este în analiză o singură ilustrată maximă izolată și cînd sînt mai multe, într-o anumită idee tematică a colecției sau a exponatului, care să scoată în evidență cît mai pregnant valoarea realizării, respectiv a creației aduse de colecționar, inclusiv pe plan militant. De aici, însăși semnificația filatelică a ilustratelor maxime, legată și de funcția

lor mesageră, care presupune înțelegerea ei cât mai deplină. În acest sens, se impune să lămurim, nu numai pentru noi filateliiști, semnificația maximafilă a mărcilor poștale, ci și pentru întreaga lume și mai cu seamă pentru tineret, schimbul de mîine. Din acest punct de vedere, bine s-a insistat la Congresul F.I.P. de la Rio de Janeiro asupra necesității ca „filatelia să fie organizată pe o bază internațională, nu ca un simplu „hobby“ sau ca o „dada“ (marotă), ci ca un element de istoriografie privind comunicarea între oameni, ca un mijloc de dezvoltare a relațiilor de prietenie și bună colaborare între filateliiști din lumea întreagă, contribuind astfel la consolidarea păcii și a unei bune înțelegeri între popoare. În acest sens, amplasarea de subiect pe care ilustrata maximă și mai ales supermaxima o atribuie mărcii poștale și aceasta chiar într-o idee tematică, avînd ca numitor comun concordanța de imagine, de localitate și de timp (prin ștampila poștală, care poate fi chiar specială), nu numai că nu-i slăbește caracterul filatelic, dimpotrivă, i-l semnifică, întregindu-l sau aprofundîndu-l, to-

tal sau parțial. Este de la sine înțelesă contribuția filatelistului, care a devenit maximafil, prin realizarea amplificării subiectului mărcii poștale, printr-un întreg mijloc și cu o deplină și edificatoare concordanță între marca respectivă, suportul folosit și ștampila aplicată, într-un limbaj comun pe toate meridianele lumii. De pildă, expozitele maximafile pe tema păcii în lume, alcătuite din ilustrate maxime de pe toate meridianele, sugerează, în limbaj mesager internațional, încrederea că pe tărîm filatelic, în general, și pe tărîm maximafil, în special, că sînt oameni tot mai mulți, cu preocupări similare pretutindeni, și prin amplificarea și folosirea de asemenea expozate contribuim sporit la edificarea

lumii pentru pace și progres social. Avînd ca bază un astfel de rol, însăși cerința pentru cunoașterea de către oameni a realităților de pretutindeni se impune și pe tărîm maximafil, ilustrata maximă îndeplinind tocmai rolul de soție („ambasador“) în orice idee tematică (turistică, folclorică, tehnică, culturală, sportivă etc.).

Privitor la conținutul semantic al ilustratelor maxime, al sensului de creație în întreita combinare a concordanțelor arătate, o valoare deosebită prezintă latura simbolică a fiecăreia (de creație individuală), dar și modul de asamblare totală, într-o colecție tematică, respectiv într-un expozat. Aprecierea lor obiectivă, competentă, din aceste două puncte de vedere — al fiecărei piese în parte și al ansamblului tematic al expozatelor în funcție de caracterul lor, semnificativ acțiunii întreprinse — se subînțelege ca necesitate de propagare activă, prioritară momentului. De multe ori, însă, față de semnificația momentului, a acțiunilor întreprinse, anumite expozate — deși valoroase în sine — corespund mai puțin sau poate deloc și, din păcate, juriile scapă, uneori, din vedere acest aspect. Prin conținutul lor semantic, care se referă deci la sens, ilustrata maximă trebuie să devină un cit mai valoros purtător de cuvînt, într-o accepție generală a unei anumite direcții sau a unui anumit domeniu. De aici și caracterul semnificativ al oricărei ilustrate maxime, adică acela de a exprima cu claritate ceva, de a scoate în evidență ceva, sau care face aluzie la ceva. Ilustrata maximă luată individual și în ansamblul expozatului, trebuie să fie plină de înțeles, cit mai expresivă, să aibă însemnătate, importanță, în raport cu subiectul abordat și momentul cu care se confruntă. În esență, conținutul imaginii de pe ilustrată și marca poștală trebuie să releve tocmai concordanța de subiect, care să dobîndească o semnificație cit mai reprezentativă a momentului. Asemenea mod de expunere, reprezentare, propagare, pe plan local, național și internațional, reprezintă o valoroasă cale a cunoașterii, înțelegerii și acționării într-un spirit comun, în univers. Aceasta este și trebuie să fie maximafilia, pe drumul lui „maximum maximorum“ menit să confirme că conținutul semantic al noțiunii de filatelie se regăsește într-o formă nouă, amplificată, în toate ilustratele maxime, în conformitate cu prevederile Regulamentului internațional al maximafiliei. Prin această creștere a semnificației filatelice, ilustrata maximă își sporește vădit și ro-

lul mesager în însărcinarea de a transmite, de a comunica, de a se apela la oameni, indiferent de graniță, de continent. Așa cum marca poștală are puterea circulației pretutindeni, același principiu devine cu atât mai valabil și pentru ilustrata maximă, bineînțeles în așa fel ca în spiritul celor stabilite de Congresul al 52-lea al F.I.P. de la Rio de Janeiro, să asigurăm cu mai multă operativitate și cadrul organizatoric de conlucrare firească pentru realizarea la timp și cu conținut cât mai semnificativ a ilustratelor maxime cu funcție mesageră.

Marca poștală românească poate și trebuie să fie valorificată superior și prin crearea de ilustrate maxime cât mai reușite și chiar „supermaxime”.

Ion Ungureanu

* Ilustrația din pagina precedentă reproduce c.p.m. realizată cu prilejul emisiunii „reproduceri de artă” S. Bălăsa.

Cele mai renumite mărci poștale din Europa

Filatelistul adevărat este și un visător. În afară de colecția lui pe care și-o aranjează cu dragoste și multă migală în clasoare sau albume, el visează, că odată și odată va găsi una din mărcile care se numără printre mărcile celebrității mondiale ale filateliei, una din acele perle pe care nu le poți vedea decît la marile expoziții internaționale.

Aruncînd o privire de ansamblu asupra celebrităților mondiale ale filateliei, nu putem să nu amintim primele mărci poștale, care au însemnat revoluționarea întregului sistem poștal. Aceste mărci după cîte cu toții o știm au apărut la data de 6 mai 1840 în Anglia după o suită de ample și furtunoase dezbateri în parlamentul britanic. Este vorba de „Penny Black” marca de un penny, neagră și de „Twopence Blue” marca de doi pence albastră, ambele reproducînd efigia reginei Victoria a Angliei. Aceste mărci au fost imprimate în coli de 240 bucăți fiecare marcă avînd cîte două litere din alfabet în cele două colțuri de jos, astfel că locul lor în coală se poate stabili după combinația de litere ce apare pe marcă. Aceste mărci deși nu au o cotă de catalog exagerat de mare, totuși se încadrează între „perlele” filateliei mondiale.

Mari rarități sînt primele mărci poștale românești care apar în Moldova, emisiunea „CAP DE BOUR” la 1 iulie 1858. Emisiunea se compune din patru valori. Prima valoare avea un nominal de 27 parale, pentru francarea corespondenței simple, pînă la o distanță de 75 mile, valoarea de 54 parale era pentru scrisori simple la distanțe mai mari, iar pentru scrisorile mai grele era emisă valoarea de 81 parale, și în sfîrșit valoarea de 108 parale era destinată francării scrisorilor recomandate. Tirajul acestor mărci, stabilit de Ministerul de Finanțe a fost de 6000 bucăți pentru 27 parale, 10000 pentru 54 parale, 2000 pentru 81 parale și 6000 pentru 108 parale. Cu toate, că tirajul acestor mărci a fost mic, stocul nu a

fost epuizat, întrebându-se doar 3691 bucăți din prima valoare, 4772 din cea a doua, 709 din valoarea treia (care este și cea mai rară în prezent) și 2584 bucăți din ultima valoare. Din cauza numărului redus de exemplare care au fost puse în circulație, ne-au rămas puține exemplare, în special din valoarea de 81 parale. Ele sînt considerate, în special pe plicuri întregi, ca mărci rarități ale filateliei mondiale.

Dintre mărcile rarități mondiale fac parte și cele două mărci din Mauritius denumite „POST OFFICE” de 1 penny roșu portocaliu și 2 pence albastru, apărute la 21 septembrie 1847, gravate eronat cu cuvintele „post office” în loc de „post paid” (taxă poștală plătită), greșeala observată a dus la distrugerea lor, dar unele exemplare au fost deja vindute și corespondența luase deja drumul spre destinațari. Din aceste mărci sînt cunoscute 12 bucăți uzate și 2 buc. neuzate din prima valoare și cîte 6 bucăți uzate și neuzate din valoarea de 2 pence.

Dintre marile rarități filatelice amintim marca de 3 skillingi banko — Suedia, apărută la 1 iunie 1855 culoarea galbenă, în timp ce toată emisiunea a fost imprimată în verde. Este un unicat de mare valoare și nici pînă în zilele noastre nu s-a găsit o explicație valabilă a acestei „erori de culoare”.

Printre astfel de perle mai enumerăm Guyana Britanică, 1856, valoarea de 1 cent Hawai 1851, valoarea de 2 cenți — S.U.A. 1869 valoarea de 15 cenți centru răsturnat S.U.A. Millbury, valoarea de 5 cenți, S.U.A. aviație 1918, valoarea de 24 cenți centrul răsturnat, S.U.A. — 1869 — valoare de 30 cenți, eroare de tipar, drapelul răsturnat, Honduras aviație 1925 valoare de 25 cenți supratipar 10 cenți, Toscana, Canada, Franța, vechile state germane etc. rarități ce niciodată nu le vom putea avea în colecția noastră.

Filatelistul adevărat nu trebuie să fie descurajat din această cauză, deoarece filatelia își are frumusețile ei nu numai prin rarități senzaționale, ci prin latura sa estetică și de studiu.

Nu trebuie să uităm, că orice marcă, chiar fără o valoare prea mare, se pretează la studii extrem de interesante din punct de vedere al tiparului, al varietăților de culoare, al poziției mărcii în coală, etc., un astfel de studiu fiind totdeauna apreciat de adevăratul filatelist la valoarea lui de studiu, care contribuie la dezvoltarea științifică a unei filatelii constructive și educative.

Filatelia înseamnă o căutare continuă, o năzuință spre frumos.

T. Cutlic

Anecdote

— Ospătar, am găsit o muscă în ciorba pe care mi-ai adus-o !

— O, săraca ! și era moartă ?

— Mai ești bolnav de stomac ?

— Nu. Datorită doctorului meu m-am vindecat.

— Ți-a dat un regim special ?

— Nu, a convins-o pe nevastă-mea să nu mai gătească...

— Ai fost foarte drăguț că mi-ai oferit o carte de bucate, dar din păcate nu mă pot servi de ea.

— De ce ?

— Pentru că toate rețetele sînt calculate pentru patru persoane, iar noi sîntem numai două.

— Cînd Cristofor Columb a debarcat prima dată în America, indienii s-au strîns în jurul lui și au început să strige: Acesta este Cristofor Columb ! În sfîrșit, l-am descoperit !

— Doctore, băiatul meu se plînge că are impresia că ar fi înghițit un șoarece.

— Spune-i să înghiță și o pisică și lasă-mă în pace !

— Știi că am pierdut 15 kg prin operația de apendicită ?

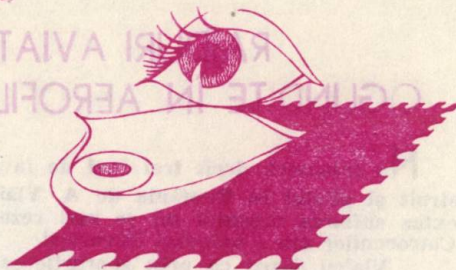
— Ce vorbești ? Nu mi-ai fi închipuit ca un apendice să aibă o asemenea greutate !...

Între prieteni :

— Crezi că sînt cîini mai inteligenți decît stăpînii lor ?

— Desigur și eu am avut unul...

Înțelepciune din înțelepciunea celor înțelepți

Priceperea este talentul de a vedea bine sfârșitul fiecărui lucru.

Platon

Lenea, deprinderea comodă, ororarea de răspundere, toate formele inerției sau ale blazării, trag în jos. Se înalță iubirea care a scinteiat pentru formele mai înalte.

T. Vianu

Cînd vorbești mult, aproape totdeauna spui ceva care n-ar trebui spus.

Confucius

E mai bine să te culci fără a fi cinat, decît să te scoli cu datorii.

Franklin W.

Dacă ai mult, dă din bunurile tale ; dacă ai puțin, dă din inima ta !

Maximă arabă

Superioritatea omului se relevă în sentimente de origine cerebrală.

G. Călinescu

Dacă vrei să fi socotit înțelept, învață să întrebi cu înțelepciune, să ascuți cu luare aminte, să răspunzi liniștit și să încetezi de a mai vorbi cînd nu mai ai nimic de spus.

J. K. Lavater

Dacă vrei să înaintezi în înțelepciune, nu te uita că te socotește lumea prost ori nebun ; e treaba ei, nu a ta.

Epictet

Omul poate merge greșit în multe și felurite chipuri, dar bine numai într-unul singur, acesta este motivul pentru care e ușor să greșești și greu să izbutești.

Aristotel

Nu încape amor propriu față de acei pe care îi iubim și care ne iubesc. Ce e dragostea ? Nevoia de a ieși din tine însuși.

Ch. Baudelaire

Absența e pentru dragoste, ce-i vîntul pentru foc ; pe cel mic îl stinge, pe cel mare îl întetește.

R. Bussy

Nu voi prețui deci omul după condiția socială, ci după merite. Meritele și le făurește omul singur, condiția socială e darul împlinirii.

Macrobius

A face cu ușurință ceea ce este greu altuia, iată talentul ; a face ceea ce este imposibil talentului, iată geniul.

H. Amiel

Cu cît înaintez în cariera vieții cu atît găsesc mai necesară munca ; care devine cu timpul cea mai mare dintre plăceri și ține locul tuturor iluziilor pierdute.

Voltaire

RAIDURI AVIATICE ROMÂNEȘTI OGLINDITE ÎN AEROFILATELIA BUCUREȘTEANĂ

Nu trecuseră decît trei luni de la primul zbor al unui avion proiectat, construit și pilotat în România de A. Vlaicu și zborurile sale care încantau pînă la extaz suflarea orașului nu se mai rezumau la simple evoluții deasupra cîmpului Cotrocenilor sau a orașului București.

Vlaicu dorea ca prin zborurile sale să convingă atît autoritățile vremii, mai puțin încrezătoare în posibilitățile avionului său, cît și o serie de aviatori francezi angajați ai primului aerodrom din România (amplasat la Chitila), că avionul construit de el este chiar superior celor străine.

Prilejul s-a ivit în ziua de 19 septembrie 1910, executînd raidul București — Chitila, ca răspuns al zborului Chitila — București — Chitila efectuat de francezul Molla.

În uralele mulțimii A. Vlaicu zboară pe deasupra Cotrocenilor și făcînd semn cu mina stîngă, se îndreaptă spre Chitila.

Aterizarea pe aerodromul din Chitila a făcut să se spulbere orice îndoială asupra posibilităților avionului lui Vlaicu și l-a determinat pe Mihai Cercez, inițiatorul și directorul aerodromului, să exclame cu nemărginită mîndrie:

— „Băiete, să trăiești! Și s-o știi de la mine; n-am auzit o vorbă bună despre aparatul tău... Ai dușmani mulți, dar lasă-i pe ei cu socotelile lor, cu matematicile lor și tu zboară înainte. Să trăiești!”

După două zile, Vlaicu se întoarce pe același traseu, la Cotroceni. (Fig. 1).

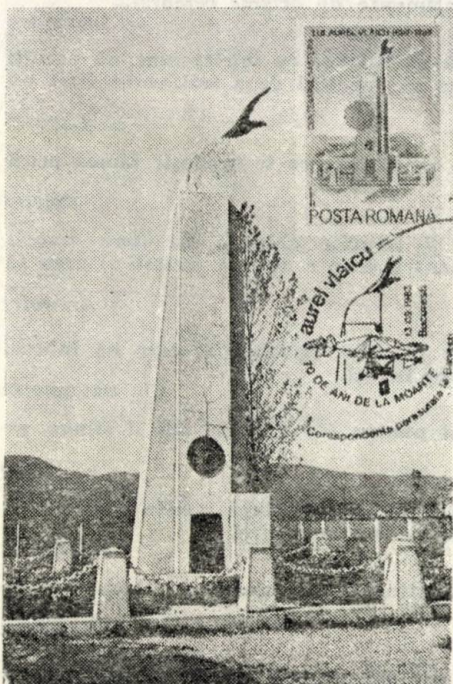

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

După ce își transportase avionul „Vlaicu I” cu trenul de la București la Slatina, în ziua de 27 septembrie 1910, la ora 5 dimineața, Vlaicu decolează pe un vânt puternic de pe cimpul de lângă gara Slatina și zboară pînă la Piatra Olt pentru a preda direcției manevrelor ordinul de operații ce-i fusese încredințat. Acest lucru a constituit la acea dată, utilizarea unui avion în scopuri militare pentru prima dată în România (și pentru a doua oară în lume, după Franța).

Pentru serviciile aduse armatei, cu ocazia acestor manevre, A. Vlaicu a primit o recompensă de 50.000 lei din partea Consiliului de miniștri.

Începînd cu 1911 zborurile le-a realizat cu un nou aeroplan „Vlaicu nr. 2”, — mai perfecționat, dovedind calități remarcabile în comparație cu avioanele franțuzești existente în țară.

În ziua de 27.10.1911, la orele 3 după amiază decolează din Cotroceni spre Rusciuc, zborul fiindu-i urmărit pe o bucată de drum din automobil de O. Goga și Al. Vlahuță. Neavînd harta cu el și nezărînd Rusciucul, se rotește de cîteva ori deasupra unei gări, identificînd localitatea unde se afla — Oltenița.

La înapoiere, de teamă să nu piardă direcția de întoarcere, coboară pe o miriște și, îndrumat de țărani ce lucrau prin apropiere, se îndreaptă spre București.

Peste două zile, la 29.10.1911 reia raidul, însă datorită unor condiții meteorologice deosebit de neprielnice, aterizează fortuit la Călugăreni, și abia după două ore reușește să decoleze și să revină la Cotroceni.

La 8 aprilie 1912, după o aterizare forțată la Țigănești datorită unor rafale puternice de vînt și a unei defecțiuni la o conductă de ulei, Vlaicu își continuă zborul și după cîteva rotiri deasupra orașului Ploiești, aterizează în mijlocul mulțimii.

După cîteva zboruri efectuate în anii 1911—1913, în după amiaza zilei de 13 septembrie 1913, la ora 15 și 20 minute, A. Vlaicu decolează spre Cimpina cu dorința de a trece primul Carpații, cu atît mai mult cu cît alți doi aviatori, N. Capșa și M. Zorileanu își exprimaseră dorința de a realiza acest zbor. În apropierea Ploieștiului, Vlaicu aterizează pentru a alimenta avionul cu benzina adusă cu automobilul de cei doi prieteni ai săi, Magnani și Silișteanu și apoi decolează din nou cu direcția spre munți.

După ce trece de Cimpina, avionul se înclină cînd într-o parte, cînd în alta, virează brusc și se prăbușește în apropiere de Bănești, A. Vlaicu pierzîndu-și viața în urma accidentului.

Visul lui Vlaicu de a ajunge la frații români de peste munți, l-a înfăptuit doi ani mai tîrziu, la 17 sept. 1915, poetul înălțimilor, aviatorul Mircea Zorileanu, la bordul unui avion Bleriot Parasol. Traversarea munților a avut loc pe valea Teleajenului, pe un traseu dinainte studiat cu trenul pînă la Homoriciu și cu trăsura mai departe.

Zborul, pornit la ora 7 și 20 minute din Ploiești, pînă deasupra Zăganului și a țăgăilor Bratocea și Babeș, după ce a lăsat în urmă Plăieții, mănăstirea Suzana și lunca Ardelea Mogoș s-a desfășurat fără necazuri, „lumina era extraordinar de puternică, iar claritatea abisului, fără pereche”.

Zona de dincolo de munți și întreg Ardealul erau acoperite de o pătură de nori groși, nedîndu-i prilejul lui M. Zorileanu să aterizeze și aducă, în acest fel, un omagiu lui A. Vlaicu în încercarea sa de a lega Muntenia cu Ardealul printr-un zbor peste munți.

Din apropierea Săcelelor face calea întoarsă, trece pe deasupra Plăieților la peste 4000 m și aterizează la Măneciu.

De aici, se îndreaptă înspre Izvoarele-Homoriciu și apoi pe Valea Doftanei. Între Telega și Brebu ruperea unui resort la supapa de admisie îl obligă să aterizeze în apropiere de Cimpina avînd în suflet regretul că nu a putut „admira cîntul vînjos pe care se reazimă dus pe gînduri Ardealul”, iar Mureșul nu i-a putut „vedea pasărea românească pentru ca să rostugolească în strigătul lui descătășător o strofă mai mult”.

În aceeași zi ajunge la București, făcîndu-i-se de către camarazi o primire călduroasă. (Fig. 2).

În primăvara anului 1916, la 25 martie, plecînd din Ploiești, trece din nou Carpații pe firul Prahovei la bordul unui biplan „M. Farman” de 80 C.P., iar la 20 aprilie execută a treia și ultima traversare a Carpaților pe la Turnu-Roșu.

Un moment de referință în consacrarea definitivă a „Stabiloplanului Filip Mihail” l-a constituit raidul fără escală București — Brașov — București, din iunie 1934, trecând Carpații la 3000 m și survolând Brașovul la mică înălțime, avionul fiind pilotat de Lucian Levy.

Fuselajul „avietei” era alcătuit practic numai din „cabina fuselaj” avind ca ampenaj, un plan fix vertical, deriva și un plan mobil, direcția.

Aripa, de formă trapezoidală tip „aripă zburătoare”, cu suprafața portantă de 24,30 mp, era prinsă de fuselaj printr-un sistem ingenios care-i permitea deplasarea în plan orizontal, la o comandă din cabină.

În acest fel, chiar și în timpul zborului, Filip Mihail aplica pentru prima dată în lume principiul deplasării centrului de presiune față de centrul de greutate.

Raidul București — Brașov — București a fost reeditat 50 ani mai târziu, la 1 iunie 1984 de către Federația Aeronautică Română cu un avion I.A.R. 824 care avea la bord plicurile omagiale aerofilatelice realizate de grupa de aerofilatelie a Filialei AFR București.

Un capitol deosebit în istoria zborurilor românești de lungă durată, l-au constituit raidurile aeriene în Africa.

Primul raid-sondă, cu intenția de a atinge extremitatea sudică a Africii, Capetown-ul, a început la 22 octombrie 1933 și avea un echipaj format din Mihai Pantazi, Petre Ivanovici, Gheorghe Davidescu, Alexandru Cernescu, Max Manolescu și mecanicul Dumitru Ploieșteanu.

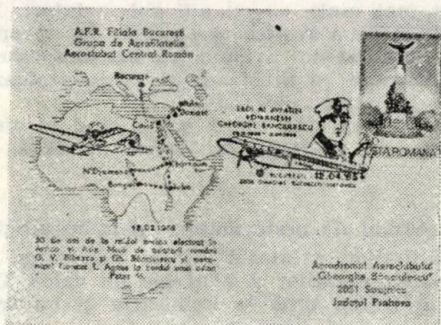

Fig. 4

Fig. 5

Formația de zbor era alcătuită din trei avioane „ICAR-M.23b”, construite după licență a avionului „Messerschmitt M-23”, cu un schelet de lemn acoperit parțial cu placaj, parțial cu pînză.

Relieful foarte variat, cu înălțimi ce trebuiau trecute la peste 3000 m, condițiile deosebite de temperatură și în mod deosebit ploile tropicale (care făceau impracticabile terenurile de aterizare și care țineau mobilizate la sol avioanele ore în șir, cu riscul de a le descelea) au făcut ca raidul să se întrerupă la Malakal. Traseul parcurs a legat Bucureștiul de Istanbul, Eskisehir, Adana, Alep, Cairo, Assuan, Wadi Halfa, Khartum și Malakal.

La capătul a 12.000 km, după 12 zile de zbor, echipajele ajung în țară fără defecțiuni la motor sau la celulă, realizând la acea vreme o performanță deosebită a aviației românești de turism.

În ziua de 3 ianuarie 1935 și-au început raidul cu destinația Capetown echipajul format din Irina Burnaia, licențiată în drept și Petre Ivanovici, instructor de zbor, membru al faimoasei formații de zbor acrobatic „Dracii roșii”, din care făceau parte M. Pantazi și Max Manolescu.

Avionul I.A.R.-22", de un alb imaculat, înmatriculat Y.R.-I.N.A., era proprietatea Irinei Burnaia, a doua deținătoare de brevet de femeie pilot, prima româncă care a întreprins un raid internațional.

Conform reglementărilor de atunci, Subsecretariatul de Stat al Aerului a contribuit cu jumătate din suma necesară achiziționării avionului, dar lipsa de bani a determinat-o pe Irina Burnaia să nu-și poată cumpăra și parașutele necesare.

Traseul parcurs de echipaj a fost: București — Istanbul — Eschisehir — Adana — Alep — Damasc — Haifa — Cairo și apoi pe firul Nilului, Assuan — Wadi Halfa — Atbara — Khartum — Malakal — Juba — Entebbe și retur, parcurgându-se 16.000 km, cu o viteză medie de 160 km/h. (Fig. 3).

Zborul a durat 80 de zile, dintre care numai 16 efective, restul fiind întreruperi datorate unor defecțiuni ale elicei, carterului și bechiei, piesele necesare remedierilor trebuind să fie aduse fie din țară, fie de la Londra.

Greutățile majore au fost determinate, ca și la raidul din 1933, de condițiile geografice și climatice cu totul deosebite cu atât mai mult cu cât avionul nu era înzestrat la bord cu mijloace de radionavigație.

Orientarea pe parcurs s-a făcut după repere terestre, cu busola sau după hărți care nu corespundeau întotdeauna cu realitatea.

După 5 zile de timp nefavorabil la Entebbe (1200 m altitudine) echipajul încearcă să decoleze spre Nairobi și Capetown și după 7 încercări ratate de decolare renunță la continuarea zborului, cu atât mai mult cu cât aerodromurile următoare necesare alimentării, erau situate la înălțimi mai mari. La reîntoarcere, echipajul a fost primit pe aeroportul Băneasa de un mic grup de admiratori și prieteni, având satisfacția ogîndirii pentru prima dată a tricolorului românesc în apele lacului Victoria și a primului raid românesc feminin intercontinental.

La solicitarea Guvernului francez și al Federației Internaționale Aviatice, aviatorii George Valentin Bibescu, Gheorghe Bănciulescu și mecanicul francez „Louis Agnus, decolează la 18 martie 1935 cu un avion „Potez-56“ bimotor, amenajat pentru un zbor de lungă durată, din localitatea Méeaulte (Franța).

Scopul raidului era de a stabili rute aeriene optime ale companiilor franceze de transport în Africa și Asia Mică.

La capătul a 72 de ore de zbor și 13.000 km, echipajul efectuează raidul african Cairo — Khartum — El Abeid — El Fasher — Abécher — N'Djamena — Bangui — Bangasou — Juba — Atbara — Cairo, și cel din Asia Mică, Rayak — Damasc — Palmir — Gaza — Cairo.

G. V. Bibescu (1880—1941) elev al școlii de la Pau a lui Blériot, este inițiatorul primului club aviatice (1904) dotat cu un aerostat, denumit și simbolic „România“, al școlii de pilotaj din Cotroceni (1911) și al Ligii Naționale Aeriene. În 1927 a fost ales vicepreședinte al Federației Aviatice Internaționale, iar din 1930 până în 1941, președinte al acesteia.

Gheorghe Bănciulescu (1898—1935) a fost primul pilot din lume cu proteze la ambele picioare, ca urmare a accidentului cu un avion Potez-25, survenit prin izbirea, din cauza ceții, de culmea Hirschbrun (Cehoslovacia) în timp ce se întorcea de la Paris unde participase la concursul „Cupa Bibescu“, organizat între aviatorii români și francezi.

Dînd dovada unei voințe de fier, cu proteze la ambele picioare, reușește să meargă, în 1927 urmează școala tehnică de aviație, iar la 22 octombrie 1927 R. Poincaré îi conferă ordinul „Legiunea de onoare“ cu rangul de Cavalier.

În urma raidului din Africa și Asia Mică, contractează o boală tropicală și încetează din viață la 12 aprilie 1935 într-un spital din Cairo. (Fig. 4).

La reușita raidului București — Capetown din aprilie-mai 1935 a stat atât o minuțioasă pregătire teoretică asupra condițiilor climato-geografice în lungul traseului prevăzut pentru zbor, avînd la bază atât experiența furnizată de raidurile românești precedente cît și datele furnizate de Buletinul SHELL ale zburărilor străini care au străbătut acel traiect, cît și dorința de afirmare a aripilor românești.

Celor trei avioane „ICAR-UNIVERSAL“ echipate cu motor De Havilland Gipsy Major de 130 CP li s-au adus o serie de îmbunătățiri necesare unui zbor de lungă durată și în condiții deosebite de climă (cite 3 rezervoare de 55 l, pompe

de mină, derivometre și aparate pentru zborul fără vizibilitate și pneuri mai late pentru aterizare pe nisip).

Echipajul a fost format din cpt. cdr. av. Gheorghe Jienescu comandantul formației, lt. cdr. av. Mihai Pantazi, cel care s-a ocupat de pregătirea tehnică a materialului de zbor, lt. cdr. av. Al. Cernescu, inițiator și aprij susținător al raidului, lt. cdr. av. Gh. Davidescu, realizatorul unei bogate documentații despre Africa, cpt. av. Gheorghe Olteanu, cel ce a ținut capul la compas al întregii formații și maistrul mecanic Anton Stengher, conștiincios și priceput mecanic.

Plecarea în raid a avut loc la 14 aprilie ora 5 și zece minute de pe aerodromul Pipera și a fost programat, așa cum reiese din carnetul de drum al echipajelor, în 11 etape și anume: București — Adana — Cairo — Assuan — Khartum — Juba — Nairobi — Mbeya — Salisbury — Pietersburg — Kimberley — Capetown, acestea fiind și puncte obligatorii de control, vamale, sau cu posibilități de alimentare și reparații. (Fig. 5).

Fiecare echipaj avea pentru fiecare etapă o fișă anume în care pe lângă datele de zbor erau trecute și vizele autorităților aeroporturilor respective.

În timpul zborului, echipajele au avut mult de suferit, datorită climei excesiv de calde, reflexiei luminii, umezelii și ale țințarilor.

Acestora li s-a adăugat dificultatea de zbor în grup, fiecare echipaj în parte trebuind să nu se piardă de celelalte două. În etapa a VIII-a Mbeya — Salisbury (1300 km) echipajul Pantazi — Stengher, datorită înălțimii mai mari la care zbura, nu observă că celelalte două avioane aterizează și după încercări infructuoase, aterizează pe rută, la Ciurundu, fiecare echipaj în parte petrecind o noapte de coșmar.

A doua zi, 22 aprilie, la ora 8,30, pe aerodromul de la Salisbury, cele trei echipaje se reîntîlnesc.

Pe parcursul zborului echipajele au avut de înfruntat greutăți datorită fie exploziei unui cauciuc la roata avionului lui Pantazi, fie fisurarea rezervorului de benzină și blocarea direcției la avionul comandat de Jienescu și Davidescu, fie schimbarea elicelor de lemn, impropriei zborului în zone de deșert nisipoase, fie așteptării unui rezervor nou din țară, la Cairo sau fie îmbolnăvirii de malarie a mecanicului Stengher.

La înapoiere, cu toate că inițial echipajele își propuseseră un program mai lejer, dorul de țară i-au determinat să parcurgă drumul de întors în 16 zile.

La capătul a 27 zile de zbor, în 149 ore și 10 minute echipajele au parcurs 23.000 km făcînd să oglindească tricolorul românesc de la un capăt la celălalt al Africii.

Plic prima zi a emisiunii „Pionieri ai aviației“.

Realizarea unor asemenea raiduri, începînd cu perioada de pionerat a aviației românești și mondiale, a ridicat la rangul de prestigiu aeronautica românească, pe aviatorii și avioanele sale, iar noi aerofilateliștii, nu vom precupeți nici-un efort pentru a omagia numele inventatorilor, constructorilor și zburătorilor ce formează frumoasa tradiție a aviației românești.

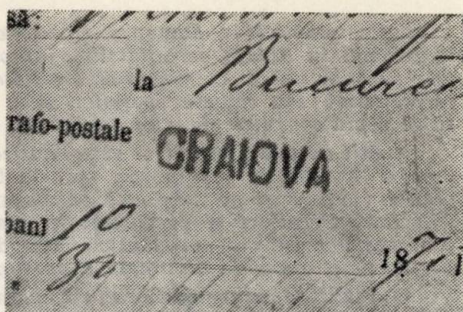
Chiroiu Mihai

Două ștampile Baston inedite

Biografia de specialitate, referitoare la la ștampilele denumite impropriu „ștampile baston” este, în general, săracă și uneori contradictorie. Astfel, sînt cuprinse în această grupare de marcofilie, ștampilele prefilatelice „franco”, utilizate, mai întîi, în Moldova, după 1852, dar și ștampilele telegrafice asemănătoare ca formă precum și unele ștampile folosite pe scrisorile recomandate.

Semnalarea de față, se referă la cea de a doua categorie a „ștampilelor baston”, ștampilele stațiilor telegrafice, folosite, mai rar, și pentru anularea unor mărci poștale, începînd cu anii 1869—1870, cit și pe documente administrative emanînd de la oficiile poștale și telegrafice. De obicei, înălțimea literelor din aceste ștampile este de 5 mm., cu caractere drepte, „de tipar”, majuscule.

Pe o „recipisă” de primire pentru scrisore recomandată, a „stației telegrafo-poștale Craiova”, din 1871, ștampila „baston” are, însă, literele de 6 mm. înălțime, iar pe formularul unei telegrame

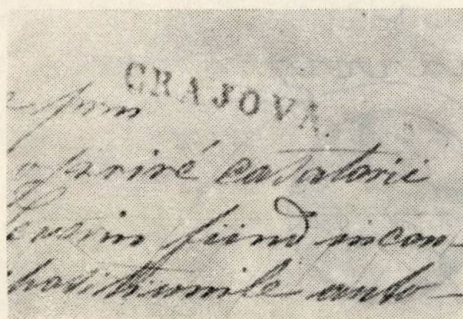
(formular nr. 4), din același an, „ștampila baston”, a aceluiași oficiu, are caractere egiptene, cu înălțimea de numai 3,5 mm. și cu litera „j” (în loc de „i”), în „Craiova”.

Semnalăm în mod deosebit, această a doua „ștampilă baston” a oficiului Craiova, întrucît nu a fost prezentată pînă în prezent în nici un izvor bibliografic de specialitate. Reproduc, alăturat, în dimensiuni mărite, cele două ștampile amintite.

Pentru stabilirea unor coincidențe și comparații de marcofilie europeană, vom menționa că prima ștampilă românească prezentată este de același tip cu cea folosită de poșta austriacă, la Brașov, Kronstadt, pe aceleași documente telegrafice și în aceeași perioadă, iar cea de a doua este similară cu o ștampilă a oficiului italian din Perugia.

Prin continuarea cercetărilor în acest domeniu, vor mai ieși fără îndoială, la iveală și alte „ștampile baston”, cu alte dimensiuni și alte forme ale literelor, spre satisfacția marcofiliștilor noștri.

Ion Pătrașcu

Intre copii :

— Tatăl tău este foarte zgîrcit, că te poartă numai în pantaloni scurți :

— Tatăl tău este și mai zgîrcit pentru că sora ta cea mai mică nu are nici un dinte și nu o duce la dentist !

*

— Doctore, cît o să mă coste să-mi scoți măseaua asta ?

— Zece dolari.

— Păi asta-i hoție ! Zece dolari pentru cinci minute muncă ! ?

— Dacă doriți pot să v-o scot și mai încet...

Ea : Dragul meu, am înghițit un ac de siguranță !

El : Deschis, sau închis ?

Ea : Deschis !

El : Ce imprudență ! Ar fi trebuit să ai grijă să-l închizi înainte de a-l înghiți...

*

— Cînd ai avut accesul de febră ți-au clănțănit dinții ?

— Nu știu, deoarece dinții mei erau pe noptieră și nu aud prea bine...

Încercare de delimitare a sferei de activitate și de preocupare a astrofilateliei

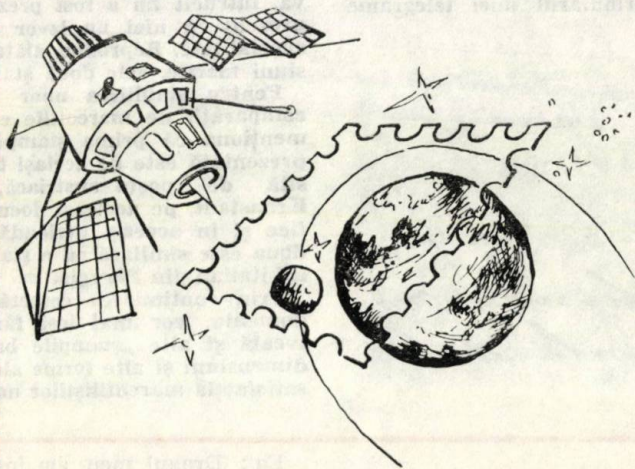
Ca tematică în domeniul colecțiilor filatelice, astrofilatelii și-a făcut apariția la început în cadrul aerofilateliei, iar odată cu emiterea primelor materiale filatelice cu subiecte de astronautică (rachete, sateliți artificiali ai Pământului, nave interplanetare sau nave spațiale), și a trimiterilor poștale în spațiul periterestru, să se poată constitui chiar ca o tematică aparte, de sine stătătoare.

Atât aeronautica cât și astronautica avînd ca punct de origine dorința de miilenii a omului de a se avînta spre înalturi, de a se desprinde de solul terestru pe care s-a născut și de care este permanent legat cu lanțul gravitației, avînd aceeași legendari zburători și precursori, și însăși astronautica născîndu-se din ramura cea mai avansată a aeronauticii, dau de la bun început impresia că atât preocupările cât și sfera de activitate a acestora, ar fi identice și nedepartabile.

Analizînd însă mai profund aceste sfere de activitate și preocupările lor, vom putea determina deosebiri multiple, unele esențiale, chiar dacă, aparent, motivațiile par forțate de dragul unei controverse.

AERONAUTICA, deci și aerofilatelii se va preocupa de toate elementele de care depinde zborul aerian cu aparate care folosesc acțiunea dinamică a aerului.

Deci, istoria și dezvoltarea stratostatelor (aparate mai ușoare ca aerul) balonul, dirijabilul, etc, precum și istoria și dezvoltarea aerodinelor (aparate mai grele ca aerul) avioane, și elicoptere.

Ca spațiu de desfășurare a acțiunilor, aeronautica, va cuprinde întreaga zonă aeriană din jurul Terrei de la suprafața sa pînă la cele mai înalte altitudini unde poate fi folosită forța portantă a aerului și cuprinde întreaga troposferă (aprox. pînă la 10 km. înălțime), stratosferă (pînă la 5P—60 km.) și mezosfera (pînă la 90—100 km) și chiar pînă la 200—300 km în ionosferă. Dreptul internațional aeronautic îi stabilește altitudinea la 150 km, iar Statele Unite ale Americii consideră astronaut pe orice pilot care depășește limita unei altitudini de 90 km, (zborurile sub-orbitale ale primilor astronauti americani, a piloților avionului experimental X-15 și a planoarelor cosmice) chiar dacă nu au fost plasați pe orbite de sateliți ai Terrei.

Deci, în colecțiile aerofilatelice vor fi cuprinse piese filatelice care au circulat cu ajutorul aparatelor aeronautice de la deltaplan la supersonic, sau care repre-

zintă în text sau imagine elemente din istoria și dezvoltarea acestor mijloace de transport (plicuri poștale aeriene, aerograme, etichete, vignete, mărci poștale, obli-terări speciale, oficiale sau semi-oficiale, etc.) și chiar rachete continentale sau intercontinentale utilizate de mai multe ori în transportul corespondenței poștale.

ASTRONAUTICA, deci și astrofilatelie își va limita preocupările la tot ce se referă la spațiul de dincolo de atmosferă terestră, la calota aero-atmosferică pămîntească, de preocupările aeronauticii.

Spațiul în care își desfășoară activitatea astronautica va fi caracterizat prin lipsa totală a atmosferei, prin existența unor condiții de mediu specifice, deosebite de cele existente pe Terra (radiații solare sau ale altor aștri cerești, existența altor cîmpuri de forțe magnetice, electrice și gravitaționale), care apar în afara oceanului aerian și prin lipsa gravitației terestre. În preocupările astrofilateliștilor vor sta tematici care oglindesc problematici ale elementelor necesare zborurilor în afara spațiului atmosferic al Terrei, în spațiul periterestru incluzînd și Luna, în zona interplanetară (spațiul cuprins între planetele sistemului nostru solar) în zonele interstelare și intergalactice.

Dar dacă astronautica se ocupă de știința și tehnica zborurilor cosmice (studiul condițiilor mișcării astronavelor, posibilitățile de viațuire a ființelor în spațiu, posibilitățile de navigație spațială și studiul corpurilor cerești), astrofilatelie, trebuie să cuprindă de la început cîteva elemente primare strict necesare delimitării în spațiu a tematicii, și anume :

a) **CUNOAȘTEREA UNIVERSULUI ASTRAL**, în care astronomia cu ramurile ei, astrofizica, mecanica cerească, cosmogonia, cosmologia și astrometria și-au adus o contribuție esențială. Primii astronomi ai lumii și primele teorii cosmogonice, geocentrismul și heliocentrismul, radioastronomia secolului XX, fotografiile corpurilor cerești realizate cu ajutorul stațiilor și sondelor spațiale, confirmări sau infirmări ale unor ipoteze astronomice intră în sfera de activitate a astrofilateliei, ca și unele fenomene astronomice legate de viața planetelor, sistemului solar sau a constelațiilor, a mișcării acestora (eclipse de Soare, de Lună, alinierea planetelor, etc.).

b) **TEHNICA CONSTRUCȚIEI VEHICULELOR SPAȚIALE** de transport și plasare pe orbită sau traiectorii, a obiectelor cosmice artificiale, începînd de la precursorii acestora, indiferent dacă acești vizionari au opinat pentru varianta aerodinamică sau pentru cea balistică. Interesantă disputa dintre unii aerofilateliști și unii astrofilateliști în a-l atrage pe legendarul Icar de partea lor. E bine să le dăm dreptate ambilor. Icar a zburat cu aripi folosind forța portantă a aerului (deci a fost aeronaut), dar s-a apropiat prea mult de Soare, ceara s-a topit... (deci a ieșit din zona de protecție a aerului și a pătruns în spațiul interplanetar — dacă nu a zburat și mai aproape de Soare) ca atare este și astronaut. Jules Verne, ca și une mai rămînea dubii și-a intitulat însăși romanul „De la Pămînt la Lună” — fără comentarii.

Pentru astrofilateliști, toate problemele legate de rachetodinamică, sînt perfect valabile chiar dacă racheta respectivă nedepășind limitele aeriene va fi „revendicată” și de aerofilateliști pe bună dreptate. Pentru astrofilateliști vor fi considerate ca zboruri experimentale ale rachetelor cărora nu li s-au imprimat vitezele necesare pentru a se desprinde de forța gravitațională terestră.

Pentru tehnica aerodinamică însă, putem vorbi numai de vehiculele aeriene perfecționate deja, care pot atinge o anumită înălțime (cel puțin 90 km) și o anumită viteză care să le permită să zboare în spațiul extraatmosferic, în cosmosul apropiat (în care se mai manifestă influențe ale gravitației terestre) — avioanele semicosmice, navetele spațiale, etc.

c) **CONDUCEREA, DIRIJAREA ȘI ASIGURAREA SECURITĂȚII ZBORURILOR**, în afara atmosferei începînd de la instalațiile terestre de antrenament, ex-

perimentale și lansare a vehiculelor spațiale (cosmodromurile și astrodromurile), stațiile de urmărire, dirijare și control, nave oceanice și elicoptere de recuperare, etc.

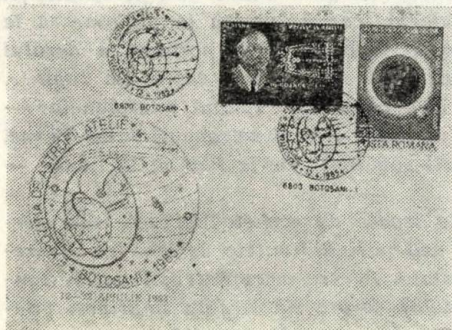
d) CULEGEREA, PRELUCRAREA ȘI EXPLOATAREA DATELOR, înmagazinare de mesageri cosmici naturali sau artificiali, sateliții Terrei, planetele artificiale ale sistemului solar, mesagerii spre alte sisteme solare trimiși de către om, colaborarea internațională pentru studierea spațiului, utilizarea cosmosului în scopuri pașnice, sateliții tehnologici și științifici, telecomunicațiile spațiale, biosateliții, navele cu pasageri, laboratoarele spațiale, sondele spre alte corpuri cerești (planete, aștri, comete, etc.) oameni în spațiu, etc.

În colecțiile de astrofilatelie își vor găsi locul acele piese filatelice care au circulat în afara spațiului atmosferic terestru, între pământului de pe Terra și cei aflați pe stațiile orbitale în spațiul periterestru (poșta cosmică), cele care au călătorit pe Lună, cele transportate cu ajutorul rachetelor, cit și piesele filatelice care prin imaginile și inscripțiile ce le conțin reflectă aspecte și detalii ale acestor activități.

În Uniunea Sovietică au apărut întreguri poștale (plicuri) speciale pentru „poșta cosmică” unele utilizate în acest scop pe timpul misiunilor spațiale Soluz-Saliut-Progres între cei de pe Terra și locuitorii laboratorului spațial, cosmonauții.

În raport de cunoștințele și posibilitățile filatelistului, domeniul astrofilatelic poate fi foarte variat și multitudinea temelor expuse numai până acum, aparent dezorientate datorită diversificării activităților omului în vidul spațiului interplanetar, vin să întregască convingerea că un astrofilatelist nu este numai un acaparator de piese filatelice în temă, ci un adevărat explorator al cunoștințelor astronautice, un ordonator al ideilor și preocupărilor omului celui de al noulea deceniu al secolului XX.

Ștefan Nicolau

Sănătatea în filatelia românească

I

Din primele timpuri ale societății omenești, omul ca ființă socială, a fost pus în fața marilor probleme ale existenței, din care probabil cea mai înfricoșătoare și mai neînțeleasă pentru el a fost însăși problema vieții și a morții. Iar una din fațetele cele mai interesante ale acestui aspect îl reflectă tocmai antiteza dintre starea de sănătate și boală atât a omului individ, cât și a societății în ansamblu.

Sănătatea e caracterizată ca un ideal, un țel, al frumosului absolut caracterizat atât de bine de proverbe ca : „Sănătatea bunul cel mai de preț” sau „Mens sana in corpore sano” ; fiind citată de poeți și imortalizată de artiști în operele lor.

Dar pe măsură ce progresul a dărîmat barieră după barieră din calea cunoașterii, atât starea de boală cât și cea de sănătate și-au modificat sfera de definiție, devenind tot mai mult o reflectare materialistă a concepției despre lume și viață.

Astfel, după Dicționarul Enciclopedic Român, boala este definită ca o tulburare a stării de sănătate a unui organism animal sau vegetal, ca urmare a acțiunii unor agenți din mediul intern sau extern. Boala afectează organismul în totalitate sau în parte și se manifestă printr-un complex de simptome și printr-o evoluție caracteristică. Cît despre starea de sănătate, aceasta este caracterizată mult mai lapidar ca fiind starea unui organism neatins de boală și în care toate organele, aparatele și sistemele funcționează normal. Totuși azi, cînd vorbim de starea de sănătate, obișnuim să-i acordăm o sferă mult lărgită, în care introducem și noțiunile de mediu ambiant, poluare, igienă mentală, în general întregul ansamblu al factorilor de mediu înconjurător.

Măsurile de apărare a sănătății apar încă din negura timpului, atât pentru individul singur, cât și pentru colectivitate, cum putem găsi în Codul de legi al lui Hamurabi, în scrierile clasicilor greci, romani, în papirusurile egiptene sau scrierile indiene și chineze, iar la noi în țară în vechile belagine ale dacilor — reguli de viață sănătoasă. Odată cu dezvoltarea societății apar și instituții specializate și capitoare separate în legislația statului ; de abia în societatea socialistă preocuparea pentru sănătatea oamenilor constituie o problemă de stat. De aceea ea nu se limitează numai la o asistență pur medicală, ci face parte integrantă din politica de edificare și dezvoltare multilaterală a societății, de făurire a omului nou. În acest cadru se înscrie și preocuparea constantă a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea asistenței medicale și pentru perfecționarea activității sanitare din R.S.R., după cum arată tov. Nicolae Ceaușescu :

„În concordanță cu țelurile și imperativele majore ale societății noastre socialiste, care consacră omul ca supremă valoare socială, P.C.R. a ridicat problema ocrotirii sănătății publice la rangul de politică de stat, situînd-o printre obiectivele de bază ale programului de construire a noii orînduirii”.

Deci medicina nu se mai poate limita în a considera patologia umană doar din punct de vedere al parametrilor strict biologici. În afară de condiția sa de organism, omul se relevă a fi și o persoană caracterizată prin componentele psihice și sociale care fac din mediul social noțiune centrală a patologiei umane.

A — MITOLOGIA MEDICINII

În general vorbind, atunci cînd plecăm de la originea civilizațiilor, trebuie să privim religia, muzica, dansul și tămăduirea ca fiind inseparabile și constituind, pe de o parte, singurul remediu contra angoasei și singurătății umane prin comunicarea ce o aduce între indivizii colectivității — unul din cei mai importanți factori ai evoluției — iar pe de altă parte prin faptul că toate aceste patru

manifestări au la origine aceeași teamă mistică a individului față de fenomenele pe care nu le înțelege și de implorare a clemenței forțelor supranaturale prin vorbe și atitudini de prosternare și creare a atitudinii de milă și iertare.

Despre gestul creator al dansului, inspirat direct din ritmurile corpului omenesc avem o mulțime de date inspirând încrederea (începînd cu D. Cantemir în „Descriptio Moldaviae”, V. Pârvan în „Getica”, „Codicile limbii românești” și mai recent N. Vătămanu, Ionescu-Gion și A. Zander) care de exemplu socotesc dansul românesc „Călușul” sau „Călușerul”, mai ales în varianta sa munteană, ca un dans ritual, jucat la capul bolnavului cu scopul ca prin ritmul și semnificația sa să producă vindecarea acestuia (nr. 2585 C.M.R. '74).

Prima mărturie cu adevărat materială despre existența unei medicini arhaice pe teritoriul României o constituie descoperirea în 1962 a șarpelui Glykon (dulce, plăcut, binevoitor), zeu-șarpe, ipostază a lui Esculap și care a fost adorat pe teritoriul Daciei și Dobrogei, după cum o dovedesc o serie de inscripții și sculpturi conservate la Muzeul Arheologic din Constanța (nr. 3390). De altfel, șarpele, simbol al vieții și al morții, al veșnicei reînnoiri prin fiziologia schimbării pielii în fiecare an, își continuă mersul triumfal în mitica medicinei, prin asocierea cu divinitatea care sprijină pe medic și pe al cărui toiag se încolăcește, rămînînd pînă azi, simbol al medicinei, iar în stilizări mai moderne toiagul fiind înlocuit cu cupa care simbolizează legătura indisolubilă dintre practica medicală și cea farmaceutică, așa cum vedem atît pe marca din seria Centenarul Academiei ca și pe cea care aniversează 25 de ani de activitate medico-sportivă.

Tot din mitologia medicinei mai subliniem de asemenea și prezența lui Esculap și trîgeva pe marca (nr. 540) din seria Congresul internațional de istorie a medicinei ca și din reproducerea frescei „Învățați elevi” de la mănăstirea Sucevița (nr. 2910) din seria Fresce, 1969.

Din vremuri pierdute în negura mileniilor, avem prezentate în 1969 — „Măști folclorice” (nr. 2904—07), ce făceau parte din mulțimea de vrăji pe care le foloseau înaintașii noștri. Acestea trebuie să sperie și să gonească spiritele rele ce se apropiu de om, ba chiar intrau în el. Altfel sănătatea și viața erau în pericol. Prin puterea magică a acestor măști, hidoase, urite foc credeau că reușeau să înlăture răul ce-l puteau face spiritele nedorite, cu care oamenii s-au războit totdeauna.

Primele instituții de sănătate în România au apărut pe lângă biserici și mănăstiri: vestita bolniță a bisericii Sf. Spiridon din Iași — constituind la început mai mult un azil și un spital pentru sărăcimea orașelor și satelor.

Importanța acestor așezăminte se relevă din ce în ce mai mult și duce la laicizare, iar odată cu dezvoltarea lor se produce pe de o parte trecerea lor sub controlul statului și pe de altă parte asigurarea lor cu personal laic de specialitate; mai întîi străin, apoi autohton pregătît în străinătate pînă la creerea primei forme de învățămînt medical în România.

Dintre fondatorii de spitale din țara noastră vom reaminti pe Grigore Ghica, ctitor al așezămîntului Colțea și pe Mihail Cantacuzino pentru Eforia Spitalelor Civile, reprezentați pe marca din 1932 (nr. 538) din seria Congresului internațional al medicinei ca și pe aceea reprezentînd (nr. 541) Sanatoriul P.T.T. pentru tuberculoși din 1934. Interesantă este și marca (nr. 539) din Congresul internațional de istoria medicinei care s-ar părea că simbolizează creerea Societății Medico-Istorie Naturală din Iași fiind emisă cu ocazia centenarului acestei societăți. Dan Bădărău atribuie rolul hotărîtor al creerii acestei societăți lui Gheorghe Asachi, în casele căruia s-au ținut primele ședințe, în 1830, sub forma unui cerc medical ieșean de citire, apoi din 29 septembrie 1830 s-a intitulat „Societatea Doftoricească Moldo-Romanikă”, aprobată de ocîrmuire la 18 martie 1833 sub titlul „Societatea Medico-Istoriei Naturale în Moldova”, al cărui statut sub influența aceluiași Asachi îi lărgeste considerabil orizonturile.

Dintr-o asociație cu scopuri pur profesionale, el face o veritabilă societate savantă, „prima societate academică ce se naște în Principate” din rîndurile de mai tîrziu a membrilor ei enumerînd, printre alții, pe Dimitrie Brînză, Emil Racoviță, Petru Poni, Const. I. Parhon; ca o curiozitate istorică menționăm fap-

tul că la 3 ianuarie 1859 în localul acestei societăți s-a ținut ședința premergătoare de alegere ca domn al Moldovei a lui Alexandru Ioan Cuza.

Cît despre evenimentul creerii învățămîntului medical în țara noastră, ne vorbesc mărcile din 1944 (nr. 863) și 1957 (nr. 1707) ce reprezintă pe dr. N. Kretzulescu ca și pe dr. Carol Davilla; între portretele lor — Institutul de Medicină din București. Tot în acest context îi alăturăm pe cei care au funcționat în diverse perioade ca profesori sau asistenți la institutele medicale din București, Iași și Cluj, ca: Dr. Carol Davilla, dr. D. Brândza (nr. 2096), Const. I. Parhon, profesor la Iași și București (nr. 3319), Petru Poni, asistent de chimie la Iași (nr. 2048), Emil Racoviță, profesor la Cluj (nr. 1819, 2781), Traian Săvulescu (nr. 2683), asistent la Facultatea de farmacie din București, precum și personalitățile medicale, d-rii: Gheorghe Marinescu (nr. 1704, 2173, 2263), Ion Cantacuzino (nr. 1705, 2174), Victor Babeș (nr. 1546, 1706, 2175), și C. Levaditti (nr. 2176).

Un loc important în dezvoltarea unei școli medicale românești îl reprezintă și crearea unor institute de specialitate, cum sînt: Institutul de neurologie, fondat de dr. Gh. Marinescu (nr. 1704) și care deține de asemenea prioritatea primului film de cinema medical din lume, arătat pe un întreg poștal; Institutul de seruri și vaccinuri înființat de Dr. Ion Cantacuzino (nr. 1705); Institutul antirabic din București (nr. 1706); ca și Institutul de Endocrinologie prin Const. I. Parhon (3318), creator pe plan mondial al acestei științe.

Dintre marile figuri ale medicinei universale pe mărcile românești sînt immortalizați: M. I. Lomonosov (nr. 1111, 2108), savantul multilateral rus, savantul sovietic I. P. Pavlov (1444), cel care a dezvoltat teoria reflexelor condiționate și marele binefăcător al omenirii, Robert Koch (nr. 1988), părintele bacteriologiei moderne. Figuri despre care vom mai vorbi.

Toma Stoicescu

Marcofilia turistică

În filatelie, imaginile joacă un rol de cea mai mare importanță. Dacă în primele decenii de folosire a mărcilor adezive, paleta ilustrativă se limita la chipuri de capi de stat, la elemente heraldice, la cifre și puține alte elemente, după un timp — la început timid, mai apoi tot mai insistent — au început să-și croiască drum mărcile înfățișînd aspecte folcloristice, costume naționale, peisaje, monumente și atîtea alte elemente care redau imagini ale ținuturilor respective. Într-un cuvînt, acele obiective care determină în zilele noastre creșterea impetuoasă a turismului, devenit azi un aspect al vieții moderne și o ramură importantă a vieții economice.

Precursori ale nenumăratelor emisiuni moderne și contemporane înfățișînd elemente de interes turistic au fost mărcile pe care le puneau în circulație (pe la sfîrșitul secolului trecut și în plină epocă de extindere și de adîncire a colonialismului) o seamă de administrații poștale din „posesiuni” și colonii. Pe atunci, scopul urmărit nu era de a face propagandă turistică, ci de a răspîndi în lumea largă imagini idilice ale vieții și condițiilor din colonii. Care dintre filатели nu-și amintește de figurinele multicolore (contrastînd cu mărcile uzuale din metropole) care prezentau peisaje, locuitori cu tot mediul care îi înconjoară, într-un mod seducător, menit a sugera imaginea unor ținuturi de seninătate, de viață tihnită și fericită? Și cită deosebire prezenta situația de fapt!

Independent de aceste considerente, marca poștală cu elemente pe care azi le-am considera de natură turistică, a adus în filatelie nenumărate imagini. Veridice sau infrumusețate, ele au avut totuși darul de a vorbi imaginației colecționarilor, de a le trezi curiozitatea și interesul față de atîtea ținuturi îndepărtate, despre care — altfel — prea puțin ar fi putut afla.

În perioada dintre cele două războaie, tot mai multe administrații poștale au introdus elemente turistice pe emisiunile lor de mărci. În paralel, au început să fie puse în circulație și întreguri (cărți poștale) semiilustrate, prezentând imagini de interes turistic (ex.: Austria, Cehoslovacia, România ș.a.). În traficul poștal, aceste întreguri înlocuiau cu succes ilustratele (de francat cu mărci adezive). Ele prezentau pe de o parte avantajul de a rezerva pentru corespondență un spațiu mult mai mare, iar pe de altă, în loc de a fi vândute numai în localitatea pe care o reprezentau, căpătau o largă difuzare în întreaga rețea de puncte de vânzare a efectelor poștale.

Tot în perioada interbelică, au început să se afirme — ca mijloc de propagandă vizuală — și ștampilele poștale prezentînd și elemente turistice. În mare, acestea pot fi subîmpărțite în trei grupe: 1) ștampilele tip „rolă” cu chemări sau inscripții legate de turism; 2) ștampile de obliterare, de loc și dată, incluzînd imagini de interes turistic, inscripții legate de turism sau amîndouă aceste elemente; 3) Flame publicitare cu caracter turistic.

Ștampilele „rolă” (sau „covor”)

Menite a imprima pe trimerile poștale semne de anulare, aceste ștampile alternează obliterarea propriu-zisă (indicînd locul, data și — mai recent — codul poștal) cu inscripții legate de turism, indemnuri de a vizita anumite obiective sau manifestări etc.

Dintre cele mai timpurii ștampile folosite în țara noastră, înainte de cel de-al doilea război mondial, pot fi amintite cele care invitau la vizitarea unor expoziții, prin anii douăzeci și treizeci: „Vizitați expoziția internațională de radio (București) 1—20 septembrie 1929”; „Vizitați și participați ca exponanți la expoziția internațională de pielărie și încălțăminte (București, Parcul Carol) 1—31 octombrie 1930” precum și alte ștampile similare realizate și folosite cu ocazia altor expoziții care au avut loc în perioada următoare.

Desigur, nu se poate spune că aceste ștampile aveau un caracter turistic nemijlocit, însă prin indemnul la deplasări spre locul expoziției, de vizitare a unor obiective, le putem considera cu precursori în domeniul marcofiliei turistice.

În anul 1935 a existat totuși în țară o ștampilă „rolă” cu caracter explicit turistic: „Vizitați Sinaia (Perla Carpaților) altitudine 843 m.”, folosită la Sinaia. Pînă la probă contrarie, aceasta ar trebui să fie prima ștampilă românească propriu-zis turistică, nefigurativă (fig. 1).

Fig. 1

Fig. 2

Folosirea pe scară largă a publicității înrudite cu turismul a continuat și în perioade recente, după război, și ar fi suficient să amintim aici suita de ștampile „rolă” invitînd la vizitarea muzeelor din București.

Mult mai interesante decît ștampilele de felul celor arătate mai sus, sînt ștampilele poștale speciale de interes turistic, incluzînd — pe lîngă indicațiile poștale (loc, dată, eventual număr de cod) și inscripții și imagini de interes turistic. Aceste ștampile sînt adeseori foarte atractive și constituie un excelent mijloc de propagandă turistică, larg utilizat în multe țări din lume (Anglia, Elveția, Franța, Liechtenstein, Luxemburg, Italia, Iugoslavia, R. D. Germană, R. F. Germania, Maroc, San Marino, S.U.A. etc.).

Cîmpul ștampilelor poștale cu caracter turistic este foarte vast și comportă o clasificare după caracteristicile lor. Prima separare, în mare, le împarte în două categorii : 1) **ștampile de obliterate**, 2) **flame publicitare**.

Să ne oprim puțin asupra fiecăreia dintre acestea :

1) **Ștampilele de obliterate** trebuie să cuprindă obligatoriu elementele de serviciu prescrise de normele poștale : loc, dată, mai recent cod poștal etc. Ele asumă un caracter legat de turism dacă în aranjamentul lor grafic includ și inscripții sau elemente figurative de interes turistic. Acestea pot să apară fie ca indicații exprese, fie numai tangențial. Să exemplificăm :

Ștampila rotundă de loc și dată din Bad Schandau (R.D.G.), incluzînd în desen o vedere panoramică și indemnul „Baie a oamenilor muncii” (Bad der Werktätigen”) (Fig. 2). Astfel de ștampile sînt frecvente în alte țări, încă rare la noi în țară. Dintre cele explicit „turistice”, de la noi, o putem aminti pe cea de la Ploiești, din 1984 : „Vizitați Muzeul Ceasului, Ploiești” cu inscripția și cu indicațiile de serviciu profilate pe un cadran de ceasornic. (Fig. 3).

ȘO 163

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 6

Se înscriu în această categorie, însă cu o corelare mai slabă, ștampilele de obliterate (loc și dată) realizate în unele localități fără a include și indemnuri sau chemări publicitar turistice, ci numai imaginea unor vederi sau monumente caracteristice (ex. : Castagnola, Lugano — Elveția (fig. 4), San Marino, cu silueta caracteristică a Palatului medieval al Rectorilor micii republici (fig. 5).

Frecvente sînt și ștampilele speciale de loc și dată folosite cu ocazia unor evenimente și incluzînd elemente ilustrative de interes turistic (nu însă și inscripții sau chemări direct turistice). Pentru exemplificare reproducem ștampilele marcînd 800 ani localitatea Buren an der Aare iar la noi, frumoasa ștampilă realizată în 1971 de talentatul grafician H. Meschendörfer din Brașov, cu ocazia expoziției „Maximafila-Brașovia”, (ilustrată cu silueta Casei Sfatului Popular (fig. 6), apoi ștampila marcînd 150 ani ai teatrului Național din Iași, 1976 prezentînd clădirea monumentală a teatrului (machetator dr. T. Danieluc) precum și ștampila comemorînd 200 ani de la moartea lui Horea Cloșca și Crișan, folosită la Alba Iulia în 1985 și ilustrată cu istorica poartă a orașului atît de strîns legată de martirii neamului nostru. (Fig. 7).

2. Flamele publicitare.

Exemple ar mai putea fi citate foarte multe, din numeroase țări dar spațiul de care dispunem nu ne-o îngăduie. Să trecem deci la cealaltă mare categorie de amprente marcofile. Flamele publicitare.

Precum se știe, acestea sînt cuplate cu ștampila propriu zisă de loc și dată și prezintă texte sau imagini militînd pentru o anumită acțiune.

Încă din perioada interbelică, o seamă de administrații poștale, convinse de rolul propagandistic pe care-l pot îndeplini aceste „flame” în slujba industriei tu-

Fig. 5

Fig. 7

ristice, au trecut la utilizarea în masă și de durată a tot soiul de flame, popularizând localități turistice, fie prin imagini atractive, fie prin inscripții adecvate, fie și cu una și cu alta.

Cu titlu de exemplificare, reproducem aici câteva flame, spicuite din diverse țări. Începem prin aceia prin care Anglia, invita la vizitarea localității Stratford-upon-Avon, patria lui Shakespeare (fig. 8). În Elveția, o suită de flame fac propagandă pentru centrele turistice: Berna, Lausanne, Geneva etc., cuplind imagini cu, chemări sugestive. O flamă din Vaduz (Liechtenstein) redă silueta castelului, îmbinată cu inscripția: „Soare, Reculegere: Vacanțe la Vaduz“, în timp ce Luxemburgul „își face reclamă“ proclamând: Luxembourg, oraș de congrese (Fig. 9

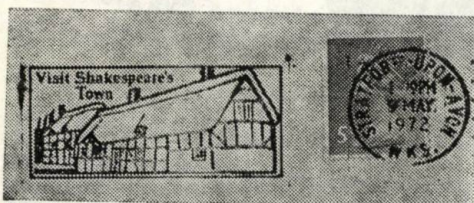

Fig. 8

Fig. 9

și 10). Poate însă că țara în care flamele turistice și-au găsit cea mai largă utilizare este Franța, unde an de an cele mai variate localități, mari și mici, caută să se facă mai bine cunoscute recurgând și la propaganda vizuală prin intermediul flamelor. (Fig. 11).

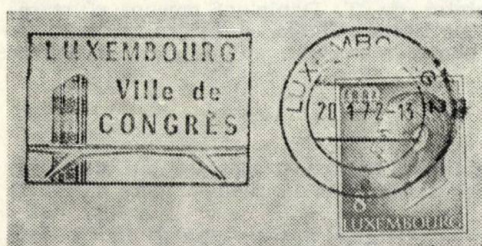

Fig. 10

Fig. 11

Căutînd să atragă atenția de la prima privire, machetatorii multor flame caută să realizeze imagini cît mai sugestive, lesne de înțeles și cu darul de a exprima cît mai direct elementul de atracție al localității. Ca exemplu putem cita evocarea mediului rural propice pentru vacanțe, dintr-o mică localitate din S.U.A. Daffodil Hill (fig. 12) sau aspectele montane prezentate panoramic pe atîtea flame publicitare franceze. De altfel, și multe din aspectele trepidantei vieți din zilele noastre pot constitui elemente de atracție turistică. Tocmai în acest sens militează o seamă de flame și ștampile publicitare, ca, spre pildă, aceea care amintește că în Africa, portul Casablanca este poarta Marocului. În imagine, machetatorul a împreunat aspecte variate în sprijinul acestei chemări: rada portului, avioane de linie, clădiri moderne dar și vechi monumente ale arhitecturii islamice. (Fig. 13).

Fig. 12

Fig. 13

Pe lângă ștampilele și flamele publicitare, încep să-și facă apariția — ici și colo — **amprente de mecanotellie**, incluzînd și elemente de publicitate turistică. Tot cu titlu de exemplu, reproducem o asemenea amprentă din Japonia, ilustrată cu maiestuoasa siluetă a muntelui Fuji. (Fig. 14).

Fig. 14

Acest fugitiv tur de orizont în domeniul ștampilografiei și mecanotelliei cu temă turistică este departe de a oferi o imagine cuprinzătoare a multiplelor lor aspecte. Totuși, lasă lesne să se întrevadă importanța care se atribuie acestui mijloc de propagandă vizuală în atîtea țări în care turismul a devenit o ramură însemnată a economiei.

La noi în țară, apariția flamelor publicitare în circuitul poștal este relativ recentă, însă în numai două decenii ele s-au afirmat din plin, în mare parte datorită intervențiilor susținute ale filialelor A.F.R. pe lângă organele de poștă. Aceste propuneri și inițiative au dus la realizarea multor flame, în mare parte realizate de machetatori talentați. Acestea au popularizat felurite evenimente, comemorări, acțiuni, întreceri sportive, expoziții filatelice etc. Lucru curios, însă, au lipsit aproape cu desăvîrșire ștampilele avînd contingentă cu turismul. Dacă (precum s-a exemplificat mai sus) nu au lipsit cu totul ștampilele de loc și dată incluzînd și elemente turistice (clădiri, monumente etc.), lipsesc însă aproape cu desăvîrșire flamele. Să se datoreze, aceasta, unei neînțelegeri a rolului publicitar pe care-l pot juca aceste mici chemări sau invitații, larg difuzate pe calea circulației poștale? Sau să fie vorba de o lipsă de spirit de inițiativă, din partea unor organe turistice locale, care ar trebui să antreneze Poșta pentru folosirea din plin a acestei modalități de propagandă turistică?

Socotim că nu greșim opinînd că un rol de activizare ar trebui să revină și Filialelor județene ale A.F.R., care — pe această cale — ar putea contribui la o mai bună cunoaștere a frumuseților meleagurilor lor, punînd totodată la îndemîna tamicienilor noi și interesante piese filatelice.

Nicolae Tripcovi

GOGOL

În anul 1952, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la moartea lui Nicolai Vasilievici Gogol (1809—1852), scriitor clasic rus, Poșta noastră a emis 2 mărci, reproduse de noi alăturat. Dar înainte de a vorbi despre unele aspecte a celor înfățișate de ele (și se va vedea că au și ele o poveste a lor...) — să spunem câteva cuvinte despre Gogol însăși. El s-a născut într-o familie de moșieri, în ținutul Bolșie din Ucraina. Urmează cursurile liceale în orașul Nejin. De tânăr dovedește un real talent de a scrie și monta mici scenete, pe care le prezintă într-un cadru familiar sau școlar. Pleacă la Petersburg unde se împrietenește cu Pușkin, pentru care are o mare admirație, am putea zice chiar un adevărat cult. Are puternice înclinații pentru istorie. Aspiră și devine profesor universitar pentru disciplina istorie universală, pe care o predă la universitatea din Petersburg. Cursurile sale sînt audiate cu interes, dar curînd Gogol renunță la profesorat și pleacă în străinătate. Opera sa literară îl situează pe culmi încă neîntîlnite în literatura rusă. El este primul scriitor realist, zugrăvind cu o deosebită măiestrie stările sociale din Rusia. Comedia sa de moravuri „Revizorul” s-a bucurat și se bucură de un mare succes, fiind jucată și pe scenele noastre cu interpreți valoroși. Gogol se dovedește un mare maestru în a împleti în povestirile și nuvelele sale elemente istorice și folclorice — „Serile din apropiere de Dikanka”, „Taras Bulba” — sau fantastice ce se îmbină cu cele realiste și satirice — „Nasul”, „Mantaua”, „Caleașca”, „Nevschi”, „Prospectul” ș.a.

Trebuie să amintim și despre unele valențe ale operelor lui Gogol cu literatura noastră. Astfel Odobescu, descriind Bărăganul cufundat în noapte, în „Pseudokynegheticos”, își amintește de celebrele stepe malorosiene din „Taras Bulba” și îi aduce un cald elogiu lui Gogol. Iar George Călinescu în monumentală sa operă — „Istoria literaturii române” remarcă influențe gogoliene în dramaturgia lui Delavrancea, reliefînd asemănări între personajul istoric Ștefan cel Mare și Taras Bulba, precum și cu eroii din „Neamul Șoimăreștilor” a lui Mihail Sadoveanu ș.a.

Acestea amintite, să spunem cîte-ceva despre cele ce ne apar pe mărci. Astfel să vorbim despre chipul lui Gogol, așa cum îl vedem reprodus pe timbre. Se știe că lui Gogol nu-i plăcea să i se facă portretul. Portretele realizate de pictorii ruși A.G. Venețianov și A. A. Ivanov au fost aproape necunoscute în timpul vieții lui Gogol.

Portretul de pe marcă, așa cum s-a mai spus, are însă povestea lui. Gogol aflîndu-se în străinătate, la Roma, la insistența familiei și în mod deosebit a mamei sale, a solicitat unui pictor să i se facă portretul, pentru a-l trimite acasă. Pe pictor îl chema F.A. Moller. Și în timp ce pictorul îi făcea portretul scriitorului, Gogol, la rîndul său îl studia cu atenție pe pictor, reținîndu-l pentru povestirea sa „Portretul”. Realizarea acestui portret cu chipul lui Gogol aparține anilor 1840 — 41. O vreme el a fost păstrat la rudele lui Gogol, din localitatea Vasilevka, dar în anul 1919 a fost predat Muzeului de artă din orașul Poltava, de unde însă a dispărut în timpul războiului din 1941. O copie a acestui portret s-a păstrat însă la Muzeul Trețiaikov din Moscova, după care au fost realizate și mărcile poștale, atît sovietice, cît și ale noastre. Pe cea de-a doua marcă apare complementar și o reproducere de pe tabloul pictorului sovietic Gherasimov, înfățișîndu-l pe Taras Bulba. Vorbind despre iconografia lui Gogol, trebuie spus, că există și o reproducere fotografică (dagherotip), un unicat, realizat la Roma, unde Gogol apare într-un grup de pictori ruși. Reproduse după operele lui Gogol apar și pe timbre apărute în R. P. Bulgaria. Timbre cu subiecte gogoliene au fost emise în U.R.S.S., R. P. Polonă și R. D. Germană.

Eugen Panighiant

„Podul prieteniei“ în filatelia româno-bulgară

INTRODUCERE

La data de 16 ianuarie 1948 a fost încheiat Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între România și Bulgaria, reînnoit la 19 noiembrie 1970. În primul document bilateral care a avut o contribuție de seamă la adâncirea relațiilor de prietenie și colaborare româno-bulgare, care asigura un cadru propice pentru evoluția ascendentă a schimburilor comerciale și a cooperării în interesul ambelor țări, era stipulată dorința de a realiza în comun construcția unui pod peste Dunăre.

În acest fel transportul feroviar dintre Europa și țările balcanice permitea un rapid schimb de mărfuri care pînă aci era stînjinit de existența unor mijloace mai puțin moderne de traversare a fluviului Dunărea, precum podurile de vase ori feriboturile.

Cap. 1. Generalități.

Podul Giurgiu-Ruse cu tablier metalic alcătuit din grinzi cu zăbrele, denumit simbolic „Podul Prieteniei” a fost construit într-un timp record de doi ani și trei luni și a fost pus în funcțiune la 20 iunie 1954. La execuția lucrărilor au luat parte alături de țara noastră : Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria și Uniunea Sovietică.

Podul are o funcțiune combinată, tablierul superior servește o șosea cu dublu sens, iar tablierul inferior servește o cale ferată simplă. Podul are o lungime de 2224 m. inclusiv viaductele de acces de pe cele două maluri. Dispunerea deschiderilor centrale este simetrică axului fluviului și este următoarea : $4 \times 80 \text{ m} + 2 \times 160 \text{ m} + 86 \text{ m} + 2 \times 160 \text{ m} + 4 \times 80 \text{ m}$. Deschiderea centrală, de 86 m, este mobilă, avînd posibilitatea de a se ridica cu 7,42 m pentru a permite trecerea unor vapoare cu încărcături speciale și a macaralelor fluviale.

Această construcție de o importanță economică deosebită, care la data execuției constituia cel mai mare pod combinat din Europa, a făcut obiectul mai multor piese filatelice emise în România și în Bulgaria pe care ne propunem să le trecem în revistă în prezentul articol.

Cap. 2. Mărci poștale românești.

2.1. Emisiunea : „Prietenia româno-bulgară” (28.03.1948) Catalog Zumstein nr. 1239, hîrtie albă, fil. XIV, dant. 14 1/2 ; 14, marcă dreptunghiulară ($42 \times 25 \text{ mm}$), latura mare orizontală.

Desenul de culoare cafenie înfățișează doi bărbați în costume populare tradiționale care își dau mîna. În planul secund al mărcii se zărește o întindere de apă care este traversată de un pod cu suprastructura alcătuită din trei arcuri metalice. La partea superioară, pe o eșarfă, este înscris Republica Populară Română, iar dedesupt denumirea emisiunii și anul acesteia. La partea inferioară în stînga este înscris Poșta iar în dreapta — 32 lei. Marca a fost emisă în 3 milioane exemplare. (Fig. 1).

2.2. La data de 17 august 1948, marca mai înainte citată a fost supratipărită ca urmare a reducerii tarifului poștal la scrisorile recomandate interne de la 32 lei la 31 lei, marca fiind catalogată sub nr. Zum. 1317. Supratiparul aunează printr-un dreptunghi negru vechea valoare, de această dată valoarea nouă apărînd în centrul mărcii, sus, deasupra miinilor celor doi oameni, iar cuvîntul lei, sub pod. Există imperfecțiuni de amplasare a supratiparului care au dat naștere cum este și firesc la multiple varietăți. Se semnalează existența unor exemplare cu litera

„L“ din „Lei“ prelungită în jos precum și perechi la care una din mărci nu conține supratiparul. (Fig. 2).

2.3. Emisiunea : „Poduri“ (25.06.1972) Cat. Zum. nr. 3090, hîrtie cromo, dant. 13 1/2, marcă dreptunghiulară (55 × 34 mm), latura mare orizontală.

Marca realizată în policromie, redă imaginea podului privit de pe malul românesc. În prim plan distingem deschiderea de 160 m adiacentă deschiderii ridi-cătoare, iar în continuare podul spre malul bulgar. Sub deschiderea maximă este plasat un vapor, iar pe tablierul inferior se distinge o garnitură de tren. Reușita gra-fică a mărcii este creată de tonurile albastre în degrade ale orizontului și de nuanțele

Fig. 1

31

LEI

Fig. 2

verzui ale fluviului și ale vegetației de pe malul acestuia. În partea dreaptă sus este înscrisă instituția emitentă — Poșta română — iar jos pe o bandă albastră de-numirea obiectivului „Podul prieteniei Giurgiu-Russe“. Ca o curiozitate a acestei mărci menționăm existența unui punct alb deasupra literei „T“ din cuvîntul „Prie-teniei“. (Fig. 3). Marca a apărut într-un tiraj de 350 mii exemplare în coli de 25 buc. Marca la care ne-am referit mai înainte face parte din seria „Poduri“ din care mai fac parte încă două mărci reprezentînd podurile : Anghel Saligny — Cernavodă și Giurgiu — Vadul Oii. Plicul prima zi al emisiunii prezintă unele amănunte demne de semnalat. Ștampila de formă elipsoidală conține un pod sim-bolic cu patru arcuri deasupra unui curs de apă precum și data apariției seriei. Un al doilea element remarcabil îl oferă „mini“ harta plasată în partea stîngă a pli-cului care prezintă fluviul Dunărea din amonte de localitatea Giurgiu pînă în zona terminus a Bălții Brăilei. Pe un fond gri pastel este redat fluviul și principalele mijloace de comunicație din zonă : drumurile și căile ferate cu amplasamentul podurilor de la Giurgiu-Russe, Cernavodă și Giurgeni-Vadul Oii. Granița de stat dintre România și Bulgaria și o rozetă a Vinturilor care orientează harta vin să contureze punctele unde funcționează podurile.

Fig. 3

Fig. 4

2.4. Emisiunea : „Stemele municipiilor“ (25.10.1979) Cat. Zum. nr. 3696, hîrtie cromo, dant. 13 1/4, marcă dreptunghiulară (27 × 42 mm), latura mare verticală. Marca reprezintă stema municipiului Giurgiu. Parte inferioară a scutului heraldic

are la partea inferioară un romb turtit cu diagonala orizontală preponderentă ca lungime care cuprinde schematic un pod metalic. Fondul albastru închis scoate în evidență un pod cu suprastructura din grinzi cu zăbrele sprijinit pe doi piloni supli deasupra undelor unei scurgeri de apă. Marca a fost emisă în un milion de exemplare. (Fig. 4).

Cap. 3. Mărci poștale bulgărești.

3.1. Emisiunea : „Tratatul de prietenie bulgaro-român“ (1.11.1948) Cat. Zum. nr. 683 dant. 11 1/2, marcă dreptunghiulară (27×36 mm) latura mare verticală. Marca de culoare violet-brun înfățișează un pod simbolic cu zece arcuri care este dispus oblic față de laturile mari ale mărcii. În partea stângă sus este plasat steagul României, iar în partea dreaptă jos este plasat steagul Bulgariei. Pe marcă mai sînt înscrise poșta și țara emitentă în alfabet chirilic precum și valoarea nominală a mărcii 100 leva. Marca face parte dintr-o serie de trei valori și a apărut într-un tiraj de 300 mii de exemplare. (Fig. 5).

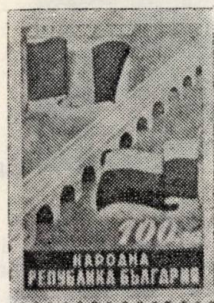

Fig. 5

Fig. 6

3.2. Emisiunea : „Prietenia bulgaro-sovietică“ (1.12.1955), Cat. Zum. nr. 967, dant. 13, marcă dreptunghiulară (27×36 mm) latura mare orizontală.

Marca verde-albastru, reprezintă podul Russe-Giurgiu în prim plan fiind redat deschiderile centrale ale podului. La partea superioară a mărcii este scris : „Prietenia bulgaro-sovietică, podul peste Dunăre“. La partea inferioară a mărcii sînt înscrise denumirea unității poștale emitente și țara precum și valoarea nominală de 16 stotinci. Toate înscrisurile sînt în alfabet chirilic. Marca face parte dintr-o serie alcătuită din șase valori, care a apărut în 300 mii exemplare. (Fig. 6).

3.3. Emsiunea : „Dunărea fluviu european 1978“ (9.02.1978), Cat. Zum. nr. 2607, dant. 13, marcă dreptunghiulară (34×44 mm), latura mare orizontală.

Marcă policromă cu vederea podului din aceeași poziție ca la marca descrisă la punctul anterior (3.2.). La partea superioară a mărcii este înscrisă denumirea seriei din care face parte marca, iar la partea inferioară denumirea țării emitente și cuvîntul poșta. Toate înscrisurile sînt în alfabet chirilic. Alături de inscripția „Par avion“ se distinge silueta unui aparat de zbor. Valoarea nominală a mărcii este de 35 stotinci. Prezintă interes deosebit blocul în care a fost emisă seria. Cea de a doua marcă a seriei reprezintă fortăreața Vidin. Blocul este de dimensiunile 170×170 mm fiind alcătuit din 12 piese ; 5 mărci reprezentînd podul, 5 mărci reprezentînd fortăreața precum și două vinieta, una reprezentînd harta Europei centrale cu țările pe care le străbate Dunărea, ar cealaltă conține o ambarcațiune modernă. Mărcile reprezentînd podul ocupă locurile : a 3, b 1, c 2, c 3, și d 1, în timp ce vinieta cu harta ocupă locul a 2. (Fig. 7).

Pe banda ce înconjoară mărcile și vinieta este înscrisă denumirea emisiunii în limbile bulgară și germană : „Dunărea fluviu european 1978“.

3.4. Emisiunea : „Poduri bulgărești 1984“, Cat. Zum. nr. 3251, coliță dantelată, dimensiunea 75×80 mm, latura mare verticală, dimensiunea mărcii propriu zise 55×30 mm. (Fig. 8). Colițele sînt numerotate.

Marca prezintă podul în zona deschiderilor centrale pe sub care trece o ambarcațiune modernă. Sobrietatea deosebită a acestei piese este dată de culorile pastelate albastru, gri, bleu. La partea superioară a mărcii se poate citi: „Podul prieteniei Russe“ și anul emisiunii, iar la partea inferioară: denumirea țării emittente, valoarea nominală de 1 leva și poșta. Toate înscrisurile sînt în alfabet chirilic. La partea superioară a coliței este scris: „Stroite mostove na mira mejdu-narodite na Europa!“ iar la partea inferioară: „Baut Brücken des Friedens,

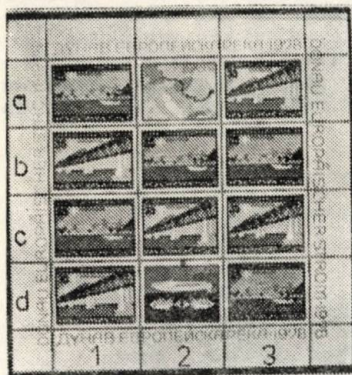

Fig. 7

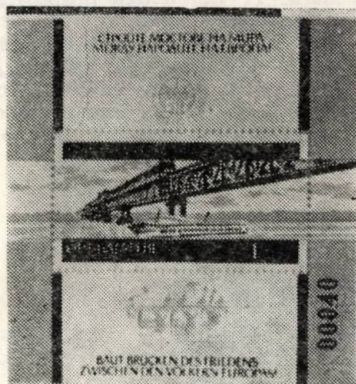

Fig. 8

zwischen den Völkern Europas!“, indemnuri al căror corespondent în limba română este: „Construiți podurile prieteniei între popoarele Europei!“. Încă două desene completează colița: primul deasupra mărcii un spic de grâu împrejurul căruia este scris: în limba bulgară „Europa continent al păcii“, iar la partea inferioară într-o elipsă se distinge o parte a unui vechi pod bulgar de la Biala, o adevărată bijuterie în piatră care datează de aproape 150 de ani. Fără nici o exagerare această coliță poate fi apreciată drept „capul de afiș“ al pieselor filatelice de care ne ocupăm în acest articol!

Fig. 9

Fig. 10

Cap. 4. Întreguri poștale.

4.1. Dintre piesele emise de poșta română menționăm plicul cu stema municipiului Giurgiu în alcătuirea descrisă la punctul 2.4. sub codul 0180/80 precum și mai multe ilustrate din care o amintim pe aceea înscrisă sub codul 1726/82 cu care au fost realizate și ilustrate maxime cu marca menționată la pct. 2.3.

4.2. Dintre întregurile poștale bulgărești le vom menționa pe cele emise cu prilejul trecerii ștafetei cu *Flacăra Olimpică* pe ruta Olimpia-Moscova la Jocurile Olimpice de vară care au avut loc în anul 1980 în capitala Uniunii Sovietice. Atât cărțile poștale cât și plicurile cu marcă fixă reprezintă harta Bulgariei au ca desen în partea stîngă jos Podul prieteniei.

Cap. 5. Ștampile și plicuri ocazionale.

5.1. Cu prilejul expoziției filatelice „30 de ani de la inaugurarea Podului Prieteniei Giurgiu-Ruse” care a avut loc la Giurgiu la 20 iunie 1984 a fost folosită o reprezentativă ștampilă publicitară sub formă de cerc pe perimetrul și în interiorul căruia este înscris evenimentul aniversat, iar în interior mai este schițată și partea centrală a podului. Cercul are diametrul de 30 mm. Cu această ștampilă au fost realizate ilustrate supermaxime atât cu suportul amintit la pct. 4.1., cât și cu ilustrata editată de Ed. Meridiane nr. 11608. (Fig. 9).

5.2. La expoziția filatelică de la Ruse din 24—30 mai 1962 a fost folosit un plic special care în partea dreaptă jos conține un desen reprezentând podul în culoare verde, avînd dimensiunile de 35×52 mm.

La Expoziția din anul 1965, plicul omagial conține în partea stîngă jos, emblema orașului din care nu lipsește schița podului. Ștampila specială de formă dublu cerc cu diametrele 34/24 mm, pe coroana circulară fiind înscris „A doua expoziție filatelică Ruse. 65, iar în interior desenul podului. (Fig. 10).

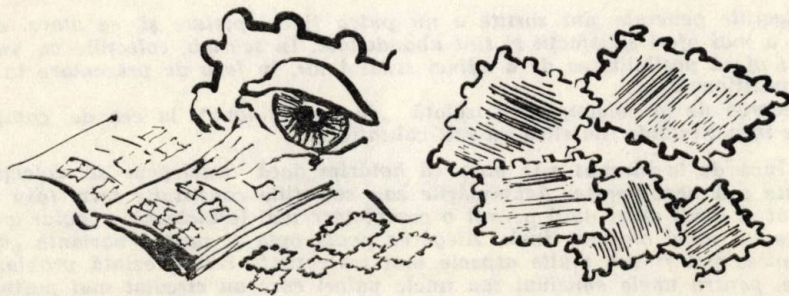
Concluzii.

Piese filatelice mai înainte analizate pot fi incluse într-un exponat de filatelie tematică cu subiectul „poduri” ori „construcții ingineresti”. În același timp, acest subiect, poate sta la loc de cinste și într-un exponat care ar avea tema de relații de colaborare între popoare vecine și prietene.

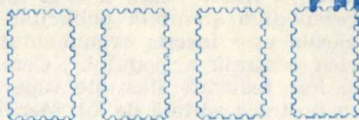
Ioan Șahinian

BIBLIOGRAFIE:

1. Statele lumii. Ed. Științifică și Enciclopedică Buc. 1976.
2. Dicționar diplomatic. Ed. Politică, Buc. 1979.
3. Dicționar cronologic al științei și tehnicii universale. Ed. Științifică și Enciclopedică Buc. 1979.
4. Curs general de poduri. Benchea N. Ed. Didactică și Ped. Buc. 1973.
5. Catalogul Expoziției filatelice 30 de ani de la inaugurarea „Podului Prieteniei” Giurgiu-Ruse. Giurgiu 1984.
6. Catalogul Mărcilor poștale românești '74.
7. Catalogul Zumstein 1985.
8. Erori și varietăți la mărcile poștale românești — manuscris —, D. Dragomirescu București.

Lucruri știute, dar...

*F*ilatelia, preocupare care atrage atât de mulți adepți, a devenit de mult o activitate de masă. Ca atare, modul cum este practică nu mai poate fi indiferent nimanui.

Dintre criteriile care trebuie avute în vedere, multe sînt de bună seamă cunoscute colecționarilor mai avansați, unele — însă — nu și celor cu mai puțină experiență sau mai puțin preocupați de felul cum trebuie să-și ducă activitatea filatelică.

Să încercăm, în rindurile care urmează, să reimprespătăm cîteva îndrumări și să reamintim unele aspecte de care este legată practicarea corectă și cu spor a activității filatelice.

● Filatelia trebuie privită și practică ca o activitate cultural-educativă și nu ca o îndeletnicire speculativă. Să căutăm în filatelie valențele ei instructive, surse de cunoștințe noi în domeniile cele mai variate, aducătoare de clipe de desțindere, atât de necesare în ritmul vieții moderne.

● Să considerăm filatelia ca o cale pentru stabilirea de prietenii, în slujba idealurilor de pace și de mai bună cunoaștere între popoare.

● Prietenia adevărată presupune stimă și respect reciproc și deplină corectitudine.

● Activitatea de colecționare comportă procurarea de material: de la ghișeele poștale, din comerțul filatelic și prin schimb. Relațiile corecte de schimb trebuie să se desfășoare în condiții de încredere reciprocă.

● Schimburile filatelice internaționale contribuie — prin felul în care se desfășoară — la stabilirea imaginii unei țări în lumea filatelică. Tocmai de aceea, o comportare de o corectitudine scrupuloasă este un imperativ pentru oricine.

● Să nu colecționăm la întîmplare, aproape orice și oricum. Simple acumulări de mărci, spicuite din lumea întreagă, ar putea să ofere, poate, celor începători o imagine asupra extinderii filateliei în spațiu și în timp. Ea nu poate însă constitui o colecție propriu zisă, bine structurată. Este bine, deci, să alegem (cu cît mai curînd, cu atît mai bine) o arie limitată de colecționare, căreia să-i dedicăm atenția și eforturile noastre (ramură sau gen de colecționare, perioadă calendaristică în filatelia tradițională, temă sau subiect în cea tematică și în maximafilie ș.a.m.d.).

Colecțiile generale sînt sortite a nu putea fi completate și, ca atare, curînd încetează a mai oferi satisfacții și sînt abandonate. În schimb, colecțiile cu un profil limitat oferă posibilitatea de a adînci studiul lor, în faza de prezentare în competiții expoziționale.

Trecerea de la colecționarea izolată „de unul singur” la cea de competiție constituie în activitatea filatelică un salt calitativ.

● Încă de la început este bine să hotărîm dacă înțelegem să colecționăm piese uzate sau neobliterate. Acumulările sau colecțiile constituite mixt (din material neuzat și uzat) chiar dacă permit o completare mai lesnicioasă a „golurilor”, nu pot atinge un nivel omogen, înalt. Alegerea poate opta și pentru varianta „uzate”. Aceste piese pot fi sub multe aspecte mai interesante însă prezintă probleme de procurare, pentru unele emisiuni sau unele valori care au circulat mai puțin. Tot-

odată trebuie ținut seama și de faptul că valorificarea materialului obliterat (mai ales modern sau curent) este mai greu de realizat decât a celui în stare nouă.

● Profilarea ariei de colecționare poate fi făcută după criterii geografice (o anumită țară, o zonă, etc.), cronologice (o anumită perioadă), o anumită emisiune, o anumită categorie de mărci („Porto“, mărci pentru poșta aeriană sau altele). Tot astfel, se poate renunța — în aria aleasă — la anumite categorii de mărci (ex.: colecționarea unei țări, fără mărci „Porto“, fără colițe etc.).

● Când alegem aria de colecționare, să ținem seama de faptul că istoria poștală și mărcile patriei noastre constituie domeniul cel mai indicat și firesc pentru noi, fie că este vorba de o colecționare tradițională, fie de una tematică. O astfel de colecție poate constitui singurul nostru obiectiv filatelic, sau va putea ocupa locul prim în rindul mai multor colecții, cu alt profil.

● O colecție cu un subiect bine definit și ieșit din comun poate fi mult mai atractivă decât una cu un profil prea extins și cu un subiect comun, mult colecționat.

● Colecțiile care urmăresc numai „completarea după catalog“, renunțând la adâncirea prin studiu și prin cercetare filatelică sau de istorie poștală nu pot da nici pe departe satisfacțiile pe care le-ar putea oferi adâncirea lor.

● La achiziționarea oricărei piese mai „grele“ se cere atenție față de autenticitatea mărcii și a ștampilei și de starea de păstrare sub toate aspectele. La piesele de excepție este de cerut părerea experților sau unor buni cunoscători în domeniul respectiv. Să nu ne limităm la a cere numai părerea unor așa ziși cunoscători improvizati.

● Este de departe de preferat o colecție cuprinzând numai piese în perfectă stare (fie ele mai puține), uneia împinzită cu piese dubioase sau cu material reparat, „recondiționat“ sau fals. Când intenționăm să cedăm un astfel de material, avem datoria de a semna orice dubiu sau deficiență calitativă.

● În perioada colecționării „de unul singur“ să avem în vedere că treapta superioară o constituie intrarea în arena competitivă. De la început activitatea de colecționare trebuie deci să-și propună ca obiectiv trecerea de la stadiul de „colecție“ la cel de „exponat“.

● Competiția filatelică pune în valoare priceperea, cunoștințele și capacitatea personală. De mult, valoarea comercială a mărcilor sau a altor piese filatelice nu mai constituie criteriul precumpănitor în aprecierea unui exponat și cu atât mai puțin, singurul criteriu. Aportul personal de studiu, priceperea în alcătuirea planului colecției sau exponatului și în desfășurarea lui sînt tot atât de importante.

● În filatelia tematică, documentarea asupra temei este de cea mai mare importanță. Ea condiționează construirea logică a exponatului. La desfășurarea acesteia pot aduce un aport însemnat piesele cu elemente tematice accesorii, care de multe ori scapă atenției multora dintre tematicieni.

● Colecția și — mai ales — exponatul trebuie să fie în permanentă evoluție, ținînd pasul cu noile orientări ce se profilează în filatelie — în general — sau în ramura respectivă de colecționare, atât sub aspectul conținutului, cît și sub acela al formei de prezentare.

● În tematică nu trebuie uitat că o colecție nu se mai poate limita (ca pînă nu de mult) numai la emisiunile de mărci din ultima vreme. Una dintre condițiile calitative o constituie includerea în colecție a mărcilor sau altor piese filatelice, cît mai vechi.

● O colecție care nu evoluează rămîne în urmă și devine „depășită“. Aceasta se observă de la prima vedere, atât în conținut cît și în aspectul ei general. Rezultatul, lesne de scontat, va fi o depunctare la clasificările din palmaresul noilor competiții la care se va prezenta.

● Introducerea într-un exponat a cîtorva mărci din ultimele emisiuni apărute, nu este suficientă pentru a-l menține în actualitate. Corelarea lui cu ultimele

orientări ce-și fac drum în ramura respectivă este neapărat necesară pentru a-i asigura actualizarea.

● Marca poștală și celelalte piese filatelice nu au o valoare intrinsecă. Valoarea lor este pur convențională și depinde de evoluția și schimbarea preferințelor publicului (așa zisa „modă filatelică”) — și — ca urmare — de cerere și ofertă.

La stabilirea valorii convenționale, concură raritatea numerică (absolută sau relativă), fluctuațiile de orientare generală, conjunctura economică, disponibilitatea monetară de moment precum și manevrele și stocările unor speculanți.

Îmbinarea tuturor acestor factori determină valoarea convențională de moment.

● Cataloagele filatelice sînt necesare ca fir conducător al colecționării. În timp ce cataloagele generale se limitează la mărcile tip și la principalele variante, cele specializate adîncesc prezentarea particularităților, punînd la îndemîna colecționarilor mai exigenți o seamă de informații suplimentare. De multe ori, acestea pot duce la substanțiale diferențieri de cote. Este bine, de aceea, a se consulta și cataloagele mai avansate, pentru o mai bună informare asupra valorii filatelice a pieselor.

● Pentru materialul comun, sau mijlociu, valoarea de catalog se referă la piese de calitate întâia, fără defecte. Cele de calitate a doua, implică depunctări, în funcție de starea lor. Piese de calitate excepțională (mai ales la mărcile „grele”, clasice sau moderne) implică un „plus” față de cotele înscrise în catalog.

O atenție deosebită trebuie dată stării gumașului, întrucît intervin diferențe de evaluare după cum marca are guma originală întreagă și neatinsă, sau prezintă urme de sarniere etc. Categoria ultimă o constituie mărcile neobliterate însă fără gumă.

● Mărcile obliterate de complezență (în coală) își pot îndeplini rolul instructiv, prin imaginile și inscripțiile lor. Fiînd mai ușor de procurat, ele își pot avea loc în colecțiile și exponatele de tineret, cel mult pînă la limita de vîrstă de 16 ani. În colecțiile și exponatele celor trecuți de acest prag, ele se cer înlocuite cu exemplare efectiv trecute prin poștă sau cu mărci neuzate.

● La achiziționarea mărcilor, să evităm seriile așa zis „scurte”, din care lipsesc valorile de vîrf. Practica arată că acestea vor fi foarte greu de completat pe parcurs.

● Tineretul să nu uite că filatelia îi poate fi de mare ajutor la învățătură. Cunoștințele dobîndite pe nesimțite pe această cale îmbogățesc mult cultura generală.

Tinerilor, colecționarea le poate oferi satisfacții mărite dacă nu se vor limita la simple acumulări de mărci cît mai multicolore și exotice, și le va transmite un bagaj cît mai bogat de informații, din cele mai felurite domenii.

● În activitatea lor filatelică, tinerii au nevoie de sfatul și de îndrumarea colecționarilor avansați. Îndrumările lor nu trebuie însă să se substituie muncii personale a tinerilor.

Prezentarea în expoziții, sub numele unor tineri, a unor exponate integral sau în cea mai mare parte elaborate de vîrstnici, constituie un procedeu incorect. El tinde să obțină pentru tineri distincții mai mari, nemeritate și pe de altă parte, handicapează colecțiile similare efectiv construite de tineri, în limita posibilităților lor. Astfel de situații se cer identificate de membrii juriului, care vor restabili juste condiții de competiție.

● Pentru toți colecționarii — tineri și vîrstnici — filatelia trebuie să însemne ordine și sistematizare. Întregul material filatelic — colecție, exponat, dublete — se păstrează în ordine și curățenie perfectă, clasat după catalog și după planul colecției etc.

Ordinea trebuie să se regăsească în colecții la orice vîrstă, astfel încît, la nevoie, urmașii colecționarilor să se poată orienta ușor asupra cuprinsului și valorii de catalog a materialelor. Inventare pe capitole, notițe în clase, explicînd piesele pe care le conțin, vor fi de mare folos.

● Filatelia implică și cât mai mult simț estetic, atât pentru plăcerea personală a colecționarului cât și — mai ales — pentru cei care vor viziona materialul, fie ei parteneri de schimb, vizitatori sau membri ai juriului expozițiilor la care va fi prezentat.

● În caz de deces al unui colecționar, să dăm sfaturi dezinteresate urmașilor, prea des cu totul necunoscători în materie de filatelie, feridu-i astfel de a cădea pradă unor speculanți hrăpăreți.

Tot astfel, să nu considerăm ca o povară ci ca o îndatorire plăcută sprijinirea prin îndrumări sau prin sfaturi a celor mai puțin pregătiți.

● Ajutorul celor mai puțin avansați se poate realiza și prin îndrumări. Acestea trebuie însă date într-o formă care să le permită a trage învățămînt, fără a le răni susceptibilitatea.

● O altă formă binevenită de ajutor este de a ceda piese sau dublete de care nu avem primă nevoie în colecția proprie, unor colecționari care au nevoie de ele pentru umplerea unor goluri sau pentru ilustrarea unor aspecte de specializare sau studiu. De multe ori, piese care zac uitate prin sertare sau clasoare, revenind în circuitul filatelic, pot fi aducătoare de mari bucurii unor colecționari care le caută de multă vreme.

● În încheiere să amintim încă o dată că schimburile filatelice trebuie să se efectueze pe bază de încredere deplină și să se soldeze echitabil. Etica filatelică nu se împacă de fel cu profitarea de neștiința unor colecționari mai puțin pricepuți în cutare sau cutare domeniu. Cu atât mai mult, corectitudinea se impune în relațiile cu tinerii filателиști.

*P*recum s-a arătat în rindurile de introducere, aspectele relevate mai sus nu constituie noutăți. Din păcate, ele sînt însă de multe ori scăpate din vedere și pot fi necunoscute celor care fac primii pași în filatelie.

Aspectele de care ne putem lovi în filatelie sînt nespuse de multe. Dacă aceste rînduri vor putea contribui la familiarizarea cu unele probleme ale uriașului mecanism pe care-l constituie filatelia, scopul lor va fi atins.

Filatelia umoristică

— Șahistul : Cu aceste „piese“ filatelice vă pot face „șah mat“ de la prima mișcare.

— Poetul : Și mărcile filatelice pot constitui un adevărat „Pegas“ al inspirației poetice.

— Melomanul : Îmi place melodia „Mi te-ai lipit de suflet ca marca de scrisoare !“.

— Artistul plastic : Cu valorile sale filatelice intitulate „portrete“ ne-a lăsat pe toți... tablou.

— Îndrăgostiții : Noi preferăm să rămînem în „dubletă“ decît să umblăm izolați.

— Donjuanul : Fac schimb de mărci : Dau „fluturi“ contra „păsărele“.

— Adeptul lui Bachus : Tot vinurile de pe mărcile filatelice, sînt mai... superioare !

— Ea : Deci el făcea corespondență cu mine fiind îndrăgostit de timbre !

— Copilul : Cea mai frumoasă poveste nu mi-a spus-o bunicul, ci colecția sa de mărci filatelice.

— Filatelistul : Unde credeți că mi-am găsit în sfîrșit marca dorită ? La... Sîntimbru !

Despre apariția unui ziar filatelic în secolul trecut, la Pitești

O ADEVARATA SURPRIZA

Am, onora a ve anuincia că de la 15 Decembrie 1890, va
apare în editura mea o fose Philatelistică intitulată:

„CURIERUL MĂRCILOR POSTALE”

această hotărâre am luat-o după cercetare și slăruința mai multor Colec-
ționari de Mărci din România, Transilvania etc. etc. și m'am hotărât a
crea în Țară un ast-fel de ziar.

Curierul Mărcilor Postale va apare la 15 ale fie-cărei luni și va
cuprinde:

- I. Istoria tuturor Țărilor din lume având ca Ilustrație fie-care țără
în Zinco-graphie, Photographia Suveranului domnitor.
- II. Geografia tuturor statelor din cele cinci Continente cu Hărțile și
Marca fie-cărei Țări precum și statistica cea mai nouă.
- III. Descrierea și Copiele Mărcilor noi eșite în intervalul fie-cărei luni.
- IV. Știrile cele mai interesante relative la Colecționarea Mărcilor.
- V. Noutăți Postale.
- VI. Denunțarea falșificatorilor de Mărci Postale.
- VII. Corespondența prin ziar.
- VIII. Loterii lunare gratuite aranjate în mod alfabetic cu numere,
având premii de valoare.
- IX. Deslegări de Șarade cu Premii în Mărci și Albume.

Primul tiragiu va compta pe 300 exemplare, după care voi putea
stabili tirajul ziarului.

ABONAMENTUL PE AN VA FI:
în România lei 2,50 în Streinătate lei 3.

și se va trimite regulat la adresa tuturor persoanelor care vor trimite costul
Abonamentului pe un an. (Cu mandat Postal sau scrisore Recomandată.)
Sper că onor D-nii amatori de Mărci, cât și interesatii vor incuraja
acest nou ziar, pentru care n'am crutat nimic spre a fi unicul în Țară, atât
prin materia sa cât și costu său mic.

Editor, I. M. LAZĂR — Pitești.

După cum se știe, în capitala țării noastre, a fost tipărită în 1881, prima re-
viză filatelică românească „TIMBROPHILO“, urmată în 1885, tot în București, de
foaia filatelică „DER BUKARESTER PHILATELIST“.

Pitești-ul, după un anunț publicat în 1890 de către ziarul vremii „FUNCTIO-
NARUL“, ar fi al doilea oraș din țară, care căuta să publice o „Foaie philateli-
stică“ intitulată „CURIERUL MĂRCILOR POSTALE“.

Astfel, ziarul piteștean „FUNCTIONARUL“, din 25 octombrie 1890 în pag.
4, sub semnătura editorului foii filatelice, care urma să apară în Pitești la 15 de-
cembrie 1890, publica în anunțul cu titlul „O adevărată surpriză“, următoarele:
„CURIERUL MĂRCILOR POSTALE“ va apare la 15 ale fie-cărei luni și
va cuprinde:

I. Istoria tuturor Țărilor din lume având ca Ilustrație fiecare țără în Zinco-
graphie, Photographia Suveranului domnitor.

II. Geografia tuturor statelor din cele cinci Continente cu Hărțile și Marca
fie-cărei Țări precum și statistica cea mai nouă.

III. Descrierea și Copiele Mărcilor noi eșite în intervalul fie-cărei luni.

IV. Știrile cele mai interesante relative la Colecționarea Mărcilor.

V. Noutăți Postale.

VI. Denunțarea falșificatorilor de Mărci Postale.

VII. Corespondența prin ziar.

VIII. Loterii lunare gratuite aranjate în mod alfabetic cu numere, având
premii de valoare.

IX. Deslegări de Șarade cu Premii în Mărci și Albume.

Primul tiragiu va compta pe 300 exemplare, după care voi putea stabili tira-
giul ziarului.

Abonamentul pe an va fi: În România lei 2,50; în Streinătate lei 3, și se
va trimite regulat la adresa tuturor persoanelor care vor trimite costul Abonamen-
tului pe un an. (Cu mandat Postal sau scrisore Recomandată).

Sper că onor D-nii amatori de Mărci, cât și interesatii vor incuraja acest nou
ziar, pentru care n'am crutat nimic spre a fi unicul în Țară, atât prin materia sa
cât și costu său mic“.

Editor, I. M. Lazăr — Pitești

Din anunțul ziarului piteștean „FUNCTIONARUL”, mai rezulta că hotărîrea editorului I. M. Lazăr, a fost luată după cererea și stăruința mai multor colecționari de mărci, care l-au determinat a crea în țară un astfel de ziar.

Despre o activitate filatelică în orașul Pitești la sfîrșitul sec. XIX, nu avem cunoștință. Singurul ziar local „FUNCTIONARUL” cu apariție bisăptămînală (joia și duminica), prin anunțul de mai sus, ne-a făcut într-adevăr o adevărată surpriză. De abia în anul 1932 la chemarea „Cercului filatelic PLOEȘTI”, pentru organizarea în mai toate centrele țării de societăți, asociații, cluburi și cercuri filatelice, apel care a fost inserat în revistele vremii și în special în revista „FILATELIA PENTRU TOȚI” din 9.IX.1932, s-au constituit organizații filatelice în cele mai multe orașe din țară, între care și în orașul Pitești.

După abolirea monarhiei (1947) și proclamarea Republicii, prin înființarea Asociației Filateliștilor din România — A.F.R. — (1958) s-a oficializat activitatea filatelică, creîndu-se filiale A.F.R. în toate capitalele județene, între care și la Pitești. Ne punem întrebarea: Se va găsi oare în Pitești, pe undeva, vreun exemplar din primul număr sau din următoarele numere ale acestui ziar, din care să rezulte că în acea vreme în capitala actualului județ Argeș, se desfășura o activitate filatelică deosebită?

Ilustrația: Fotocopia anunțului din ziarul „FUNCTIONARUL” Anul IX, No. 385 din 25 octombrie 1890.

Mihai Popovici

Mic dicționar filatelic

ALMANAH FILATELIC = Cartea anului !

CAL DE POȘTA = Ducipal cu... goarnă !

CAP DE BOUR = Cap cu... cap !

CLASOR = Cartea lumii !

EXPOZIȚIE FILATELICĂ = Un univers... între patru pereți !

PLIC FILATELIC = Timbre... pe dinăuntru.

LUPĂ = Posibilitate de a vedea mica lume cu... ochi mari.

SERIE DE FLORI = Ierbar... filatelic.

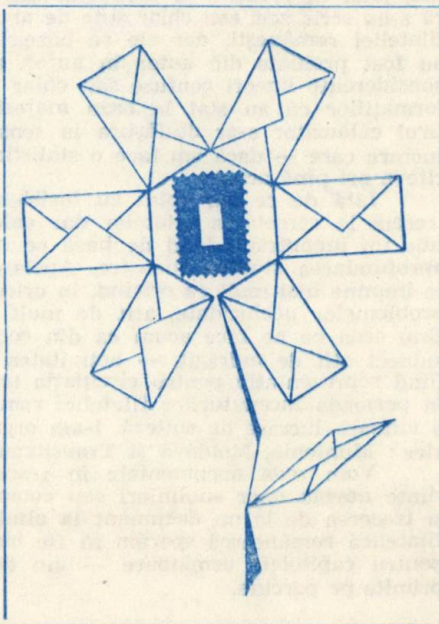
TIMBRE FILATELICE = Ferestre pe glob !

TIMBRU SEC = Ștampilă... fără tuș.

TIPĂRITOR = Ultimul realizator al mirificei lumi filatelice !

ZIMȚI = Dinții cu care timbrul își apără integritatea !

D. C. Mazilu

Diligențe în România

Istoria filateliei este strâns legată de istoria poștelor și — implicit — de istoria transporturilor de călători. Interdependența acestor trei domenii a condus adeseori la întrepătrunderi care au arătat că fiecare dintre sectoare trebuie să fie cit mai bine studiat pentru o cit mai bună cunoaștere a domeniului lor comun, de altfel destul de greu de separat.

Despre transporturile de călători s-a scris mult, ba chiar foarte mult, fără ca totuși să putem spune că problemele au fost total elucidate și epuizate. Aceasta din cauză că din arhive și din biblioteci apar mereu probleme noi sau unele completări, dar toate punând în lumină fapte ce contribuie la clarificarea istoriei, în general. Dispunem mai nou de o istorie cuprinzătoare cu privire la transporturile de călători¹⁾, lucrare elaborată temeinic, după norme bine structurate, a cărei bibliografie apelează la 177 titluri și autori, dintre care nu puține se referă la istoria poștală sau la cea filatelică.

Despre istoria poștelor din România dispunem, de asemenea, de o eminentă lucrare de referință²⁾ care stă de aproape șapte decenii la îndemina noastră, fără să fi fost încă egalată, chiar dacă unele părți sînt tratate la un mod prea general, iar aparatul de investigat nu respectă întru totul normele științifice astăzi impuse.

Despre istoria filateliei românești, în afara unei monografii încă needitate³⁾, sîntem într-o evidentă carență. Poate datorită vastității problemelor ridicate de încadrarea istoriei filatelice într-un context general de domenii interpătrunse, sau poate datorită situării ei la periferia atenției majorității filateliștilor — al căror principal obiect rămîne totuși marca poștală — dar fapt este că nu a apărut la noi, pînă în prezent, în mod exhaustiv și științific, o istorie filatelică. Este drept că s-au scris zeci sau chiar sute de articole ce tratează diferite aspecte din trecutul filateliei românești, dar ele se bazează în majoritatea cazurilor pe informații ce au fost preluate din autor în autor, adevărul istoric rămînînd firav și înecat în considerente uneori confuze sau chiar fanteziste. Iar dacă am urmări sorgintea informațiilor ce au stat la baza majorității articolelor de istorie filatelico-poștală, firul călăuzitor s-ar desfășura în sens unic spre aceeași operă a lui C. Minescu, lucrare care — dacă am face o statistică — am constata că a fost „rescrisă” încă de cîteva ori pînă acum.

Iată de ce am optat cu insistență, încă de mult și în repetate rînduri, să trecem la cercetarea uitatelor dar valoroaselor documente de arhivă, care constituie un inepuizabil fond de bază ce trebuie să ne călăuzească întotdeauna înspre aprofundarea studiilor noastre. Apelarea la documentele ce privesc istoria patriei se impune mai mult ca oricînd, în orice domeniu, pentru completarea și dezvoltarea problemelor neelucidate, atît de mult așteptate chiar și de cei mai puțin avizați. Este ceea ce ne face acum ca din contextul transporturilor poștale să alegem un subiect atît de îndrăgit, — activitatea și rolul diligențelor din România — acesta fiind reprezentativ pentru circulația trimiterilor poștale de toate categoriile tocmai în perioada începuturilor filateliei românești. Materialul, constituind o bază pentru o viitoare lucrare de sinteză, l-am organizat în funcție de provinciile noastre istorice: Muntenia, Moldova și Transilvania, cu întrepătrunderile respective.

Vom reda documentele în transliterație, intervenind numai acolo unde se simte nevoia unor sublinieri sau completări care să facă mai cursivă parcurgerea și trecerea de la un document la altul. Fiind o lucrare în premieră pentru istoria filatelică românească sperăm să fie bine primită de cei interesați, iar pe viitor — pentru capitolele următoare — am dori să ținem seamă de eventualele sugestii primite pe parcurs.

Dar, să lăşăm documentele să vorbească !

Cap. 1 — MUNTENIA

1.1. — DILIGENŢA BUCUREŞTI-BRAŞOV

1.1.1. — Diligenţa F. Kerner

1847 FEBRUARIE 12/24

Braşoveanul F. Kerner *) solicită aprobare pentru înfiinţarea unui serviciu de diligenţe care să lege Țara Românească de Apusul Europei.

„Către Cinstita K. K. Agenție. / Jos iscălitul, proprietarul așezământului de grabnică căldorie din Braşov, unit fiind cu acela din Sibiu, Pesta la Arad, a chibzuit a întinde această întreprindere cu a sa cheltuială pînă la Bucureşti, întocmind o trăsură pentru şase persoane, care, o dată pe săptămîină, în zilele hotărîte, să se pornească din Braşov la Bucureşti şi asemenea să se întoarcă iarăşi înapoi. / Plin de nădejde că Înalta Stăpînire a acestui Principat va binevoi a da şi din parte-i oarecare sprijinire, la o asemenea întreprindere care va mijloci o mai grabnică comunicare între Valahia şi anume, între Bucureşti, cu Transilvania, Ungaria şi de aici cu Viena şi cu celelalte ţări apusene, prin care urmează a să folosi cinstiţii călători indeobşte, ca şi mai cu deosebire călătorii dintr-o parte şi din alta. Jos iscălitul îndrăzneşte a ruga pe acea cinstită K. K. Agenție să binevoiască a mijloci pe lîngă Înalta Stăpînire de aici ca : / 1 — Să să pornească vameşilor şi slujbaşilor la puncturile hotarului Posada şi Breaza, ca sosind acea grabnică trăsură la numitele puncturi (care aceasta la timpul de iarnă poate să să întîmple adeseori chiar în ceasurile din adîncul serii) să urmeze datoriile slujbei lor cu cit se poate mai multă grabire spre a nu se pricinui întîziere şi să fie trăsura în stare de a sosi în ceasul hotărît la locul ei, care această grabire să poată săvîrşi cu mai multă înlesnire de vreme ce trăsura nu are să transporteze mărfuri, ci numai persoane cu mici pachete de calabalic ; / 2 — Să să dea conductorului acelei trăsuri înlesnire în privirea paşaportului său, atît la sosire în oraş, cit şi la cancelaria poliţienească a paşaportului, precum şi ajutor la vreo întîmplare pe drum ca să să apere în cazul de orice împiedicare sau întîrziere. / Plecată slugă, / (ss) Franz Kerner. / Bucureşti în 12/24 februarie 1847.”

Arhivele Statului din Bucureşti (A.S.B.), fondul Visteria d. Năuntru (F.V.N.), Dos. 802/1847, fila 2.

1847 NOIEMBRIE 25

Secretariatul Statului Țării Româneşti comunică Departamentului din Năuntru aprobarea Domnitorului pentru înfiinţarea serviciului de diligenţe şi-l roagă să dea „urmare cuvenită din parte-i.”

„Secretariatul Statului / Țării Româneşti / No. 1823 / Bucureşti 26 noiembrie 1847 / Cînstului Departament din Năuntru, / Cînstita K. K. Agenție, prin nota cu No. 3322, trimite Secretariatului o jalbă a supusului său Franc Kerner, prin care cere a i se da voie din partea Stăpînirii Româneşti de a înființa o diligență între Bucureşti şi Braşov, cu cheltuiala sa. • Secretariatul supuind această notă la cunoştința M. S. Vodă, Înălțimea Sa a binevoit a primi cererea reclamantului, poruncind totodată a se pune îndatorire asupra tuturor am-ploiaților cuveniti de a da cuvinčiosul ajutor şi sprijin acestei întreprinderi, potrivit cu duhul cererii, sub răspunderea lor, adăugînd că, tot ce ar putea înlesni relații şi comunicații mai sigure şi folositoare comerțului, urmează întotdeauna a se încuraja. / Secretariatul dar, potrivit înaltei de mai sus porunci, alăturînd aceluşi Cînstit Departament în copie jalbă D-lui Kerner, îi roagă să binevoiască a face urmare cuvenită din parte-i. / Secretarul Statului, / (ss) K. Filipescu.”

1848 MARTIE

Se tipăreşte şi se difuzează în public anunțul de înființare despre grabnica călătorie întocmită între Bucureşti şi Braşov (atît în limba română, cit şi în germană), comunicîndu-se că la 1 aprilie 1848 va porni „cea dintîi trăsură care vreodată a trecut peste munții Carpaților“ (foto nr. 1).

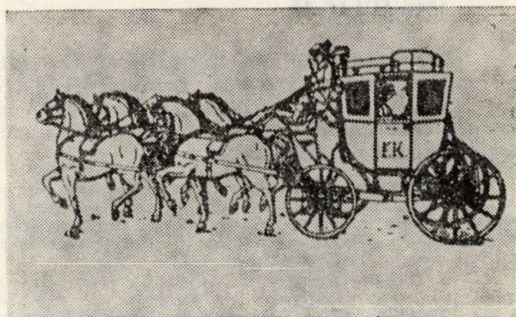
„INȘTIINȚARE / despre grabnica călătorie întocmită între / Bucureşti şi Braşov. / Jos iscălitul are cîste a face de obşte cunoscut că acum, depărtîndu-se toate împiedicările ce puteau să aducă o întîrziere pe la puncturile de schimbatul cailor şi la hotarul țării, pomenita călătorie cu grabnica trăsură își va lua începere Joi la 1-îu aprilie de la Bucureşti la Braşov, urmînd apoi această călătorie regulat cu trecere pe la Ploieşti de două ori pe

institului public, către care prin acea încredere de care se folosește de trei ani neconținut de cînd a întocmit grabnica trăsură din Brașov la Sibiu. / București în martie 1848. / Franz Kerner." (A.S.B.-F.V.N.-Dos. 1300/1851 —f. 22).

București, joi 1 aprilie 1848. Iată că avem locul și data, unde și cînd se inaugurează prima diligență poștală pe „drumul Brașovului”. Punerea în circulație a unui mijloc hipomobil, rapid și comod, pe ruta București-Ploiești-Brașov este un pas temerar la timpul său, mai ales dacă ținem seamă pe de o parte de evenimentele istorice care frămîntau întreaga Europă în 1848, iar pe de alta de greutățile ce le avea de împlinit o călătorie pe Valea Prahovei, cu starea precară a drumurilor de munte care făceau ca circulația să aibă loc mai mult pe șleauri schimbătoare și prin vaduri mereu bolovănite de viituri. Înființarea diligenței poștale de către brașoveni și la stăruința acestora, rezolva un vechi deziderat al românilor „de peste munți”, care aveau strînse și permanente legături și interese comerciale în special cu „frații” din București. De altfel este de subliniat că inițiativa înființării diligențelor poștale pe „drumurile mari” ale Principatului, care să lege Capitala de fruntariile țării, a aparținut de fapt tot administrației românești. Prin Art. 29 din „Condițiile din 1841” se prevedea „trebuința urmînd a se întocmi pe drumul Focșanilor, Brăilei, Craiovei, Ciîneni și Giurgiu diligențe pentru întîmpinarea comerciantelor relații, contracții acestor drumuri, de vor voi, vor putea să întreprindă a lor întocmire în soroc de un an de la încheierea contractului, după dispoziții ce se vor alcătui de Sfatul Administrativ Extraordinar”.

De asemenea nu trebuie subestimat nici aspectul concordanței intereselor atît ale autorităților locale cît și ale oficiilor poștale consulare austriece din Țara Românească (1782—1853) (care își desfășurau activitatea în regie, ca urmare a legă-

Fig. 2

turilor politice și economice cu Imperiul Otoman⁷⁾, prin care oficii se expediau și se primeau trimiteri poștale de tot felul și în toate direcțiile asigurate de această rețea.

1848 MARTIE

Se face public tariful pentru călători și pachete, care vor circula „prin grabnica trăsură dintre București și Brașov”. Tariful (foto nr. 3) este împărțit în 15 „stanții”, dintre care distanța de bază este aceea dintre București și Brașov. Interesantă apare tendința manifestată încă din prima jumătate a secolului trecut de a avantaja distanțele lungi, tendință păstrată pînă astăzi în toate tarifele de

TARIFA PREMIUM LISTINGS OF FREIGHTS OF ALL PORTS AND PASSENGER SERVICES THROUGH ALL DESTINATIONS IN GERMANY														
Stations	From Hamburg to Hamburg	Passenger rates						Passenger rates						
		1st class			2nd class			1st class			2nd class			
		1st	2nd	3rd	1st	2nd	3rd	1st	2nd	3rd	1st	2nd	3rd	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	1.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	1.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	2.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	2.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	3.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	3.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	4.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	4.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	5.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	5.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	6.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	6.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	7.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	7.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	8.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	8.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	9.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	9.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	10.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	10.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	11.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	11.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	12.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	12.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	13.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	13.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	14.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	14.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	15.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	15.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	16.0	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	16.5	2	10	10	10	2.0	0	2	10	10	2.0	0	0	
Amsterdam to Hamburg and Bremen	17.0	2	10	10	10	2								

Pachete cu inscripuri, pachete, zapisuri, polije s.a. cind preful lor nu va fi aratat, vor plăti 1/2 la sută pentru un preț pînă la 200 fiorini, iar de la 200 fiorini mai sus 1/4 la sută. Așezîntul acestei grabnice călătorii nu răspunde pentru pagube întimplate din pricina de iviri elementare sau de vreo năvălire tîlhărească. Acele lucruri care se vor da la trăsura fără a se însemna preful lor, la întimplare de vreo neprevăzută vătămare a lor se vor socoti ca niște lucruri fără preț, iar cînd această pagubă se va pricinui din neîngîșire, atunci proprietarul acelor lucruri se va despăgubi cu 45 creițari argint de fiecare funt cînd aceste lucruri vor fi așezate în geamantane de piele, și cu 30 creițari argint de funt cînd se vor afla în lădișe sau alte teancuri. Franz Kerner."

92

1848 IULIE 6

După circa trei luni și jumătate de circulație a diligenței, de două ori pe săptămână și nu o dată așa cum se anunțase inițial, încep unele fricțiuni între slujbașii punctului de frontieră român de la Breaza și conductorul diligenței. Pricinile sînt diverse, dar cele mai frecvente apar :

- Sosirea diligenței după orele de program ale punctului de frontieră ;
- Sustragerea de la vamă și controlul legal a bagajelor ofițerilor austrieci ;
- Treceți frauduloase de mărfuri.

Redăm scrisoarea ministrului de finanțe C. N. Filipescu din Guvernul Provizoriu, către ministrul din Lăuntru, prin care îl înștiințează de reclamația făcută de Kerner, propunînd ca sosirea la graniță să se facă la ore convenabile ambelor părți, „ca să nu mai întîmpine împiedicare diligența la trecere”. Trebuie remarcată atenta tratare a litigiului ivit între conductorul diligenței și administrație, ceea ce demonstrează afirmațiile anterioare, anume că acest mod de comunicație era stringent necesar, cu toții fiind interesați în bunul său mers.

„Dreptate, frăție. / Domnului Ministru din Lăuntru, / Sub-iscălitul, primind adresa sub no. 1699, în alăturare în copie după adresa onorabilului ministru din afară, însoțită de reclamația supusului austriacesc Francs Kerner, are onoare a răspunde, că în această împrejurare, încă de la 26 noiembrie anul 1847, după asemenea reclamație din partea numitului a dat curs, mijlocind corespondența cu Ministrul de Afară. / Acest ministeriu face cunoscut că asemenea diligență cu drepturile ce cere antreprenorul a dobîndi prin înlesnirea trecerii lui fără zăbavă, fiind transportator și de pacheturi, urmează a fi supuse niște asemenea pacheturi la revizuirea vameșilor, cinovnicului și ofițerului ca să nu se păgubească vama statului săvîrșind ori ce import și export. Și ca să nu se strecoare cele ce sînt proprii a intra și a ieși. Osebindu-să dintr-această categorie pacheturile ambasadorilor consulaturilor curților străine cînd vor fi pecetuite cu pecețile cancelariilor respective, care pacheturi nu mai sînt slobode a trece fără poprire și revizie. Iar cuvenita înlesnire a trecerii pomenitului delijans fără a se zăbovi ca să poată ajunge la ceasurile hotărîte unde ar cere trebuința, urmează a se modifica. Mărginindu-se trecerea pe vremea nopții, pentru cuvîntul că pînă a se scula fețele ștefuitoare ale statului și a veni la revizuirea pacheturilor și a fețelor pasageri, neapărat că trebuie a mijloci întîrzierea, care nu poate să-i supună la vînd că nu au înlesnit trecerea delijanței îndată. Iar mai cu seamă că noaptea încetează oficiul schelei după regulile ce se păzesc în toate schelele principatului. / Spre acest sfîrșit, Dl. Ministru este rugat a face cele de cuvîntă spre a se încunoștiința consulatului K. K. pretenția celor de sus expuse legiuite temeieri după care urmează ministerul administrația sa pe la puncturile granițelor acestui stat, hotărîndu-se și ceasurile înaintea nopții cînd aceștia să treacă, spre a face dînsul (F. Kerner) cele de cuvîntă ca să nu întîmpine împiedicarea diligenței la trecere. / Salutare și frăție, / Ministrul Finanțelor (ss) C. N. Filipescu. / anul 1848, luna iulie 16 / Secția III-a No. 1205“. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 10 și urm.).

Merită subliniată noua formulă de adresare : „DREPTATE-FRĂȚIE“, deviză înscrisă și pe noul drapel tricolor al revoluționarilor de la 1848, instituit prin primul Decret al Guvernului Revoluționar constituit în urma „Proclamației de la Islaz“ din 9/21 iunie 1848 și din care făcea parte și C. N. Filipescu, ministru de finanțe. Amintim că guvernul era format din I. Heliade, Ștefan Goleșcu, Christian Tell, Gh. Magheru și Gh. Scurtu, ca secretari fiind numiți N. Bălcescu, Al. G. Goleșcu, C. A. Rosetti și I. C. Brătianu. În cabinetul ministerial (ministrul vremelnicesc) funcțiile erau deținute de N. Goleșcu (ministru din Lăuntru), I. Heliade (ministru al Credinței), Col. I. Odobescu (șef al Oștirii), I. Cîmpineanu (ministru al Dreptății), C. N. Filipescu (ministru al Finanțelor) și I. Voinescu II (secretar al Statului).

1851 NOIEMBRIE 1

Fricțiunile inițiale, semnalate între salujbașii vămii Breaza și conductorul diligenței, încă prin actul din 16 iulie 1848, nu-și găsesc rezolvarea prin acte de cancelarie. Antagonismul părților în conflict este de fond, în timp ce la suprafață apar doar pricini de formă. Kerner, supus austriac, se poate adresa autorităților doar prin intermediul consulatului său, așa cum cerea protocolul. El se plînge că diligența ajunsă la Breaza este întîrziată „în chip arbitrar“ prin măsură „în-veterat arbitrară și vătămătoare intersului călătorilor, fără pricină binecuvîntată.“ Vom vedea însă că și vameșii de la Breaza au destule motive ca să-și exercite exigent datoria atît asupra conținutului bagajelor, cît și asupra orarului diligenței. Vom reține din aceste conflicte hotărîrea și demnitatea cu care autoritățile române

tratau problemele litigioase privind diligența austriacă, fapt notoriu dacă ținem samă că lucrurile se petrec prin anii 1851—1852, perioadă în care Țara Românească se afla — practic — ocupată de armata austriacă intervenționistă, venită „pentru a reprimă orice mișcare de insurecționare“ și care se va retrage abia în anul 1856.

„Cinstiului Consulat General K.K. al Austriei. / Subsemnatul / socotesc acea diligență a mea, ce de mai mulți ani lucrează regulat între aici și Brașov, că s-a arătat destul de folositoare pentru obiecte și călători. Dar, de cîtăva vreme încoace, cu destulă neplăcere văd că are nu puțină supărare călătorilor și pagubă mie: se ține diligența la Breaza de către vama de acolo, zăbovind-se cu chip arbitrar peste toată cuviința, căci nu numai sosind peste zi în vremea lucrării ea se ține cite două ceasuri și mai mult în a se expedia, ci sosind seara se ține pînă a doua zi fără a se expedia. / Deci o asemenea urmare a vămii pomenite fiind învederat arbitrară și vătămătoare intereselor călătorilor și fără pricină binecuvîntată. / De aceasta mai virtos în interesul obștei călătore, silit fiind a căuta cuvenită îndreptare, plecat mă rog cinstiului general consulat, ca să binevoiască a recomanda această a mea cerere, arătînd cinstiului Departament respectiv, și a mijloci pentru îndreptare din cea mai grabnică a pomenitei vămii ca să expedieze diligența pe viitor fără zăbăvă. / Plecatul slugă, / (ss) Franz Körner“. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 25).

1851 NOIEMBRIE 20

Consulatul austriac trimite cererea lui F. Kerner către Departamentul Treburilor din Năuntru, sprijinind plîngerea împotriva „zăbovirii diligenței“ la sosirea ei la punctul de frontieră de la Breaza.

„AGENCE / ET / CONSULAT GENERAL / DE / S.M. L'EMPEREUR D'AUTRICHE / Bucarest 20.IX.1851 / Cinstiului Departament al treburilor din Năuntru, / Dumnealui Franz Kerner au dat aici alăturata reclamație care cu cînte se recomandăză onorabilului Departament, ca să binevoiască a lua în cea mai de aproape băgare de seamă împotriva urmare a vameșilor de la Breaza cu zăbovirea diligenței cînd sosește acolo, ținîndu-se cite o zi și mai mult, care aceasta aduce mare vătămă și pagubă la călători, fără a avea vreo pricină binecuvîntată. / De aceea cu cînte este rugat Cinstiul Departament ca să poruncească acelor vameși de la Breaza ca în viitorime să nu mai zăbovească acea diligență cu chipul precum s-au urmat pînă acum, cîstînd pe acest General Consulat cu răspunsul de urmare ce va face întru aceasta. / A. de Laurin“. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 24).

1852 IANUARIE 31

Secretariatul Statului anunță Departamentul din Lăuntru că diligența lui Kerner va începe să circule de patru ori pe săptămînă, în loc de două ori, măsură ce „va fi tot deopotrivă folositoare pentru amîndouă țările“.

„Secretariatul Statului / Anul 1852 / 31 Ianuarie No. 378 / București. / Cinstita K.K. Agenție prin nota No. 602 dă în cunoștința Secretariatului că poșta austriacă între Brașov și București se va expedia de patru ori pe săptămînă de către antreprenorul Kerner care pînă acum a avut o diligență pe acest drum și care, prin condiția și starea sa, dă toate garanțiile ce cere serviciul poștelor și Guvernul Principar pentru exacta păzire a legilor și a regulilor ce i se vor prescrie. / Pentru această întocmire regulată, care va fi tot deopotrivă folositoare pentru amîndouă țările, guvernul împărdătesc se reazimă pe concursul autorităților române. De aceea cere deocamdată ca poșta austriacă să se expedieze de autoritățile frontierei la orice ceas din zi și din noapte și să nu aibă a suferi întîrziere. / Agenția adaugă că se va urma curierul român între București și Turnu Roșu a merge cu aceeași exactitate ce o păzește de citeva săptămîni, vom avea scrisorile și gazetele Europei de șase ori pe săptămînă și comerțul va avea mai cu seamă mare recunoștință către guvernul principar pentru susținerea ce acordează serviciului poștelor. / Subînsemnatul, împuternicind celui cinstit Departament cele de mai sus, are onoare a-l ruga să binevoiască a lua în băgare de seamă și a face cele de cuviință, cîstînd și pe Secretariat cu răspuns. / În deplin de Secretar al Statului, / (ss) Georgie B. Știrbei“. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 27).

Este interesant că în acest act apare pentru prima dată în locul denumirii tehnice (diligență), denumirea funcției (poștă), repetată de patru ori în text. De asemenea atragem atenția că așa numita „poștă austriacă“ își transporta corespondența prin mijlocirea poștei române, predarea și primirea genții sigilate de către curierii români făcîndu-se la poșta de carantină din Turnu Roșu (pentru și de la Sibiu) sau Timiș (idem, Brașov). Orînduirea cu privire la „Poștele străine“ din Țara Românească o găsim stipulată, de asemenea, prin contractul de arendare a poștelor din 1 august 1841.

„Contractul drumului Piteștilor, de două ori pe săptămînă în București și de două ori la Cîtineni, în zilele de expediție, va fi dator a primi de la cinstita K.K. Agenție, aici și la punctul Cîtineni, deasemenea și geanta austriacă și a o primi și porni așa pecetluită precum i se va da, atît cei de aici către dregătorile de la hotarul austriecesc, cit și cea de acolo, aici către cinstita K.K. Agenție, și o vor înainta cu curieri orînduiți într-adins

pentru expediție, primind de la fiecare expediție plata cuvenită de o ștafetă, adică cîte 5 lei pentru fiecare poștă... Contractul s-a înlesnească fără nici un minut zăbavă darea căruțelor și cailor trebuincioși, spre a nu împina curierii cea mai mică împiedicare și zăbavă în călătoria lor ce vor avea prin poștele Principatului, fiind datori slujbașii poștelor a le arăta înlesnire și toată cuvenita indulgență ca să nu sufere cea mai mică întîrziere sau nepotrivă primire prin poștă, iar plata programului își vor primi fiecare prin numiții contraccii... fără a avea nici un fel de pretenții pomenitul contracciu al drumului Piteștilor, pentru ori ce lucru s-ar expedia prin numiții curieri."

Deși antrepriza diligenței poștale din 1848 s-a înființat sub protecția consulatului austriac, în realitate ea este o realizare comună. Guvernul român, și cu deosebire „guvernul provizoriu din 1848” au contribuit prin sprijin și promovare efectivă la reușita acțiunii și la bunul mers al activității ei.

1852 FEBRUARIE 8

Departamentul Visteriei, de care depinde vama de la Breaza, răspunde reclamației din 1 noiembrie 1851, pe care o primise „prin canalul” consulatului austriac că „nu se poate impune Direcției (vămilor) îndatorire să acordeze înlesniri vătămătoare folosului ei și împiedicătoare regulei ce se păzește.” Este ușor de presupus că pretenția Consulatului austriac, amintită prin actul Secretarului Statului din 31 ianuarie, anume că „cere deocamdată ca poșta austriacă să se expedieze de autoritățile frontierei la orice ceas din zi și din noapte” era o pretenție absurdă și deranjantă. De aceea visteria precizează în mod ferm că „Dl. conductor... se va supune revizuirii ce sînt datori a face vameșii și ceilalți competenți slujbași ai graniței... aflîndu-se cu diligența la ceasurile hotărîte... cînd schela este deschisă”. Rezultă de aici și acuzația (chiar dacă apare indirect) că acei conductori ai diligențelor nu erau străini de repetatele încercări de a trece granița în puterea nopții, căutînd să se sustragă controlului legal.

„Departamentul Visteriei / Principatului Țării Românești — Anul 1852 / Luna februarie 8 / No. 588 / Secția III-a / București / Cînstitul Departament din Lăuntru / În urma celor însemnate prin adresa Cînst. Departament No. 4300 (din anul anterior, 1851) cu privire la reclamația conductorului diligenței drumului Brașovului dată prin canalul cînstitului K.K. Agenții, Visteria scriind cele de cuvîntă Direcției Vămilor, de care depinde înlesnirea pretinsă a i se face de către amplotații vămii de la punctul Breaza, au primit răspunsul cu No. 1762 însoțit și de acela ce i-au îndreptat și ei zisei vameșii cu No. 87. Care amîndouă se alătură aici în copie, spre a se vedea cuvintele după care nu se poate impune Direcției îndatorire să acordeze înlesniri vătămătoare folosului ei și împiedicătoare regulei ce se păzește către ceilalți înlesniri ce se cuvine a se da comersanților. În privința mai cu seamă că sosind diligența către ceasurile mărginite pentru lucrare, cînd schela este închisă și respectivii slujbași împrăstiați pe la casele lor, sau înainte deschiderii, cînd urmează a se afla adunați, crează cînstitul Departament că după dreptate pretențiile conductorului fiind contradicțoare orînduilei întocmite, nu i se poate considera. Cu toate acestea Visteria a înapoiat Direcției pohtitoare băgare de seamă să prefereze revizuirea diligenței spre a putea sosi atîc dimineața. Cu aceasta însă și Dl. conductor va fi pornit a respecta prezisa regulă și a se supuna revizuirii ce sînt datori a face vameșii și ceilalți competenți slujbași ai graniței, aflîndu-se însa cu diligența la ceasurile hotărîte pentru lucrare cînd schela este deschisă. / Șef Departament, / (ss) Ion Filipescu”. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 38).

1852 MARTIE 11

Departamentul Ostășesc informează despre încercarea de introducere a unor mărfuri cu restricție la import (ex. lipitori). Rezultă pe de o parte că vameșii aveau motive bine întemeiate să execute controale riguroase, iar pe de altă parte că personalul de control se purta destul de elegant, din moment ce a lăsat marfa liberă la transport, punînd doar în vedere destinatarului să nu mai recurgă la asemenea procedee.

„Departamentul Ostășesc / No. 696 din 11 martie 1852. / Inspectorul punților prin raportul No. 716, întemeiat pe acela al comandirului punctului Breaza face cunoscut că la 7 ale lunii martie revizindu-se dilijanșul Franz Kerner s-au găsit o cutie cu șapte funzi și giurătate lipitori, adresată către Solomon Rosenthal din București, pentru care numitul comandir negăsind în cancelaria sa nici o poruncă pentru importarea unor asemenea obiecte, de trebuie a li se slobozi intrarea sau nu, ca să nu se pricinuiască pagubă pasagerilor i-au slobozit intrarea, încredinșindu-l în sama conductorului dilijanșului, care să le dea în primire adresantului și care totodată a mai făcut cunoscut că cu atît expediție este oprit a mai importa și altele. Aceasta cu cînte se comunică în grabă cînstitul Departament spre urmarea celor ce va socoti de cuvîntă. / Șef Departament, / (ss) Herescu.” A.S.B.-F.V.N.-Dos. 802/1847-F. 15).

1852 MARTIE 19

Departamentul Visteriei face o nouă precizare (după aceea din 8 februarie 1852) privind circumstanțele ce stau la baza conflictului dintre slujbașii săi de la Breaza și conductorul diligenței :

— este necesară o atentă verificare a diligenței „spre a se încredința despre dispozițiile strecurării vreunui obiect poprit a se importa sau exporta, supus la plata vămii“ ;

— se sugerează posibilitatea că prin repetate treceri peste graniță este posibil să se substituie caii de la diligență, apărind necesitatea verificării ca plecarea să se facă „cu chiar acei cai cu care a intrat în țară“ ;

— se insistă „a se conforma suszisa diligență cu trecerile ei numai ziua, cînd schela este deschisă și funcționarii în lucrarea aparatului... în caz contrar, sosind noaptea, diligența poate trece fără a fi revizuită și de slujbași“.

Rezultă așa dar că afirmațiile lui F. Kerner din plîngerile sale, apar cam gratuite și vizînd nemărturisite avantaje la care legile țării nu-i dădeau dreptul.

„Cu împrejurarea expediției diligenței F. Kerner prin punctul Breaza, visteria cunoaște înțelegerea și corespondența urmată cu acel onor. Departament, că i s-a arătat mijloacele împrejurări și în sfîrșit cuvintele care cer neapărat revizuirea diligenței de toate fețele competente ; acele cuvinte, dar dezvoltînd la acea împrejurare cuprinsă în adresa Departamentului trimisă cu No. 696 ce se alătură în copie, Visterie se simte și mai mult datorare cu toată cuvenita cîste, adăugînd totodată rugămîntea să binevoiască a le lua îndeaproape băgare de seamă, și pe de o parte a face fără zăbavă cunoscut unde se cuvine că drepturile preținse, după cuvîntă nu se pot lua în considerare, pentru că Direcția a dovedit în fapt că s-au transportat nu numai indivizi și hirtii trebuitoare, precum cele destinate, dar și obiecte, cum s-a întîmplat acum cu cazul lipitorilor, ce se socotește poprit a intra în țară pentru că produce și acest principat, și care se înțelege că era să se strecoare dacă Dl. Comandir nu revizuita pachetele diligenței și nu-l găsea. Iar pe de alta, să scrie și din parte-i fără zăbavă Departamentul Ostășesc de pomenita Direcție, că și la intrarea în Principat și la întoarcere să se revizuiască nu numai de comandirul punctului, dar și de celelalte fețe care iau parte la o asemenea lucrare, spre a se încredința despre dispozițiile strecurării vreunui obiect poprit a se importa sau exporta, supus la plata vămii, precum și despre plecarea diligenței cu chiar acei cai cu care a intrat în țară. Deosebit de aceasta mai este rugat a face de a se conforma suszisa diligență cu trecerile ei numai ziua, cînd schela este deschisă și funcționarii la lucrarea aparatului, iar nu și noaptea cînd se află împrăștiți pe la casele lor, unele la depărtare de punct și cu anevoință de a se putea aduna iarăși pe la schela, și aceasta spre a nu se da prilejuri la reclamațiile contraccțiilor venitului statului, că diligența trece fără a fi revizuită și de slujbașii domniilor lor, în vreme ce s-a dovedit că se întîmplă strecurări de obiecte, în afară de transportul indivizilor și a corespondențelor celor slobode. / Cînsitul Departament din Năuntru va binevoi a onora pe aceasta cu răspuns de punere la cale și va grăbi a face în conformitate cu ea. / Șef Departament / Floreasca Ion / No. 937“ (A.S.B.-F.V.N.-Dos. 802/1847-f. 44).

1852 SEPTEMBRIE 4

În urma reclamațiilor dintre 1848—1851 și a schimbului de note ce a urmat în 1852, conflictul dintre conductorii diligenței și personalul vămii de la Breaza se stinge. Acesta și ca urmare a intereselor reciproce pe care le aveau ambele părți într-o bună desfășurare a mersului diligenței dintre București și Brașov.

„Secretariatul Statului / No. 4009 / Cu adresa celui c (instit) Departament cu No. 4480 în privința necuvîntelor urmate din partea diligenței austriace, subsemnatul am onoare a răspunde că Secretariatul a scris cele de cuvîntă agenției austriace și a rugat a i se schimba trecerea ziua, ca să i se poată face revizuirea cu toată ceruta exactitate. Pe de altă parte însă, socotește subsemnatul că urmează a se face diligenței înlesnirile ce vor fi cu putință. Așa dar, cînd s-ar întîmpla ca să sosească între 8 și 10 ceasuri seara, vreme în care toți angloiașii sînt încă deștepți, urmează a nu i se împiedica trecerea și a se revizui după cuvîntă ca să-și poată urma căldătoria. / Secretarul Statului / (ss) Ioan Manu“ (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 69).

1852 SEPTEMBRIE 9

Idem cu No. 4326. „Secretariatul Statului primînd adresa celui c. Departament sub No. 4616 în privința necuvîntelor urmate de diligența lui Kerner s-a grăbit a scrie cele de cuvîntă Agenției austriace care prin nota 8054, spre răspuns, încunoștiințează Secretariatul Statului că s-a îndrumat întru aceasta la Brașov ca să se îndatoreze acel Kerner a observa întocmai condițiile ce i s-au prescris pentru întocmirea diligenței. Nădăjdutește dar agenția că nu se vor întîmpla pe viitor asemenea neorînduiri și abuzuri. Aceasta și subsemnatul are onoare a împărtăși c. Departament spre știință. / Secretarul Statului / (ss) Ioan Manu.“ (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 71).

1852 SEPTEMBRIE 30

Unele probleme uzuale, de rutină, mai apar pe parcurs, dar ele sînt minore și nu au repercusiuni într-o desfășurare normală a mersului diligenței.

„Secretariatul Statului /No. 4502 / 30 Septembrie 1852 / În urma adresei 4326 ce Secretariatul a avut onoare a îndrepta celui Departament, Agenția austriacă prin nota cu No. 8768 face întrebare : = în ce zi s-a poprit acel pachet cu cărți de joc ce era să se introducă în Principat cu diligența lui Kerner, de care se atinge adresa onoratului Departament cu No. 4616, și care este numele conductorului ... / Secretarul Statului / (ss) Ioan Manu“. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 39).

1853—1854

Din acești ani lipsesc total date cu privire la diligența lui F. Kerner, și nu este exclus ca activitatea sa să fi încetat măcar parțial în timpul războiului Crimeii (Octombrie 1853 — Februarie 1856). Știm că în perioada respectivă și poșta consulară își încetează activitatea. Urmare convenției turco-austriacă de la Boiacicoy (2/14 iunie 1854), Principatele Române sînt ocupate de armatele turce (comandate de Omer Pașa) și austriace (comandate de J.B. Coronini). Comandantul militar austriac din Țara Românească își avea acum **poșta militară**, care se servea de poșta română prin curierii și ștafetarii antreprizelor din perioada 1851—1856 (în conformitate cu contractările pe 5 ani). Interese militare au impus, printre altele, și înființarea de noi stații de poștă pentru prelungirea unor drumuri de poștă în legătură cu Transilvania și Banatul.

În acest context se înscrie și actul de naștere al poștei române pe drumul Brașovului, cu stații la Comarnic, Sinaia și Predeal⁹), făcînd legătura între stația terminus Comarnic și Timiș-Brașov. În jurnalul din 31 august 1854 al Sfatului Administrativ (Consiliul de miniștri) al Țării Românești se arată :

„Astăzi marți 31 august 1854, luîndu-se în băgare de seamă de către Sfatul Administrativ extraordinar al Țării cuprinderea notei Excelenței sale comandantul K.K. Korpos de Armie, sub No. 29, Îndreptată Excelenței Sale preșidentul acestui Sfat, prin care arată că anevoința și întîrzierea ce întîmpină cu expedierea deselor depeșe de corespondență de la București la Brașov, cere înființarea cit mai nezăbovit a trei stații de poștă, și anume, la Comarnic de Jos, Sinaia și Predealu de la granița românească. / Sfatul, în îndeplinirea acestei cereri pentru întîmpinarea trebuinței ce se ivese de a se înlesni comunicarea poștală pe acel drum, chibzuînd, hotărăște ca Departamentul din Lăuntru să ia îndată măsurile cuvințioase, de a se înființa vremelnicește aceste stații poștale, cu cite 16 cai fiecare, cu surugii, cărucioare, tacîmuri și toate celelalte trebuințioase pe deplin, care însărcinare, pentru mai multă înlesnire și grăbnicie se va da de către cînsitul Departament din Lăuntru prin cîrmuirea locului (prefectura de Prahova n.n.) asupra locuitorilor țărani din partea locului a căror meserie este chiar aceasta de a fi chirigii, și pentru a lor despăgubire, oșebit de banii prognoanelor ce se vor lua după olacele ce se vor face cu caii lor, li se va slobozi de către guvern și lei 234 de fiecare cal pe an, cit adică li se plătește și contracciilor (pe drumul Proieștilor Sărlat Bărcănescu n.n.), răspunzîndu-li-se pomenita plată treptat și cu analogie numai pe cită vreme va fi trebuința a se ține această poștă, fără a li se face nici un fel de vreo altă despăgubire sau îndreptare de către stat. / Dispozițiile acestui jurnal se vor aduce de îndată la îndeplinire prin c. Departament din Lăuntru. / (ss) K. Cantacuzino, Năsturel K. Hărescu, Iancu Filănescu, Ion Stălineanu, Ioan A. Filănescu, Ioan Oteteleșanu, Ion A. Cantacuzino“.

Poșta contracciilor țărani, chirigii din Breaza, întemeietorii drumului de poștă român de pe Valea Prahovei și biroului poștal Predeal, în scurta dar admirabila lor activitate au respectat cu nestrămutată strășnicie, în tot timpul contractului cu cîrmuirea, pînă la sorocul lui (1 august 1856) orînduielele hotărîte asupra olacelor, curierilor grupurilor cu bani, ale expedițiilor și ale ștafetelor, după regulile întocmite prin condiții, cu purtări cinstite și liniștite către acei ce s-au înfățișat la dîșii cu asemenea trebuințe, fără a face împiedicare cuiva. De asemenea au îndeplinit fără nici o zăticnire toate dispozițiile Direcției Poștelor, chiar și în cazuri de grea cumpănă⁹). După terminarea războiului Crimeii, trupele austriece fiind retrase, oficiile militare își încetează activitatea, cedînd locul oficiilor poștale consulare (16 aprilie 1857—31 martie 1869). În cazul acestor evenimente, regăsim încă din 1855 activitatea diligenței lui F. Kerner, ceea ce dovedește că indiferent de evenimentele petrecute, diligența a continuat să circule atunci cînd a fost posibil acest lucru.

1855 FEBRUARIE 28

În anul 1855 se ivește un nou conflict între autoritățile române și conductorii diligenței. Figura centrală din conflict apare J. G. Dresnand, reprezentantul din București al lui F. Kerner, care prin deseale sale intervenții făcute la autorități apare drept „expeditor”. Autoritățile militare austriece cer tratament preferențial pentru „pachetele grabnice și lăzi pentru ofițerii acelor regimente prin osebite stații”, anume ca aceste trimiteri să nu mai fie verificate la Breaza și să fie aduse la București direct, de unde să fie apoi distribuite la cerere.

„K. K. Intendans a Corpului de Armie, cu No. 152, arată : că cererea D-lui expeditor J. G. Dresnand care ține diligența dintre București și Brașov și carele este însărcinat a expedia pachetele grabnice și lăzi pentru ofițerii acelor regimente prin osebite stații, de a da poruncă Direcției Vănilor ca să i se sloboadă asemenea trimiteri adresate către K.K. militari îndată după a lor sosire cu chipul și pentru cuvenitele acele ardate, și totodată a i se aduce rugare ca îndată văzînd cele intrinsele cuprinse să binevoiască a face cele de cuvință în îndeplinirea cererii General K.K. Intendenței, cîstînd și pe Departament cu răspuns de punerea la cale făcută din parte-i” (A.S.B. — F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 28).

1855 FEBRUARIE 25

Sînt arătate greutățile ivite la magazia Caravasaraiei (vămii) din cauza lipsei unei proceduri ferme la sosirea și distribuirea obiectelor adresate ofițerilor armatei austriece, în raportul Direcției Vănilor (nr. 399, data de mai sus).

„Din obiectele împărăteștilor oștiri austriece ce se descarcă în magazia Caravasaraiei pînă să vie fețele competente ca să le primească, la a lor primire în loc ca aceste fețe să fie însoțite cu vreo declarație sau de un autentic înscris, în temeiul cărora să poată Direcția a încredințat aceste obiecte, din potrivă, cei mai mulți trimiși (curieri pentru ridicarea pachetelor n.n.) sînt fără nici o imputernicire, iar unii au cîte o mică fiduțică fără nici o formă, incît din pricina unei asemenea lipse de forme, Direcția în nici o vreme nu poate să fie apărâtă de răspundere la întîmplarea de a se răpune vreunul din acele obiecte. / Tot asemenea neorînduială se urmează și la ieșirea sau intrarea prin schele în Principat a acestor obiecte precum s-au mai făcut împărțire onor. Departamentului prin raport osebit cu No. 250 și pînd acum nu s-au văzut nici o punere la cale din partea onor. Departamentului. / Și pentru că aceste două clauze cuprind în sine un mare interes, Direcția, cu toată plecătunea vine a le împărții onor. Departamentului cu rugăciune ca să binevoiască a face grabnică punere la cale ca să reguleze aceste neorînduiele, întrucît ca și Direcția să-și poată păstra o exactitate în lucrările sale și obiectele împărătești să nu fie supuse la zăbavă și întîrziere. Iar rezultatul punerii la cale se va împărții și Direcției spre urmare celor de cuvință. / Director, (ss) Cruțeru Alesandrescu”. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 100).

Cu nici o săptămînă înainte, la 19 februarie 1855, Departamentul din Lăuntru era încunoștiințat despre propunerea K. K. Agenție ca pachetele ofițerilor K. K. Armie aduse de diligență de la Brașov să fie trecute prin vama București și cele sosite să fie trimise direct la K. K. Agenție. (A.S.B.-F.V.L.-Dos. 802/1847-f. 96).

1855 MARTIE 4

Departamentul Visteriei arată Departamentului din Năuntru că în conformitate cu legile țării nu poate pretinde Direcției Vănilor să respecte alte prevederi în afara celor stabilite și valabile.

„Departamentul Visteriei / No. 1190 / 4 martie 1855 / Cu privire la nota No. 152 a Intendenței K.K. Armie arată Departamentului din Năuntru că motivele reclamate contravin art. 13 al Reglementului Ostășesc, iar mai cu prisos că chiar cu acest prilej s-a primit și un raport al Direcției Vănilor, cu No. 399 care se însoțește pe lîngă aceasta, în care scrie a se vedea și de onor. Departament și prin care reclamă drepturile sale conform dispozițiilor ordonate prin mai sus citatul regulament, fiind rugat onor. Departamentul a comunica onor. K.K. Intendenței motivul ce pune în imposibilitate Visteria de a nu putea cere de la Direcția Vănilor de a păzi osebite reguli. / Șeful Departamentului / (ss) Nicolae Bălan”. (A.S.B.-F.V.N.-Dos. 802/1847-f. 99).

1859 Iunie 9

Deoarece niciodată nu s-a știut data pînă la care diligența lui F. Kerner a circulat de la București la Brașov, s-a considerat că odată cu plecarea armatei austriece din Principate (anul 1856) această diligență și-ar fi încetat activitatea. Iată însă că am mai găsit un act, după unirea principatelor, din care rezultă

clar că la data respectivă (9 iunie 1859) diligența lui Kerner încă mai circula. Cît a mai circulat, nu știm, acesta fiind deocamdată ultimul act în care găsim referiri la această diligență.

„Principatele Unite / Ministerul din Năuntru al Țării Românești / Secția III-a / No. 2654 / Domnule Director, / D. General Consul Austriac, prin adresa No. 7057 comunică subînsemnatului că după încunoștințarea ce a primit acum de la Guvernul Imperial al Transilvaniei cu No. 2649 din 10 iunie anul curent, stil nou, s-a dat din parte-i concesiunea pentru liberă trecere a diligenței D-lui Iancu Brezeanu și Rozental de aici din capitală peste graniță pînă la Brașov, însă sub condiția dacă diligența D-lui Kerner la venirea sa din Brașov la București de acum înainte nu va mai întîmpina nici o osteneală din partea autorităților locale. Pentru care cere a se încunoștința D-lui Brezeanu despre aceasta și a se da cuvintele ordine pentru sloboda trecere peste graniță a diligenței D-lui Kerner. Subînsemnatul vă comunică Domnule Director și vă invită să le faceți cunoscut Antreprenorului Diligenței Române, / Ministru Secretar de Stat la Departamentul din Năuntru / (ss) E. Angelescu. / D-lui Director al Poștelor“.

Precizăm că „Diligența brașoveană de la 1848“ apare denumită uneori „diligența lui Kerner“, dar mai adesea „diligența austriacă“. Diligența aparținea unei antreprize particulare, personale, a brașoveanului F. Kerner, fără nici o contribuție din partea suveranului austriac. Această denumire improprie vine de acolo că ea deservea „poșta austriacă“, în sensul expediției de scrisori a acesteia cu precădere pentru străinătate, ceea ce era încă un atribut al poștelor străine pînă în anul 1869, cînd România a desființat acest monopol. Am mai precizat anterior că diligența Kerner transporta numai călători și valori (gropuri cu bani etc.) așa cum rezultă și din tariful publicat.

Abia din anul 1859 diligența brașoveană (antrepriza Kerner) și-ar justifica și denumirea de „diligența austriacă“, aceasta pentru a o deosebi de „diligența românească“, în regie de stat (antrepriza contraciului drumului Brașovului). Deci prin acest ultim act privitor la diligența Kerner, intrăm în domeniul de activitate al celeilalte diligențe care a circulat între București și Brașov, anume diligența lui Iancu Brezeanu, pe care ne propunem să o studiem în continuare, după actele aflate în arhive.

Kiriac Dragomir
Silviu Dragomir

BIBLIOGRAFIE

- 1) CEBUC AL. și MOCANU C. „Din istoria transporturilor de călători în România“. Ed. Științifică, București, 1976.
- 2) MINESCU C. „Istoria poștelor române“. București, 1916.
- 3) „Monografia mărcilor poștale românești“, studiu elaborat de un colectiv de cercetători filateliciști, manuscris.
- 4) FRANZ KORNER, proprietar pînă la Sibiu al Așezămîntului de grabnică călătorie de la Brașov la Pesta (organizat la 25 iunie 1845 de F. Biasini) semnează actele din Principate cu numele de F. Kerner.
- 5) Prin *vatard* se înțelegea o trăsură închisă, cu geamuri. Din descrierea diligenței lui F. Kerner, căutînd și comparînd diferite imagini ale unor astfel de vehicule de epocă, am ajuns la concluzia că această diligență avea aspectul redat în foto nr. 2 (din text).
- 6) „Condițiile poștelor din tot Principatul pe următoarea vreme de la 1 august 1841 înainte“. S-au întărit prin „Ofisul Domnesc“ nr. 385 din 17 aprilie 1841, semnat de Alexandru Dimitrie Ghica V. V. (v. Analele Parlamentare, Tom. I, p. 1/1841).
- 7) În anul 1874 se identifică un oficiu poștal austriac la Constantinopol, cu legături încă din 1791 cu Muntenia. Din 1803 se cunoaște un serviciu de poștă pe ruta Viena-Sibiu-Turnu Roșu-Pitești-București-Giurgiu-Constantinopol, iar prin Moldova între Cernăuți și Iași. Menționăm că poștele austriece din perioada prefilatică erau subordonate Direcției poștale din Sibiu, capitala Transilvaniei (v. și alte relații în C.M.P.R. '74-p. 519).
- 8) v. Ing. Silviu Dragomir „Diligențele Sibiului“ în Rev. Transilvania nr. 1/1984.
- 9) v. Ing. Kiriac Dragomir „Predeal, primul birou de poștă, prima ștampilă“ în Rev. „Filatelia“ nr. 10/1983.

PROVERBE

din diferite țări

Afgane

- Oricât ai bate măgarul el tot nu se va preface în cal.
- Omul este mai tare decât piatra, dar mai gingaș ca floarea.

Arabe

- Ia-te după cîine, nu după șacal. Primul te va duce în sat, al doilea în deșert.
- Cine vrea să-și omoare cîinele îl învinuiește că i-a spart oala de lut.
- O mină de albine face mai mult decât un sac de muște.

Bengalez

- Aurul este un personaj care nu are nevoie de limbă, dar acolo unde începe să vorbească, toți tac.

Basc

- Muntele nu are nevoie de munte, dar omul are nevoie de om.

Bulgar

- Cînd omul cade în mare se prinde și de șarpe.

Birman

- Cînd un cocoș își zbirlește penele, poți să-l jumulești ușor.

Chineze

- Dacă ai sădit un pom în zori, nu aștepta să-ți dea umbră la prînz.
- Secretul pe care l-ai spus în șoaptă la ureche, îl poți auzi răsunînd peste o mie de leghe.
- Un firicel de ață nu este țesătură, un singur copac nu înseamnă pădure.
- A dormi pe aceeași pernă, nu înseamnă a avea aceleași vise.
- Cele mai înalte turnuri se ridică de la pămînt.

Daneze

- Cînd înțeleptul nu te-aprobă, e rău, e în detrimentul tău; dar cînd te proslăvește prostul, e și mai rău.

Engleze

- Nu te apăra înainte de a fi acuzat.
- Cerul îi ajută pe cei ce se ajută singuri.

Egiptean

- Setea nu ți-o sature cu rouă.

Franceze

- Fiecare este fiul faptelor sale.
- Frumusețea fără bunătate este ca vinul trezit.

Gruzin

- Vinul îl strică pe om, iar pe vin îl strică apa.

Grecia Antică

- Modestia este cetatea frumuseții și a virtuții.

Indochina

- Este mai frumoasă noblețea sufletului decât frumusețea feții.

Irachian

- Suspînul unei fete frumoase, se aude mai departe decît răcnetul unui leu.

Indiene

- Unii sînt orbi cu ochii, iar alții cu inima.
- Nu înveți să înoți pînă nu cazi o dată în apă.

Japonez

- Cel mai veninos șarpe poate fi răpus de un mușuroi de furnici.

Latine

- Omule, adu-ți aminte că ești om.
- Oricine preferă să trăiască pe pămîntul natal.
- Multe mîncăruri, multe boli.
- Neghina trăiește pe seama grîului.
- Stăpînirea de sine este înțelepciunea celui tare.

Malgaș

- Mîhnirea este ca orezul din hambar, scade cu fiecare zi.

Olandez

- Luna este lună chiar cînd nu strălucește.

Polonez

- Risipitorul este un viitor cerșetor.

Rusesc

- Crezi în ceea ce se face nu în ceea ce se spune.

Românești

- Omul inimos e ca un pom frumos ; el te umbrește, el te hrănește, el te încălzește.

- Din pumni străini nu te sature cînd bei apă.

- Om fiind și tu, pe orice „OM“ să-l socotești ca pe tine, „OM“.

Spaniol

- Nu e meșter mai mare ca nevoia.

Turcesc

- Omul needucat este ca un corp fără suflet.

Pia Hațeganu

Umor din revista

Moș Teacă (1885) editată de Anton Bacalbașa

O cugetare

Se zice că fumatul scurtează viața. Mofturi ! Oamenii de acum cîteva sute de ani nu cunoșteau tutunul și totuși au murit cu toții.

Declarația unui orb

- Domnișoară, cînd te privesc simt că te iubesc ca pe ochii mei din cap.

In contra tutunului

- Da domnilor, zice doctorul, — vă afirm eu că tutunul timpește pe oameni.....

- Doctore....

- Mă rog, eu v-o spun din practică.... Am fumat zece ani în șir, pînă m-am însurat !

„Tiparele negre“ sînt sau nu expozabile?

Unele mari cataloage filatelice — generale sau specializate —, cuprind — alături de celelalte piese poștale — și așa zisele „tipare negre“ (germ.: „Schwarzdrucke“; fr.: „Réproductions en noir“).

Despre ce este vorba? De tiraje efectuate în culoare neagră (deci cu totul deosebită de culoarea mărcilor pe care le reproduc), folosindu-se clișeele originale. Imprimarea se face chiar de către Administrația poștală, în institutul de arte grafice la care a fost realizată emisiunea de bază. „Tiparele în negru“ sînt efectuate — în cite un singur exemplar, mai rar în pereche sau în bloc de patru — pe coli de format mic. Ele se tipăresc și se pun în vânzare cu ocazia unor manifestări filatelice importante, de regulă intercalate în cataloagele expozițiilor respective, contribuind în mare măsură la impulsivitatea vânzării lor.

Fiecare piesă de acest fel poartă fie un număr de ordine, fie (cum este cazul, spre pildă, în Belgia) un sigiliu al Administrației poștale, imprimat în relief (așa zis „timbru sec“) ca măsură de control.

Tiparele negre nu au nici o putere de francare. Numărul de exemplare în care sînt realizate fiind restrîns, mulți filатели caută să le includă totuși în colecțiile lor, ca piese mai puțin comune.

Firește, caracterul lor „poștal“ derivă din faptul că sînt realizate și puse în circulație de o Administrație poștală. Dar

„poștal“ nu înseamnă implicit și „de circulație poștală“, întrucît astfel de piese nu intervin sub nici o formă în plata taxelor poștale sau, pur și simplu, în circulația prin poștă.

În aceste condiții, colecționarea lor se situează în latitudinea pe care o are oricine de a colecționa „ce“ și „cum“ dorește. De aici nu derivă însă un statut clar „filatelic“ pentru astfel de piese, și o colecție tradițională din care ele lipsesc nu este nicidecum incompletă. Prezența unor „tipare negre“ în colecții tradiționale depinde deci de preferințele personale ale filatelistului. Sub acest aspect, ele sînt „colecționabile“, ba chiar capătă — uneori — și valori de catalog destul de mari (ex.: cele ale expoziției mondiale de filatelie „Espana“, de la Madrid).

Ajunși la acest punct, se pune întrebarea dacă „tiparele negre“ sînt expozabile.

Orientările de pînă acum în domeniul filateliei tradiționale (specializate sau de studiu) nu au pledat pentru includerea în exponate a tiparelor negre. În schimb, în sectorul filateliei tematice, ele au început să-și facă apariția în unele exponate, mai ales atunci cînd valoarea lor de catalog este mult superioară mărcii normale a căror imagine o reproduc.

Aici, tematicienii exponanți vor trebui să țină seama de două aspecte: primul, că dimensiunile

colilor pe care sînt imprimare „tiparele negre“ sînt mari (și aceasta ar implica montarea lor „în fereastră“); al doilea, că imaginea mărcii imprimare în negru constituie o repetare a celei de pe marca în alte culori, din emisiunea corespunzătoare, ceea ce ar putea duce la o repetare a aceluiași element tematic în cadrul exponatului.

Cu aceste rezerve, credem că se poate răspunde la întrebarea de început, afirmînd că „tiparele negre“ pot fi expozabile în exponatele tematice, fie chiar cu titlul de piese ajutoare. Ba chiar, ceva mai mult, ele pot contribui la o diversificare a materialului din care este format exponatul și — prin aceasta — la stabilirea punctajului pentru „cunoștințe filatelice“.

Dintre tiparele negre vîndute ca anexă la cataloagele unor mari expoziții cităm, ca exemplificare, pe cele de la expozițiile „Stockholmia '74“, „Wipa“-Viena, 1975; „Amphilex“-Amsterdam, 1977, „Espana“-Madrid, 1975, „Philatec“-Paris, 1982, „Belgica“-Bruxelles, 1982, putînd fi citate și altele de la multe expoziții de cel mai înalt nivel din Europa și din alte continente.

În afara tiparelor negre din categoria de mai sus (pe care le-am putea considera drept „tipare negre“ propriu zise, mai există și alte reproduceri de mărci realizate în negru de administrațiile poștale, folosind clișeele originale ale unor emisiuni, nu însă în tiraje limitate,

pentru cataloage, ci în alte scopuri.

Se înscriu aici reproducerea pe hirtii de dimensiunile mărcii respective, imprimate din ordinul Poștei austriece și lipite pe foile de prezentare a diferitelor sale emisiuni. Și aceste foi-prospecte își găsesc amatorii care le colecționează, dar figurile respective nu sînt luate în considerare pentru a fi incluse în exponate.

Un tiraj negru cu caracter special a fost realizat de Administrația poștală a Marii Britanii, cu ocazia Bicentenarului Independenței Statelor Unite — 1776—1976. Tirajul a fost realizat imprimînd cu clișeu original imaginea mărcii de 11 p. din seria comemorativă, pe care apare chipul lui Benjamin Franklin.

Cartonul pe care a fost tras „tirajul” respectiv a

fost cuplat cu invitația la recepția dată de Consulu general al Marii Britania la Philadelfia cu ocazia expoziției internaționale de filatelie „Interpex” care a avut loc în 1976 în orașul leagăn al independenței Statelor Unite. Iată deci o piesă „sui generis” care din punct de vedere tehnic este incontestabil un „tiraj negru”, dar al cărui statut filatelic nu este încă definit.

Poșta în vestul sălbatic

Anul acesta se împlinesc 125 de ani, de la „legendara” poștă în vestul sălbatic „Pony Express 1860—1861”. Această aniversare face obiectul multor articole din publicațiile filatelice de pretutindeni. Vestul sălbatic, istoria lui și eroii Westernului încă multă vreme vor atrage pe cei ce iubesc romantismul. Cine nu-și amintește de indianul WINNETU și de fratele său alb OLD SHATTERHAND, eroi a atîtor filme, precum și de ceilalți eroi ca : JACK TEXAS, KID CARSON, sălbatecul BILL HICKOCK sau celebrul BUFFALO BILL, ale căror aventuri au incîntat atîtea generații.

Descoperirea aurului în California, pătrunderea colonialiștilor în teritoriile indiene, împreună cu războiul civil al Sudului împotriva Nordului au constrîns guvernul din Washington să se gîndească la o introducere grabnică a legăturilor poștale în acest imens teritoriu. Pe atunci nu existau trenurile de Pacific, nici legăturile telegrafice cu aceste pămînturi, iar lucrările de la canalul Panama s-au realizat abia după jumătate de secol.

Drumul pe apă, înconjurînd capul HORN era mult prea lung, iar drumul din părțile Californiei pînă la destinație dura cîteva bune săptămîni.

Tot teritoriul vestului sălbatic era în întregime locuit de indieni care primeau cu puțină prietenie pe oricine se încumeta să-i viziteze. În aceste timpuri mai erau adăposturi și ascunzișuri pentru bande de „desperado” și tilhari albi, care reprezentau un pericol permanent pentru toți oamenii de treabă. Pustiurile erau străbătute de păduri, de înălțimi cu zăpadă permanentă, riuri repezi și văi adînci. Este deci de înțeles, că tehnica transporturilor poștale era extrem de dificilă, existau porțiuni unde nici cei călare pe cal nu se descurcau. Toate acestea cereau de la oamenii din sectorul poștal multă răbdare, îndrăzneală și de multe ori și eroism pentru a-și putea îndeplini în bune condițiuni sarcinile.

În anul 1852 prin unificarea mai multor mici societăți de transport și poștă, a luat naștere o nouă societate, precursora lui Pony Express — WELLS, FARGO — et comp. Aceasta colabora cu poșta americană de stat și transporta în afară de pasageri, toate scrisorile și trimiterile de bani și valori între Vest și California. Oamenii care făceau această treabă trebuiau să fie plini de îndrăzneală, să nu se sperie de eventualele atacuri ale indienilor sau ale tilharilor albi. De multe ori ei au fost furați, și atacați fiind și-au jertfit viața.

Societatea a „absorbit“ repede toată concurența și a început să se extindă peste frontierele Statelor Unite, ajungând în Canada, Mexic și în îndepărtatele insule Hawaii.

Mijloacele din ce în ce mai moderne au făcut ca la sfîrșitul secolului 19, mai precis la 30 aprilie 1895 societatea să fie obligată să-și înceteze activitatea. Pony Express 1860 — 1861

Acolo unde din cauza terenului drumurile erau o noțiune încă necunoscută și organizațiile poștale nu puteau acționa a apărut „călărețul poștal“. La începutul anului 1860 urmare măsurilor luate de autoritățile statale din Washington, s-a fondat o nouă societate de transport „Pony Express“ care trebuia să facă legătura între orașul St. Joseph din statul Missouri și Sacramento din California, pe un traseu lung de 2000 de mile (3.200 Km.). Societatea a fost fondată de WILLIAM H. RUSSEL, ALEXANDER MAJORS și WILLIAM B. WADDELL, iar traseul ducea din MISSOURI prin KANSAS, NEBRASKA, KOLORADO, WYOMING, UTAH și NEVADA, pînă-n CALIFORNIA.

Angajații trebuiau să fie tineri, curajoși, buni călăreți și buni trăgători.

Erau preferați cei orfani de părinți pentru ca societatea să nu aibă probleme cu părinții, deoarece mulți călăreți și-au pierdut viața prin vestul sălbatic. În întreaga perioadă cît a durat această societate au fost realizate 308 curse (în ambele sensuri), călăreții au străbătut 616000 de mile și au transportat circa 35000 de scrisori de toate categoriile. La început traseul a fost redus la 8 zile. Cel mai rapid călăreț a fost BOB HASLAN care a străbătut întregul traseu în aprilie 1861 cu mesajul președintelui LINCOLN, în 7 zile și 17 ore. Tariful pentru o scrisoare în greutate de 1/2 uncie în plus, cite 1 dolar (1/2 uncie = 12 fr.). Venitul mediu lunar al factorilor poștali călăreți era 150 dolari.

În serviciul Societății Pony Express și-au început activitatea mulți tineri curajoși care cu timpul au devenit deosebit de cunoscuți și chiar populari. La fel ca firma WELLS, FARGO et comp. și societatea Pony Express în timpul dezvoltării rapide a căilor ferate și a telegrafului a devenit din ce în ce mai puțin solicitată, astfel că după construirea primei linii telegrafice, în aprilie 1861 a fost desființată.

Unul dintre vestiții călăreți poștali a fost WILLIAM FREDERICK CODY (1848—1917) care și-a început activitatea la Pony Express ca „extra boy“. Toată lumea l-a cunoscut sub numele de BUFFALO BILL. Pentru curajul său deosebit, pentru cîntea și corectitudinea sa a ajuns un fel de mit pentru toate ținuturile din Statele Unite. Și astăzi, după atîția ani, mormîntul său este anual vizitat de 250.000 de oameni.

Dar să ne întoarcem la partea filatelică a „vestului sălbatic“. În luna martie 1861 societatea WELLS, FARGO et comp. de acord cu Pony Express a emis niște mărci poștale speciale pentru aceste servicii, în total 8 valori, cu un nominal de la 10 cenți pînă la 4 dolari (imaginea). Deosebit de interesant este și un plic, efect poștal — emis de poșta de stat a Statelor Unite, pe care se găsește aplicată și marca de 10 cenți.

Multe emisiuni de mărci au fost închinete vestului sălbatic. Astfel în S.U.A. în anul 1869 o marcă de 2 cenți, apoi două picturi, ocazionate de expoziția mondială din PHILADELFA, în anul 1940 — cu ocazia a celei de-a 80-a aniversări a lui Pony Express, o marcă de 3 cenți, în anul 1960 o marcă de 4 cenți, etc.

Toate aceste piese sînt destul de rare și reprezintă adevărate piese de valoare în colecția fiecărui filatelist.

Teodor Cutlic

Reflecții filatelice

**** Nu este suficient să privești un timbru ; trebuie să știi să-i și „citești“ ... valoarea !**

**** Filateliștii nu cunosc invidia, bucurîndu-se de succesele colecțiilor expuse de colegi. Iată unul din marile daruri ... ale Filateliei.**

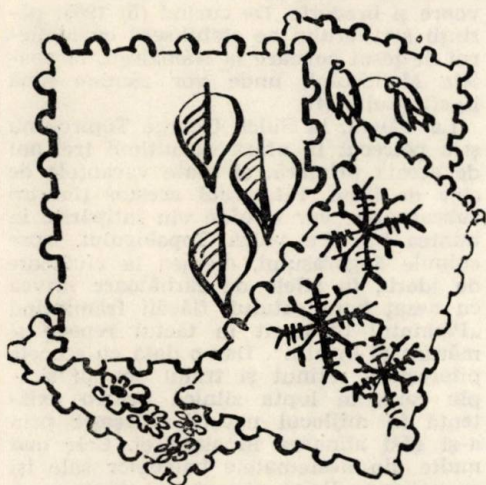
**** Primul timbru colecționat are cea mai mare valoare... personată !**

***** Și filatelia se învață. Dar cu o singură condiție : să existe ... pasiunea !**

Un timbru distinct al liricii românești, unic și inimitabil

G. TOPÎRCEANU

(20 martie 1886 — 7 mai 1937)

Prin umorul său liric și modul în care a știut să îmbine comicul cu tragicul, prin spontaneitatea inspirației și sensibilitatea artistică, prin forma impecabilă a versului, cizelat cu minuțiozitate de artizan, ceea ce-i conferă perfecțiune și muzicalitate, George Topîrceanu, rămîne unul dintre poeții reprezentativi ai literaturii noastre, cu o voce unică, inconfundabilă.

Balade vesele, Parodii originale (ambele volume apărute în 1916), **Balade vesele și triste** (1920), **Migdale amare** (1928) marchează date memorabile în peisajul liric românesc din deceniile doi și trei ale secolului nostru, iar numeroase poezii, printre care **Balada chiriașului grăbit**, **Rapsodii de toamnă**, **Balada morții**, **Balada popii din Rudeni**, **Balada unui greier mic**, **Acceleratul**, **Balada corbilor**, **În jurul unui divorț**, au devenit, de peste

șase decenii, unele din piesele poetice cele mai populare, fiind recitate de generații de-a rîndul. În acest sens, un confrate ieșean, Demostene Botez, afirma: „Cred că d-l Topîrceanu are cei mai mulți cititori. Sînt chiar unii care-l citesc fără să știe, căci sînt oameni care-i spun versurile de dinafară, fără să știe de cine sînt făcute, de parcă s-ar fi născut ca poezia populară”. Iar la apariția primelor volume de versuri ale sale, în 1916, Liviu Rebreanu le face o entuziastă primire: „Iată un poet! Și încă un poet modest, ceea ce nu-i puțin lucru la poeți... Multe poeme ale d-lui Topîrceanu circulă în public ca și poemele cele mai celebre ale clasicilor noștri. Și toate astea fără «volum»!... Topîrceanu e un poet pînă în măduva oaselor. În fiecare vers se simte palpităția impetuoasă, biruitoare, a unui suflet înzestrat. Îți face impresia că Topîrceanu trebuie să gîndească în versuri.

Întru totul remarcabilă rămîne și proza literară a lui George Topîrceanu: **Scrisori fără adresă** (1930), **Pirin-Planina** (1936), **Mîinunile Sfîntului Sisoe** (roman satiric apărut postum), scrieri ce se caracterizează prin fină ironie intelectuală și eleganță a expresiei.

Despre viața sa scriitorul ne-a lăsat puține date: era de o mare discreție, nu-i plăcea să dea interviuri. Iar în 1915, cînd un tînăr prozator, Petre Lăcusteanu, îi solicită date autobiografice pentru **Antologia umorului românesc** (apărută în același an), date care să prefăteze capitolul dedicat lui, Topîrceanu răspunde negativ, într-o manieră caracteristică: „Te rog să nu-mi dai nici un fel de biografie. Dacă spui că sînt contemporan... în viață, ajunge. Cred că un scriitor nu are drep-

tul să-și dea biografia în vileag decît... după ce a murit. Altminteri e o anticipație cam primejdioasă și comică : de unde știu eu dacă posteritatea (singurul judecător) mă consacră sau nu ?”

Felul acesta de a se învălui în mister a făcut ca, încă înainte de trecerea sa în lumea umbrelor, pe seama lui Topîrceanu să se înfiripe legenda, fabulația învăluind adesea existența scriitorilor. În cazul lui Topîrceanu legendele își aveau însă sorginea în literatura sa.

Istoricii literari au încercat să refacă destinul uman și scriitoricesc al celui care a fost și va rămîne poetul George Topîrceanu.

Familia Topîrcenilor era de obîrșie transilvană, avînd rădăcini vechi în ținutul Sibiului : tatăl poetului, Ion Topîrceanu, era fiul lui Gheorghe Vecerdea, născut în satul Topîrcea, de lîngă Sibiu, dar căruia la stabilirea cu familia în Ocna-Sibiului, i s-a zis **Topîrceanu** — după numele satului de unde venise. Iar mama poetului, Paraschiva, era născută în Sălișteța Sibiului, dintr-o familie de oieri mărgineni: Coma. Amîndoi și-au căutat rosturile vieții trecînd Carpații în România. Ion Topîrceanu — „Ian al Ghiții”, cum îi spuneau sătenii, de meserie cojocar, stabilindu-se în București în 1867 (la 17 ani), iar Paraschiva „neîntrecută meșteră în țesături și broderii” este remarcată de doctorul Alexandru Davila la Expoziția Astrei de la Sibiu, și adusă la București, la Azilul „Elena Doamna” ca „învățătoare de războaie” la școala de țesut și brodat de pe lîngă azilul înființat de Alexandru Davila și soția sa Ana, născută Racoviță. Prin arta sa, „sălișteanca” uimește profesorii de la acea instituție de învățămînt model, printre care și Ioan Slavici, care, venit și el de peste munți, preda aici româna și filosofia.

Îl cunoaște pe Ion Topîrceanu la un furnizor comun, meseria de maestră de țesăto-

vede lumina zilei la 20 martie 1886, acela care va deveni atît de originalul și înzestratul poet George Topîrceanu. Primele două clase primare le face la școala din Cotroceni, iar următoarele trei clase primare la Școala primară din Șuici-Argeș — singura școală mai apropiată de minăstirea Văleni, unde mama sa se stabilise în 1894, ca maestră de țesătorie. Este apoi bursier al liceului Matei Basarab din București (1898—1901), iar din toamna lui 1901 la Liceul Sfîntul Sava, unde trece examenul de absolvire al liceului în iunie 1906, la literatură română obținînd nota maximă. În mai, același an, mamei sale i se decernează medalia jubiliară pentru merite deosebite în arta țesătoriei de covoare și broderie. De curînd (în 1905) părinții scriitorului se stabiliseră cu atelierul de țesut covoare la Nămăiești, la poalele Mateișului, unde vor rămîne pînă la sfîrșitul vieții.

La Văleni, la Șuici, George Topîrceanu și-a petrecut în afară de ultimii trei ani de școală primară, și toate vacanțele de elev de liceu. Pitorescul acestor ținuturi subcarpatice vor rămîne viu întipărite în mintea lui. Pe valea Topologului, spre culmile Făgărașului, mergea la vinătoare de jderi ; în zilele de sărbătoare privea cu nesaț hora satului, flăcăii frămîntînd „Pămîntul bățătorit în tactul repede și mărunt al brîului”. Dar o dată cu scenele pitorești a reținut și traiul omului simplu care, în lupta zilnică pentru existență în mijlocul naturii, sfîrșește prin a-și găsi alinarea în sinul ei. Cele mai multe din nestematele baladelor sale își au originea lirică aici și nu aiurea :

*Cobora pe Topolog
Dintre munți la vale...
Și la umbra unui stog
A căzut din cale.*

*În ce vară ? În ce an ?
Anii trec ca apa...
El era drumeț sărman
Muncitor cu sapa.*

(BALADA MORȚII)

Ca și **Balada popii din Rudeni** (sat de pe aceeași vale a Topologului) :

*De la tîrg la Vadul Mare
Taie drumul prin poieni,
Legănîndu-se cîlare,
Popa Florea din Rudeni.*

I-a fost dat însă lui Topîrceanu să cunoască și să colinde întreaga țară. După patru ani petrecuți la București (1907—1911), timp în care a îndeplinit funcții diverse (institutor suplinitor, copist), își

rie fiind într-un fel înrudită cu aceea a viitorului soț. Căsătorii în 1881, cei doi vor locui în incinta instituției. Aici în „strada Cotroceni, suburbia Ghencea”,

face armata în Cotrocenii copilăriei sale și urmează un an la Facultatea de drept, și altul la Facultatea de litere și filozofie, se stabilește apoi în toamna anului 1911, la Iași, unde, cu excepția anilor războiului 1916—1918, va rămâne pînă la sfîrșitul vieții.

La Iași este chemat de G. Ibrăileanu, care îi încredințează postul de subsecretar de redacție la revista **Viața românească**. Tînărul de 25 de ani, popular deja ca poet, sub impresia unor puternice stări sufletești, aduce un elogiu liric „orașului-muzeu“, în care îi va fi dat să petreacă un sfert de secol :

„Te salut oraș romantic, plin de parcuri
și de flori,
Unde noaptea stau de vorbă trubadurii visători.
Unde primăvara cerul e albastru ca
cicoarea
Și din flece ograda liliacu-și plouă floarea
Peste ziduri învechite, peste garduri și
râscruci...
Te salut oraș cu roze și cu gingașe duduci
Care-au moștenit în zîmbet ca și-n tremurul
de gene
Frumusețea legendară a femeii moldovene !
Tu oraș cu harnici dascăli, de poeți și
cărțurari,
Leagănul atîtor fapte și-al atîtor oameni mari“.

Se integrează atît de repede vieții din metropola moldavă, încît devine una dintre figurile cele mai îndrăgite ale Iașilor, în scurt timp poetul plimbîndu-se ca printre cunoscuți pe strada Lăpușneanu sau prin grădina Copoului. La aceasta a contribuit bineînțeles răsunetul versurilor sale, dar și prietenia cu scriitorii ieșeni : Mihail Sadoveanu, Al. O. Teodoreanu (Păstorel), Mihai Codreanu, George Lesnea, Demostene Botez. Devine oaspetele zilnic al casei lui Sadoveanu din dealul Copoului — casă care aparținuse lui Kogălniceanu.

Pasiunea cinegetică mai veche îl atrage spre „Cercul vînătorilor“ ieșeni, patronat de Sadoveanu. În compania lui și a „ucenicilor“ acestuia — Demostene Botez și M. Sevastos — întreprinde numeroase partide de vînătoare în munții Moldovei, în lunca Prutului, dar și în Delta Dunării. (A scris și un grupaj liric „Vînătoare“, format din trei poezii : **Decarul**, **Un iepure**, **Masa** — vestita masă vînătorească — temă nemurită în proza sadoveniană). Escapadele vînătorești i-au inspirat și **Cioara** — celebra poezie cu peste 40 de comparații și metafore, toate dedicate unei „banale ciori“.

Cu un dar neîntrecut de conferențiar și lector, știind să capteze întotdeauna atenția auditoriului, Topîrceanu era ne-

lipsit de la șezătorile literare organizate după 1909, odată cu înființarea Societății Scriitorilor Români : cu Sadoveanu și alți scriitori ieșeni — în aproape toate orașele Moldovei ; cu Octavian Goga — la Tulcea ; cu Panait Istrati — la Brăila. De Panait Istrati l-a legat o traică prietenie, ca și de Tudor Arghezi, la revista căruia, **Bilete de papagal**, a și colaborat.

Considerat unul dintre cei mai de seamă umoriști români, G. Topîrceanu ține și conferințe umoristice în versuri la Iași, Ploiești, și București printre care celebrele **Cum am devenit ieșean**, **Bacilul Koch**. Este și autorul unui eseu **Problema risului și umorului românesc** (1920) — prima tentativă de a analiza specificitatea umorului la români (în folclor și în literatura cultă).

La Iași și-a reluat studiile universitare fiind student la Filosofie în 1914—1915, dar este nevoit să le întrerupă din cauza războiului și să îmbrace haina militară, ca mai toți scriitorii timpului.

A desfășurat o bogată activitate și în teatru (piese originale, traduceri), într-un timp fiind numit director adjunct al Teatrului Național din Iași, iar din 1920 inspector general pentru teatrele din Moldova.

Viața românească rămîne revista căreia poetul i-a dăruit cea mai bogată colabo-

rare a sa, la reapariție, în 1920, fiind numit prim redactor al ei. Însă Topîrceanu a fost prezent prin scrisul său la toate revistele ieșene : **Însemnări literare**, **Opinie**, **Însemnări ieșene**, **Lumea**, **Lumea literară și artistică**, **Teatrul** (pe care a condus-o în 1912—1913) împreună cu M. Sevastos, precum și la reviste din București, printre care **Adevărul literar și artistic**.

Notorietatea sa în lirica epocii i-a adus în 1926 Marele premiu al Academiei (la propunerea unui juriu format din Sadoveanu, Rebreanu, Goga, Brătescu-Voinești, Mihai Codreanu, Bogdan-Duică), iar în 1936 este ales membru corespondent al Academiei Române.

Puțini sînt scriitorii care s-au bucurat în timpul vieții de gloria lui Topîrceanu. O boală nemiloasă (ciroză hepatică — inexplicabilă, deoarece poetul nu era discipol al lui Bachus) l-a răpit însă „vineri 7 mai 1937, la ora 1 fără cinci minute“, la 51 de ani, în plină forță de creație. Este condus, cu profuziuni de flori de liliac, la cimitirul Eternitatea din Iași, pe ultimul drum însoțindu-l toți scriitorii ieșeni, printre care cei mai apropiați: Mihail Sadoveanu, Otilia Cazimir, Mihai Codreanu, Demostene Botez. Pe 5 decembrie în același an se inaugurează la Iași bustul executat după masca mortuară a poetului de către fratele său vitreg, sculptorul Ion Mateescu.

Mult mai tîrziu, în 1958, la Nămăiești unde azi își dorm somnul de veci părinții poetului, soția și unicul său fiu,

George, s-a deschis casa memorială „G. Topîrceanu“, care, reamenajată în 1979, păstrează, între cele 2000 de exponate, lucrurile cele mai dragi și apropiate poetului, printre care și puștile sale de vînătoare. Alături de manuscrise, ediții princeps, numere din revistele la care a colaborat, se găsesc scrisori către familie și prietenii săi scriitori, precum și fotografii din viața literară a epocii. Numeroase autografe pe cărți dăruite poetului de către M. Sadoveanu (nu mai puține de 30), Panait Istrati, Otilia Cazimir, Ion Pillat, M. Ralea, Tudor Vianu, Ion Marin Sadoveanu, Profira Sadoveanu, George Lesnea ș.a. vădesc și ele dragostea, admirația și prețuirea de care s-a bucurat George Topîrceanu.

La centenarul nașterii poetului, opera lui G. Topîrceanu se citește cu aceeași fragedă plăcere a primei apariții. O emisiune filatelică dedicată lui, ar marca recunoașterea perenității versului său înaripat.

Constantin Mohanu

Întreguri poștale

Societatea Națională de Cruce Roșie în ajutorul prizonierilor

Societatea Națională de Cruce Roșie a contribuit în perioada primului război mondial, prin fonduri și materiale, la ajutorarea prizonierilor români spitalizați în așezăminte din alte țări. În acest sens, stabilindu-se legături cu agenția Crucii Roșii române organizată la Berna, din inițiativa secțiunii Crucii Roșii din Iași, au fost trimise suplimentări de hrană și medicamente pentru prizonierii români aflați în spitalele din Germania, Austria și Ungaria.

Prezentăm o listă a acestor spitale din Germania la data de 16 august 1917 (dosarele secțiunii societății de Cruce Roșie a României din Paris):

1. Brieg; 2. Düsseldorf; 3. Julich; 4. Limburg; 5. Ludwigsburg; 6. Neuhammer; 7. Oppeln; 8. Posen; 9. Friedrichsan; 10. Sprottau; 11. Strassburg; 12. Thorn; 13. Weingarten; 14. Heils-

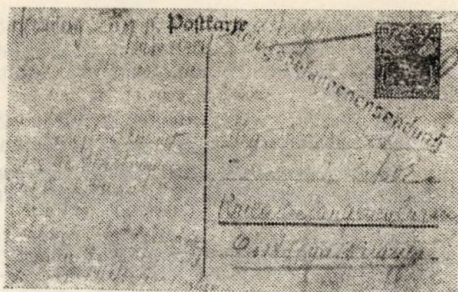
berg; 15. Ingolstadt; 16. Langensalza; 17. Minden; 18. Muenster; 19. Rastatt.

Din Austro-Ungaria avem date despre prizonierii de război, români internați în spitalele din următoarele localități:

1. Hajmasker
2. Timișoara
3. Ostffyasszonnyfa
4. Sopronnyek

În fig. nr. 1 prezentăm o carte poștală emisă de autoritățile de ocupație de pe teritoriul românesc, vremelnic ocupat de Puterile Centrale, expediată la Ostffyasszonnyfa în „Kriegsgefangenen-lazarett“ (adică la spitalul prizonierilor de război).

În fig. nr. 2 prezentăm o carte poștală dublă emisă pentru corespondența pri-

zonierilor de război internați în lagărele de prizonieri. În partea superioară este aplicată cu tuș violet ștampila de cenzură K.u.K. Kfg. Zentralspital Temesvar“.

Viene-Cararel, fiind cenzurată de Viena încă odată.

Săvoiu Emanoil

Mozaic filatelic

● În anul 1838 în Anglia s-au expediat 76 milioane de scrisori, numărul acestora în anul 1841 a crescut la 642 milioane.

● Astăzi într-o țară de mărime medie, numărul trimiterilor poștale, într-un an atinge pînă la 100 de milioane de bucăți.

● Inventatorul mașinii de dantelat a fost olandezul HENRY ARCHER. Primele mărci dantelate au apărut în Anglia, în anul 1854.

● Odontometrul a fost inventat în anul 1874 și se datorează francezului JACQUES AIMABLE LEGRAND.

● Prima marcă poștală din lume „poștă aeriană“ s-a pus în circulație la 22 mai 1917 în Italia, unde a fost supratipărită marca de 25 cenți din anul 1903. Textul supratiparului: „Esperimente Posta Aerea, Maggio 1917 — Torino — Roma — Roma — Torino.

● În anul 1937 în România, Jugoslavia și Cehoslovacia a apărut o serie închinată, „micii înțelegerii“ avind același desen.

● O emisiune comună a apărut în anul 1965 în R.S. România și R.F.S. Jugoslavia — „Porțile de fier“.

● Prima marcă falsificată a apărut la 1 noiembrie 1859 în Austria 7 Krc Zeitungsstempel (albastru).

● Primul album de timbre a apărut în anul 1862.

● Un curier rapid! Între localitățile CHACWA și CUCHWA din Botswana nu există nici telefon și nici vreun alt mijloc de comunicație internă. Pentru a rezolva totuși problema comunicațiilor, între aceste două localități, situate la cam 20 km una de alta, locuitorii au recurs la un procedeu original, folosind..... resursele locale. Ei au dresat un struț, căruia i-au atârnat de gît o geantă cu scrisori. „Poștașul“ duce cu promptitudine, în circa 20 de minute, corespondența pînă la destinatar.

● La 8 iulie 1948 apar primele mărci uzuale cu stema R.P.R.

● Prima emisiune cu tema „Ziua mărcii poștale“ în țara noastră a apărut în anul 1959.

● La Congresul ținut în anul 1936 la Luxemburg FIP (Federația Internațională de Filatelie) s-a însușit propunerea delegației germane de înființare a unei unități specializate în transporturile poștale feroviare — vagoanele poștale. Serbia în 1873.

● Pentru prima oară în lume „Ziua mărcii poștale“ a fost sărbătorită la 3 decembrie 1937 în Austria și la 5 decembrie 1937 în Elveția.

● La 28 martie 1875 Lascăr Catargiu, ministrul de interne a semnat Decretul de înființare a unei unități specializate în transporturile poștale feroviare — vagoanele poștale.

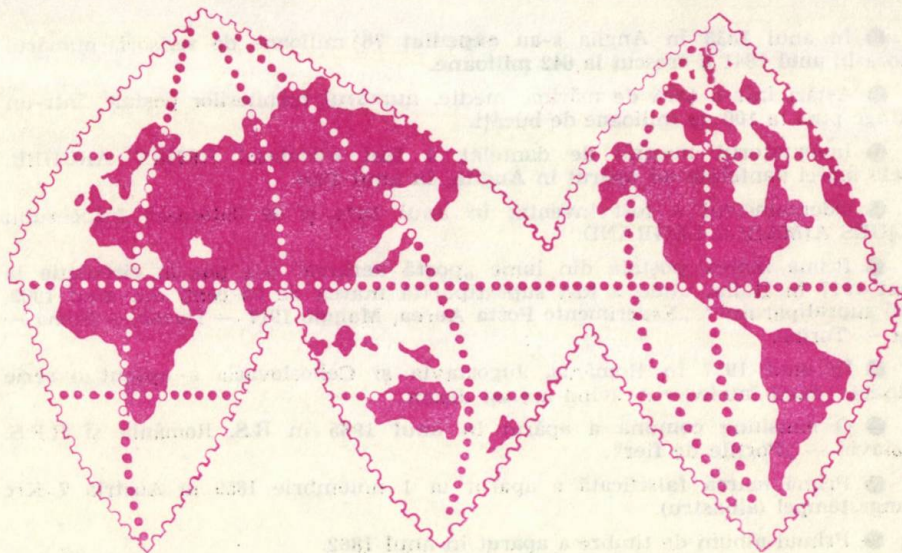
● Prima informație despre organizarea serviciilor poștale provine din anul 1653 cind în Franța, consilierul de VILLAYER arendează poșta orașului Paris.

● Prima carte poștală din lume a fost realizată și pusă în circulație de Austria, în anul 1869 — urmată de Ungaria, în anul 1869, de Marea Britanie, Elveția, Germania, Baden, Bavaria, Württemberg în anul 1870, de Belgia, Finlanda, Olanda în 1871, Norvegia, Rusia, Suedia în 1872, Franța, România, Spania și Serbia în 1873.

● În țara noastră cartea poștală a început să fie folosită începînd din 15 iunie 1873 — conform Legii Poștelor din 31 mai 1873.

● Prima carte poștală a avut ca titlu CARTA DE POSTA, literele fiind compuse din linii simple rotunjite, avînd în partea stîngă sus stema țării; valoarea de 5 bani.

● Prima licitație filatelică a avut loc în martie 1872, în organizarea firmei SOTHEYBYS din Londra. Acesta s-a terminat cu puțin succes, așa că următoarea a avut loc abia în noiembrie 1888.

● La 10 mai 1982, s-a deschis primul oficiu poștal în turnul Eiffel din Paris, ce funcționează zilnic, inclusiv în zilele de sărbătoare. Aici, în afară de serviciile poștale se vînd și „suveniruri filatelice“.

● În anul 1983, numărul administrațiilor poștale care au emis mărci poștale s-a ridicat la 222.

● Armata elvețiană folosește porumbeii de poștă. Ea are ca „zestre“ 40 mii de porumbei. În timpul unor exerciții un porumbel s-a rătăcit și a fost prins în Austria. Pe cale diplomatică el a fost predat consulului elvețian de la Viena.

T. Cutlie

Din istoria filateliei Prahovene

În 1983 filateliștii prahoveni au marcat, prin organizarea citorva manifestări filatelice, între care și o expoziție omagială, împlinirea a 50 de ani de la constituirea „CERCULUI FILATELIC PLOIEȘTI” prima asociație de acest gen din județul Prahova.

Cercul Filatelic Ploiești a luat ființă la 14 februarie 1932, din inițiativa unui grup de entuziaști colecționari și a numărat la început doar 22 membrii.

Între cei care și-au adus o contribuție deosebită la înființarea lui a fost și Matheescu — Sinaia, pionier al filateliei românești, ales prim membru de onoare al asociației.

După cum aflăm din „statutele” cercului, primul său președinte a fost inginerul CHRISTIAN GEORGESCU, iar ca secretar — binecunoscutul filatelist Toma G. Comănescu, dispărut nu demult dintre noi.

Activitatea cercului a fost oglindită în bună parte de revista „Filatelia pentru toți” care în numărul 1 (aprilie 1932) a publicat o știre referitoare la constituirea cercului (evenimentul a mai fost consemnat și de o altă publicație „Tribuna filatelică” — tot în aprilie 1932 — care a publicat totodată, componența comitetului de conducere, menționând că „reuniunile de schimb au loc săptămânal la restaurantul BERBEC (renumit local pe vremea aceea în PLOIEȘTI).

În iunie, aceeași revistă a publicat „Apel către filateliști” (care a fost redat și de „Tribuna Filatelică” din 15 iunie 1932, cit și de revista „Schimb club român” din 1932 și fragmentar de Almanahul Filatelic din 1977), prin care Cercul Filatelic Ploiești îndemna pe ceilalți colecționari din țară la organizare.

Prin apelul lansat în iunie 1932, Cercul Filatelic Ploiești a ajutat la constituirea a 14 noi cercuri filatelice în diverse localități din țară: Brăila, Cîmpina, Pitești, Bălți, Satu Mare, Turnu Măgurele, Mărculești, Secuieni și altele.

Consemnăm, de asemenea, faptul că Cercul Filatelic Ploiești a făcut la vremea respectivă intervenții la Ministerul Justiției pentru înscrierea în Codul Penal, care tocmai era în pregătire, de sancțiuni drastice și precise pentru falsificări de însemne poștale și a militat pentru crearea unei Federații Filatelice Române, vis înaripat care a devenit realitate abia în 1958, cînd a luat ființă Asociația Filateliștilor din România.

Evocînd acest eveniment care a marcat începutul activității filatelice organizate pe meleagurile prahovene, trebuie să menționăm faptul că, în perioada respectivă și premergătoare, la Ploiești au apărut o serie de publicații filatelice care deși nu au avut o existență prea îndelungată au contribuit totuși la răspîndirea filateliei.

Astfel, prin anii 1923—1924, la Ploiești au apărut „Curierul filatelic”, „Noul curier filatelic”, și „Filatelistul universal”. Tot la Ploiești, la 1 martie 1924 a apărut nr. 1 al revistei „Le philateliste mondiale, organ internațional de publicitate” sub direcția unui anume N. G. Stavride, cu un tiraj garantat de 5000 exemplare, care-și propunea răspîndirea filateliei în România și în Peninsula Balcanică. Numărul 2 al publicației menționate apare la 15 aprilie 1924, cînd devine organul Uniunii cartofolice Balcanice, într-un moment în care filatelia și colecționarea cărților poștale ilustrate ia în România un mare avînt.

La 15 decembrie 1934 a apărut, de asemenea, la Ploiești, „Jurnalul filatelic” ce se intitula pompos „Publicație mondială de filatelie”.

Revista a avut însă o viață scurtă, apărînd numai în 4 numere.

Nu de mult, făcînd o triere a materialelor din arhiva personală, din perioada în care eram redactor al ziarului „Flamura Prahovei”, am descoperit întîmplător reproducerea unei alte reviste ploieștene, despre care se cunosc prea puține lucruri, dar care dovedește că începutul activității filatelice prahovene este mult mai vechi de cum se credea.

Din studiul elementelor de pe copertă rezultă cîteva lucruri demne de reținut.

Mai întâi că publicația se afla în primul an al apariției sale, apoi că r.u. avea o apariție regulată, din moment ce în luna mai 1921 apar într-un singur volum 3 numere : 7, 8 și 9.

Redacția publicației „Buletinul Societății. Orientul Filatelic“, se afla pe strada Vornicul Boldur nr. 11, iar administrația pe strada Bibescu Vodă nr. 1, buletinul fiind tipărit în tipografia „Minerva“ situată pe strada Tîrșorului nr. 10 (în spatele cinematografului „Ploiești“ există și astăzi clădirea pe al cărui frontispiciu se poate citi „Tipografia Minerva“) sub direcția lui I. A. Georgescu.

Desigur că cercetări ulterioare pot aduce noi elemente cu privire la istoria filateliei prahovene și românești, care să contureze și mai exact începuturile acestei plăcute activități.

Gh. Nila

Anecdote

— Se spune că un pahar de vin îți dă forță. Cu toate acestea, eu am băut astăzi peste douăzeci de pahare și abia mă pot ține pe picioare.

— Doctorul: Pulsul dumneavoastră este foarte neregulat, beți mult desigur...

— Pacientul: Într-adevăr beau, însă foarte regulat!

— Tatăl: Astăzi e timpul rece, să nu mergi la rîu să faci baie că o să te doară stomacul.

— Copilul: Nu-ți face griji tăticele, am să înot pe spate.

La restaurant:

— Clientul: Am comandat de o oră o jumătate de pui!

— Ospătarul: Da, dar aștept să vină un client care să comande și cealaltă jumătate...

Doctorul vine la patul bolnavului și-l întreabă dacă fumează.

— Nu, răspunde bolnavul.

— Păcat, îi spune doctorul, vroiam chiar acum să-ți interzic să fumezi.

Doctorul: Arătați bine, pulsul este excelent, desigur că ați urmat cu strictețe rețeta pe care v-am indicat-o.

Pacientul: Dacă am urmat-o? Nici vorbă!

Doctorul: Și ce ați făcut cu rețeta!?

Pacientul: Am aruncat-o pe fereastră...

— Pălăria aceasta îți vine foarte bine dragă amice, spune-mi de la ce magazin ai cumpărat-o?

— A... nu este de la magazin, este de la garderoba unui restaurant!

— Când eram logodiți tot timpul mă țineai de mînă.

— Da draga mea, te țineam de mînă... ca să nu cînti la pian!

O importantă descoperire filatelică

Cea mai veche ștampilă poștală din Transilvania, din 1782, aparține Poștei din Sibiu, în denumirea germană „Hermannstadt“, publicată în Almanahul filatelic din 1984. Are formă liniară, este scrisă cu litere mici gotice cursive și denumirea localității prescurtată „Hermanst“. Literatura de specialitate din țară și din străinătate consemnează funcționarea acestei ștampile, de trei tipuri până în primii ani din secolul al XIX-lea. Cercetătorul sibian Em. Munteanu, în cartea sa „Istoria poștală a Sibiului“ ne informează că în jurul anului 1815 apare o ștampilă de alt format, tot liniară dar cu litere mari latine și denumirea localității neprescurtată „HERMANSTADT“, dimensiuni 35,5 mm, lungime și 3 mm înălțimea literelor, care ar fi fost utilizată până în 1820.

Iată că sint acum în posesia unei Recipise poștale din 1 Iunie 1813 pe care descopăr aplicată o ștampilă încă necunoscută. Este liniară și scrisă cu litere mari latine de 4 mm înălțime și de 37 mm lungime. Dar, nu dimensiunile formează nouitatea acestei ștampile prefilatelice, ci prescurtarea denumirii localității, adică „HERMANSTAD“, fără litera „T“ de la finele cuvintului. De asemenea o altă particularitate o formează legarea literelor „RMA“, trei litere, până acum fiind cunoscute ca legate între ele numai câte două litere „RM“ „N“ „AN“*).

Documentul respectiv a fost găsit împreună cu o publicație din 6 Iulie 1770 emisă de „Magistrat von HERMANNSTADT“ pentru arendarea unei mori și o scrisoare din 20 februarie 1820 trecută prin carantina de la Turnu Roșu.

Semnalăm cu plăcere această descoperire filatelică importantă prefilatelică legată de istoria poștală locală și regională.

Ion Opreș

*) Claritatea imprimării și regularitatea literelor conformă exactitatea ștampilei și exclude orice dubii asupra realității ei.

Jertfa lor nu a fost zadarnică

9 mai 1945. Era prima zi de pace într-o Europă ce cunoscuse șase ani de război cumplit. Era ziua în care oamenii se bucurau că scăpaseră de un coșmar. Scăpaseră de presiunea, de ororile celui mare mare flagel pe care-l cunoscuse istoria — fascismul, răsuflaseră ușurați după ce fiara fascistă fusese distrusă în propriul birlog. Se bucurau ostașii care se aflau încă pe front și ale căror gânduri se îndreptau spre casele lor. Între ei, ostașii români care își făcuseră pe deplin datoria față de țară, față de poporul lor, față de alte popoare ce înduraseră robia fascistă. Faptele lor rămăseseră consemnate în numeroase jurnale de campanie, ordine de luptă, documente ale statelor pe teritoriile cărora au luptat, în însemnările corespondenților de război, a ziariștilor aflați în primele rinduri, alături de ostași.

Pagină glorioasă în istoria poporului român, participarea României la războiul antihitlerist constituie o expresie a marilor jertfe date de poporul român în epopeea eliberării Europei de sub dominația fascismului. Conștiința dreptății cauzei pentru care lupta a fost factorul determinant al angajării României, cu toate forțele umane și materiale. Iar intrarea României în războiul antifascist, odată cu actul energic de la 23 August 1944 — acea uriașă ridicare la arme a poporului român — a confirmat adevărul statornic al istoriei sale milenare: refuzul ingerinței oricărei puteri străine în destinele sale. Ea a exprimat adevăratele idealuri de libertate și independență națională a românilor, voința lor de a fi stăpâni pe propria soartă. „Poporul român, sublinia președintele României, Nicolae Ceaușescu, are marea satisfacție de a se fi găsit în ultimele opt luni ale războiului alături de armatele sovietice și celelalte forțe antifasciste, de a-și fi adus contribuția activă la înfrângerea Germaniei hitleriste, la marea victorie asupra fascismului”.

Participarea României la războiul antihitlerist într-un moment în care „nu erau încă evidente perspectivele dezvoltării viitoare a evenimentelor și când soarta Germaniei hitleriste era departe de a fi clară” („Scinteia, 16 august 1946) avea la bază tradițiile antifasciste ale poporului român din perioada interbelică, apar-

tența dintotdeauna a României la statele iubitoare de pace și colaborare; ea revenea astfel în rindurile aliaților săi tradiționali, alături de forțele Națiunilor Unite. În acest sens, prezența continuă și unitară a Armatei române, începând cu actul insurecțional până la înfrângerea celui de al III-lea Reich, a fost o dovadă a

atașamentului său total la cauza luptei antifasciste. Dealtfel, orice încercare a germanilor de a sciziona Armata română a eșuat, fapt consemnat chiar în documentele germane.

Luptele insurecționale, care au cuprins simultan întregul teritoriu național aflat atunci sub autoritatea statală românească, au avut un caracter particular, practic neexistând un front continuu și un spate al acestuia. Într-un timp relativ scurt, forțele patriotice românești au lichidat toate rezistențele hitleriste din țară, au realizat un „cap de pod strategic” peste munții Carpați de peste 50.000 km², reușind astfel să deschidă cale liberă trupelor române și sovietice. În aceste înfruntări, Armata română a participat cu 37 de divizii, din rîndurile cărora au căzut peste 8.500 militari. După ce au încercuit și lichidat cea mai mare parte a Grupului de armate german „Ucraina Sud”, armatele sovietice s-au deplasat rapid pe teritoriul eliberat de Armata română, la 30 august fiind salutăta cu entuziasm de populația Capitalei.

Așa cum se aprecia în acea epocă, prin acțiunea sa care a dus la crearea celui „mai larg flanc deschis cunoscut vreodată în războiul modern” (B. H. Liddel-Hart), România a schimbat simfior raportul de forțe între Germania și Națiunile Unite, punînd în slujba Coaliției antihitleriste toate disponibilitățile sale economice — în primul rînd petrolul, cerealele și alte materii prime importante necesare ducerii războiului.

Desigur, obiectivul fundamental imediat al Armatei române era eliberarea întregului teritoriu național de sub ocupația fascistă și anularea Dictatului de la Viena (1940), deziderat național exprimat cu claritate în primele documente politice și militare emise în ziua insurecției naționale. Zdrobind rezistențele germane de pe riurile Mureș, Arieș, Someș și Crișuri, în zonele orașelor Cluj, Oradea, Arad, Timișoara, în munții Făget și Mezeș, trupele române și sovietice au depășit la 25 octombrie frontiera de nord-vest a României. Primirea făcută ostașilor români de locuitorii satelor și orașelor eliberate din Transilvania a fost triumfală. „La apariția trupelor române — se arăta în jurnalul de operații al Diviziei 21 infanterie — populația satului (Cojocna — n.n.) în strigăte și urări de bucurie a ieșit înaintea lor, iar bătrînii, cu lacrimi în ochi îmbrățișau și sărutau pe ostașii noștri”, iar la marginea satului Desmir „fluturau drapelele românești, scoase azi din cine știe ce fund de ladă și în razele de soare totul părea în sărbătoare”. Starea de spirit a populației eliberate era consemnată și de presa timpului. „Armatele glorioase sovietice și române, care și-au vărsat singele pe Dealul Feleacului, pentru a smulge din mîinile profilor maghiari și armatelor nazisto-fasciste, fațnica cetate a Clujului, au fost îndelung slăvite de mulțime”. Astfel, prin eforturile și jertfele ostașilor, partea nord-vestică a țării a fost eliberată. „Plaiurile și codrii Maramureșului, Țării Oașului și Crișanei vuiesc iarăși de voioșia libertății cîștigate, se spune în ordinul de zi al ministerului de război. Românii de pretutîndeni, cu mic cu mare, tresaltă la sunetul trimbițelor biruitoare. Ardealul (...) a revenit azi, prin luptă dreaptă și jertă vrednică, la partea din care a fost rupt”.

Cu satisfacția datoriei împlinite, credincioasă cauzei drepte a luptei antifasciste la care lua parte, armata română a continuat lupta, alături de armata sovietică pe teritoriile Ungariei, Cehoslovaciei și părții de nord-est a Austriei. Efortul Armatei române pentru eliberarea Ungariei s-a încadrat în amplele desfășurări de forțe ce au fost angajate în operațiunile ofensive de mare anvergură „Debrețin” și „Budapesta”, organizate și conduse de comandamentul sovietic. Ostașii români au luptat în terenuri de șes, deluroase și împădurite, precum și în mari localități în care majoritatea clădirilor erau transformate în puternice puncte de sprijin, pe străzile baricatedate, desfășurîndu-se lupte grele de stradă. Timp de două săptămîni, de pildă ostașii români au reușit să cucerească peste 1000 de blocuri și case din Budapesta, pentru eliberarea acestui oraș jertfindu-se aproximativ 11.000 ostași din cei 36.000 cîți au participat.

Participarea Armatei române la luptele duse pentru eliberarea Cehoslovaciei a întrunit adevînarea unanimă a întregului popor român. Exprimînd această voință, comandantul regimentului 10 infanterie se adresa ostașilor într-un ordin cu următoarele cuvinte: „Să ne facem datoria și de aici înainte, dovedind o dată mai mult lumii întregi eroismul de veacuri al neamului nostru. Răgaz nu putem avea pînă ce dușmanul nu va fi îngenuncheat... „Desfășurate aproape în totalitate în

regiunile muntoase ale Cehoslovaciei, operațiunile Armatei române au întâmpinat o dirză rezistență. Luptind într-un teren greu accesibil, cu comunicații puține, pe un ger aspru, prin viscol și prin zăpadă înaltă pînă la briu, căfărați pe stînci abrupte, românii au înfrînt toate rezistențele opuse de inamic. „Într-un iureș, se nota în jurnalul de front al regimentului 27 infanterie, soldații noștri năvălesc la atac și, fără a ține seama de focul năpraznic al artileriei și mitralierelor inamice, folosind ca adevărați maeștri ai războiului terenul, iau dealul în piept, apropiindu-se de liniile inamicului, asaltîndu-l cu grenade. Se dă aici, la 40 de minute de la pornirea la atac, o luptă pe viață și pe moarte“. Munții Tatra, Fatra, Javorina, Metalicii Slovaci sînt cucerii. Numeroase localități sînt eliberate de sub ocupația trupelor naziste cu prețul jertfirii a 30% din totalul efectivelor angajate în lupte.

Peste tot, ostașii români au manifestat o deosebită grijă față de populația civilă, de monumentele de artă, clădirile și instituțiile publice. Comportarea demnă a ostașilor, ajutorul acordat populației locale în hrană, îmbrăcăminte, combustibil, medicamente și asistență sanitară, precum și reluarea activității unor instituții au fost apreciate de cetățenii acestor țări.

Marea Victorie din mai 1945 asupra fascismului găsea Armata română în prima linie de luptă alături de armatele Națiunilor Unite. Iată cum descria jurnalul de front al diviziei 18 infanterie momentul victoriei: 8 mai 1945. La ora 23, ca la un semnal, cerul a fost luminat cu rachete de toate calibrele. Gloanțele trasoare se îndreaptă spre cer ca și cum ar încerca să izgonească umbra morții, care a stăpînit timp de aproape 6 ani văzduhul bătrînei Europe. Timp de o jumătate de oră pămîntul este luminat ca ziua de rachete, iar gloanțele trasoare dau impresia unui joc de lumini pe bolta cerească. Luptătorii vor să-și manifeste în acest fel bucuria, pecetluind în ultima oră suferințele celor șase ani trecuți de război“.

Scrise atunci, în vîlvătaia înfruntării cu un dușman puternic și experimentat, documentele reconstituie drumul de luptă, jertfă și biruință parcurs de ostașii români de la mărețul act de voință națională din 23 august 1944 pînă la înfringerea Germaniei naziste.

Constantin Gheorghe

De toate despre... mărci

● Hîrtia să fie uniformă, fără părți subțiate sau lipsă.

● Imaginea și culoarea să nu fie alterate.

● Dantelura să fie perfect uniformă și să nu lipsească zimți.

● La colîțele nedantelate marginile să fie cît mai perfect tăiate și cît mai late pentru a nu fi o marcă nedantelată realizată din una dantelată.

● Marca să nu fie pliată.

● Marca să fie bine centrată.

● Mărcile cirkulate să aibă ștampila curat aplicată.

Calitățile cernelii tipografice folosite la imprimarea mărcilor.

● Să-și păstreze culoarea după imprimare timp îndelungat și să fie rezistentă la lumină.

● Să nu se dizolve în contact cu apă sau cu benzina.

● Să-și păstreze individualitatea, în sensul de a nu se întina, amestecîndu-se cu altă culoare.

Ce trebuie să conțină imaginea unei mărci?

● Claritate.

● Detalii strict necesare pentru ca subiectul central să domine.

● Colorit armonios și pe cît posibil atrăgător.

● Realismul imaginii.

● Fidelitatea coloritului față de original, atunci cînd reprezintă reproducere de artă.

● Textele să nu jeneze imaginea.

● Imaginile și textul dintr-o serie să prezinte o unitate din punct de vedere al graficii și al conținutului de idei.

Ce trebuie să conțină textul unei mărci?

● Obligatoriu, țara. Excepție făcînd Anglia, prima țară din lume emitentă de mărci care are incuviințarea U.P.U. de a nu pune acest element pe marca sa.

● Valoarea nominală.

● Explicarea imaginii.

● Realizatorul imaginii și anul de punere în circulație.

Care sînt elementele care determină valoarea unei mărci?

● Tirajul.

● Condițiile specifice de apariție.

● Condițiile specifice de circulație.

● Modificarea tirajului unei emisiuni (devalorizare-monetare și aplicarea supratiparului).

● Distrugerea unei părți din tiraj, datorită diversilor factori.

● Caracteristicile propriu-zise ale mărcilor (hîrtie dantelură, culoare, defecte de clișee filigran).

● Starea mărcii (calitatea).

● Aplicarea ștampilelor speciale.

Ce este marcofilia?

Este ramura filateliei care se ocupă cu studiul și colecționarea ștampilelor poștale, reușind să scoată la iveală prin acest studiu date însemnate din istoria poștală.

Ce fel de colecții filatelice putem alcătui?

a. ● Colecții de filatelie tematică.

b. ● Colecții de istorie poștală și pre-filatelie.

c. ● Colecții de filatelie tematică.

d. ● Colecții de aerofilatelie.

e. ● Colecții de întreguri poștale.

f. ● Colecții de maximafilie.

Ce trebuie să cuprindă fiecare gen de colecție?

a) Mărci poștale și piese filatelice dintr-o țară, aranjate cronologic, după catalog.

b) Se bazează pe studiul și clasificarea documentelor filatelice și a pieselor poștale care se referă, direct, la căile și la mijloacele de transport poștal sau la organizarea serviciilor poștale (oficiale, poștale sau particulare). Piese componente sînt: plicuri, mărci uzate și documente poștale aranjate pentru a ilustra o temă de istorie poștală. Temele de istorie poștală se pot referi la:

— serviciile poștale prefilatelice;

— studiul general al dezvoltării serviciilor poștale naționale sau internaționale;

— poșta militară, poșta de campanie, poșta de prizonieri de război și lagăre de concentrare;

— poșta maritimă;

— poșta accidentată;

— poșta în timpul unor epidemii;

— poșta prin căile ferate;

— cenzura poștală etc.

c) Se ocupă de o temă anume sau o idee. Au ca bază mărcile și documentele filatelice sau poștale. Temele sînt foarte multe. Alegerea depinde de preferințele, preocupările și posibilitățile colecționarului. Colecția tematică trebuie să pună în valoare pe baza unui plan, tema aleasă.

d) Colecțiile de aerofilatelie pot fi:

— colecții de aerograme;

— colecții de precursori (baloane, zboruri experimentale);

— colecții de piese comemorative ale manifestărilor aeriene;

— colecții de cosmonautică.

e) Colecțiile de întreguri poștale cuprind toate categoriile de întreguri poștale și pot fi organizate pe criteriul de cronologie, tematic sau pe țări.

f) Colecțiile de maximafilie cuprinzând piese din această categorie se pot organiza după criteriile colecțiilor de întreguri poștale, aducând un plus de personalitate datorită elementului nou, creația.

● Se poate alcătui o colecție de studiu, pentru fiecare categorie de colecție în parte; se referă la varietăți de culoare, de hirtie, dantelură, imprimare, erori, dar care necesită un bogat bagaj de cunoștințe generale și filatelice.

Sfaturi pentru filателиști

— Nu includeți în colecție mărci defecte (reparate, cu dantelura incompletă).

— Nu achiziționați serii incomplete sau scurte deoarece completarea lor se va face greu.

— Seriile complete trebuie să fie numai din mărci neobliterate sau numai obliterate.

— Nu atingeți mărcile neobliterate cu mîna.

— Mărcile neobliterate trebuie păstrate cu grijă, în clasoare și poșete de calitate.

— Albumele și clasoarele se păstrează

în poziție verticală și aerisiți-le din timp în timp.

— Pînă la stabilirea valorii, lăsați mărcile pe plicurile mai vechi, găsîte de dumneavoastră.

Conservarea mărcilor

Marca poștală trebuie menținută la aceeași cantitate de umezeală pe care a avut-o inițial hîrtia din care a fost făcută. Altfel ea își modifică proprietățile inițiale. Contraindicat în păstrarea mărcilor este celofanul, care prezentînd un hidrat de celuloză absoarbe umezeala din hîrtie și usucă marca pe de o parte, iar pe de altă parte, apa și glicerina din compoziția celofanului reflectă razele de lumină contribuind la oxidarea culorilor.

Spălarea mărcilor poștale

● Mărcile de pe corespondență se taie cu o manșetă de 5 mm față de marcă.

● Se face sortarea pe grupuri de culori.

● Fragmentele cu mărci mai valoroase se spală separat, cu mai multă atenție.

● La 100 gr. fragmente se folosesc 2 l apă caldută în care s-a dizolvat 1 lingură sare de bucătărie. Fragmentele introduse în compoziție se scot după 10' și se usucă între două ziare sau două sugative.

● După spălare se sortează mărcile după calitatea lor.

ISTORIE POSTALĂ

Prin actul de la 15 ianuarie 1810, dat de Divanul Principatului Munteniei, se atestă că, se organizează pentru prima dată în Muntenia poșta de scrisori și pachete particulare, mesagerii și bani. Se înțelege că este vorba de confirmarea, prin hrisov în Muntenia a biroului poștal rus, dar în act se menționează că acest birou funcționează „tot după obiceiul de mai înainte”, de unde se poate deduce că anterior anului 1810, în acel loc, pe o stradă (uliță) fără nume exista ceva ce astăzi numim poștă și dacă nu, un birou poștal, care se ocupa și cu trimerile poștale particulare. Înfățișăm mai jos în întregime actul, din care reținem această prețioasă informație relativă la istoria poștală românească.

„De la înfiul Divan și Comitet al Principatului Valahiei. Cinstit dumneta Vel Agă, i dumneta staroste za negustori,

după predlojenia ce a venit la Divan de la Excelența sa general vice-prezident, scrisă, de la 12 ale următoarei luni numărul 27, poruncește Divanul dumneavoastră să publicarișiți la toți locuitorii Poliției de obște, că a venit aici în București ostinescul post-amt împreună cu cfartira cea mare și că datoria sa este să primească de acum înainte, pînă cînd se va scula de aici să meargă alurea, de la toți de obște atît oșteni, cît și oameni particulari, pacheturi, scrisori și bani ca să le trimită ori unde vor fi orinduite. Primirea cărților, a banilor și a pacheturilor se începe la postul-amt de la 15 ale acestei curgătoare luni, TOT DUPĂ OBICEIUL DE MAI ÎNAINTE, iar cfartîrul post-amtului se află în casa dumnecel cluceresei Eufrosina Vintiloaia.

Ci doar să publicarișiți aceasta la toți, ca să fie știință. 1810 ian. 15.

Autografe pe mărci postale

Iată o noutate în filatelia românească care caută de 25 de ani loc în marea familie a colecționarilor.

Marca poștală, cea care însoțește scrisorile noastre către cei aflați departe, prin conținutul ei de idei este mesagerul culturii popoarelor, a celor mai nobile idealuri ale umanității.

Filatelia este un minunat hoby care a cuprins milioane de oameni pe glob, milioane de oameni care sînt organizați în asociații, în societăți.

Prin ei, marca poștală este studiată, analizată, prezentată în diverse expoziții.

Studiată, analizată, marca poștală a ajuns în timp să fie prezentată în diverse forme, lărgind sfera de activitate a filateliei. Astfel au luat ființă grupări de: aerofilie, maximafilie, cartofilie, astrofilatelie, etc.

Și iată că a apărut și AUTOGRAFILIA care se ocupă de obținerea de autografe, pe mărci postale, de la personalități de seamă, abordînd diverse teme: oameni de știință, artă și cultură, pe mărci cu această temă; personalități medicale, pe mărci cu medicină; cosmonauți și astronauți, pe mărci cu cosmonautică; campioni olimpici, pe mărci cu disciplina pe care o practică, etc.

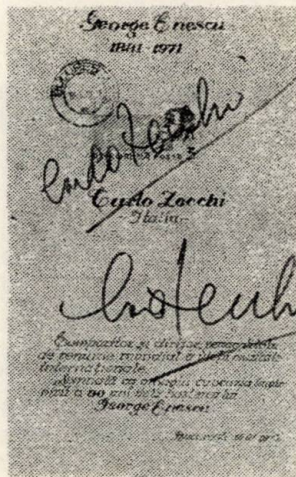
SICĂ ALEXANDRESCU

AMZA PELLEA

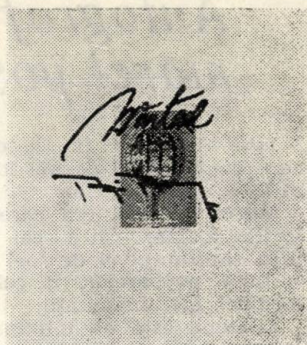
ROBERTO BENZI

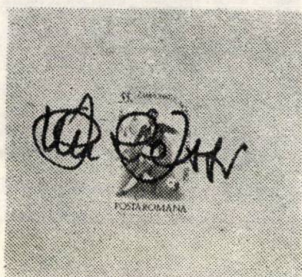
CARLO ZECCHI

YEHUDI MENUHIN

ILIE NĂSTASE
BJÖRN BORG

PAOLO ROSSI

SERGIU CELIBIDACHE

LUDOVIC DENGEL

Din istoria autografelor cunoaștem că primele semnături se făceau pe nisip, lut, piatră, ceramică, papirus, metal, depeșe, scrisori, pictură, cărți de vizită, etc., dar pe mărci poștale niciodată. Este vorba de autografe nu pe chenarul alb al mărcii poștale, ci pe cadrul central al mărcii.

Nu este ușor, trebuie să ai mare răbdare, și nu de puține ori se înregistrează eșecuri, dar dacă ești perseverent, poți realiza lucruri deosebit de interesante, de ordinul unicat.

Și pentru a susține această generoasă idee, care mi-a adus satisfacții morale deosebite, o activitate de pionierat în țara noastră, încep cu această sumară și modestă introducere, prezentând cititorilor Almanahului Filatelic autografe ale unor personalități din țară și străinătate care ne-au vizitat țara, curiozități plăcute, interesante și mai ales instructive și educative pentru tineret.

Ioan Dogaru

1835 – 1985

150 ani de la înființarea unităților militare de pompieri

Transformările social-economice din perioada anilor 1821 — 1848, înnoirile care au avut loc în cadrul unui proces dinamic de modernizare urbanistică și edilitară în orașele românești, au determinat noi măsuri organizatorice pentru apărarea împotriva incendiilor, care în acea perioadă „pîrjoleau” cartiere întregi.

Vechiul sistem fanariot al „tulumba-giilor” nu mai putea asigura în noile condiții o intervenție eficace. Acest fapt ce i-a determinat pe domnitori să treacă la înființarea companiilor de pompieri militari (Iași — 1835 și București 1845) În scurt timp, acestea aveau să-și dovedească „bărbăția și îndrăzneala” în lupta cu focul, fapt recunoscut de însuși domnitorul Țării Românești, care printr-un ordin le aduce mulțumiri.

Ulterior noul sistem de organizare se generalizează, transformînd treptat vechile „comenzi de foc” din principalele centre urbane, în unități de pompieri militare (Botoșani, Galați, Birlad, Craiova, Pitești, Tirgoviște, ș.a.).

În decursul anilor, parcurgînd diferite etape organizatorice, pompierii militari, continuînd strălucitele tradiții ale înaintașilor, au pășit după 23 august 1944, într-o nouă etapă — calitativ mult superioară — a perfecționării organizării și pregătirii lor, a dotării cu tehnică și mijloace de intervenție moderne, a elaborării unei noi concepții privind rolul și misiunea trupelor de pompieri în prevenirea și stingerea incendiilor.

În aceste mutații calitative, de natură relativ recentă, se înscriu și emiterile Administrației poștale române, care prin emisiuni și întreguri poștale, omagiază cîtezanta celor ce apără, împotriva incendiilor, viața oamenilor, proprietatea de stat și bunurile personale ale cetățenilor. Acestei acțiuni i s-a alăturat și mișcarea filatelică, care prin realizarea de plicuri omagiale, ilustrate maxime, ștampile ocazionale și publicitate adecvate, a creat premisele dezvoltării unei noi tematici, îndrăgită de tot mai mulți filатели: tematica „Pompierii”.

Pentru sistematizarea prezentării, vom grupa cronologic piesele filatelice ce se încadrează în această tematică în următoarele categorii: mărci poștale, întreguri poștale, plicuri omagiale ocazionale, marcophilie tematică precum și alte materiale filatelice.

I. MĂRCI POȘTALE.

Cataloagele filatelice indică pe plan mondial emiterea a numeroase timbre poștale cu tematică „pompieri” și din acestea vom prezenta numai pe cele emise de către Poșta română.

1). Marca de 5 bani din seria emisă în anul 1906, reprezintă baterii de artilerie în acțiune la Calafat, în care luptau și pompieri artileriști (CMPR '74/185).

2). La 12 septembrie 1955, pentru omagierea „Zilei Pompierilor” și împlinirii a 120 ani de la înființarea primelor unități militare de pompieri, Poșta română emite o marcă cu valoare nominală de 55 bani, care reprezintă o auto-pompă cisternă „Praga RN.” echipată, deplasîndu-se spre locul incendiului (CMPR '74/1605).

3). Emisiunea „Monumente istorice” din 25 noiembrie 1968, reproduce pe marca de 1,20 lei, Turnul Chindiei din Tirgoviște, folosit și pentru observare și alarmare în caz de incendii (CMPR '74/2813).

4). Din emisiunea de mărci uzuale din 15 septembrie 1972 :

— valoarea de 7,05 lei prezintă Biserica Neagră din Braşov, important monument de artă gotică, care la 21 aprilie 1689, a fost distrusă de un incendiu nimicitor (CMPR '74/3155).

— valoarea de 16,20 lei înfăţişează „Turnul cu orologiu” din Sighişoara, folosit ca punct de observare şi alarmare în caz de incendii (CMPR '74/3158 — fig. e).

5). La 25 octombrie 1980, o nouă marcă cu valoare nominală de 55 bani, emisă pentru sărbătorirea „Zilei Pompierilor”, înfăţişează acţiunea de salvare din flăcări, a unui copil, de către un pompier

militar ; în planul îndepărtat, stingerea unui incendiu la o clădire. (Y.3296).

II. ÎNTREGURI POŞTALE

În acest capitol vom cuprinde cărţile poştale, cărţile poştale ilustrate şi plicurile semi-ilustrate, emise de Poşta română, cu marca fixă.

A. Cărţi poştale

1). În anul 1957 a fost emisă de către poştă prima carte poştală cu prilejul zilei de 13 septembrie, „Ziua Pompierilor din R.P.R.” cu marca fixă de 30 Bani, Stema R.P.R., culoare brun roşcat, fără număr de cod. Ilustraţia cărţii poştale reproduce o auto-pompă cisternă „Zis 1500-Tip. 1953 — 1955”, echipată pentru intervenţie ; pe fundal se proiectează „Monumentul eroilor pompieri”, creaţie a sculptorului W. Hegel, care aminteşte generaţiilor actuale de sacrificiile eroilor pompieri căzuţi pentru salvarea cauzei revoluţiei, pentru apărarea pământului patriei, la 13 septembrie 1848.

Marca fixă reproduce pictura lui Nicolae Grigorescu „Gornistul”, cartea poştală fiind repetată în trei culori diferite.

În aceeaşi formă, însă cu un nou tip de marcă fixă, cu „Stema R.P.R.”, se imprimă un nou lot de cărţi poştale.

Ulterior se tipăreşte cu menţiunea „Gratuit” o carte poştală militară, în două variante de culoare : brun roşcat şi albastru, ambele cu marca fixă de 30 bani, tip „Stema R.P.R.”, cu ilustraţiile sus menţionate.

2). În anul 1963 cu prilejul transformării „Foişorului de Foc” în „Muzeul Pompierilor”, a fost pusă în circulaţie o carte poştală reprezentând imaginea noului muzeu, marca fixă „Stema R.P.R.” de 30 bani (Cod. 11/63).

3). În 1967 apare o carte poştală, cu ilustraţia „Turnul Chindiei” din Tirgoviste.

Cartea poştală are marca fixă „Stema R.S.R. cu stea”, de 30 bani, imprimată cu codurile nr. 117/67 şi 309/67.

4). O nouă carte poştală, din anul 1970, are ca ilustraţie „Turnul Goliei” din Iaşi, din clopotniţa căruia se făcea alarmarea în caz de incendii (Cod 528/70) ; marca fixă de 30 bani, „Stema R.S.R.”.

5). În anul 1973 Poşta română emite un set de 12 cărţi poştale ; pe ilustraţia uneia, apare imaginea unei „pompe de incendiu acţionată de o maşină cu aburi — 1890” aflată în Muzeul Tehnic din Parcul Libertăţii — Bucureşti.

Imprimarea s-a făcut sub numărul de cod 1106/73, repetată în patru culori diferite, marcă fixă de 30 bani, „Stema R.S.R.“.

6). Dintr-un set de 12 cărți poștale emise în cursul anului 1975, cea cu numărul de cod 0050/75 ilustrează „Incendierea așezărilor dacice“ de către ostașii romani, fragment de basoreliev de pe Columna lui Traian, aflat în copie, la Muzeul de istorie al R. S. România.

Cartea poștală este imprimată în culoare maro, marca fixă „Stema R.S.R.“ cu nominal de 30 bani.

7). Cu prilejul sărbătoririi Centenarului Independenței de Stat a României (1977) s-a emis un set de 20 cărți poștale, cea cu nr. de cod 0031/77 fiind dedicată pompierilor militari.

Ilustrația acesteia prezintă bombardarea Vidinului de către artileria română de la Calafat, din care făceau parte și bateriile de pompieri „Independența“, „Basarab“ și „26 Aprilie“.

8). În anul 1979, o carte poștală emisă sub numărul de cod 0141/79, reproduce un alt fragment de basoreliev de pe Columna lui Traian, înfățișând tot scena incendiului de către romani a așezărilor dacice, ca și în cartea poștală Cod. 0050/75.

B. Cărți poștale ilustrate

1). Turnul Chindiei din Tîrgoviște; imprimată sub numerele de cod 17/69; 209/72 și 209/74; marca fixă „Stema R.S.R.“, cu valoare de 40 bani.

2). Turnul cu ceas din Sighișoara; (cod 325/69; 283/71; 907/72 și 42/73. Marca fixă cu un nominal de 40 bani reprezintă Stema R.S.R.

3). Foișorul de Foc din București; (cod 408/71; 3/73; 3/74; 1395/74; și 1395/81); marca fixă de 40 bani, tip Stema R.S.R.

Clădirea foișorului (construcție ce datează din anul 1892, ridicată din piatră și cărămidă, după planurile arhitectului George Mandrea) cu înălțimea sa de aproape 50 m., a servit prin multifuncționalitatea sa: cazarmă de pompieri, rezervor de apă și punct de veghe, iar din anul 1963 adăpostește Muzeul Pompierilor.

Imaginea Foișorului de Foc este „copilul răsfațat“ al pieselor filatelice cu tematică „Pompieri“, apărind cel mai des atît pe întreguri poștale, pe ștampilele expozițiilor filatelice „Pompier-fila“, ca și pe flama publicitară din

anul 1982, folosită la Satu-Mare cu prilejul sărbătoririi zilei de 13 sept., „Ziua Pompierilor“.

4). Turnul lui Ștefan din Baia Mare (cod 037/73), monument istoric datînd din secolul al XV-lea, cu o înălțime de circa 50 m, a servit și ca punct de observare și alarmare în cazul incendiilor. Marca fixă „Stema R.S.R.“, nominalul de 40 bani.

5). Monumentul eroilor pompieri, ridicat în anul 1901 pe locul bătăliei din Dealul Spirii, București, amintește generațiilor de astăzi despre eroismul și sacrificiul înaintașilor. (Cod. 396/74).

6). Complexul muzeal „Curtea Domnească“ cu marca fixă de 40 bani „Stema R.S.R.“; în imaginea cărții poștale ilustrează apare Turnul Chindiei din Tîrgoviște. (Cod. 2350/76).

7). Turnul ceasornicului din Giurgiu (cod 0296/79), clădire ridicată după anul 1700, cu înălțimea de 22 m folosită probabil și ca punct de observare și alarmare. Din secolul al XIX-lea i s-a montat un ceasornic, de unde și denumirea prezentă.

Intrucît nu dispunem de date exacte privind emisiunile de cărți poștale ilustrate ce se încadrează în tematica tratată, este posibilă și existența unor alte emisiuni neincluse în prezentul material.

C. Plicuri semi-ilustrate

Tematica abordată este bogat reprezentată în țara noastră printr-o serie de întreguri poștale, emise de către Poșta română mai ales cu prilejul sărbătoririi „Zilei Pompierilor“, a organizării expozițiilor filatelice „Pompier-fila“ în incinta Muzeului Pompierilor sau cu ocazia popularizării unor monumente istorice care au servit în decursul timpului ca foișoare de observare și alarmare în caz de incendii.

Deosebim două categorii de plicuri semi-ilustrate, funcție de marca fixă imprimată pe ele, astfel:

c.1. Plicuri cu marca fixă de 55 bani „Stema R.S.R.“.

1). Turnul Chindiei din Tîrgoviște (cod 549/69 și 370/74)

2). Turnul lui Ștefan din Baia Mare (cod 0399/75)

3). Turnul cu ceas din Sighișoara (cod 1378/74)

4). Turnul ceasornicului din Giurgiu (cod 0208/80)

c.2. Plicuri cu marcă fixă figurativă.

1). În anul 1974 Poșta română a pus în circulație, cu ocazia primei expoziții filatelice „Pompierfila” organizată la București între 1—22 sept. 1974 în clădirea Muzeului Pompierilor, un set de 6 plicuri poștale semi-ilustrate (Cod 0241-0246/74).

Marca fixă de 55 bani de culoare carmin roz, reprezintă insigna PCI (paza contra incendiilor), plicurile cu numerele de cod 0241; 0242 și 0244/74 avînd imprimat textul: „Prima expoziție filatelică Pompierfila București 1—22.IX.1974”.

Ilustrațiile de pe plicuri reprezintă:

— Focul cel mare din București 1847, pictură de Mustacof (cod 0241/74)

— Bătălia din Dealul Spirii — București 13 sept. 1848 (cod 0242/74)

— Intervenție la incendiu — 1902 — (cod 0243/74)

— Autotun de stins incendii (cod 0244/74)

— Trofee cîștigate de formațiile voluntare de pompieri (cod 0245/74)

— Baterie de pompieri — 1877 (cod 0246/74)

Tot cu acest prilej, Poșta română a mai emis un plic omagial al expoziției, cu marcă fixă figurativă, reprezentînd imaginea insignei PCI. Plicul are ca ilustrație „Foișorul de Foc” cu textul „Prima expoziție filatelică „Pompierfila — București” 1—22 septembrie 1974 — Foișorul de Foc”.

2). Cu prilejul Zilei pompierilor la 13 sept. 1975, a fost emis un set de 12 plicuri (cod 0266—0277/75) cu marcă fixă, insigna P.C.I. de 55 bani.

Plicurile cu numerele de cod: 0266, 0268, 0270, 0272, 0273, 0275 și 0277/75 textul: „1975 — 13 Septembrie — Ziua Pompierilor”, cele cu numerele de cod: 0267, 0269, 0271, 0274 și 0276/75 textul: „București — Muzeul Pompierilor”.

Ilustrațiile de pe plicuri înfățișează:

— Antrenament al cercului de pionieri „Prietenii ai pompierilor” (cod 0266/75)

— Drapelul formației civile de pompieri — Bosanci, Suceava 1893 (cod 0267/75)

— Concursurile profesionale ale pompierilor militari. Proba — desfășurarea de luptă (cod 0268/75)

— Utilaje vechi române pentru stingerea incendiilor (machetă) (cod 0269/75)

— Încercări de stingere a incendiilor

de produse petroliere cu pulbere (cod 0270/75)

— Medalia „Pro Virtute Militari” instituită și acordată de Al. I. Cuza luptătorilor de la 13 septembrie 1848 (cod 0271/75)

— Afiș de propagandă — „Neglijența își ia partea leului” (cod 0272/75)

— Copiii nesupravegheați provoacă incendii (cod 0273/75)

— Drapelul formației civile de pompieri din Blăjenii de Jos, Cluj — 1939 (cod 0274/75)

— Exerciții de stingere a incendiilor la un parc de rezervoare petroliere cu autotunul și APC-SR.132 (cod 0275/75)

— Coifuri de paradă și însemne de la centenarul pompierilor militari — 1935 (cod 0276/75)

— Cercul de pionieri „Prietenii ai pompierilor” în vizită la o subunitate de pompieri (cod 0277/75)

3). Cu ocazia organizării expoziției filatelice Pompierfila II, Poșta română a editat în anul 1976 un nou set de 12 plicuri semilustrate (cod 0210—0221/76).

Pe toate plicurile s-a tipărit deasupra imaginii „A doua expoziție Pompierfila 1976 — București — Muzeul Pompierilor”, iar mărcile fixe au desene diferite, grupate pe elemente comune cu cele ale ilustrațiilor. Astfel, mărcile fixe reproduc:

a) Un pompier în acțiune în timp ce ilustrația reproduce o acuarelă de Al. Dumitraș (cod 0210/76)

b) Insigna „Pionier prieten al pompierilor”, iar ilustrația un afiș executat de elevul C. Dumitraș (cod 0211/76)

c) Foișorul de Foc iar ca ilustrații sînt reproduse:

— Altar votiv dedicat „Nocturnilor” (paznici de noapte). Gherla jud. Cluj, 216 e.n. (cod 0212/76)

— Foișorul de Foc, construit în anul 1892 (cod 0214/76)

— Macheta carului „Knaust” pentru transportul servanților Md. 1882 (cod 0216/76)

— Motopompă „Magirus Md. 1886” (cod 0218/76)

— Turnuri medievale care au servit și ca observator de foc pe teritoriul României (cod 0220/76)

d) Insemn al pompierilor voluntari re-

prezentind : topor, tirnăcop și o scară, înconjurate de lauri, avînd ca ilustrații :

— Drapelul formației de pompieri voluntari. Livezile (Iad), jud. Cluj, 1925 (cod 0213/76)

— Drapelul formației de pompieri voluntari din Ineu, Arad 1882 (cod 0215/76)

e) Coif de pompieri pentru paradă, avînd ca ilustrații :

— Coif, sabie, toporaș și trompete pentru comandant de formație voluntară de pompieri (cod 0217/76)

— Coifuri, centură și toporaș de paradă pentru comandant de formație voluntară de pompieri (cod 0219/76)

f) Insigna P.C.I. avînd ca ilustrație : Autospecială pentru evacuarea fumului, gazelor și pentru iluminat, Md. 1961 — machetă (cod 0221/76).

4). În cursul anului 1977 a fost pus în circulație un set de 6 plicuri (cod 0161—0166/77) a căror ilustrații multicolore conțin reguli de prevenire a incendiilor în diferite sectoare.

Mărcile figurative sînt în concordanță cu desenele din ilustrații, sugerînd indicații utile, astfel :

— Coșul bine construit și curățat la timp vă ferește de incendii ! (cod 0161/77)

— Nu faceți focul în pădure / (cod 0162/77)

— Respectați normele de prevenire la recoltatul cerealelor (cod 163/77)

— Nu lăsați chibriturile la îndemîna copiilor ! Supravegheați-i ! (cod 0164/77)

— Suprasolicitarea rețelei electrice provoacă incendii ! (cod 0165/77)

— Siguranțele improvizate și supra-dimensionate provoacă incendii ! (cod 0166/77)

5). În anul 1978, Filiala A.F.R. București în colaborare cu Muzeul Pompierilor și cu sprijinul Poștei române, pun în circulație plicurile speciale ale expoziției filatelice. Pompierfila II din anul 1976.

Plicul fără număr de cod înfățișează un coif de pompieri pentru paradă, imagine repetată și la marca fixă de 55 bani.

Ilustrația prezintă textul : „Muzeul Pompierilor — Filiala A.F.R. București — Expoziția „Pompierfila II“ — 1976.

6). Cu prilejul sărbătoririi „Zilei Pompierilor“ din 13 sept. 1978, au fost edi-

tate 6 plicuri (cod 0206—0211/78) cu ilustrații multicolore, cu marca fixă de 55 bani, concordanță cu ilustrația de pe plicuri.

Întregul set poartă inscripția : „13 Septembrie 1848 — 1978 — „Ziua Pompierilor“, omagiindu-se împlinirea a 130 de ani de la luptele pompierilor militari din Dealul Spirii.

Ilustrațiile de pe plicuri și a mărcilor fixe reprezintă :

— Pompierii în acțiunea de stingerea a unor produse petroliere (cod 0206/78)

— Pionierii — prieteni ai pompierilor (cod 0207/78)

— Adunarea generală C.T.I.F. București 1978, desfășurată în două etape la Constanța și în Capitală (cod 0208/78)

— Indică pericolul de incendiu pe care-l reprezintă folosirea neglijentă a chibriturilor (cod 0209/78)

— Pompă de stins incendii din sec. XIX. (cod 0210/78)

— Monumentul eroilor pompieri din București (cod 0211/78).

7). Un nou set de 7 plicuri (cod 0285—0291/80) a fost emis de către Poșta română, cu prilejul expoziției filatelice „Pompierfila IV“ și a concursurilor internaționale ale pompierilor desfășurate la Brașov în anul 1980.

Marca fixă de 55 bani este în concordanță cu ilustrația multicoloră a plicurilor, care reprezintă :

— Aspecte din Muzeul Pompierilor, deasupra imaginii, textul: „Pompierfila IV 1—14.9.1980 București — Muzeul Pompierilor“ (cod 0285/80)

— Pericolul incendiilor la folosirea neglijentă a substanțelor inflamabile în prezența focului deschis (cod 0286/80)

— Utilizarea instalațiilor de aragaz defecte, generează explozii și incendii (cod 0287/80)

— Pericolele folosirii instalațiilor electrice defecte sau cu improvizații (cod 0288/80)

— Recomandări de a nu lăsa copiii să se joace cu focul (cod 0289/80)

— Consecințele aruncării la întâmplare a țigărilor sau chibriturilor aprinse, mai ales în vecinătatea substanțelor inflamabile (cod 0290/80)

— Indicații pentru folosirea extingtorului cu spumă la stingerea produselor petroliere (cod 0291/80), cu mențiunea că plicul prezintă textul: „Concursurile internaționale ale pompierilor România 2—9 septembrie 1980“.

Emisiunea se repetă în cursul anului sub aceleași numere de cod, cu marca fixă albastră, față de precedenta ediție, la care marca fixă era neagră; în rest, unele modificări neesențiale.

8). În anul 1981, Poșta română a emis un nou plic semi-ilustrat (cod 240/81), reprezentând Foișorul de Foc — Muzeul Pompierilor, marca fixă de 55 bani, concordantă cu ilustrația.

9). Cu ocazia „Zilei Pompierilor“ și expoziției filatelice „Pompierfila V“ 1982, Poșta română a editat un set de 6 plicuri cu ilustrații multicolore (cod 0190—0195/82).

Inscripția „13 Septembrie — Ziua Pompierilor“ — Expoziția filatelice „Pompierfila V“ București, 10—15.09.1982.

Marca fixă de culoare albastră, concordă în general cu ilustrația plicurilor; valoarea nominală, 2 Lei, ca urmare a noilor tarife poștale intrate în vigoare.

Ilustrațiile plicurilor și mărcilor fixe relevă aspecte din activitatea pompierilor. Astfel:

— Folosirea improvizațiilor electrice, provoacă incendii (cod 0190/82).

— Autospecială cu jet de gaze în acțiune la un incendiu de sondă, marca fixă o pompă manuală din secolul XIX. (cod 0191/82).

— „Micii pompieri“, acuarelă realizată de eleva Olaru Mariana, clasa VI-a, Școala Moșnița Nouă — Jud. Timiș (cod 0192/82).

— Imagini din interiorul Muzeului Pompierilor, cu marca fixă Foișorul de Foc (cod 0193/82).

— Aspecte din stingerea unui incendiu de produse petroliere — marca fixă — un pompier în costum de azbest (cod 0194/82)

— Instruirea pionierilor sub îndrumarea pompierilor militari, marca fixă reprezentând insigna de „Pionier frunțas în paza contra incendiilor“ pe fundalul unui coif de pompier cu laur (cod 0195/82).

De remarcat că la aproape toate emisiunile de plicuri semiilustrate menționate până în prezent, există numeroase varietăți provenind din: neomogenizarea cernelurilor utilizate la tipărire chiar în cazul aceleiași lot, deplasarea de imagini și folosirea unei game largi de culori și nuanțe de culori la imprimarea tapetelor din interiorul plicurilor.

III. Plicuri prima zi (F.D.C.)

Plicurile speciale, denumite „prima zi“ sau „first day cover“ în limba engleză se emit de către administrațiile poștale cu prilejul punerii în circulație a mărcilor respective.

Poșta română a emis la 25 august 1980 singurul plic prima zi cu tematică „Pompieri“, cu prilejul sărbătoririi zilei de 13 septembrie „Ziua Pompierilor“.

Pentru obliterarea mărcii poștale de 55 bani (Y.3296) de pe plic, a fost folosită ștampila „Prima zi a emisiunii“ care reprezintă un coif de pompier, o scară, o toporișcă și un tîrnăcop — cu următorul text: „Prima zi a emisiunii — București — 25.VIII.1980.“

Ilustrația plicului redă „Monumentul eroilor pompieri de la 13 septembrie 1848“ din București.

IV. Plicuri omagiale ocazionale

Aceste plicuri au fost emise de către filialele sau cercurile A.F.R. cu prilejul diferitelor manifestări cu caracter filatelic, legate de tematica „pompieri“, plicuri realizate în general pe plan local.

V. Marcofilie tematică

Prin aspectul lor grafic, ștampilele cu tema „Pompierii“, original și atractiv, au devenit — alături de mărcile poștale și

uneori în locul acestora, — mesagere capabile să popularizeze și să transmită, atât în țară cât și în întreaga lume — pe corespondență — evenimente, manifestări cât și îndemnuri, în vederea protejării bunurilor și chiar vieții de pericolle potențiale reprezentate de incendii și explozii.

Aceste ștampile completează armonios exponatele filatelice, colecționarea și studierea lor devenind preocuparea a numeroși filателиști în special în ultimele două decenii, odată cu dezvoltarea filateliei tematice, în mod implicit și a marcofiliei.

Un merit deosebit în realizarea acestor ștampile tematice, revine și inimoșilor și talentaților machetatori din rîndul căror amintim pe tovarășii: Ioan Pușcas din Satu-Mare; Dan Țăran din Timișoara; Mihail Ceucă din Bacău; N. Ovejan și A. Buțu din București, care au și cele mai numeroase realizări în domeniul abordat.

În cele ce urmează vom căuta să prezentăm obliterările cu tema „pomplieri” folosite în țara noastră, după cum urmează:

A. Ștampile ocazionale

Au fost folosite cu prilejul expozițiilor filatelice „Pompierfilia I—V” la București și manifestărilor filatelice organizate la Jimbolia în anul 1975 și respectiv 1980.

Aceste ștampile ocazionale (germ. „Sonderstempel”) pe lângă localitate și dată, cuprind un text sau o ilustrație adecvată.

B. Ștampile prima zi a emisiunii.

În țara noastră a fost folosită pînă în prezent, în tematica tratată, o singură ștampilă „prima zi a emisiunii” (germ. „Ersttagstempel”) folosită în ziua punerii în circulație a picului special, denumit „prima zi” pentru marca emisă la 25 octombrie 1980, pentru omagierea „Zilei Pompierilor”; Y. 3296.

C. Ștampile publicitare.

Popularizează evenimente ca: Expoziții filatelice, sărbătorirea Zilei Pompierilor sau conțin reguli și îndemnuri de prevenire a incendiilor, acestea fiind în mod frecvent mecanice și mai rar manuale, cu dată fixă sau variabilă.

D. Ștampile complementare

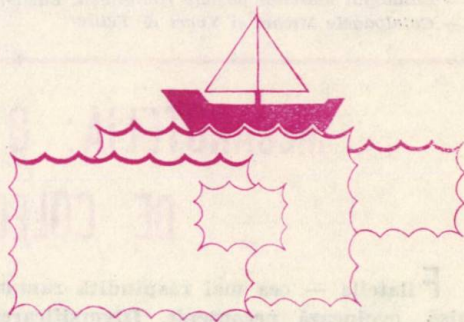
În această categorie de ștampile (germ. „Nebenstempel”) intră acele ștampile

care nu cuprind fie localitatea, fie o dată, certă și ca atare nu anulează marca poștală, aplicîndu-se de regulă alături de ștampila poștală de zi.

Menționăm că ar fi posibilă existența unor ștampile, utilizate înaintea anului 1955, neidentificate însă pînă în prezent. Cititorii pasionați de această temă ca și cei ce studiază și cercetează ștampilele românești cu temă „Pompierii”, sînt rugați să semnaleze astfel de ștampile în vederea completării materialului prezentat.

VI. Alte materiale filatelice

Pe lângă materialele filatelice descrise în capitolele anterioare există în colecțiile tematice ale celor ce îndrăgesc tematica „Pompierii” și unele realizări personale, referindu-mă în special la ilustrațiile maxime. Astfel au fost realizate reușite piese, cu triplă concordanță, (ilustrată, marcă și ștampilă).

În perioada anilor 1930—1937 a fost aplicat pe corespondență, alături de mărcile poștale obișnuite, o vinieta roșie, cu valoare de 1 leu, pentru strîngerea de fonduri în vederea ajutoarei sinistraților. Astfel de viniete se aplicau și pe diferite acte oficiale ca: facturi și chitanțe, contribuabili trebuind să achite în plus costul vinietelor aplicate, într-o cotă proporțională cu impozitul pe cifra de afaceri (5%).

Vinieta a fost imprimată în coli de 100 bucăți, dantelura fiind de obicei defectuoasă, datorită perforării neuniforme.

Ilustrația vinietei reprezintă o casă țărănească cu acareturi, cuprinsă de flăcări, și textul „Pentru sinistrați” iar în cele două colțuri superioare se indică valoarea 1 leu.

Correspondența circulată cu astfel de viniete este interesantă, aceste piese filatelice îmbunătățind calitatea exponatelor și colecțiilor personale.

Din piesele filatelice prezentate, rezultă că activitatea de prevenire și stingere a incendiilor a fost bogat oglindită în filatelia românească, omagiindu-se astfel munca plină de abnegație și dăruire a pompierilor români.

Inițiativa Comandamentului Pompierilor, Muzeului Pompierilor, filialelor A.F.R. și pasionaților acestei interesante

și frumoase teme, cu caracter profund umanitar și patriotic, au fost însușite de către Direcția Generală PTT, care a dovedit receptivitate și operativitate în aprobarea și editarea acestor reușite piese filatelice.

Desigur că expoziția filatelică „POMPIERFILA” — organizată în acest an — pentru omagierea a 150 de ani de la înființarea primelor unități militare de pompieri, constituie pentru filателиști și pasionații colecționari ai acestei teme prilej de a-și îmbunătăți colecțiile cu noi și interesante piese ce vor fi emise de către Poșta română.

Mircea A. Lascu

BIBLIOGRAFIE

1. — *File din istoria pompierilor români*. Ed. 1983 de Ion Panțuru.
2. — *Ștampile speciale românești din epoca modernă și contemporană*. Ed. 1979 de Dr. Vale-riu S. Neagra.
3. — *Piese filatelice care omagiază lupta contra focului și cutezanța celor care înfruntă flăcările*. Ed. 1980 de Dumitru C. Biala și Chiriac Manușaride.
4. — *Catalogul mărcilor poștale românești*. Ed. 1974.
5. — *Cataloge Michel și Yvert & Tellier*.

MECANOTELIA: O RAMURĂ NOUĂ DE COLECȚIONARE

Filatelia — cea mai răspândită ramură de colecționare — departe de a fi închisă, evoluează neconținut. Diversificarea prestațiilor poștale creind noi piese poștal-filatelice, duce implicit și la profilarea unor noi genuri de colecționare. Printre acestea s-au înscris succesiv — pe parcursul anilor — mai întâi filatelia tematică (utilizând pe lângă mărcile adezive și celelalte piese poștale), marcofilia (orientată pe studiul ștampilelor de tot soiul), maximafilia. Poate că ultima sosită a fost mecanotelia, care se interesează de amprente de francare aplicate manual sau mecanic precum și de etichetele de francare debitate de mașini automate.

La noi în țară, interesul pentru aceste piese s-a născut relativ târziu. Un timp, el s-a manifestat numai ca preocupare individuală, fără a duce la o înche-gare de activități largite. Această rămânere în urmă a fost curmată nu de mult, din inițiativa Filialei A.F.R. Sibiu, care a organizat primul simpozion și prima expoziție de mecanotelia cu participare republicană.

În felul acesta, din faza manifestărilor izolate (cite un articol de specialitate, ici și colo, cite o ieșire stingheră în public) s-a trecut la o fază organizată, care a antrenat un număr neașteptat de mare de colecționari din numeroase județe și colecții care au vădit că nu fuseseră încropite la repezeală, fiind rodul unei acti-vități de acumulare și de studiu îndelungate.

Dintr-un început, trebuie avut în vedere că nu este deloc ușor să se abordeze un tărîm nou, toemai datorită ineditului aspectelor pe care le prezintă și al pro-blemelor pe care le ridică. Astfel, după cum — în cursul dezvoltării filateliei —

au ridicat probleme primele manifestări pe tărîmul marcofiliei, al aerofilateliei, al întregurilor poştale şi altor ramuri, multe semne de întrebare stau în faţa celor care îşi îndreaptă acum atenţia spre francaturile mecanice, care în loc de francare cu mărci adezive obişnuite.

Francarea automată nu este nou venită în circuitul poştal. Ea înlocuieşte marca adezivă prin aplicarea unor amprente care atestă plata taxei de expediere, eliminând folosirea mărcilor ca atare. Pe lângă economisirea costului de fabricare a mărcilor poştale, se simplifică simţitor operaţiunile de debitare a mărcilor adezive, de aplicare pe corespondenţe (mai ales acolo unde se trimite un volum mare de corespondenţă), de anulare prin aplicarea ştampilelor de obliterare, de loc şi dată etc.

Experienţe de francare mecanică au fost făcute în 1897, mai întîi în S.U.A. fiind urmate de încercări în alte ţări (Norvegia în 1903, Noua Zeelandă în 1905, Ungaria în 1906, Germania, Anglia etc.). În perioada interbelică, francarea mecanică s-a răspîndit mult, fiind introdusă şi în ţara noastră. Dintre primele tipuri de francări mecanice este de amintit cel al „Uzinelor Astra-Vagoane”, care îmbina figurina de francare (un cadru împrejmuit deasumirea ţării, cuvîntul POŞTA şi valoarea de taxare) cu o anexă publicitară, pe care apare un vagon fabricat în uzina respectivă.

În prezent, utilizarea francaturilor mecanice şi în circuitul internaţional a fost reglementată prin instrucţiuni ale Uniunii Poştale Universale şi capătă o răspîndire tot mai mare. Totodată, amprente de francare au căpătat un incontestabil statut poştal. Ele îndeplinesc funcţional — într-o formă diferită — exact acelaşi rol care mai înainte revenise mărcilor adezive. De aici decurge şi faptul că nu li se poate contesta caracterul poştal-filatelie, şi deci apartenenţa de aria largă a filateliei.

Sub imboldul cerinţelor de simplificare ale vieţii moderne, folosirea francării mecanice capătă o pondere tot mai mare în cadrul volumului total al corespondenţei şi prezintă un procent în continuă creştere, mai ales în ţările cu economie dezvoltată. Pătrunderea electronicii în mecanismul de poştă, marile avantaje aduse în circuitul poştal prin simplificările decurgînd din francarea mecanică lasă să se întrevadă o creştere continuă în folosirea ei.

Deşi aspectul grafic al amprentelor de francare este încă destul de monoton, simplist chiar, meconotelia s-a afirmat şi este recunoscută ca o subramură distinctă

a filateliei. Şi cum ar putea, oare, să fie altfel, dacă zeci şi sute de milioane de trimiteri îşi acoperă taxele poştale prin francare mecanică?

Monotone sau nu, francaturile mecanice îşi fac apariţia în expoziţii. Absenţa paletelor coloristice nu determină implicit o lipsă de interes şi de atractivitate, altele fiind elementele care pot diversifica exponatele respective. Figurinele de fran-

care propriu-zise, inscripțiile și imaginile textelor conexe, crează un câmp vast de studiu, inserind totodată astfel de piese și în colecțiile de istorie poștală locală. În cele din urmă, odată cu afirmarea mai intensă a acestei ramuri, au luat naștere și expozate integral constituite din francaturi mecanice.

În stadiul actual, s-au profilat în acest domeniu mai multe categorii de piese filatelice, diferențiate între ele prin caracteristicile lor. Distingem astfel :

1) **Amprentele de francare** aplicate cu mașini acționate manual sau automat și aplicate direct pe corespondență. Acestea pot fi formate fie exclusiv din figurina de francare (cuprinzând numele țării, cuvântul „Poștă“, taxa de francare) fie atit din această figurină cit și dintr-un text publicitar sau indicații și recomandări de serviciu.

Potrivit unor hotărâri luate de Congresul din 1920 al U.P.U. (Madrid) toate francările mecanice destinate a circula internațional ar trebui să fie aplicate cu cerneală roșie. Unele țări, totuși, aplică aceste amprente și cu alte culori (negru, în U.R.S.S. ; verde închis etc.).

Unele administrații poștale cuplează amprența de francare cu ștampila de loc și dată, al cărei scop nu este de a anula francatura, ci de a consemna locul și data trecerii prin poștă. Altele, mai recent, (spre exemplu în Italia) aplică prin aceeași operațiune și înregistrarea de recomandare, (cuprinzând inițiala convențională „R“, numărul de înregistrare etc.), simplificând astfel operațiunile respective de ghișeu (francare, anulare, înregistrare, emiterea talonului de înregistrare etc.).

2) **Benzi și etichete de francare**, gumate, pe care mașina prin care sînt debitate imprimă pe loc indicațiile poștale (inclusiv taxa plătită), uneori și ștampila de loc și dată precum și alte inscripții sau elemente grafice (o frunză de arțar, în Canada ; un vultur, în S.U.A., silueta muntelui Fuji, în Japonia, un drapel, în Brazilia etc.).

Fiind de regulă imprimate pe benzi de hîrtie, aceste piese sînt curent denumite în limbajul filatelic anglofon „metered mail“ (poștă metrată).

3). **Figurine distribuite prin mașini automate**

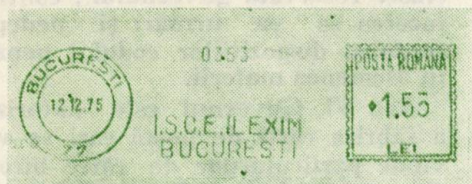
În ultimul timp, unele administrații poștale au introdus într-o parte din oficii sau în alte puncte, mașini de distribuie a unor figurine de francare, gumate. De aici și denumirea ce li se dă în filatelie : „FRAMA“ = „Franking machines“).

Funcția acestor figurine este echivalentă cu cea a mărcilor adezive cit și a francaturile mecanice aplicate direct pe corespondențe. Dat fiind că sînt imprimate pe suporti mobili (mici etichete) și nefiind cuplate cu ștampile de loc și dată, ele comportă anularea prin obliterare, pentru a împiedica refoiosirea lor. Urmează ca viitorul să arate dacă și sub ce formă se va ajunge la criteriile de cotare filatelică a unor astfel de piese.

Unele dintre mașinile automate de distribuie se limitează la debitarea a două sau trei tipuri de figurine (cu nominale diferite). Altele (cum sînt cele recent puse în funcție în R. F. Germania) imprimă pe etichetă valori la cererea publicului, la diferite trepte din scara tarifară poștală. Apariția pe piața filatelică a acestor figurine „Frama“ a trezit o adevărată furtună de controverse. Discuțiile s-au purtat în jurul întrebării dacă aceste piese ar putea să fie considerate ca mărci poștale (independent de sistemul lor tehnic de imprimare sau nu).

De răspunsul la această întrebare depindea includerea lor în marile cataloage de mărci poștale. În această dilemă s-a aflat, într-un prim timp, însuși catalogul național al țării emitente („Michel“), care le-a înscris într-un subcapitol, în continuarea diverselor tipuri de mărci adezive, dar care — într-un al doilea timp — le-a trecut într-un capitol cu totul separat și anume limitînd citarea lor numai la tipul de bază al fiecărui tiraj.

În discuția asupra naturii acestor „Frama“ a intervenit și Uniunea Poștală Universală, pronunțîndu-se că ele nu se înscriu în rîndul mărcilor adezive propriu-zise. Cu toate acestea, neputîndu-li-se tăgădui caracterul lor funcțional, problema definirii locului lor în filatelie rămîne deschisă. Fără îndoială că la răspunsul care se va da vor contribui și tot soiul de manevre mai mult sau mai puțin subterane, ale celor interesați în comercializarea lor. Independent de aceste aspecte lăaturalnice, mai curînd sau mai tîrziu apele se vor liniști. Pînă atunci, colecționarea acestor piese s-a pus în mișcare și rămîne să vedem cum va evolua.

Dacă în prezent locul francaturilor mecanice în colecțiile tematice și în cele de istorie poștală locală este universal admis, cel al colecțiilor de mecanotellie de sine stătătoare este în curs de conturare.

Experiența arată că va trebui să se țină pas cu evoluția serviciilor poștale și a metodelor lor de lucru. Un sector atât de răspândit cum este cel al francaturilor mecanice nu va putea rămâne în afara ariei de preocupare a colecționarilor și în afara marilor competiții filatelice. Ceva mai mult, el se pretează și la profilarea unor criterii diferite de alcătuire a colecțiilor și exponatelor (după tipul pieselor de francare, pe perioade, după tematica anexelor lor publicitare ș.a.m.d.). Ca exemplu poate fi citat un interesant exponat de la expoziția de mecanotellie din Sibiu, care prezenta sistemul bancar italian prin francaturile mecanice utilizate de băncile și afiliatele lor, răspândite pe cuprinsul peninsulei.

Nu ne îndoiim că tendința de a include în francaturile mecanice și figurine „Frama” și elemente tematice (un urs polar, în Norvegia etc.) vor înlesni pătrunderea lor și în colecțiile tematice generale, atribuind totodată un plus de atractivitate materialului poștal respectiv. Se vor ivi, astfel, și elementele de bază ale unei colecționări de studiu și în acest domeniu.

Toate aceste supoziții și semne de întrebare — inerente unei faze de început — devin tot mai stringente și cer zi de zi răspunsuri mai bine definite. La noi în țară, expoziția și simpozionul din 1984, de la Sibiu, precum și secția specială, a expoziției de marcofilie de la Craiova, din 1985, au avut meritul de a face cunoscută și marelui public această ramură nouă de colecționare și de a face loc în arena competitivă primilor pionieri ai mecanotelliei. Totodată, au fost excelente prilejuri de a pune în evidență fondul de expozate existent, îndemn pentru atragerea a cit mai mulți colecționari în această nouă direcție. Pe de altă parte, discuțiile purtate în cadrul simpoziunilor de specialitate ce au avut loc, pătrunderea articolelor de specialitate în presa noastră de profil, contribuie la lărgirea informării și a schimbului de experiență, fără de care numai cu greu s-ar putea realiza progresele dorite și clarifica aspectele încă în curs de discuție.

La capătul acestor rinduri, putem trage o concluzie: o nouă ramură de colecționare — mecanotellia — s-a născut și și-a făcut drum și la noi în țară. Departate de a necesita eforturi bănești substanțiale, ea apelează mai mult la spiritul perseverent de colecționare, de identificare a materialului existent, de sistematizare după criterii cit mai variate și judicioase. La stabilirea acestora vor avea un aport substanțial cei ce se vor dedica acestei ramuri a filateliei, cărora li se oferă — pe lângă plăcerea acumulării materialului — mulțumirea de a desfășura o adevărată muncă de pionierat, de studiu.

Le urăm tuturor satisfacții și succes.

Nicolae Tripcovici

Pagini de bibliografie

O bibliografie săracă și cu destule aspecte neclare, domeniul întregurilor poștale așteaptă în continuare cercetătorii.

Nu ne-am propus în cele ce urmează decât semnalarea aspectelor legate de acest domeniu, apărute în Dărilor de seamă ale D.G.T.P. (pe care le vom cita de acum sub prescurtarea „DS”) și în Buletinul Telegrafo-Poștal (prescurtat „BTP”). Departe de a epuiza aspectele care ne-ar interesa, unele probleme merită a fi reținute. Pentru respectarea cronologiei expunerii am revenit și asupra unor situații deja semnalate.

Așa cum era firesc, apariția cărților poștale a fost prezentată detaliat, în primul rînd în BTP : în numărul 7/1873, unde se publică „Legea privind introducerea în uz a cărților de poștă” aprobată la 23 martie 1873 și publicată mai întîi în Monitorul Oficial nr. 81 din 12/24 aprilie. Dată fiind importanța ei, o reproducem :

Art. I. Serviciul corespondenților pe lingă obiectele coprinse în art. 30 din legea telegrafo-poștală, va cuprinde și cărțile de poștă.

Art. II. Taxa poștală a cărților de poștă pentru tot interiorul României, ori care ar fi distanța, se fixează la :

- a) cinci bani pentru cartă simplă ;
- b) zece bani pentru cartă de poștă îndoită (adică răspuns plătit).

Art. III. Taxele sunt aceleași pentru cărțile de poștă ce ar circula în interiorul unei comune.

Art. IV. Factorii nu vor percepe nici o taxă pentru distribuirea la locuința adresantului a cărților de poștă.

Art. V. Confecționarea cărților de poștă cu timbru încrustat este exclusiv rezervată guvernului ; contrafacerea se va urmări și pedepsi conform dispozițiilor codului penale în asemenea materii.

Art. VI. Guvernul este autorizat a fabrica cărți de poștă cari se vor vinde particularilor de către birourile telegrafo-poștali și numai pe valoarea lor nominală.

Art. VII. Un regulament special, ce se va publica odată cu promulgarea acestei legi va fixa forma, dimensiunile cărților de poștă și modul întrebuintării și manipulării lor.

Art. VIII. Fiind a se întinde întrebuintarea cărților de poștă și în serviciul internațional, aceasta va face obiectul de convențiuni speciale, supuse ratificării corpurilor legiuitoare”.

Legea urma să se pună în aplicare la 1 iunie 1873.

Același BTP 7/1873 reproduce și regulamentul amintit în art. VII al legii. Din acest regulament, sancționat cu decretul 945 din 27 aprilie 1873, cităm numai punctele care completează legea :

Dimensiunile întregurilor poștale sînt discutabile și credem că nu pot fi luate în considerație decît cu titlul orientativ sau în cadrul unei plaje de valori pentru fiecare dimensiune.

În numărul 12/1873 al BTP este publicată și o listă a cărților poștale vindute în primele 3 luni de la apariția lor.

În anul următor, conform unei legi votate la 14/28 februarie, și aplicată de la 1 martie 1874, cărțile poștale pot ieși în circuitul internațional. La început în Germania, Luxemburg și Austro-Ungaria, cu taxa redusă de 10 bani pentru o carte poștală simplă și 20 bani pentru una cu răspuns plătit. Cărțile poștale erau acceptate ca efecte poștale și în alte țări, dar numai cu taxa corespunzătoare unei scrisori simple. Noua lege este publicată în BTP 4/1874, în care apar și unele precizări privind aplicarea ei. Reținem numai următorul paragraf „Francarea este obligatorie și se efectuează prin lipirea unei mărci poștale de 5 bani lângă timbrul încrustat al cărții”. Ulterior, cărțile poștale sînt acceptate în schimburile poștale și cu alte țări. De altfel în 1875 (BTP 5) apare și se aplică o „lege pentru fixarea taxelor României pentru toată întinderea Uniunii poștale” în care paragrafele c) și e) ale art. II apar astfel :

„c : Zece bani (10 b) pentru o carte de poștă simplă cu francarea obligatorie”.

„e : Treizeci bani (30 b) taxa de recomandare pentru toate obiectele poștale”.

Buletinele telegrafo-poștale nu ne mai oferă „vești” despre cărțile poștale decît în 1885. Darea de seamă a D.G.T.P. pe anii 1894—1905 este ceva mai documentată pentru această perioadă. Astfel, sînt citate emisiunile din 1875, 1877, 1878, 1879, 1883. Pentru cele din 1875 nu sînt semnalate diferențele față de cea de-a treia emisiune din 1873.

Cele din 1877 sînt prezentate ca fiind două serii diferite, ambele cu timbrul de culoare „roșie-brun”. Prima are „fondul cartonului alb” și dimensiuni 120/82 mm, iar a doua

este „pe carton alb-curat” și cu dimensiunile 135/96 mm.

În 1878 se revine la culoarea albastră pentru timbru, cărțile poștale apărînd pe carton „lilas-rose”.

Anul 1879 consemnează o nouă schimbare a culorii timbrului : negru. Cărțile poștale apar pe carton lilas-rose pe ambele fețe. Margini dințate, dimensiuni 155/100 mm.

Tot în acest an s-au emis primele cărți poștale deschise externe, simple și cu răspuns plătit. Timbrele erau de 10 bani și de 10 + 10 bani. Culoare carmin, din același fel de carton, avînd dimensiuni 154/100 și 199/154 mm.

În următoarea emisiune, din 1883, cărțile poștale de 5 bani sînt de același tip ca cel precedent. Carton roz pe față, iar pe dos alb-gălbui, dințat. Timbrul imprimat în negru. Dimensiuni 164/99 mm.

Cărțile poștale de 10 bani externe au timbrul și inscripția în roșu, pe carton fața șamoa, iar dosul alb „cu inscripția „UNION POSTALE UNIVERSELLE (ROUMANIE) CARTA POSTALĂ”. Cartonul „dințat” în dimensiuni 165/95 mm.

Cărțile poștale de 5 + 5 bani au și o carte poștală cu inscripția „CARTA POSTALĂ RESPUNS. Imprimată în negru, pe carton roz pe față și alb pe verso. Dimensiuni : 200/163 mm.

Cărțile poștale de 10 + 10 bani au timbrul și inscripția în „roșu foncé”, cartonul roz pe ambele fețe, dimensiuni 190/155 mm. Și acestea au inscripția „UNION POSTALE UNIVERSELLE (ROUMANIE) CARTA POSTALĂ” pe cea folosită pentru răspuns fiind înscris și cuvîntul „RÉPONSE”.

Vom remarca diferențele față de CMR 1974, atît ca an de apariție a emisiunii cît și pentru nesemnalarea în DS a cărților poștale de culoare portocalie, violet-roz, albastru și negru.

Așa cum am spus, în BTP apar noi date despre cărțile poștale abia în 1885. Prin circulara 10776 din 19 iunie (BTP 7/1885), DGTP atenționează toate oficiile să urmărească retragerea din circulație a unor mărci și cărți poștale, în această a doua categorie intrind : ... „cărțile poștale de 5 bani, unele albe cu timbru încrustat cafeniu deschis și altele galbene cu timbru albastru.

Cărțile de 10 bani, culoare roză cu timbre roșii. Interesant este de semnalat în BTP 6/1886 (circulara 9963 din 17 iunie) : printre altele se spune că o coală de tipar cuprindea 12 cărți poștale. Situație valabilă probabil pentru cele în uz în acel timp.

În BTP 6/1890, circulara 14411 din 25 iunie, se anunță schimbarea cărților poștale aflate în circulație „Fiindându-se retragerea din circulație pe ziua de 1/13 ianuarie 1891 a actualei emisiuni de cărți poștale a 5 bani aflate în uz, vi se face cunoscut că numai până la această dată ele vor mai fi admise în serviciul corespondenței poștale.

Forma cărților poștale de 5 bani din noua emisiune nu se deosebește de aceea a celor vechi decât doar prin aceea că marca ce se află situată la dreapta în partea de sus a cartei, la cele vechi are forma unui octogon pe cind la cele noi e un patrulatier „păstrind aceleași inscripțiuni ca și la cele vechi“. Din DS aflăm și alte detalii : cartonul este roz pe față, iar dosul alb, nedințat. Dimensiuni : 160/98 mm. Imprimare în negru.

În 1890 apar primele mandate poștale interne, cu timbru imprimat în culoare galbenă (orange) în valoare de 50 bani, de tipul celor mobile aflate în circulație. Carton gri, dimensiuni 198/180 mm.

Corpul mandatului avea în mijloc armele țării ; de o parte și de alta

cuvintele MANDAT POSTAL ; iar marginile mandatului dințate.

Emisiunea comemorativă din 1891 este semnalată numai în DS 1894—1905. Amănunte : „Aceste cărți poștale sunt de 5 bani. Cartonul colorat pe față roz, iar pe verso alb ; Timbrul întocmit ca cel mobil de 5 bani de la emisiunea pentru jubileu. Imprimat în negru ; dimensiuni 160/100 mm“. Și o remarcă ce trebuie reținută : este prima carte poștală la care inscripția CARTEA POSTALĂ apare aplecată spre dreapta.

În 1891 apare prima carte poștală închisă, numai pentru interiorul orașelor, pe carton gris. Timbrul de 5 bani încrustat în negru de tipul timbrurilor de 1 1/2 bani din emisiunea celor mobile. Dimensiuni 167/135 mm. Fără armele țării (DS 1891 — 1905). De remarcat faptul că aceeași dare de seamă prezintă cărțile poștale închise de 15 bani (valabile în toată țara) ca apariție în 1893 pe cind CMR 1974 le prezintă ca fiind aceeași emisiune cu cele de 5 bani din 1891.

Conform DS 1894—1905, în 1892 apar noi formulare de mandate poștale, cu timbrul albastru („Cifra în patru colțuri“), corespunzător noilor tarife, reduse. E vorba de un mandat poștal valabil în țară și de un mandat poștal internațional (UPU), primul de acest fel cu timbrul imprimat. În BTP 12/1892, circulara 50437, se anunță apariția mandatului poștal UPU de la 1 ianuarie 1893. Chiar și acest termen se decalează devenind 1 aprilie 1893 (BTP 3—4/1893, C 9689). Asta înscamnă că într-un viitor catalog al întregurilor poștale românești, data apariției primelor mandate poștale internaționale trebuie corectată : 1893 în loc de 1892.

În 1893 se revine, pentru cărțile poștale, la timbrul model 1890, dar cu altă culoare : „cu începere din

luna iunie, cărțile poștale interne deschise de 5 bani vor fi, provizoriu, pe carton gris ca și cele închise, purtînd timbru de culoare verde" (BTP 5—6/1893, C. 1959). În DS 1894 — 1905 se precizează și dimensiunile acestor cărți poștale : 135/110 mm.

Aceeași sursă (DS) ne semnalează și celelalte emisiuni din 1893 ; „tot în acest an s-a făcut o nouă emisiune pe carton colorat în față roz, iar dosul alb, timbrul în negru de tipul precedent. Cărțile poștale de 5 bani din această emisiune au marca țarei în mijloc, iar dedesubt inscripția CARTEA POSTALĂ. Dimensiuni : 130/90 mm. Cea de 5 + 5 bani, cu dimensiuni 265/95 mm, la stînga mărcii țarei cuvîntul RESPUNS în litere drepte“.

A treia emisiune din 1893 lansează în circulație, „Cărți poștale externe“ de 10 bani pe carton șamoa în față, și dosul alb, cu chenar pe față. Timbrul de formă dreptunghiulară, avînd valoarea de 10 bani în oval și de jur împrejurul ovalului cuvintele ROMANIA și DECE BANI. Toată inscripția este imprimată în roșu. Dimensiuni 130/90 mm. Tot în acest an s-au emis cărți poștale externe cu răspuns plătit, de 10 + 10 bani de tipul celor de 10 bani, avînd cuvîntul REPONSE sub titlu. Dimensiuni 180/130 mm.

Anul 1894 ne prezintă o listă încărcată de apariții în acest domeniu.

„Cu începere de la 1 februarie stil nou, data punerii în circulație, cărțile poștale externe de 10 bani vor fi confecționate pe carton galben de o singură nuanță, ca și cele de 15 bani interne ; actualele circulă însă pînă la definitivă epuizare, dar care nu poate fi de o durată mai lungă decît pînă la finele lunii aprilie stil nou a.c. (BTP 1/1894, C.2123). Termenul de retragere s-a prelungit pînă la 1/13 iulie (BTP 4/1894, C. 15337).

Tot de la 1/13 iulie se retrag din

circulație cărțile poștale închise de 5 bani și formularul de mandat poștal internațional (BTP 3/1894, C. 7765). Aceeași circulară anunță și apariția unui nou formular de mandat poștal cu timbru de 25 bani verde, pe carton alb cu fond galben. E vorba de timbrul „spic de griuneemis“, descris în DS 1894—1905 astfel : tipul timbrului diferit de al celor în circulație și anume de formă dreptunghiulară, efigia în cadrul octogonal, scris cuvîntul ROMANIA, jos BANI, iar la mijlocul celorlalte două laturi din stînga și dreapta valoarea în cifre a timbrului : 25. Sub cifra 25 se află cite un spic de griu iar deasupra cite o goarnă poștală“. Acest mandat va fi înlocuit repede, mai exact de la 1 iunie (BTP 6/1894, C. 23146) cu „un nou formular de mandat poștal, care diferă de cel actual prin forma sa (care este mai mică) și prin culoarea timbrului care, pe viitor, va fi violetă în loc de verde“. Formularul actual va fi valabil pînă la definitivă epuizare“. Noul formular avea dimensiuni 170/130 mm, unele din ele avînd perforată linia de separare a cuponului (DS).

O altă circulară, publicată în BTP 10/1894 (C. 42795) spune că „de la 1 octombrie stil nou se introduce în serviciul internațional un nou formular de mandat poștal. El nu diferă de cel actual decît prin culoarea timbrului, care este lila în loc de albastru.

Formularele vechi, cu timbrul albastru, vor continua a fi valabile și se vor întrebuița pînă la completa lor epuizare“. În DS găsim și dimensiunile acestui nou mandat : 200/138 mm.

Tot din 1894, pe ziua de 1 septembrie stil nou, se introduce în serviciul nostru poștal, pentru uzul corespondențelor preschimbate în interiorul țării, un nou formular de cărți poștale deschise a 5 bani.

Ele sînt confecționate pe carton alb, cu tipăritură albastră, păstrînd dimensiunile celor tipărite pe carton rose cu verso-ul alb. În partea superioară a cărții, la stînga, marca țării, iar la dreapta un timbru încrustat de culoare albastră (bleu d'acier), întocmai ca timbrele de 5 bani în circulație. Formularele vechi, adică acelea pe carton cenușiu cu tipăritura verde, se vor mai putea întrebuița numai pînă la 1 aprilie st. V.1895" (BTP 9/1894, C. 37736). În DS 1894—1905 găsim și alte detalii: dimensiuni 130/90 mm. Cărțile poștale cu răspuns, de 5 + 5 bani, sînt de 180/130 mm și au înscris cuvîntul RESPUNS sub titlul CARTA POSTALA.

Tot în 1894 apare o nouă carte poștală închisă „loco” cu timbru de 5 bani albastru și dimensiuni 165/175 mm (DS 1894—1905). Cartea poștală închisă de 15 bani pentru circulație în întreaga țară, cu timbrul roșu (dimensiuni 175/145 mm) a apărut în 1894 după DS 1894—1905 și în 1895 după BTP 12/1895 (circulara 29862), din care cităm: „de la 1 iulie st.n.ac. actualele cărți poștale închise de 15 bani pe carton galben și cu timbrul tot galben, se vor înlocui cu altele, tot pe carton galben însă cu timbru roșu, întocmai ca timbrele de 15 bani în circulație. Acelea cu timbrul galben vor fi valabile și se vor putea preschimba pînă la 1 iulie stil nou 1896. Termenul se prelungește apoi cu încă un an (BTP 12/1896, C. 30647). Considerăm că trebuie reținut anul 1895 în loc de 1894 pentru punerea în circulație a cărților poștale închise de 15 bani cu timbru roșu „spic”.

Cu ocazia înființării la Constantinopol a unei agenții poștale române, se autorizează supratipărirea cărților poștale cu valoarea în moneda turcă, adică „20 PARAS” pe cărțile poștale de 10 bani (BTP 6/1896 C.

12480). Retrăgîndu-se autorizația agentului român de la Constantinopol de la 27 aprilie/9 mai, se anunță și retragerea din circulație a cărților poștale supratipărite (circulară 23480 din 19 mai 1896). Tot în 1896, de la 19 iunie (1 iulie) a.c., se introduc în serviciul nostru poștal două formulare noi de timbre poștale și benzi timbrate a 1 ban bucată (...). Astfel timbrele poștale cit și benzile de 1 ban sînt confecționate la fel ca și cele de 1 1/2 bani, diferind numai la culoare, care la timbrele și benzile de 1 ban este castanie (maron).

Nu mai sînt semnalate modificări pînă în anul 1899, cînd începe schimbarea efectelor poștale cu timbru imprimat, conform culorilor adoptate de Congresul UPU, pe tarife. Apar în 1899 cărți poștale închise „loco” cu timbrul verde de 5 bani, pe carton gri închis (dimensiuni 165/135 mm), fără chenar, precum și cele de 15 bani pe carton șamoa (dimensiuni 165/135 mm), fără chenar și un timbru negru (DS 1894—1905).

Mandatele poștale apărute în acest an au timbrul de 25 bani albastru, cartonul alb, cu fond gălbui înflorat. Dimensiuni: 170/138 mm pentru mandatul poștal intern și 200/130 mm pentru cel internațional (DS 1894—1905).

Apar și cărți poștale interne simple 5 bani și cu răspuns plătit (5 + 5 bani) cu tiparul verde, cărți poștale externe, simple (10 bani) și cu răspuns plătit (10 + 10 bani) cu tipar roșu. Vechile întreguri trebuiau retrase din circulație pînă la 1/13 iulie 1900 (BTP 23/1899) după ce termenul inițial fusese anunțat pentru 1/13 ianuarie 1900 (BTP 12/1899.C.29727).

Datorită unor modificări de tarife, intervenite la apariția legii telegrafo-poștale din martie 1900, cărțile poștale închise cu circulație „loco” apar cu timbru de 10 bani (roșu) în

loc de 5 bani. Ele sînt „confectionate din carton gris pe ambele fețe“. DS 1894—1905 mai semnaleză că pînă la confectionarea acestora s-au pus în circulație cărți poștale de 5 bani de tipul precedent, pe care s-a mai încrustat un timbru de 5 bani în colțul din stînga.

Scade, însă taxa pentru formularele de mandate poștale de la 25 bani la 5 bani. Noile mandate : au sursajă în roșu aplicată pe timbrul de 25 bani astfel : sus și la mijloc în litere CINCI și jos în litere BANI“ (DS 1894—1905). Asta, desigur, pînă la tipărirea noilor formulare cu timbru de 5 bani, conform noului tarif. Considerăm greșită numerotarea din CMR 1974, emisiunea cu supratipar (MP 12 și 13) precedind-o pe cea cu timbrele noi, de 5 bani (MP 10 și 11).

În 1902 (BTP 11) se anunță retragerea din circulație, de la 16/29 martie „a bonurilor telegrafice de 80 bani și 1 leu. Își mențin valabilitatea cărțile de vizită telegrafice de 25 bani (întrebuințate numai de oficiile din reședințele de județ — circulara (9987) și cărțile poștale închise de 15 bani cu timbru negru, pînă la epuizare (C. 20667). Se hotărăște apoi retragerea din circulație a cărților poștale deschise sau închise imprimate pe hirtie poroasă, păstrîndu-se numai cele imprimate pe hirtie neporoasă (BTP 17/1902.C. 36446).

În 1903 „pe ziua de 1/14 aprilie 1903, cărțile poștale de 10 bani deschise 10 + 10 bani și cărțile poștale închise de 15 bani care actualmente sînt confectionate pe carton galben șamoa, se vor înlocui cu carton alb și vor avea aceleași dimensiuni și același timbru încrustat ca cele actuale“ (BTP 6/1903.C.9872).

Mandatele poștale cu timbrul și culoarea tiparului în culoarea verde (170/130 mm pentru cele interne și 200/130 mm pentru cele internaționale) sînt prezentate în DS 1894—

1905 ca apărute în 1903, dar data apariției lor este în acest caz îndoielnică, fiind apropiată de anul 1900, cînd s-a fixat la 5 bani taxa pentru formularele de mandate poștale. Mandatele cu supratipar, 5 (cinci) BANI, au avut caracter provizoriu.

Acceași sursă (DS) indică apariția, tot în 1903, a mandatelor poștale cu tipar în culoarea neagră.

Și o mențiune neconformă cu datele din CMR 1974 : „În anii 1904 și 1905 nu s-au făcut emisiuni speciale de mandate poștale“.

În 1905 apar noi formulare pentru telegrame. E vorba de bonuri telegrafice interne de 60 bani, 75 bani și 1 leu precum și de o carte de vizită telegrafică, cu timbrul fix de 25 bani. În circulara DGPT nr. 37920, pe lîngă data introducerii în circulație a acestor formulare (15/28 septembrie 1905) se mai spune : „Întrebuințarea bonurilor este facultativă pentru public, iar dacă se scriu pe bon mai multe cuvinte decît valoarea lui, atunci trebuie să se aplice chiar pe bon, în locul rezervat pentru acest scop, mărci poștale obișnuite, socotite a 5 bani pentru fiecare cuvînt adăugat“.

Desființîndu-se apoi „taxa specială pentru chitanță“ de 10 bani inclusă în taxa formularelor de telegrame de 60 bani, 75 bani și 1 leu, s-a permis completarea acestor formulare în cadrul, aceluiași taxe reprezentate de timbru, cu cîte două cuvinte în plus (BTP 19/1906.C.40441)

În anul 1905 apar plicuri timbrate particulare. Fiind vorba de un lucru mai puțin cunoscut, reproducem din DS 1905 — 1907 ceea ce se scrie despre acest subiect deosebit de interesant :

PLICURI TIMBRATE

Pentru înlesnirea publicului și în special a comerțului, administrația

a decis ca, cu începere de la 27 iunie 1905 să se primească de la particulari plicuri pentru francare prin imprimare directă pe ele a timbrelor poștale de orice valoare.

Mărimea	I	II	III	IV	V
Lungimea	117 mm	117 mm	152 mm	186 mm	235 mm
Lățimea	80 mm	92 mm	122 mm	123 mm	190 mm

Plicurile, în număr de minim 100, se depun contra unei chitanțe odată cu valoarea timbrelor de imprimat la oficiul central, iar pentru francarea lor nu se percepe nici o altă plată.

Plicurile nu pot fi înapoiate înainte de trecerea a 5 zile.

În caz de deteriorare a plicului fără ca timbrul să fie anulat prin ștampilă sau alterat oricum, el poate fi schimbat contra unui timbru poștal de valoare egală la oficiul central București.

Anul 1906 consemnează un alt experiment inedit: se pun în circulație, de la 8/12 decembrie, mandate-cărți poștale, pentru expedierea sumelor mai mici de 10 lei. Iată prezentarea lor, conform DS 1905—1907.

„Mandatele-carte poștală (...) au o valoare intrinsecă ca o hîrtie, monedă, pornind de la 0 lei și mergînd din 5 în 5 bani pînă la 10 lei. Ele fac parte dintr-un carnet care se încredințează debitanților și se despart de susă prin tăiere cu foarfecele.

Fiecare carton este acoperit cu un desen filigran care arată valoarea în lei adică zero lei, 1 leu, 2 lei, etc. . . , 9 lei și fix 10 lei.

Pe marginea cotului se află o serie de cifre care dau fracțiunile de leu din 5 în 5 bani. Prin tăiere cu foarfecele se desprinde din cotor mandatul carte poștală pe marginea căruia a rămas cifra care arată în bani fracțiunea de leu ce se trimite.

Mod de întrebuițare :

Aceste plicuri pot purta orice inscripțiuni de firmă și se cere ca plicurile să fie confecționate din hîrtie de culoare albă în următoarele mărimi.

Transmițătorul scrie pe fața mandatului — carte poștală adresa destinatarului, pe dos adresa sa proprie, iar într-un loc anume rezervat corespondența care însoțește mandatul. Cartonul mai poartă pe latura opusă cotorului o parte pe care o desprinde trimițătorului rupînd-o de-a lungul unei linii perforate și care poartă un număr de ordine repetat pe mandat și pe cotor.

Pe această parte expeditorul însemnează valoarea mandatului, numele destinatarului și ziua trimiterii și o păstrează drept chitanță spre a reclama restituirea sumei la caz de neajungerea ei la destinație. Înlesnirea făcută constă în aceea că publicul poate depune mandatul carte poștală în orice timp și la orice cutie poștală, de unde se ridică odată cu scrisorile, de agenții poștei.

Aduse la oficii, mandatele se înregistrează, li se aplică pecetea și ștampila de zi a poștei și în chipul acesta dobîndind valoarea liberatoare nu pot fi expuse la sustragere de către agenții care ridică corespondențele din cutii.

La destinație, mandatele-carte poștală se plătesc, se desprinde partea ce cuprinde corespondența, iar restul mandatului se innapoiază iscălit în regulă agentului plătitor, care la rîndu-i îl predă biroului poștal spre descărcare.

Poșta nu percepe decît 10 bani taxa de transmitere și 5 bani pentru cartonul și timbrul poștal, întocmai

ca la cărțile poștale interne obișnuite. Aceste taxe sunt reprezentate printr-un timbru de 15 bani tipărit pe mandat și se plătesc odată cu cumpărarea mandatului“.

În anul 1908 (BTP 7, C.16141) apar noi cărți poștale și mandate poștale, anume :

- cărți poștale de 5 și 5 + 5 bani, verzi

- cărți poștale de 10 și 10 + 10 bani, carmin

- cărți poștale închise de 10 și 15 bani, carmin și respectiv violet.

- mandate poștale interne și internaționale de 5 bani, toate cu timbrul imprimat avînd noul model de efigie (corespunzînd timbrelor adezive „tipografiate“). CMR 1974 amintește anul 1907 pentru apariția unor întreguri poștale cu acest model de timbru, dar trebuie reținut anul 1908 ca fiind corect. De altfel și timbrele adezive cu acest model au apărut în 1908, nu în 1907.

Tot în 1908 apare un alt set de mandate-cărți poștale, cu noul model de timbru. Ele au fost anunțate în BTP 12/1908. La puțin timp se revine asupra acestor mandate-cărți poștale, în sensul înlocuirii setului de 11 bucăți cu „un nou și singur formular de mandat carte poștală de culoare roșie, în valoare de 10 lei, avînd imprimat pe mandat, în formă de filigran, 5 B-10 lei. Din acest formular se pot emite mandate de orice valoare pînă la 10 lei inclusiv, prin tăierea cupoanelor ce se află imprimate în stînga mandatului în partea de sus, avînd numerele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, care reprezintă sumele de lei întregi ; iar dedesubt numerele 5, 10, 15, etc. 100 bani, care reprezintă fracțiunile de bani“ (BTP 20/1908, C. 56446 din 2 octombrie).

Se anunță și retragerea din circulație a modelului vechi pentru mandate-cărți poștale. Totuși, con-

form BTP 1/1909, la 1 ianuarie 1909 nici formularele noi nu fuseseră trimise oficiilor, nici cele vechi nu fuseseră retrase : Așa că pentru mandatul-carte poștală comun valorilor 0—10 lei (MS 23 în CMR 1974) se poate considera anul 1909 ca an de punere în circulație.

În BTP 21/1909, se anunță că de la 24 sept. sv 1909 „se pun în circulație cărți poștale închise a 15 bani, cu timbru încrustat, în culoare olive, aceste cărți poștale vor circula paralel cu cele ce se află actualmente în curs și care vor fi valabile pînă la completa, epuizare“.

Noi reglementări apar în 1910 (BTP 7/1910, C.14818). Se anunță astfel retragerea din circulație, de la 15/28 iunie 1910, a tuturor cărților poștale și benzilor de ziare cu timbre imprimat „Spic de griu“. Ulterior se anunță și retragerea din circulație a cărților poștale închise cu timbrul de 15 bani violet, emisiunea 1908 de la 15/28 august 1908 (BTP 14 C.34756).

De la 3 iulie 1910, se pun în circulație cărți poștale închise de 10 bani, confecționate pe carton alb în loc de cenușiu ca pînă acum, avînd același timbru încrustat ca și cele actuale. Aceste cărți poștale vor circula paralel cu cele ce se află acum în curs, pînă la completa lor epuizare (BTP 14/1910.C.34384).

Tot în 1910, de la 15/28 august (BTP 16/1910) se pune în circulație „un nou formular de mandate poștale interne, avînd încrustat pe ele un timbru de 5 bani de aceeași culoare și formă ca și cele de pînă acum. Aceste formulare de mandate vor circula paralel cu cele de pînă acum. Aceste formulare de mandate vor circula paralel cu cele actuale, pînă la completa lor epuizare“)BTP 16/1910).

La 12 iunie 1911 se retrag din circulație și bonurile și cărțile de vi-

zită telegrafice „emisiunea 1900“ de 90 bani, 1 leu și respectiv 25 bani (BTP 10/1911, C.25930).

De la 15/28 ianuarie 1912 apare „o emisiune nouă de cărți poștale externe simple și cu răspuns plătit, confecționate din hirtie-carton alb, ca și cele actuale și avînd imprimat în colțul de sus din dreapta același timbru de 10 bani, de culoare roșie. Noile cărți poștale însă vor avea partea din față divizată în două printr-o linie verticală (BTP 3/1912, circulara 4292).

În 1912 este introdusă în circulație „în scopul de a se ușura comunicațiile dintre diferite autorități militare“ o carte poștală oficială, fără timbru imprimat (BTP 8/1912.C. 28489).

În 1914, de la 1/14 iunie se retrag dîn circulație cărțile de vizită telegrafice de 25 bani pe carton alb și bonurile telegrafice de 60 bani, 75 bani și 1 leu, emisiunea 1905. Rămîn în circulație numai cele roșu

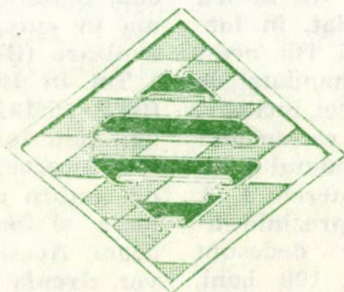
cu timbru de 25 bani (BTP 8/1914, C.23032).

Ca urmare a modificărilor aduse taxelor poștale în 1914, dispar din uzul poștei, de la 1/14 ianuarie 1915, cărțile poștale închise cu timbrul de 15 bani (BTP 22/1914, C.81310).

Spre sfîrșitul anului 1915 sînt introduse în circulație cărțile poștale militare (spre deosebire de cele apărute în 1912, acestea poartă acest titlu) care vor circula în serviciul poștal cu scutire de taxe, pentru corespondența lor de către civili s-a introdus obligativitatea aplicării pe aceste cărți poștale militare a ștampilei de liberă expediție a corpului de armată respectiv.

Ne oprim aici cu trecerea în revistă a întregurilor poștale românești, lansînd invitația completării și perfecționării bibliografiei și cunoștințelor pentru acest capitol al istoriei poștale.

Răzvan Popescu

Ștampile publicitare mecanice ale centenarului mărcii poștale românești

După cum știm, cu prilejul sărbătoririi Centenarului mărcii poștale românești s-au emis și unele ștampile publicitare mecanice, piese care au devenit vedete nu numai în colecții de marcofilie dar și în cele tematice și de istorie poștală. Citeva generalități. Ștampilele au fost aplicate în perioada septembrie-decembrie 1958, pe toată lățimea plicului, în principal ca ștampilă de cartare. Ele au inscripționarea în trei rânduri „CENTENARUL TIMBRULUI ROMÂNESC 1858—1958”. Deși în aparență toate ștampilele sînt la fel, în realitate ele se deosebesc unele de altele deoarece ele n-au fost confecționate centralizat, ci, la indicațiile Poștei, de oficii poștale mari la care s-a prevăzut ca să se confecționeze asemenea ștampile. Ștampilele pot fi identificate, respectiv direferențiate, raportînd literele rîndului de sus cu cele din mijloc, respectiv la cifrele din rîndul trei. Iată cîteva exemple. Dacă se trage o linie verticală pe textul cu ștampila București, (tip I) linia trasă între literele N și T va cade pe partea dreaptă a literei R și a cifrei 5 din 1958. La oficiul București 1, (tip II) linia verticală va cade în partea stîngă a literei U din TIMBRULUI și pe mijlocul cifrei 5 din 1958. La oficiul poștal București, (tip III) linia verticală între N și T pe partea dreaptă a literei R și în partea stîngă, pe cifra 5 din 1858. La Timișoara, linia verticală între N și T, la rîndul doi, cade pe mijlocul literei U din TIMBRULUI și în partea stîngă a cifrei 5, iar la Oficiul poștal Cluj, linia teoretică amintită cade în partea dreaptă a literei R și stînga a cifrei 5 din 1858. Sînt mici diferențe în grosimea literelor și cifrelor și literei 5 din 1858 cit și în mărimea lor. Cele de mai sus permit a se trage concluzia că ștampilele publicitare mecanice ale centenarului n-au fost uniforme.

În ce privește ștampilele publicitare mecanice, ale Centenarului, după ștampi-

lele de zi, distingem două tipuri. Ștampila cu BUCUREȘTI, sus și o cifră 1 jos, cu semicercul de sus și jos hașurat vertical. A fost în circulație în prima parte a perioadei adică în septembrie—octombrie

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

1958 și a fost schimbată cu o ștampilă de zi nouă, clară, avînd în partea de sus inscripția BUCUREȘTI cu litere mai înguste și alungite și jos cifra 1 indicînd oficiul poștal. Această ștampilă a funcționat pînă în partea doua a lunii decembrie, data scoaterii din circulație a acestui tip de ștampilă. La București ștampila publi-

citară mecanică a Centenarului a mai fost aplicată la Oficiul BUCUREȘTI 3. Caracteristicile acestei ștampile sînt: în partea de sus cuvîntul BUCUREȘTI în litere mai scunde și mai late decît la ștampila București tip II, iar jos o cifră 3. Ștampila a fost în circulație pînă în decembrie 1958. Tot la București a fost aplicată ștampila publicitară mecanică și la Oficiul poștal nr. 12. Caracteristicile acestei ștampile sînt ca la oficiul poștal precedent, jos avînd înscris cifra 12. Ștampila a funcționat pînă în decembrie a anului jubiliar. Dimensiunea literelor și a cifrelor ștampilei sînt vizibil mai mari decît a ștampilei București I tip II și București 3. Tot ca o ștampilă publicitară mecanică bucureșteană trebuie considerată aceea care a fost aplicată la OFICIUL POȘTAL DE TRANSPORTURI SPECIALE BUCUREȘTI. Caracteristicile acestei ștampile sînt identice cu ștampilele București 1 tip II și București 3.

Este paradoxal că nici astăzi după aproape 30 de ani nu este elucidat complet în cîte și în ce localități din țară s-au aplicat aceste ștampile mecanice publicitare. Cert este însă, că în prezent știm mai multe despre ele decît cu ani în urmă și cred mai mult decît atunci cînd ele au circulat efectiv (deoarece la timpul lor nu le colecționa nimeni). Să trecem în revistă ce știm astăzi despre localitățile în care s-au aplicat ștampilele mecanice ale Centenarului mărcii poștale românești. La Bacău ștampila a fost aplicată pe toată lățimea plicului, și ea a fost folosită ca o ștampilă de cartare. Se poate afirma chiar că ștampila aplicată

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

pe marcă, deci pe fața plicului, este foarte rară. Tipul de ștampilă de zi este de tip 1 menționat la ștampilele din București. Ștampila publicitară se deosebește de celelalte similare prin aceea că literele din textul publicitar „TIMBRULUI ROMÂNESC” sînt cu mult mai mici decît la celelalte ștampile și cu mult mai mici decît cuvîntul CENTENARUL și millesimile 1858—1958.

La Oficiul poștal de la Timișoara ștampila a fost aplicată mai mult pe fața plicului. Caracteristica ștampilei de zi este ca aceea arătată la ștampila publicitară București tip I, adică părțile de mai sus și de jos ale semicercurilor din interiorul ștampilei sînt hașurate cu linii oare verticale. În ce privește așezarea literelor din ștampilă, dacă tragem o literă verticală între N și T ea cade pe mijlocul literei U. La Timișoara a funcționat același tip de ștampilă publicitară Centenar, în tot timpul aplicării acestei ștampile, adică din octombrie pînă în decembrie 1958.

— La Cluj ștampila publicitară mecanică a fost aplicată la oficiul poștal Cluj 2 și tot pe față, pe marcă. Distingem două

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

CENTENARUL
TIMBRULUI ROMÂNESC
1858-1958

dimensiuni. Dacă măsurăm pe orizontală cuvintele TIMBRULUI ROMÂNESC vom constata că începând cu mijlocul lunii noiembrie lăţimea cuvintelor din ştampilă e mai scurtă faţă de perioada precedentă când s-a aplicat ştampilă (30 mm. faţă de 31), lucru de altfel vizibil la prima vedere. Ştampilă publicitară mecanică Cluj 2 prezintă şi o varietate foarte interesantă. În ziua de 16 noiembrie, textul publicitar al ştampei a fost fixat greşit astfel că ştampilă de zi apare răsturnată. Nu se cunoaşte numărul acestor ştampe însă el trebuie să fie foarte redus deoarece după câteva ore, defecţiunea a fost sesizată şi remediată. La ştampele publicitare mecanice ale Centenarului Cluj 2 dacă se trage o linie verticală,

teoretică, la cele două tipuri este o diferenţă faţă de ştampilă Bucureşti tip II.

La Suceava ştampilă a fost aplicată în general pe faţă. Şi această ştampilă publicitară se deosebeşte faţă de ştampilă Bucureşti 1, Oficiul poştal care poate fi considerat ca obliterare tip a ştampei publicitare mecanice a Centenarului. Ştampilă publicitară mecanică a Centenarului de la Sibiu este foarte rară deoarece după o funcţionare de câteva ore maşina s-a defectat şi ea n-a mai putut fi reparată.

În final câteva cuvinte despre ştampilă publicitară mecanică aplicată la Iaşi. Ea a fost folosită în principal ca o ştampilă de cartare, ea fiind foarte rar aplicată pe mărci. Ştampilă de zi este identică cu ştampilă Bucureşti Tip I, haşurată vertical în semicercuri. În ce priveşte linia verticală între literele N şi T ea cade pe litera L din cuvântul TIMBRULUI.

Cu cele de mai sus, nu consider capitolul despre ştampe publicitare mecanice ale Centenarului timbrului românesc încheiat.

Iosif Micu

Un test pe an...

Se pare că deceniul nostru este între altele şi un deceniu al testelor. Înscriindu-ne în această tendinţă vă propunem şi noi un test privind cunoştinţele Dv. filatelice.

Deoarece cele mai multe dintre întrebări sînt „cu tîlc“ vă lăsăm Dv., stimaţi cititori, interpretarea rezultatului testului propus.

Vă rugăm deci să răspundeţi la cele şapte întrebări de mai jos. La pag. 189 veţi găsi răspunsurile autorului.

1) Ce făceau poştaşii români în ziua de 1 ianuarie în perioada clasică şi post-clasică ?

2) Ştiind că mărcile ALEXANDRU ION CUZA au apărut la 1 ianuarie 1865

şi că au circulat pînă la 31 iulie 1866 ce şansă există ca marca din fig. 1 să fi fost obliterată în prima zi a emisiunii ?

3) Ce valoare are o marcă românească... fără valoare ?

4) În filatelia românească există cva-drimotoare cu trei motoare (CMPR-1974 no. 1179 — Er.). Credeţi că există şi monoplane cu două plane ?

5) Poate avea dictonul „I-a sărit căciula“ vre-o tangenţă cu filatelia ?

6) Sînt cunoscute mărci româneşti cu supratipare duble. Cunoaşteţi şi mărci cu supratipare triple sau cuaduple ?

Sapira Marcel

Prima emisiune și oblitterare postală antarctică

Unul dintre cele mai plăcute și interesante capitole ale filateliei, îl constituie corespondența cu mărcile și stampilele folosite în decursul expedițiilor polare, de către temerarii exploratori ai acestor ținuturi reci și neprimitoare.

Prin corespondență înțelegem scrisorile și cărțile poștale (simple sau ilustrate), obliterate de oficiile poștale permanente și temporare ale ținuturilor din interiorul cercurilor polare.

Tema este vastă și mult prea greu de înțocmit, deoarece procurarea acestor piese filatelice necesită multă perseverență, corespondență și cunoștințe de specialitate filatelică în acest domeniu.

Probabil că aceasta este și motivul pentru care în țara noastră puțini colecționari se ocupă de această ramură a filateliei.

În străinătate poșta polară numără azi mulți adepți, existând asociații care se ocupă exclusiv cu această temă, cu reviste de specialitate, iar numărul acestora crește mereu.

Putem afirma totuși, că cei ce îmbrățișează această ramură a filateliei, nu o mai părăsesc, găsim în ea tot mai multă satisfacție și nu mai puțin frumusețe și noblețe.

În cele ce urmează, mi-am propus să prezint unele date despre prima emisiune și oblitterare postală din Antarctica.

Prima expediție polară care din punct de vedere filatelic prezintă un interesant aspect poștal, a fost expediția întreprinsă de exploratorul englez Ernst SHACKLETON la finele anului 1907, pentru cucerirea polului sud. Încă din primii ani ai sec. XX, o seamă de state între care Anglia, Franța, Germania, Suedia, Norvegia, Australia, Japonia ș.a. au căutat să organizeze noi expediții în Antarctica.

Drept câmp de activitate pentru cucerirea polului sud, Anglia și-a ales marea Roos, iar portul Lyttelton din Noua Zeelandă (N.Z.) era punctul de plecare spre Antarctica.

Istoria emisiunilor poștale din Noua Zeelandă, fără cu punct de plecare în Antarctica, a captivat pe mulți filателиști.

Astfel pentru expediția lui Shackleton (1907—1909), Direcția Poștelor din Noua Zeelandă a supratipărit pentru prima oară în 1908 o valoare din emisiunea anului 1900 (Y.113), pe două rinduri cu inscripția verticală de jos în sus „King Edward VII/Land“, iar cu prilejul expediției lui Robert Falcon SCOTT (1910—1913), a supratipărit în 1911—1912, două valori din emisiunea anilor 1909—1910 (Y.135 și 136) cu inscripția orizontală pe două rinduri „VICTORIA/LAND“.

Din punct de vedere filatelic, emisiunea supratipărită de Noua Zeelandă pentru expediția întreprinsă de exploratorul englez E. Shackleton la finele anului 1907, este prima emisiune postală antarctică.

După cum ne este cunoscut, expediția Shackleton, imbarcată pe vasul balenieră NIMROD, a părăsit Anglia la 7 august 1907, ajungând la 23 noiembrie 1907 în Noua Zeelandă (portul Lyttelton) de unde la 1 ianuarie 1908 a început startul spre Antarctica.

Înainte de a pleca din Noua Zeelandă, în ziua de anul nou la 1 ianuarie 1908, E. Shackleton a fost numit de către Direcția Poștelor din N.Z. ca șef (diriginte) al Oficiului Poștal din Țara K. Edward VII, deschizând astfel o tradiție ca toți conducătorii viitoarelor expediții în Antarctica să fie numiți diriginți de poștă. În această calitate i s-a încredințat, pe lângă imprimările și registrele activității unui birou poștal, un stoc de mărci poștale și o ștampilă specială, metalică.

Stocul de mărci destinat francării corespondenței era compus numai din valoarea de 1p. roșu-carmin din Noua Zeelandă 1903—1908. (Y.113) sau mai exact 1906 (Stanley Gibbons 418 b), cu filigran „C“ (inițiala NZ și stea și dantelura 14). Mărcile erau tipărite cu noile plăci (new-plate) în coli de câte 60 buc. (6 rinduri pe 10 coloane). Catalogul special al emisiunilor britanice „Stanley Gibbons-British Commonwealth“ vol. 1/1970), menționează că imprimarea s-a făcut cu un număr de 4 plăci noi la două întreprinderi. Astfel primele două plăci prezintă

f) Seria de mărci uzuale din anul 1967, prezintă mai multe aspecte din transporturi :

- Un vagon poștal (CMPR 2737) ;
- Un electrocar poștal (CMPR 2740) ;
- O autoutilitară poștală (CMPR 2747) ;
- Un teimprimator și harta lumii (CMPR 2753).

g) O marcă poștală din seria PORTO a anului 1974 cu valoare de 1 leu — culoarea portocaliu, are ca desen pe marca din partea stângă imaginea unui Oficiu PTTR, iar în partea dreaptă un autovehicul poștal și emblema poștei ;

h) Diferite mijloace de transport sînt prezentate și în cadrul desenelor de pe mărcile puse în circulație în anul 1949, emisiune dantelată și nedantelată CMPR 1253 — 1254 ;

i) La împlinirea a 100 de la înființarea U.P.U., Poșta Română a emis o serie de 6 mărci poștale, cu următoarele subiecte : O șalupă poștală CMPR 3293 ; un vagon poștal CMPR 3294 ; un avion poștal CMPR 3295 ; poșta la sate CMPR 3296 ; poșta în mediul urban CMPR 3297 ; un cerc de pionieri filateliști CMPR 3298 ; Coalița CMPR 99 nedantelată a acestei emisiuni redă în jurul desenului mărcii, diferite mijloace de transportare a corespondenței ;

E. — Distribuirea corespondenței

Aspecte despre această activitate, sînt prezentate atît pe mărci cît și pe întreguri poștale, dintre care voi prezenta pe cele mai caracteristice :

1. — La marca emisă în anul 1965 de „ziua mărcii“ (CMPR nr. 2551), vi-nieta anexată prezintă un poștaş din trecut călare ;

2. — Un poștaş, prins în ilustrație, în timp ce distribuie corespondența, a fost prezentat în desenul coliței emisă în anul 1980 cu ocazia zilei mărcii poștale românești ;

3. — Seria din anul 1982 „ziua mărcii“, prezintă de asemenea scene din distribuirea corespondenței :

— Pe marca de 1 leu, apare în prim plan o poștăriță avînd geanta plină cu corespondență și presă, prinsă în desen în momentul cînd introduce o scrisoare într-una din cutiile poștale ale unui imobil, desen ce are pe plan secundar conturul unui Oficiu PTTR ;

— Pe valoarea de 2 lei, apare în plin plan, un factor poștal, de asemenea avînd geanta încărcată cu corespondență și presă. Acesta are în mîna dreaptă două plicuri, iar cu cealaltă conduce o bicicletă. Pe fundalul mărcii este redat un factor poștal care iese cu geanta de corespondență dintr-un Oficiu PTTR.

4. — Emisiunea PORTO din anul 1950 (CMPR P 112-119), are ca desen pe marcă o factoriță purtînd o geantă plină cu corespondență, emisiune ce s-a supratipărit în anul 1952 cu noi valori poștale (CMPR P 120-125) ;

5. — Un factor poștal distribuind corespondența este prezentat și pe marca CMPR 929 și 930 din emisiunea „Munca PTT“ din anul 1945.

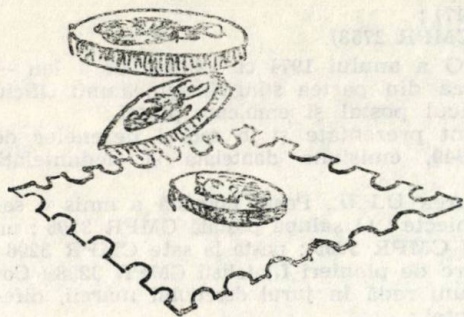
6. — Marca din emisiunea uzuală a anului 1971 CMPR 3052, de asemenea prezintă în desen un poștaş purtînd o geantă de transportarea corespondenței și distribuirea ei.

7. — Poșta Sălajului, în emisiunea realizată în anul 1945, prezintă subiecte legate de munca lucrătorilor de poștă. Astfel pe mărcile cu valori de 50 f. și 1 P. apare un factor poștal în costum național local, iar pe cea cu valoarea de 2 P. o căruță poștală.

8. Scene din munca de poștă, telegraf, telefon și transporturi rutiere, au fost incluse și în desenul mărcii poștale CMPR 1222 din emisiunea „Munca în Comunicații“ din anul 1948.

9. — O scenă de înminarea corespondenței direct destinatarului o prezintă ilustrația de pe c.p. cod 644/1971 (fig. 3).

10. — În anul 1977 de „ziua mărcii“, an cînd s-au sărbătorit 100 de ani de la proclamarea independenței de stat a României, Poșta Română a pus în circulație o marcă poștală cu valoarea de 2,10 + 1,90 lei realizată în patru culori, care are ca desen o stampă de epocă, ce reprezintă poșta de campanie — un ostaș călare prezentînd o scrisoare unui ofițer.

„Jus monetae” în Țările Române Muntenia și Moldova de la întemeiere pînă la 1867

Raportat la existența multimilenară a poporului nostru pe acest pămînt, intervalul de cca. 30 de ani dintre întemeierea Țării Românești prin Marele Basarab I (c. 1310—1352) și a Moldovei prin Dragoș (c. 1352—1353) — Bogdan (1359—1365), ne duce la concluzia că cele două țări locuite de români s-au format și simultan din cauze asemănătoare și și-au dobîndit independența concomitent.

Instituția monedei, ca act de sine stătător, act care exprimă în primul rînd independența politică, economică și socială a țării, s-a creat de asemenea, concomitent la un interval de numai cîțiva ani — 1365—1370 în Țara Românească sub Vladislav I Vlaicu (1364—c. 1377) și circa 1377 în Țara Mușatinilor, Moldova, sub Petru I al Mușatei (1375—c. 1391).

Organizarea Instituției baterii monedei în cele două Țări Românești, prezintă unele caracteristici care arată evoluția

spre perfecționare a acesteia ca reprezentantă autentică în conducerea și dezvoltarea treburilor economice interne și externe, punînd o amprentă deosebită pe independența și suveranitatea țării.

Principalele caracteristici le vom analiza în cele ce urmează :

1) Din punct de vedere al sistemului monetar.

Pentru monedele bătute în Muntenia și Moldova, domnitorii români au adoptat sisteme ale altor țări. În Muntenia, monedele lui Vlaicu Vodă (monede din argint) se încadrau în sistemul ducăților de origine venețiană bătute în anul 1202. În Moldova, monedele lui Petru I Mușat bătute tot din argint s-au încadrat în sistemul groșilor, care circulau în Boemia și Polonia.

Ca greutate, monedele voievodului moldovean erau apropiate de monedele voievodului muntean.

Deci și de aici se poate trage concluzia că dezvoltarea economică, nevoile de schimb, comerțul, preocupările populației erau identice sau aproape identice în cele două țări românești.

Politica monetară — pentru că se poate vorbi de o politică în acest domeniu în ambele țări — a fost dusă de voievozii noștri Vladislav I — Vlaicu și Petru I, precum și de urmașii lor, cu abilitate, în sensul că înscriind unitățile monetare emise de ei în dimensiunile și ponderile corelative cu emisiunile celorlalte țări și mai ales cu cele vecine, aceștia au putut să proiecteze monedele celor două principate pe orbita circulației monetare internaționale, găsindu-le un loc potrivit cu interesele politice, economice și sociale ale lor. De altfel crearea Instituției baterii monedei de către cei doi voievozi români a îmbogățit sistemul bănesc circulatoriu internațional, a înlesnit schimburile comerciale, interne și externe, a pus la îndemîna lumii Europei de răsărit și centrale un nou mijloc de plată și de schimb pentru rezolvarea problemelor economice și politice.

Probabil că în măsura în care cei doi voievozi ar fi creat un sistem monetar diferit de cel al țărilor europene, recunoscut și vehiculat în acea vreme, în afacerile comerciale, mai ales de negustori, exista riscul unor greutăți în relațiile de schimb, sau poate neîncrederea într-o monedă nouă, necunoscută sau poate chiar boicotarea circulației monetare a

țărilor românești — de către suveranii și autoritățile țărilor vecine sau nevecine care nu vedeau cu ochi buni independența și suveranitatea poporului nostru.

2) Din punct de vedere al emitentului.

În faza de început și pînă pe la mijlocul veacului al 15-lea, legendele monedelor arătau că emitentul este domnul, voievodul (șeful statului), care are și calitatea de proprietar al monedelor emise. Astfel, pe monedele emise sub domnia lui Vlaicu Vodă citim : „Moneta Ladislai Waiwode Trans“ adică : „moneda lui Vladislav, voievodul transilpin“.

De asemenea, pe monedele emise de Radu I (c.1387—c.1383) citim : „Moneta Radoli Waiwode“, adică : „moneda lui Radu Voievodul“.

În Moldova, Alexandru cel Bun (1400—1432) — voievod cu o bogată activitate monetară (a bătut nu mai puțin de 6 serii monetare) a scris pe legendă : „Mone Alexandri WD. Moldaviensis“ adică : „moneda lui Alexandru voievodul țării moldovenesti“. Același mod de a se indica emitentul în persoana șefului statului urmează și la ceilalți voievozi pînă la Petru Aron (1451—1452 ; 1454—1455 ; 1455—1457) pe ale cărui monede apare scris pentru prima dată în istoria Instituției baterii monedei românești : „Petrus Voivoda“ „Moneta Moldavia“, adică „moneda țării Moldovei“. Această inscripție conduce la concluzia că ideea voievodului a fost aceea de a afirma țara pe care o conducea, în special independența acesteia. În aceste puține cuvinte, voievodul român scoate în relief faptul că Instituția baterii monedei nu este proprietatea lui personală, ci a țării care este veșnică, ridicînd pe o treaptă superioară drepturile țării, dînd un valoros exemplu și urmașilor lui la domnie.

Astfel Ștefan cel Mare (1457—1504) redactează pe aversul monedelor bătute de el : „Moneta Moldavie“, iar pe revers : „Stefanus Voievoda“.

Este de exemplificat în acest sens domnitorul Ion Vodă cel Viteaz (1572—1574) care pe moneda bătută de el din alamă, numită „aceea“, a scris cu litere chirilice „Akce ghereghe Moldovei“ adică „aceea din monetăria Moldovei“, voievodul exprimîndu-și atitudinea ostilă față de turci și în materie monetară.

Semnalăm cu această ocazie că este pentru prima dată cînd pe monede se scrie cu redactarea în limba română, ceea ce constituie un eveniment important în istoria țărilor românești, datorat Instituției baterii monedei. Se anunță biruința scrisului românesc, eveniment continuat de Ștefan Răzvan (24 aprilie 1595 — c.25 august 1595).

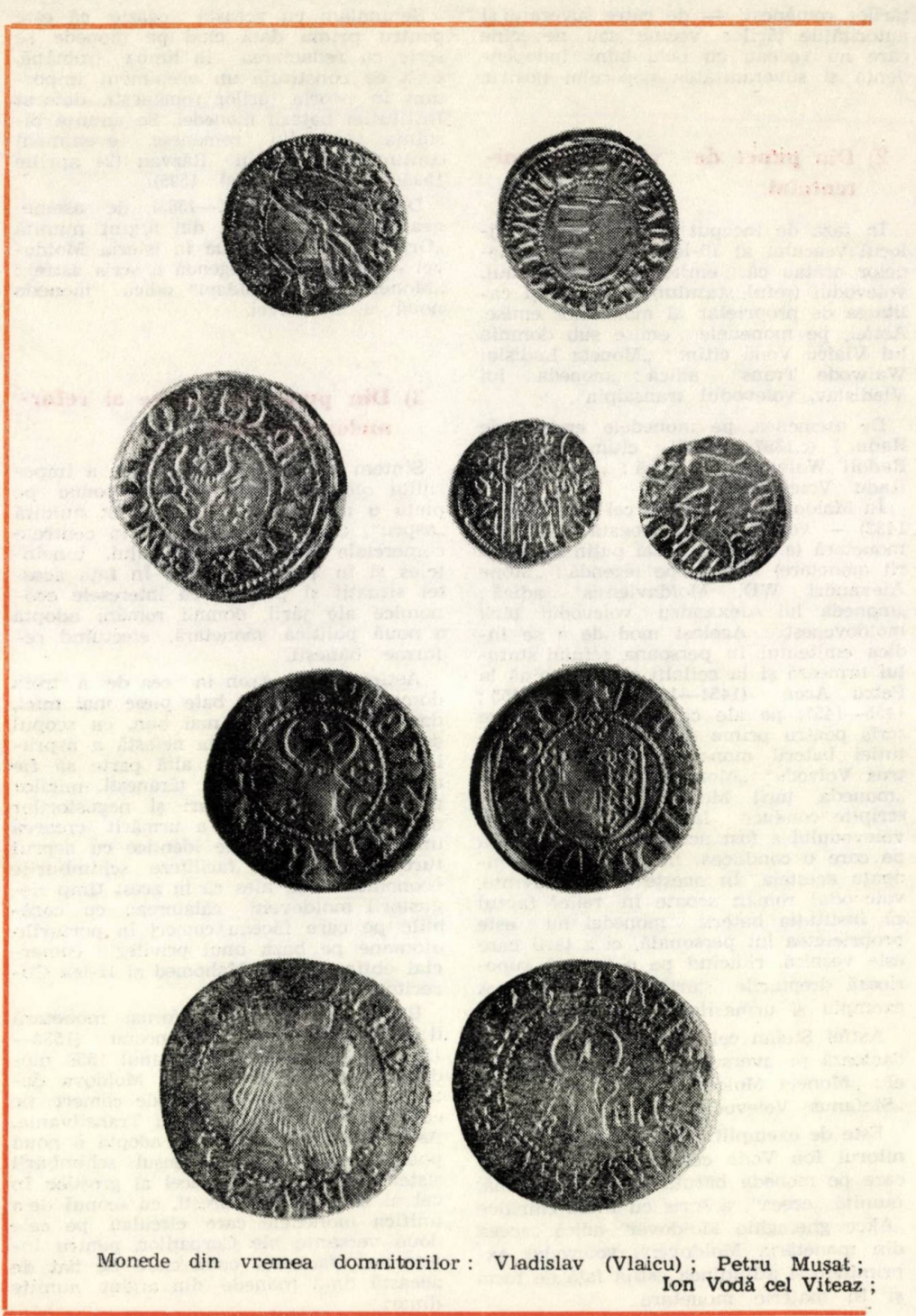
Despot Vodă, (1561—1563), de asemenea emite o monedă din argint numită „Ort“ — monedă nouă în istoria Moldovei — pe a cărei legendă a scris astfel : „Moneta Nova Moldavi“ adică moneda nouă a Moldovei.

3) Din punct de vedere al reformelor monetare.

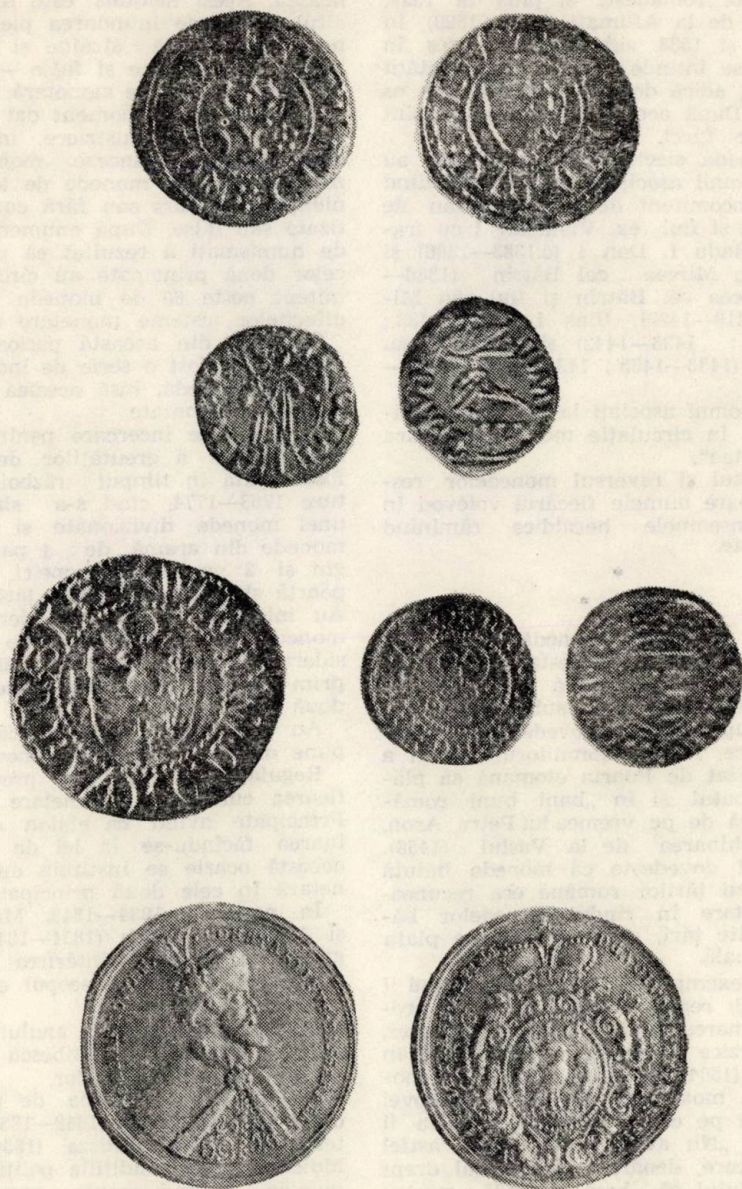
Sîntem în perioada de apogeu a imperiului otoman, cînd turcii introduc pe piață o nouă monedă din argint numită „aspru“, care pătrunde adînc în centrele comerciale din afara imperiului, bineînțeles și în Țările Române. În fața acestei situații și potrivit cu interesele economice ale țării, domnii români adoptă o nouă politică monetară, efectuînd reforme bănești.

Astfel, Petru Aron în cea de a treia domnie (1455—1477) bate piese mai mici, dar dintr-un argint mai bun, cu scopul de a combate influența nefastă a asprului turcesc, iar pe de altă parte să fie accesibilă marii clase țărănești, micilor producători meșteșugari și negustorilor moldoveni. Reforma a urmărit crearea unei monede aproape identice cu asprul turcilor, care să faciliteze schimburile economice, mai ales că în acest timp negustorii moldoveni călătoreau cu corăbiile pe care făceau comerț în porturile otomane pe baza unui privilegiu comercial obținut de la Mahomed al II-lea Cu ceritorul.

Un alt exemplu de reformă monetară îl oferă Alexandru Lăpușneanu (1552—1561 ; 1564—1568) care în anul 1558 modifică sistemul monetar în Moldova datorită însemnatelor relații de comerț pe care Moldova le avea cu Transilvania. Astfel susnumitul voievod adoptă o nouă politică monetară, în sensul schimbării sistemului bănesc din acel al groșilor în cel al dinarilor ungurești, cu scopul de a unifica monedele care circulau pe cele două versante ale Carpaților, pentru înlesnirea afacerilor comerciale. Se bat de această dată monede din argint numite dinari.

Monede din vremea domnitorilor : Vladislav (Vlaicu) ; Petru Mușat ;
Ion Vodă cel Viteaz ;

Mircea cel Bătrîn ; Alexandru cel Bun ; Ștefan cel Mare ;
C. Brîncoveanu.

4) Din punct de vedere al monedelor emise de domnii asociați

După cum se cunoaște, de la întemeierea țărilor românești și pînă la 1529, sub Radu de la Afumați (1525—1529) în Muntenia și 1538 sub Petru Rareș în Moldova se întinde epoca electivității hereditare, adică domnii sînt aleși din os domnesc. După această dată domnii sînt numiți de turci.

În perioada electivității hereditare, au existat domnii asociate, tronul țării fiind ocupat concomitent de doi frați sau de către tatăl și fiul (ex. Vladislav I cu fratele său Radu I, Dan I (c.1383—1386) și fratele său Mircea cel Bătrîn (1386—1418), Mircea cel Bătrîn și fiul său Mihail I (1418—1420), Iliș I (1432—1433; 1435—1436; 1436—1442) și fratele său Ștefan II (1433—1435; 1436—1442; 1442—1447) etc.

Acești domni asociați la domnie au bătut și pus în circulație monede, pe baza „jus monetæ”.

Pe aversul și reversul monedelor respective apare numele fiecărui voievod în legendă, însemnele heraldice rămînînd neschimbate.

* * *

Dreptul de a bate monedă, acest „jus monetæ” nu a fost contestat nici în perioadele în care cele două principate române cădeau vremelnice sub suzeranitate străină, după cum ne dovedesc documentele istorice. Astfel, domnitorul român a fost autorizat de Poarta otomană să plătească tributul și în „bani buni românești”, încă de pe vremea lui Petru Aron, după închinarea de la Vaslui (1456). Acest fapt dovedește că moneda bătută de voievozii țărilor române era recunoscută ca atare în rîndul monedelor bătute de alte țări, care circulau pe piața internațională.

Un alt exemplu îl oferă Sigismund I (1506—1548) regele Poloniei care, la propunerea mareșalului Stanislav Schadez, de a interzice voievodului român Bogdan al III-lea (1504—1517) de a mai bate monedă, sub motiv că monedele Moldovei concurează pe cele poloneze, acesta îi răspunde: „Nu avem cădere la o astfel de interzicere, deoarece este bunul drept al voievodului să bată monedă pentru nevoile țării sale”.

Exercitarea dreptului de a bate monedă în Principatele române a continuat pînă sub Brîncoveanu Constantin (1688—1714) în Muntenia și Dabija Eustratie

(1661—1665) în Moldova, după care cele două Principate cad sub suzeranitate turcească. Din anii 1716 în Țara Românească, și 1711 în Moldova, începe epoca fanariotă cînd nu se bate monedă românească. Acest neajuns este însoțit și de altul și anume inundarea piețelor românești cu monede străine și în special turcești — și bune și false —, care produc haos și anarhie monetară.

Circula la un moment dat în mod simultan monede austriece, monede turcești, monede franceze, monede englezești, italienești, monede de toate proveniențele, cu curs sau fără curs, demonetizate sau false. După enumerările făcute de numismați a rezultat că pe teritoriul celor două principate au circulat concomitent peste 80 de monede aparținînd diferitelor sisteme monetare străine.

Începînd din această perioadă și pînă în 1867, au fost o serie de încercări de a se bate monedă, însă acestea nu au dat rezultatele scontate.

O astfel de încercare pentru remedierea parțială a greutăților de schimb a fost făcută în timpul războiului ruso-turc 1768—1774, cînd s-a simțit nevoia unei monede divizionate și s-au bătut monede din aramă de: 1 para = 3 denghi și 2 parale = 3 kopeici. Monedele poartă stemele celor două țări românești. Au intrat în istorie sub denumirea de monedele de la Sadagura. Se poate considera că aceste monede constituie un prim pas spre unificarea monetară în cele două principate.

Au mai fost și alte încercări de a se pune ordine în disciplina monetară.

Regulamentul Organic prevedea unificarea cursurilor monetare în ambele Principate avînd ca etalon aurul, evaluarea făcîndu-se în lei de calcul. Cu această ocazie se instituia unitatea monetară în cele două principate.

În perioada 1834—1848, Mihai Sturza și Alexandru Ghica (1834—1842) introduc greutățile pentru cîntărirea monedelor din aur și argint în scopul evitării falsurilor și a tăieturilor.

În prima jumătate a anului 1848 domnul muntean Gh. Bibescu introduce cursul unic al monedelor.

S-a inițiat și baterea de monedă de către Barbu Știrbei (1849—1853) în Muntenia și Mihai Sturza (1834—1849) în Moldova, însă condițiile politice și economice nefiind coapte aceștia nu au izbutit.

Toate aceste încercări, deși s-au realizat numai ca tentative de a stăvili anarhia monetară existentă pe piața țărilor române, totuși au ținut trează ideea re-

nașterii dreptului de a bate monedă, au ținut aprinsă făclia Instituției acestui drept.

Unirea Țărilor Române în 1859 oferă o piață internă mai mare în cadrul unui stat mai bine organizat. Noie relații economice capitaliste care începuseră să se dezvolte pe fondul unei economii feudale în destrămare, pun și problema monetară pe baze noi.

Domnitorul Cuza crezind că a sosit timpul să rezolve și această problemă, ia măsuri pentru adoptarea unui sistem monetar național.

Începe lupta pentru monedă, pentru a pune în aplicare acel „Jus monetae” ce din vremi bătrâne această țară l-a avut.

Vasile Boerescu aduce, în iunie, 1859, problema monedei naționale în discuția Adunării Legiuitoare din București. În luna noiembrie — același an — Consiliul de Miniștri aprobă sistemul zecimal pentru monede. Se propune ca unitatea monetară „romanatul” — cu submultipli: decima și centima (a 10-a și respectiv a 100-a parte dintr-un romanat).

Proiectele dezbătute în timpul domniei lui Cuza Vodă, legate de baterea monedei naționale, nu au fost realizate.

Lupta însă a continuat cu mai multă îndârjire, deși în proiectul de firman prin care se recunoaște în 1866 Suirea pe tron a prințului Carol, Poarta Otomană a consemnat: „ca și în trecut Principatele Unite nu vor conferi decorațiuni și nu vor bate monedă”.

Politica guvernului român în problema Instituției baterii monedei naționale, se sprijinea pe faptul că aceasta era o chestiune internă în deplină concordanță cu Tratatul de la Paris — 1856 — care la art. 22 prevedea deplina libertate a Principatelor în afacerile lor interne, în comerț, administrație, etc.

În această perioadă forța turcească era în declin, fapt ce s-a reflectat în ezitățile și concesiile ce au urmat.

Într-o nouă formă de redactare a firmanului Poarta este de acord ca Principatele să bată monedă, dar aceasta să poarte pe una din fețe sigiliul turcesc. Guvernul român acceptă propunerea turcilor dar le solicită ca semnul respectiv să fie aplicat numai pe monede de argint și de aur, și nu pe monede de aramă, cerință pe care turcii o acceptă.

Imediat au început lucrările pregătitoare pentru înființarea sistemului monetar al României. Proiectul de lege a fost depus în Parlament, discutat și apoi adoptat de Adunarea Deputaților la 29.III/10.IV.1867 cu 68 voturi pentru și 6 contra.

La 1/13 ianuarie 1868, Legea pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru fabricarea monedelor naționale, intră în vigoare.

La început s-au bătut numai monede de aramă, de 1, 2, 5 și 10 bani. În 1870 se bat monede de 1 leu iar în 1872 de 2 lei, ambele din argint. Turcii protestează dar sînt puși în fața unui fapt împlinit.

Legea monetară din anul 1868 a creat o bază juridică Instituției dreptului de a bate monedă în România, pe care istoria poporului român o evidențiază ca un eveniment de mare importanță pe plan național.

„Jus monetae” în România capătă cu această ocazie noi dimensiuni ca expresie a unor adînci transformări petrecute pe teritoriul țării noastre într-o epocă de îndelungate frământări politice, economice și sociale.

Aurică Smaranda

O ecuație cu valoare de simbol filatelie + aviație = călătorie în timp.

— Convorbire cu tovarășul general-maior Dumitru Puiu, adjunct al ministrului transporturilor și telecomunicațiilor —

Atunci când s-a născut ideea unui dialog cu cel ce coordonează atât de complex dar în aceeași măsură atât de frumoasă activitate a aviației românești, s-a și ivit prima întrebare : „Unde ar fi mai potrivit să aibă loc convorbirea ? În interiorul atât de oficial, de sobru al unui cabinet ministerial sau în moderna clădire a aerogării Aeroportului internațional București-Otopeni ?...“.

Cum era și firesc, am optat pentru a doua variantă și cum tovarășul general-maior Dumitru Puiu, adjunct al ministrului transporturilor și telecomunicațiilor a fost de acord, iată-ne ajunși în marea sală de așteptare a primei porți aeriene a Capitalei.

Ca de obicei, multă lume, atmosferă specifică marilor aeroporturi internaționale. În razele unui soare blind de toamnă, filtrate prin marile geamuri ale aerogării, în murmurul acela continuu și uniform se detașa discret, plăcut, vocea crainicei care anunța sosirea sau plecarea unui nou avion. „Pasagerii pentru cursa RO-715 sint invitați la avion. Prezentarea la poarta numărul doi. Vă dorim o călătorie plăcută“ sau „Avionul Companiei TAROM din direcția Cairo-Atena-București a aterizat !“. Și ca o confirmare, pe pista aeroportului se auzeau, pentru un moment, ambalate, motoarele aeronavei.

În această atmosferă și într-un asemenea loc în care simți pulsul unei aerogări cu trafic internațional, unde avioane ale companiei TAROM și LAR ce poartă pe aripi tricolorul românesc sau ale multor altor societăți aeriene aterizează sau decolează, ducând în lume, zilnic, numeroși pasageri și odată cu ei amintiri de neuitat despre frumusețile meleagurilor românești și ospitalitatea generoasă a românilor, așadar, într-un astfel de loc ne-am întâlnit cu șeful Departamentului aviației civile din țara noastră, adjunct al ministrului transporturilor și telecomunicațiilor.

— Tovarășe general-maior, am dori să știm cum apreciați relația aviație-filatelie ? Vă punem o asemenea întrebare intrucit știm că aviația este pentru dumneavoastră o pasiune veche și statornică...

— Cam așa este...

— De ce „cam așa“ ? Nu ați devenit aviator din pasiune ?...

Interlocutorul nostru a făcut o scurtă pauză. Probabil că în acele clipe s-a întors cu gândul la primii ani ai tinereții. Se uita la noi, dar am avut impresia că privea dincolo de noi, scurtind timpul și spațiul. N-am vrut să întrerupem aceste momente de tăcere așteptând răspunsul la întrebarea noastră. Și el a venit.

— Vroiam să devin aviator ca toți tinerii. Cred că printre generațiile școlare este o modă „să devii aviator“. Zborul se desfășoară într-un tărâm inedit. Apoi însăși faptul că părăsești solul, credeam la vremea aceea, că îți conferă un ascendent față de alții. Ori, după ce am plutit pe căile nevăzute ale oceanului aerian am constatat că nu-i chiar așa. Oricum, la atîția ani de la primul meu zbor pot să vă spun că odată cu fiecare pas făcut înainte, în descoperirea tainelor pe care le ascunde acest domeniu, am îndrăgit din ce în ce mai mult aviația.

— Și care au fost acești pași ?

— Întii cursurile teoretice și apoi trecerea la planorism în aeroclubul de la Timișoara. După aceea zborul cu motor la Ghimbav. Acolo am fost instruit pe Klem 35 și Zlin 381.

— Pe terenul aeroclubului „Mircea Zorileanu“...

— Da. Numai că aeroclubul era organizat la vremea aceea de Direcția regională Brașov a căilor ferate.

— Interesant. Trebuie să vă mărturisesc că n-am știut acest amănunt. Oricum, se pare că a existat între C.F.R. și aviație o legătură mult mai strînsă decît s-ar părea la prima vedere.

— Bineînțeles. Și dacă-mi permiteți, aș spune că mulți aviatori au fost formați la școlile... cefereului!

În fine, a urmat apoi Academia Militară, zborul pe avioane cu reacție și cite alte satisfacții.

— Tovarășe general-maior ați trecut vreodată cu avionul peste satul dumneavoastră din Drăgănești-Vlașca, unde v-ați născut?

Interlocutorul nostru pare plăcut surprins de faptul că știm locul unde a copilărit, unde a învățat și de unde a pornit în lume. În ochi îi apare o strălucire ciudată, iar din cuvinte desprindem un regret nemărturisit.

— Nu! N-am zburat niciodată, cu toate că mi-am dorit...

— Și acum, dacă sînteți de acord, să revenim la prima întrebare: cum apreciați relația dintre aviație și filatelie?

— Vedeți dumneavoastră, în întîlnirile pe care le-am avut pînă acum cu foarte mulți ziariști mi s-au pus tot felul de întrebări. La toate, aș putea spune, am dat cite un răspuns, mai mult sau mai puțin satisfăcător. Întrebarea dumneavoastră mă pune însă în dificultate pentru că...

— N-am dorit așa ceva...

— ...pentru că niciodată nu m-am socotit un mare filatelist. Asta nu înseamnă că nu apreciez filatelia, dar și acest domeniu, ca oricare altul, cere timp de studiu care-ți permite să intri în detaliu, să cunoști mai îndeaproape o seamă de aspecte care fac parte din abecedarul unei asemenea îndeletniciri.

— Deci?...

— Deci, să nu așteptați că vă voi răspunde ca un erudit în materie. Asta nu înseamnă că nu m-am uitat cu interes, atunci cînd s-a ivit prilejul, la emisiunile poștale, că nu am cumpărat pentru nepoți sau prieteni, pe care-i știam pasionați, „valori poștale” — cum, mi se pare că le denumiți, în termeni de specialitate, sau că nu am răsfoit un catalog filatelic. Ceea ce vă pot spune cu siguranță este faptul că aviația românească merită mai multă atenție din partea filateliștilor. Îmi sprijin afirmația pe o apreciere făcută de unul din iluștrii noștri pionieri în domeniul aeronautic: Henri Coandă. Celebrul inventator român a spus odată că, dacă s-ar raporta numărul descoperirilor omenești — și firește, în primul rînd, s-a gîndit la aviație — la numărul populației țărilor din rîndul cărora s-au născut, atunci România s-ar afla cu siguranță în fruntea primului eșalon mondial. Nu vreau să înșir acum nume de piloți celebri români sau nume de inventatori și constructori de aparate de zbor născuți pe meleagurile noastre, dar un lucru este cert: ne înscrim cu priorități de mare prestigiu în zestre de realizări remarcabile ale civilizației umane. Pionierat în construcția de avioane, pionierat în linii aeriene, pionierat în raiduri continentale și intercontinentale, pionierat în slujirea pînă la jertfa supremă a aripilor românești...

Iar azi? Azi avem o aviație cum nici nu puteau visa înaintașii noștri. Aeronavele cu tricolorul românesc pe aripi aterizează în curse regulate sau charter pe mai bine de 300 de aeroporturi de pe toate continentele, transportăm anual multe milioane de călători, instruiți piloți din multe țări ale lumii. Cît despre dotare, ce să vă spun? Priviți avioanele noastre. Moderne, rapide, sigure. Industria noastră aeronautică — și azi putem vorbi despre o asemenea industrie aeronautică ce răspunde celor mai mari exigențe tehnice, creată prin grija permanentă, constantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, produce avionul ROMBAC 1-11, aparat de zbor cu calități recunoscute pe plan mondial. Puține sînt țările care pot produce asemenea aparate. Păstrez și acum în memorie, cu emoție, proaspăt momentul cînd, în septembrie 1982, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, primul ROMBAC 1-11 fabricat în țara noastră a pornit de pe pista aeroportului Băneasa în primul său zbor inaugural...

Și din nou interlocutorul nostru face o pauză. Cuvintele sale, aici, pe aeroportul internațional București-Otopeni, în atmosfera calmă, în murmurul neîntrerupt, dar deloc supărător, al marii porți aeriene a Capitalei, capătă rezonanțe deosebite. La cite și cite momente nu se gîndește acum, poate, fostul pilot de pe avioanele cu reacție...

— Este adevărat, Comisia aerofilatelică a A.F.R. în colaborare cu Poșta română a emis o serie de întreguri care marchează primele zboruri ale aeronavelor românești pe diferitele aeroporturi ale lumii. Tot așa s-au emis plăcuțe cu ștampile speciale care consemnează efectuarea unor transporturi deosebite de pasageri, de

ansambluri sau echipe românești la diferite competiții internaționale. S-au emis și serii postale. În afară de Cosmos, referindu-mă la aparatele românești ce zboară pe liniile interne și internaționale, s-au prezentat diferite tipuri de aparate precum și planoare, ca și delta-planoare pe care în prezent le construim în țară. Țin minte că o serie de timbre editată nu de mult, prezintă aeronavele pe care le folosea companiile aeriene TAROM și LAR.

Avem o mare datorie față de aripile românești. Și aș vrea să luați această apreciere nu ca pe un punct de vedere subiectiv, al unui aviator, ci ca al unui om care se gindește la marea datorie pe care o are filatelia de a consemna cât mai mult dintr-un asemenea domeniu în care noi românii am avut și continuăm să avem priorități remarcabile. Ele ar trebui să constituie surse de inspirație pentru machetiști, pentru artiști plastici. Am făcut cunoscut lumii și prin intermediul timbrului, al plicului cu însemnări speciale pe el, al ilustratei că românii sînt și astăzi — sau, mai corect spus, — cu atît mai mult astăzi, cînd avem atîtea posibilități de afirmare, la înălțimea bogatelor tradiții recunoscute și înscrise în istoria aviației mondiale de înaintașii noștri.

Este bine, chiar foarte bine că nu se uită anumite aniversări care reamintesc generațiilor tinere despre faptele celor de dinaintea noastră care au contribuit din plin la sporirea prestigiului aripilor românești.

— Vă referiți la ceva anume ?

Interlocutorul nostru privește în jur, ca și cum ar vrea să vadă ce se mai întîmplă în holul mare al aerogării. Tace cîteva momente, rememorînd probabil unele date din istoria aviației țării noastre. Apoi, continuă :

— Să luăm cîteva exemple. Cu ocazia zborului inaugural RO-51 București — Timișoara din 18 martie 1981, Comisia aerofilatelică a Asociației Filateliștilor din România a emis un întreg poștal cu prilejul împlinirii a trei sferturi de secol de la primul zbor din lume, cînd aparatul conceput, construit și pilotat de Traian Vuia s-a desprins de la sol, pe terenul de la Montesson — Franța numai — și subliniez — numai prin mijloacele sale proprii de bord. Este o dată de referință care se situează la loc de frunte în bogata cronică a aripilor românești. Sau să luăm plicul emis, cu prilejul împlinirii în 1983, a cincizeci de ani de la primul raid intercontinental românesc în grup, de la București pînă la Malakal, în inima continentului african. Sau seria de timbre care consemnează trecerea unei jumătăți de secol de la inaugurarea primei linii aeriene în țara noastră.

Oare astăzi piloții noștri nu înscriu, prin faptele lor, pagini care vor rămîne în istoria aeronauticii, astăzi cînd aviația noastră a cunoscut o dezvoltare fără precedent, pe măsura pașilor făcuți în anii înnoitori ai socialismului ? ! Spunînd acestea mă gîndesc la atenția pe care Comisia aerofilatelică a A.F.R. și chiar ROM-PRESFILATELIA ar trebui să o acorde unor veritabile performanțe înregistrate de echipaje românești sau de aparate de zbor construite de industria aeronautică română. Este bine cunoscut faptul că nu de mult, de pe terenul fabricii de avioane de la Ghimbav-Brașov au plecat spre... Australia un lot de moto-planoare românești. Oricine, chiar fără să fie pilot, își dă seama că un asemenea zbor este o probă de rezistență deosebit de dură pentru astfel de aparate delicate. Motoplanoarele noastre au ajuns cu bine la Sydney, comportîndu-se admirabil de-a lungul miilor de kilometri străbătuți. N-ar fi fost potrivit ca aerofilateliștii noștri să editeze cu acest prilej un întreg poștal, mi se pare că așa se spune — adaugă în paranteză generalul-maior Dumitru Puiu, zîmbind — întreg poștal care să amintească peste ani de performanța aparatelor românești.

Sau succesul înregistrat într-un zbor fără precedent de către o formație de elicoptere construite în orașul de la poalele Timpei, odată cu traversarea, pe calea aerului, a Mediteranei... Aici este vorba și de echipaje românești, ca și de aparate construite în România. Pot spune, fără teama de a greși, că nimeni în lume n-a avut curajul să traverseze Mediterana pe o asemenea distanță, la bordul unui elicopter. Ai noștri au fost capabili de așa ceva, continuînd, bineînțeles, la alți parametri și la alte cote, tradițiile piloților români în zborurile intercontinentale.

Și cite alte exemple nu se pot da ? !

— Cred că aici ar trebui să mai adăugăm, tovarășe general-maior, și prezența aeronavei mediu-curier de pasageri ROMBAC 1-11 la prestigioase saloane internaționale...

— Exact la acest aspect vroiam să mă refer în continuare. Vă reamintiți, desigur, nu-i prea mult timp de atunci, că în vara anului 1983 un aparat ROMBAC 1-11 a fost prezentat pentru prima dată la unul din cele mai mari saloane aeronautice internaționale — cel de la Le Bourget — Paris. Un an mai târziu „fratele” aparatului construit de British Aero Space, este vorba de ROMBAC 1-11, a fost prezentat la Salonul aeronautic internațional de la Farnborough — Marea Britanie. Sînt doar două din numeroasele prilejuri prin care s-au putut arăta specialiștilor din întreaga lume progresele cu totul deosebite făcute de aeronautica românească, prilejuri ce pot fi consemnate în filatelie.

Și spunînd acestea aș vrea să revin la întrebarea de la început: cum apreciez relația dintre aviație și filatelie? Cred că acești doi termeni i-aș alătura mai degrabă într-o ecuație cu valoare de simbol: aviație plus filatelie este egal cu o fascinantă călătorie în timp. Într-un timp al istoriei noastre atît de bogată în fapte și împliniri. Însăși aviația este un mijloc ce are darul de a ne purta în spațiu și timp. Timbrul filateliei are, la rîndu-i un asemenea atribut: de a marca, de a immortaliza un moment din lunga înșiruire a evenimentelor. Astfel, puse una lîngă alta, emisiunile poștale se constituie într-o adevărată cronică...

Privim la clădirea aerogării și ne reamintim că și profilul ei apare pe un timbru. Face parte dintr-o emisiune de... uzuale.

Și am privit din nou în jurul nostru. În moderna aerogară pasageri vin, pasageri pleacă. Este o animație multicoloră, peste care se suprapune vocea calmă a crainicei: „Pasagerii pentru cursa..... sînt invitați la avion. Prezentarea la poarta numărul 1. În numele companiei TAROM vă dorim o călătorie cit mai plăcută”.

În capătul pistei, un avion își încearcă puterea motoarelor. Ca un alergător la cursa de viteză, se sprijină puternic pe trenul de aterizare după care se lasă, abia perceptibil, pe spate și țîșnește ca un bolid înainte. Se ridică de bot, apoi și celelalte roți se desprind de pista betonată. În aeronavă pasagerii văd cum Pămîntul se îndepărtează de ei. Privesc prin hublouri și poartă în memorie amintiri atît de bogate despre frumusețea pămîntului românesc și al oamenilor lui.

Avionul se ridică tot mai sus și se topește în depărtare, în albastrul cerului.

Drum bun, aeronavă ce porți pe aripi tricolorul patriei noastre dragi!

Victor Teodoru

Poșta cu ... catrene

Fricosul

Are timbre de tot felul,
Dar le ține într-o cușcă.
Sînt cu dinți, ca și cățelul,
Și se teme că îl mușcă.

Poreclă

În corul nostru pe solistul
Venit la noi din ianuar
L-am poreclit „Filatelistul” ...
Are un timbru foarte rar.

Prostănacul

Ai mărci rare, lumea știe,
Și ți-a mers cu ele buhul.
Dar nu scapi de sărăcie,
Răminînd sărac cu duhul.

Constatare

Mărci aduni de zor,
Cum am observat,
În al tău clasor
Bun doar de clasat.

Unui prieten vechi

Îl știi, nu de azi, de ieri.
Ca student medicinist
Colecționa vederi
Și-a ajuns deci, oculist.

Unui fost coleg de școală

Știi motivul realist
C-ai ajuns filatelit.
Și din clasele primare
Erai bun la adunare.

Taxe suplimentare de contribuție la diverse fonduri

Pe parcursul a trei decenii s-a recurs la perceperea de taxe suplimentare realizate prin punerea în circulație a unor emisiuni, pentru procurarea de fonduri necesare sprijinirii acțiunilor de interes social sau ajutorării unor categorii sociale, realizate prin punerea în circulație a unor emisiuni.

Deși cu caracter tranzitoriu apariția acestor taxe a fost impusă de la caz la caz, în contextul de moment.

Pentru a putea cuprinde toate aceste emisiuni se propune denumirea de „taxe suplimentare de contribuție” (deși această denumire este complicată și ar putea genera confuzii cu „taxele de plată”). Orice altă sugestie mai inspirată va fi însă bine venită.

Taxele suplimentare românești de contribuție cu formula diverse fonduri cuprind: timbrele de ajutor, de asistență socială, de asistență medicală, timbrele pentru fondul aviației, timbrele pentru cultură, timbrele statistice, într-o măsură timbrele judiciare.

Schema alăturată arată locul aparte pe care-l ocupă taxele suplimentare față de taxele poștale și cele fiscale și exemplifică relațiile multiple dintre sferile acestora.

Taxele suplimentare de contribuție la diverse fonduri:

- evident nu sînt taxe poștale pentru că (deși obligatorii unele) nu puteau înlocui mărcile poștale de francare; acesta este de altfel argumentul clasic de dezavuare a lor (pentru același raționament nu sînt însă nici timbre fiscale);

- nu poartă inscripția „Poșta” (al doilea argument major de dezavuare), dar există excepții atît pentru timbrele suplimentare, cît și pentru cele poștale, bine cunoscute de filателиști;

- nu sînt supra-taxe pentru că nu se aplicau în depășirea prevederilor obiș-

nuite poștale (sau fiscale); și totuși uneori aveau caracterul unei suprataxări, în seriile mixte (poștale și de contribuție);

- nu sînt timbre poștal-fiscale (acestea fiind mărci cu uzaj dublu poștal sau fiscal, după nevoie, sau timbre fiscale utilizate oficial și temporar și poștal);

- nu sînt „taxe de plată”, chiar dacă există și unele emisiuni „Porto”;

- deasemenea, nu trebuie confundate cu timbrele ocazionale de contribuție (de sprijin, de propagandă ș.a.m.d.) întrucît spre deosebire de acestea, taxele suplimentare au avut cel puțin pentru o perioadă un caracter obligatoriu și o relație cu unele emisiuni poștale.

După cum se observă, în privința taxelor de contribuție, este mai ușor să spunem ce nu sînt (pentru că ceea ce nu sînt este clar) decît ceea ce sînt (pentru că aceasta trebuie demonstrat).

Confuzia domnește și în multe cărți, cataloage și reviste de specialitate în care apar greșit denumite „suprataxe” și clasificate confuz și complet eronat, fie ca taxe poștale (unele „Franco” sau „Porto”) fie ca taxe poștale.

Fac oare parte sau nu din filatelie?

Întrebarea poate părea surprinzătoare la prima vedere, chiar pentru cunoscători, pentru că unele emisiuni sînt unanim acceptate de filателиști, pe cînd altele similare din toate punctele de vedere) sînt respinse.

Nu vom putea da un răspuns clar și nu le vom înțelege dacă nu vom rememora maniera în care au apărut și au evoluat.

Inițial au apărut emisiuni poștale „Franco”: (cinci emisiuni de binefacere în 1906—1907) cu suprataxă pentru diverse fonduri (această suprataxă nefiind menționată pe mărci, a dat probabil naștere la încercături, confuzii și posibilitatea de sustrageri, motiv pentru care s-a și renunțat la ea).

Ele pot fi considerate ca precursorae atât pentru „timbrele de ajutor, (cu care au o filiațiune directă în utilizarea modelelor), dar spre deosebire de ele au apărut în timp de pace, cit și pentru „timbrele de asistență“.

Datorită menționării suprataxe, (deși ideativ sînt precursorae și deși sînt emisiuni mixte poștale și de contribuție) ele se clasifică totuși între emisiunile poștale.

Au apărut apoi taxe suplimentare de contribuție, separate de emisiunile poștale din următoarele considerente :

- exista posibilitatea unei contabilizări mai clare ;

- taxa suplimentară a avut un caracter relativ fix, pe cînd valorile mărcilor poștale erau diferite și variabile în timp ;

- nu s-ar fi putut suprataxa coerent toate valorile emisiunilor poștale ;

- separarea emisiunilor poștale de cele de contribuție a permis extinderea profitabilă și asupra altor sfere (taxe fiscale, mostre de marfă, bilete de spectacole, chitanțe, afișe, reclame, etc.).

Atunci cînd nu a fost posibilă sau rentabilă emiterea de timbre pentru taxe suplimentare s-a recurs la supratipărire pe mărci poștale (și numai excepțional pe timbre fiscale), formînd emisiunile mixte.

Timbrele de ajutor au apărut numai în timp de război, dar au circulat pînă la epuizare și în timp de pace.

În timpul primului război mondial au apărut următoarele emisiuni : „Franco“

- precursori facultativi — două serii (1914 — timbru de ajutor pentru mobilitați și 1915 — t.d.a.pt. ardeleni) ;

- două serii mixte (1915 și 1918) ;
- patru serii de contribuție (1916, 1917, 1918 și supratipar 1918) ;

„Porto“ — opt emisiuni (1915, 1915, 1916, 1917, 1918, 1918, 1918 și 1921).

Dintre acestea, două serii nu au circulat (1917 și 1918).

În timpul celui de al doilea război mondial (1940) au mai apărut trei timbre de ajutor (neobligatorii) din care unul nu a circulat.

Timbrele de asistență socială (trei emisiuni „franco“ și tot atîtea „porto“) au circulat după primul război mondial timp de un deceniu.

Timbrele I.O.V.R. au circulat circa doi ani după cel de-al doilea război mondial.

Timbrele pentru asistență medicală a tuberculoșilor neemise direct de poștă cuprind trei emisiuni „franco“ :

- 1913 precursori

- 1928 — 1936 — două serii

- în 1932 apare seria mixtă poștală și de contribuție (cu suprataxă) în folosul Sanatoriului P.T.T.

Timbrele pentru fondul aviației cuprind :

- opt emisiuni „franco“

- o emisiune „porto“

- și două emisiuni mixte în 1940.

Timbrele pentru cultură cu o emisiune „franco“, una „porto“ și una mixtă (1944 Rădășeni).

Timbrele statistice : cinci emisiuni „franco“ (au cea mai îndelungată perioadă de circulație — din 1920 pînă în 1946 !).

Timbrele judiciare s-au folosit pentru trimiterea prin poștă de documente judiciare la taxele poștale ale anilor 1930 — 1940 adăugîndu-se și taxa judiciară.

Axul principal al taxelor suplimentare îl constituie timbrele de ajutor, de asistență socială și ale Fondului aviației, care s-au succedat și substituit în această ordine din 1914 și pînă în 1948 (34 de ani !).

Seriile mixte poștale și de contribuție arată strînsa relație dintre taxele poștale și cele suplimentare, și implicit fac dovada apartenenței lor la filatelie.

Dealtfel, strînsa relație dintre serii de contribuție și mărcile poștale au făcut ca, în cataloagele și albumele mai vechi, ele să fie trecute cronologic între mărcile poștale ; defalcarea taxelor de contribuție de cele poștale fiind o optică relativ recentă.

În esență, acestor timbre le este discutată apartenența la filatelie, pentru mai multe motive, pe care le vom respinge cu argumente filatelice.

1. Nu au fost emise cu intenția unei utilizări poștale.

2. Nu poartă toate inscripția „Poșta“.

Dar deși mărcile uzuale din 1934 sînt fără inscripția „Poșta“ s-ar putea susține că ele nu fac parte din filatelie ?

3. Nu poartă toate denumirea țării.

Dar emisiunile „Cap de bour“ sau „Principatele Unite“ poartă oare denumirea țării ?

4. Nu toate au circulat prin poștă.

Dar există mărci poștale care nu au circulat niciodată (Cuza 1864 ; Ferdinand 1917 — Moscova ; valorile mari din emisiunile Cluj — Oradea 1919 și cu toate

acestea nimeni nu le refuză apartenența filatelică.

Apoi trebuie menționat că existau baremuri minimale pentru taxarea suplimentară, dar oricine dorea putea utiliza facultativ o valoare mai mare și așa se explică exemplarele autentice circulate din timbrele cu valori mari pentru uz fiscal.

Apare deci evident modul în care au fost privite taxele suplimentare de contribuție.

În consecință, filatelia ar trebui să cuprindă în totalitate „taxele suplimentare de contribuție la diverse fonduri, dar într-un capitol separat.

Trebuie recunoscut ca fiind de interes filatelic și colecționate și acelea cu așa zis uz fiscal, pentru că și acestea fac parte din seriile respective. De altfel, circularea efectivă prin poștă, a celor mai multe dintre ele vădește chiar optica contemporană asupra lor.

Deși timbrele pentru suplimentare derivă direct din mărcile poștale, ele nu au beneficiat, din păcate, suficient de atenția și interesul cercetătorilor și filateliștilor, și de aceea nu sînt bine cunoscute și apreciate.

Problemele taxelor suplimentare nu sînt complet elucidate, unele rămînînd în continuare de lămurit.

Traian Ataman

TAXE POȘTALE

Franco
Porto

emisiuni
mixte
poștale și de
contribuție

emisiuni
complexe
poștal-fiscale
și de
contribuție

timbre
poștal-fiscale

TAXE SUPPLEMENTARE DE CONTRIBUȚIE LA DIVERSE FONDURI

Franco
Porto

emisiuni
mixte
fiscale și de
contribuție

TAXE FISCALE

BIBLIOGRAFIE

BOEHM-RENEI Gh. — Mărcile taxă de plată românești din perioada 1911—1930. — Filatelia 1965, nr. 1, și nr. 8.

CUTLIC T. — Emisiunile cu caracter special. — Filatelia 1969, nr. 3, p. 13.

C.M.P.R. 1974 — pg. 165—168 ; 174—189 ; 208—209 ; 212 ; 451 — 468.

SAPIRA M., LAZĂR I. — Studii pe coli al emisiunii „Taxa de plată” Timbrul aviației 1931. Filatelia 1979, nr. 9, pag. 4—5 și 15.

ATAMAN T. — Asistența socială 1920—1929. Filatelia 1983, nr. 7, pag. 2—3.

FRÉDÉRIC CHOPIN

Știm cu toții importanța care se acordă de către filателиști „erorilor”, care au dat acestei mișcări o nouă dimensiune. Sub genericul „ancorări filatelice”, ne-am propus să reliefăm și o altă latură mai puțin cercetată a filateliei, și anume valoarea ei sentimentală. Până acum — dacă se urmăresc almanahurile anterioare — am făcut unele identificări în cadrul unor timbre străine și românești despre Rowland Hill, De Foe, Caragiale, Cehov, iar în cel de față — Gogol și Frédéric Chopin.

Am vrut să arătăm că dincolo de valoarea intrinsecă a mărcii mai există adesea un „ce”, deloc de neglijat, care poate da unui timbru o nouă dimensiune — și de ce n-am spune-o ? — și o mai mare valoare.

Poate dacă se vor urmări în continuare cele spuse aici despre marca care-l înfățișează pe compozitorul și pianistul genial care a fost Frédéric Chopin (1810—1849), se va înțelege și mai bine acest lucru.

Dar, ca de obicei, înainte de aceasta, doar câteva cuvinte despre Chopin. Se știe că s-a născut la Żelezowa Wola, nu departe de Varșovia. Tatăl de origine franceză, mama o poloneză — amândoi un timp în serviciul unor aristocrați polonezi. În familie, care mai cuprindea și trei surori, domnea o atmosferă de efervescență intelectuală și patriotică. Încă de mic, Frédéric a uimit pe cei din jur cu talentul său pentru muzică. A studiat, a dat concerte, a compus. Multe din operele sale au fost dedicate Poloniei, pe care Chopin a iubit-o cu patimă, fie că se afla în țară, fie undeva departe. A călătorit mult. O mare parte din viață și-o petrece în Franța, dar și în alte țări. Dă concerte la Paris, Viena, Praga, Dresda, Londra, precum și — firește — în Polonia, patria sa, etc.. Își face o mulțime de cunostințe și prieteni — unele, dintre celebritățile vremii : Delacroix, List, Balzac, George Sand și mulți alții. A purtat o vastă corespondență. Se cunosc peste 400 de scrisori scrise de el în țară și în alte părți, din acestea 18 au fost adresate scriitoarei George Sand, cu care Frédéric Chopin a avut o legătură sentimentală de aproape 9 ani. Dar — așa cum aflăm din monografia muzicologului Theodor Bălan — toate scrisorile scrise de George Sand lui Chopin au fost distruse de aceasta. Sfârșitul nefericit al legăturii cu George Sand i-a grăbit moartea, care survine în anul 1849.

Să privim acum mai atent marca alăturată. Chopin are o privire îndurerată. Pare absorbit de o neliniște. Este gânditor și preocupat. Oare putem pătrunde în taina gândurilor sale ? Să încercăm. Chipul lui Chopin, așa cum ne apare, a fost realizat de pictorul francez Eugène Delacroix (1798—1863), în anul 1838. Delacroix era prieten cu Chopin și probabil că era la curent cu gândurile intime ale prietenului său. În acel an, 1838, în viața lui Chopin are loc o importantă schimbare. Incepe legătura lui cu George Sand, scriitoare cu vederi democratice, ale cărei ro-

mane au drept temă principală iubirea și emanciparea femeii. Chopin se afla după o decepție sentimentală, în urma refuzului din partea Mariei Wodzinska de a se căsători cu el. Chopin o cunoștea mai de mult pe George Sand și avea din partea ei mai multe semne că este dorit de ea. Totuși el ezita. Ceva îl reținea. Poate faptul că George Sand avea la activul ei mai multe aventuri sentimentale. Nu știm bine. În orice caz acel an 1838 a fost începutul legăturii dintre Chopin și George Sand, care avea să se sfârșească prost pentru Chopin, așa cum s-a mai spus.

Dar să revenim acum la opera lui Delacroix. De fapt ceea ce vedem pe marcă este doar un fragment dintr-o compoziție, pe care apare nu numai Chopin, ci și George Sand. El — în prim plan, la pian, ea — în planul doi, ascultându-l. O schiță în peniță ne demonstrează acest lucru. Compoziția lui Delacroix a avut o soartă nefericită. Din spirit comercial pinza a fost tăiată în două: partea cu Chopin se păstrează la Paris, la Muzeul Louvre, cea cu George Sand se află la Glyptoteca de la Copenhaga. Compoziția lui Delacroix a fost despărțită de o voință oarbă. Poate că ceva asemănător a despărțit și destinele celor doi: Sand și Chopin. În orice caz, Delacroix a surprins pe fața lui Chopin un moment de tensiune în care, posibil, intuia viitorul.

Se pare că acest chip îndurerat al lui Chopin, așa cum l-a văzut la un moment dat Delacroix, l-a inspirat și pe sculptorul W. Szymanowski, realizatorul statuii lui Chopin din parcul palatului Lazienki din Varșovia — locul unde în zilele de odihnă se adună iubitori ai muzicii marelui compozitor polonez, interpretați de diferiți artiști.

Iată, pe scurt, ce se poate spune privind timbrul cu chipul lui Chopin, apărut în 1960, în cadrul unei emisiuni mai mari, machetată de artistul S. Zainea.

Eugen Panighiant

Umor filatelic posibil și imposibil

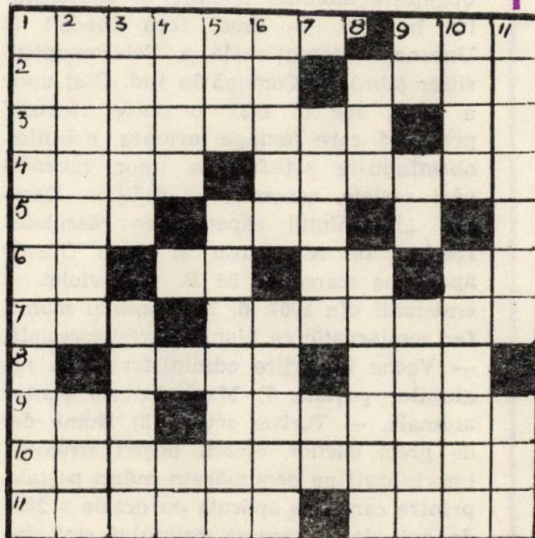
- Să-ți tratezi mărcile știrbe la medicul stomatolog.
- Să constăți că plicul ce l-ai primit a făcut atita timp pe drum, încât a ajuns o valoare filatelică.
- Să soliciți un post de cartator la poștă, pentru a putea vedea cit mai multe mărci poștale.
- Să-ți faci admiratorii KO cu colecția intitulată „Pugilism“.
- Să posezi un album cu mărci frumos colorate, care să fie totuși lipsite de... culoare.
- Să devii „gurmand“ atunci cind e vorba de mărci poștale.
- Să te consideri filatelist pe motiv că ți-ai cumpărat o colecție filatelică.
- Să dorești a trăi 200 de ani, pe motiv că nu ai avut timpul necesar spre a-ți alcătui o colecție filatelică generală.
- Să fii primit în Asociația Filateliștilor pe motiv că vocea ta are ... timbru.
- Să povestești cu pasiune istoricul mărcilor filatelice și modul lor de colecționare, în noaptea nunții.

Negreanu Ioan

Filatelie și Turism

ORIZONTAL: 1) Manifestare entuziastă și disciplinară, legată de colecționarea de timbre sau de cutreierat munții, în scop de cunoaștere și formare a personalității. — Unealtă de tors din Transilvania, care servește la răsucirea firului, apărut pe val. de 20 B. din emisiunea „Sculpturi în lemn” din 1978. 2) Exilatul latin de la Tomis, creator de elegii erotice, poeme didactice sau de inspirație mitologică, comemorat, la 2000 de ani de la naștere, pe marca apărută în 1957. — Peisaj cu lan de evocat pe marca de 38 B verde din emisiunea „Luna pădurii” apărută în 1953. 3) Principala cerință a situării desenului pe marca poștală. — Zar. 4) Toate (pop.). — Fortărețe construite de eroicul nostru popor împotriva dușmanilor hrăpăreți, menționate pe diferite mărci, dintre care cele apărute în 1929, 1933, 1945, etc. (sing.). 5) Cai dobrogeni — George Folescu (1884—1939) cîntăreț de operă în roluri memorabile ca: Faust, Boris Godunov, Ion din „Năpasta”, evocat pe marca de 75 B. din seria „Figuri de seamă din trecutul operei românești” din 1964. 6) Cap de lopătar! (apare pe marca de 20 B. din emisiunea „Faună din Delta Dunării” din 1957) — La intrarea în Sovata! (localitate balneară de prestigiu relevantă de emisiunea „Turism” din 1971 pe marca de 1,50 L) — Întîlnirea din centru! — Petre Vasilescu. 7) Întreire! — Asociații de meșteșugari create la Sibiu, Brașov, Sighi-

șoara, etc. în scopul luptei împotriva exploatării feudale, ale căror turnuri au apărut pe marca de 20 B din emisiunea „Monumente istorice” din 1967 (sing.). 8) Prescurtare pe mărcile de aviație. — Tulpină de cereale. 9) Pedagog german (1796—1865) — Minunata salbă de stațiuni de pe malul Mării Negre, unde oamenii muncii își petrec vacanțele între apă și soare, loc de deconectare și refacere a forțelor, pentru care s-au emis timbre în 1960, 1977, etc. 10. „Portretul unui ...” de Bateln Iscovescu, apărut pe marca de 4 + 2 L. din emisiunea „Socifilez 73” (pl.). 11) Peșteră din jud. Mehedinți, de

3604 m. lungime, situată la 600 m. de Jupinești, a cărei vizitare se face numai cu echipament special; 1978 — „..... de la Smîrdan“, magnific tablou de N. Grigorescu în amintirea eroicelor lupte pentru independență din 1877, evocate pe marca de 50 B. din 1952, cu ocazia aniversării a 75 de ani de la proclamarea independenței (neart.).

VERTICAL: 1) Trăsuri trase de mai mulți cai, utilizate ca mijloc de transport pentru poștă și călători în veacul trecut. 2) Pilot al navelor aeriene al cărui monument apare în 1947 — Strigăt cu care se cheamă din depărtare vînătorii și excursioniștii. 3) Emisiune filatelică din 1970 cu reproduceri de pe tablourile „Cele cinci...“ Gonzales de Conqnes din muzeul Brukenthal din Sibiu (inf.) — Democrat revoluționar român, unul din conducătorii revoluției de la 1848 din Transilvania, devenit simbol al morții și a toată suflarea eroică a României, pictat de B. Iscovescu, tablou reluat pe marca de 1,20 L. din emisiunea „120 de ani de la Revoluția din 1848“ din anul 1968. 4) „Se naște o“ sculptură de A. Szobotka, pe valoarea de 1,75 L. din seria de „Sculpturi românești“, care îmbogățește albumul tematic al filatelistului în 1961. — Ursul fără coadă!. 5) Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (abr.). — Comună în jud. Cluj unde a avut loc în 1437 o mare răscoală populară care învinge armata nobililor, obținându-se satisfacerea unor revendicări sociale, conomice și politice. Desenul „jurământul căpeteniilor răsculate“ realizat de A. Murnu și Cseh Gustav apare pe marca de 50 B. roșu-violet a emisiunii din 1957. 6) Mic animal mamifer semiacvatic cu blană foarte apreciată. — Veche împărțire administrativă a regiunilor poștale. 7) Masă întinsă pentru animale. — Turism scurt! 8) Nume dat de greci dacilor, eroicii noștri strămoși, imortalizați pe nenumărate mărci poștale, printre care cele apărute cu ocazia a 2050 de ani, de la crearea primului stat dac

centralizat și independent, apărute în 1980, sînt cele mai reprezentative. — Oraș în Dacia romană, situat pe teritoriul de azi al municipiului Cluj; pe marca de 1,85 L. din seria „Uzuală“ din 1972, apare catedrala Sf. Mihail din acest oraș. 9) Început de frescă! (reproduceri de fresce aflăm în emisiunile din 1969, 1970, 1971. — 1972 este cel în care apare seria de mărci cu caracter turistic: Cheile Bicazului, Babele, Poiana Brașov, Delta, Litoralul, etc. — „Poarta“, lucrare în piatră a genialului Brîncuși, aflată în parcul din Tg. Jiu și în seria de mărci dedicată centenarului nașterii sculptorului și apărută în 1976 (neart.). 10) Vuiet. — O marcă depreciată prin cutare. 11) Regiune folclorică din NE țării, bogată în obiective turistice admirate pe plan mondial, căreia i s-au dedicat multe timbre din care spicim aici costumul național din emisiunea cu același nume din 1973. — Plic deschis!

Cuvinte rare: AHN, HEP, UIET.

Timbrul

La început a fost doar o valoare,
Valoare, deci, de întrebuințare,
Reprezentînd, în ultimă instanță,
Transportul unei vești la o distanță.

Dar lucrurile au evoluat:
Valoarea principală s-a schimbat,
Acuma devenise-o raritate
Și căpătase-o nouă calitate:

(Nesocotind ingeniozitatea
Ce întregeste funcționalitatea
Acestor bibelouri imprimate
După tipicul multora din state...)

Așa se și explică rațiunea
Că s-a născut pe lume pasiunea
Că-i îndeletnicirii temelia...
Aceasta e, pe scurt, Filatelia!

D. C. Mazilu

Discuții de profil

— Nu-l mai pos suferi pe Ionescu...
— Nici eu !
— Dar tu cite mărci poștale ai impru-
mutat de la el ?

— Tăticule, mi-ai promis că dacă nu
rămîn corijent, îmi cumperi un album.
— Da !
— Ei, află că ți-am economisit banii !

— Împrumută-mi, te rog, albumul tău
cu mărci rare...
— Pentru ce ?
— Vreau să-l arăt fetei care ieri mi-a
refuzat cererea în căsătorie !

— Eu, să știi, am filatelia în sînge...
— Se poate, dar circulă cam prost !

— Tovarășe, v-am consultat soția și n-o
găsesc bine deloc...
— Nici eu, doctore, dar ce să fac ? A
moștenit de la taică-său o bogată colec-
ție filatelică ! !

— Ieșind la pensie ca poștaş, vreau să
încrucșez papagali vorbitori cu porumbei
călători.
— De ce ?
— Porumbeii vor transmite verbal co-
respondența !

— Elev, dă-mi un exemplu cucurbi-
tacee care pot apărea pe mărci poștale...
— Un castravete.

— Bun. Încă un exemplu...
— Alt castravete !

— Ce-o să faci, dragă nevestă dacă
mor înaintea ta ?
— O să înnebunesc.
— Și o să dai gratis rudelor întreaga
mea colecție filatelică de valoare ?
— Ei, chiar atît de nebună n-o să fiu !

— Acum, la miezul nopții vii de la
cercul filatelic ?
— Aș ! Am trecut doar să te previn că
mai întîrzii ! !

— Tovarășe Ionescu Vasile, aveți o
scrisoare recomandată personală...
— Pentru cine este ?

— Am auzit că sînt foarte rare și va-
loroase mărcile poștale cu onagre...
— Dar ce sînt ălea ?
— Nu știu, că n-am văzut nici o ase-
menea marcă !

— Vezi marca asta ?
— Da...
— Are o vechime de o sută de ani.
— Nu te teme ! Nu se observă că este
o vechitură !

V. D. Popa

Erori și varietăți

La emisiunile filatelice din anii 1952—1962

În acest articol, vă prezentăm unele particularități, erori și varietăți ale câtorva emisiuni din perioada menționată în titlu.

Seria uzuală de 21 valori din anul 1960 a fost pusă în circulație în două tranșe. Prima, cuprinzând zece valori, a apărut la data de 11 iunie 1960, iar a doua la 5 iulie din acelaș an.

Ne vom ocupa aici cu caracteristicile valorilor de 3 și 55 de bani.

Valoarea de 3 bani a făcut parte din a doua tranșă a emisiunii. Culoarea mărcii este în diferite nuanțe de liliachiu și vișiniu (confruntate și cu gama de culori din „Lipsia Philatelistische Farbentafel”). În principal distingem următoarele nuanțe rezultate din diferite tiraje: roz carmin, roz violet, roz liliachiu deschis, roz liliachiu, roz liliachiu aprins, liliachiu, liliachiu cu nuanță de roșu, liliachiu purpur, vișiniu și vișiniu aprins. De reținut că toate nuanțele se disting perfect între ele. Marca a fost tipărită pe hîrtie cu filigran XVII, de culoare alb gălbuie. Mărcile de culoare roz (toate nuanțele) se găsesc numai cu filigranul în poziția IV, în poziția III filigranul constituind cu totul o excepție. La celelalte culori, marca se găsește cu filigrane în pozițiile III și IV. Și la această marcă se pot întîlni filigrane în variantele XVII A și XVII B.

În legătură cu filigranele, în colecțiile specializate își pot găsi locul și alte varietăți. În primul rînd trebuie amintită o varietate rară a filigranului XVII, prezentînd între cele două rînduri ale inițialelor R.P.R. un rînd de cerculețe (uneori turtite) cu sau fără puncte ori liniuare la mijloc. Varietatea aceasta se datorește procedului tehnic de fabricare a hîrtiei. Fiind vorba de aplicarea filigranului pe suluri, rasterele care imprimă filigranul se cereau a fi legate între ele. Legătura între rastere a lăsat în pasta hîrtiei urmele care au determinat acest filigran rar.

În legătură cu dantelura, catalogul mărcilor postale românești menționează 14 și jumătate — 14. În realitate dantelura se găsește între 13,5 și 14,5. Mărcile de culoare roz liliachie (în toate nuanțele) sînt în general dantelate 14,5 : 14,5 sau 14 : 14,5. De reținut că mărcile de culoare roz (în toate nuanțele) prezintă o dantelă defectuoasă.

Există cîteva varietăți de desen care merită reținute. Între furnal și cotul ferestrei desenul mărcii prezintă o deschizătură în care se află linii colorate. În ultimul rînd din coală, pe a zecea marcă de la stînga la dreapta, liniile colorate lipsesc, spațiul rămînînd alb. Pe prima marcă din rîndul 3, pe litera „I” din „ROMÎNA” pare o liniuă turtită. Coșurile au în general unele pete de culoare care sugerează fumul. Există mărci pe care nu apar asemenea pete. La cifra 3 se disting două tipuri: cu vîrfurile ascuțite și cu vîrfurile turtite.

O altă marcă mult circulată a acestei emisiuni a fost cea de 55 de bani, de culoare albastru închis. A fost emisă la 11 iunie deci în prima tranșă, valoarea nominală corespunzînd francării unei scrisori simple. Francarea efectivă s-a făcut timp de aproape un deceniu și jumătate, marca putînd fi considerată drept cea mai mult circulată din perioada de după proclamarea Republicii.

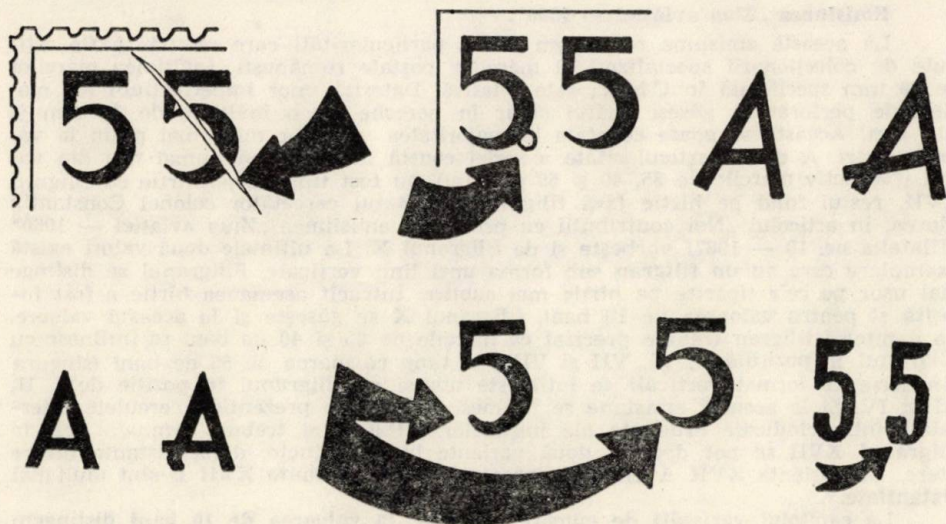
Iată cîteva din concluziile la care a dus studiarea atentă a acestei mărci:

Primul tiraj a mărcii a fost tipărit pe o hîrtie alb gălbuie. Nuanțele de hîrtie gălbuie variază pînă la un aspect maroniu. De asemenea diferă și grosimea hîrtiei, care merge de la subțire la gros, de la subțire cu fața lucioasă pînă la o hîrtie aspră. În perioada tîrzie a tipăririi acestei mărci (în ultimul an) fabrica a trecut la folosirea unui alt sortiment de hîrtie, de astă dată albă, subțire. Aceste tiraje tîrzii ar fi emisiunea a II-a.

Și la această marcă, deși dantelura e menționată în CMR ca fiind de 14,5 : 14, după o atentă cercetare se poate afirma că ea variază între 14 trei sferturi și 13,5. Mai trebuie reținut că marca apare frecvent cu dantelură defectuoasă.

Datorită eșalonării tirajelor pe o perioadă mai îndelungată, marca este întâlnită într-o gamă variată de culori. Vom enumera câteva : cobalt și cobalt deschis, ultramarin-gri, ultramarin-gri închis, ultramarin-violet, albastru, albastru deschis, albastru oțel, albastru-gri, albastru închis. Deci, la prima emisiune se pot găsi aproape toate nuanțele de albastru. Emisiunea a doua se cunoaște numai într-o singură culoare : albastru metalic, tipărită într-asa fel încît sînt frecvente cazurile în care culoarea pare a fi realizată într-un fel de raster.

Cercetînd atent marca de 55 bani găsim multe varietăți interesante de desen. Prezența lor repetată în coală, în ani diferiți, demonstrează circulația mărcilor o perioadă îndelungată. Primele două varietăți le considerăm cele mai interesante. Găsim în coală un exemplar prezentînd o dungă albă neregulată înclinată de la dreapta la stînga (cadru spart). Linia străbate marca de la acoperișul tractorului, prin semicercul cifrei 5 din dreapta, pînă la partea de sus a semicercului. O variantă deosebit de interesantă prezintă un cerculeț alb situat în partea de jos a cifrei 5 din stînga. De menționat că probabil varianta a apărut numai la o parte redusă din tiraj, întrucît se găsește rar. Variantele literelor „A” sînt relativ frecvente, însă numai la mărcile de culoare albastră. Amintim varietatea în care la litera „A” din cuvîntul „BANI” linia orizontală e ieșită din cadru în partea stîngă. O interesantă varietate este aceea în care linia orizontală a literei „A” din cuvîntul „POȘTA” iese din cadru și este îndreptată către baza piciorului (tot nu-

mai la mărcile de culoare albastră, în diferite nuanțe). Cifra 5 a mărcii o cunoaștem în mai multe tipuri tipice cît și o eroare. **Tip I** (marca tip). Bucla cifrei 5 din stînga este mai groasă și rotunjită, iar cea din dreapta subțiată la vîrf și mai puțin groasă. **Tip II** : În cifra 55 cifra 5 din dreapta este mai scurtă (mai mică). **Tip III** : Cifra 55 cu ambele cifre de aceeași formă și dimensiune ; **Tip IV** : Cifra 55 mult subțiată la vîrf, față de marca tip. **Tip V** : Prima cifră 5 turtită. **Tip VI** : A doua cifră turtită la vîrf. Se cunosc și mărci la care bucla primei cifre 5 este mult îngroșată. De asemenea se cunoaște și varianta în care bucla primei cifre 5 este cu mult mai scurtă decît la marca tip.

Și litera N din ROMÂNIA este cunoscută în mai multe tipuri. Aceasta se caracterizează în primul rând prin detaliile din partea de sus a punctului de înfilnire a piciorului cu linia oblică de legătură. **Tip I**: Linia de legătură prelungită; **Tip II**: Linia de legătură și piciorul stâng mult îngroșate spre stînga; **Tip III**: Linia de legătură și piciorul stîng mult îngroșate atît la dreapta cît și la stînga. Se cunosc și cîteva variante ale literei P din cuvîntul POȘTA. Vom aminti patru tipuri. **Tip I**: Cu linia de bază alungită. **Tip II**: Linia de bază terminată printr-o alungire la dreapta. **Tip III**: Linia de bază alungită spre stînga. **Tip IV**: Punct alb mic deasupra literei P.

P P

O grupă separată a varietăților de tipar la marca de 55 de bani au fost determinate de cerne-lurile cu care au fost imprimate mărcile (calitatea, fluiditatea). În acest context amintim următoarele varietăți: **a)**: Diferența de grosime la cuvintele POȘTA și BANI (unele cu grosime normală, altele vizibil subțiate). **b)**: Litera S din POȘTA există cu linioară și fără linioară albă. Astfel în loc de POȘTA

apare cuvîntul POSTA. **c)**: Pe geamul stîng al tractorului la marca tip apar mai multe linii, însă există și o variantă cu o singură linie. **d)** O frumoasă variantă poate fi întîlnită în colțul drept al mărcii. La marca tip, între brazi și cuvîntul POSTA apare un luminis. Există însă și exemplare la care acest luminis lipsește. **e)** În partea dreaptă a motorului tractorului, umbra farului îmbracă diferite contururi amintind de cap de pasăre.

Emisiunea „Ziua aviației — 1960”.

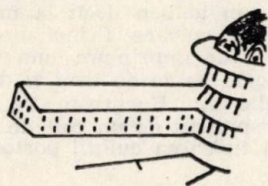
La această emisiune remarcăm cîteva particularități care merită să fie reținute de colecționarii specializați ai mărcilor postale românești. Înălțimea mărcilor de 26 mm specificată în C.M.R., este relativă. Datorită unor imperfecțiuni ale mașinii de perforat se găsesc mărci chiar în pereche cu o înălțime de 25 mm și 26,5 mm. Aceasta se poate constata la majoritatea valorilor mici, mai puțin la valorile mari. A doua particularitate a seriei constă în faptul că numai trei din valori (respectiv mărcile de 35, 40 și 55 de bani), au fost tipărite pe hîrtie cu filigran XVII, restul fiind pe hîrtie fără filigran. Regretatul cercetător colonel Constantin Florea, în articolul „Noi contribuții cu privire la emisiunea „Ziua aviației — 1960” (Filatelia nr. 10 — 1967) vorbește și de filigranul X. La ultimele două valori există exemplare care au un filigran sub forma unei linii verticale. Filigranul se distinge mai ușor pe cele tipărite pe hîrtie mai subțire. Intrucît asemenea hîrtie a fost folosită și pentru valoarea de 10 bani, filigranul X se găsește și la această valoare. La capitolul filigran trebuie precizat că mărcile de 3 și 40 de bani se întîlnesc cu filigranul în pozițiile V, VI, VII și VIII, în timp ce marca de 55 de bani (singura din serie de format vertical) se întîlnește numai cu filigranul în poziție de I, II, III și IV. Și la această emisiune se întîlnesc exemplare prezentînd cerceulețe intercalate între rîndurile ordonate ale inițialelor R.P.R. Mai trebuie semnalat că la filigranul XVII se pot deosebi două variante bine distincte, după distanța dintre litere. La varianta XVII A ele sînt apropiate, iar la varianta XVII B sînt mult mai distanțiate.

La capitolul varietăți de culoare și desen, la valoarea de 10 bani distingem patru nuanțe de culoare: galben de pucioasă (schwefelgelb) galben crom (chromgelb) galben portocaliu (gelborange) și portocaliu galben (orangegeb). Imprimarea textului și a portretului lui Aurel Vlaicu apare la o parte din tiraj în brun deschis, iar la o altă parte din tiraj, brun închis. Exemplarele cu tipar brun foarte deschis constituie o varietate foarte rară. Cifrele 1 și 9 din 1960 defecte; cifra A din ROMÂNĂ fără apostrof; litera R din cuvîntul „motor” defectă. Cele ce urmează descriu o varietate foarte rară a valorii de 10 bani: litera E din cuvîntul AEROPLAN fără linioara de jos astfel încît se citește AFROPLAN. Această varietate intervine și la marca supratipărită în anul 1963.

Valoarea de 20 de bani. Se poate distinge și un portocaliu mai deschis, nuanță mai puțin frecventă. Imprimarea textului și a efigiei s-a făcut la o parte de tiraj cu un brun mai deschis (abatere de la marca tip). Litera A din cuvîntul POȘTA cu A plin în partea de sus, respectiv fără culoarea fondului mărcii. Ghilimelele

de la denumirea avionului, cu liniile lipite între ele sau, mai rar despărțite. Cifra latină II din indicativul avionului se găsește și cu o linie sesizabil mai scurtă, la prima vedere.

Valoarea de 35 de bani. Această marcă este bogată în varietăți. Semnalăm câteva. Avion alb în loc de roșu sau roz. Deplasarea tiparului astfel că numele machetatorului Dumitrana apare sus. Cifra 35 pe un fundal alb sau pe un roz cu totul deschis. După aripa avionului, în partea de jos lipsește linia albă. Litera A din cuvântul ROMINA apare fie normală (marca tip) fie plină (complet colorată) în partea de sus. În cuvântul POȘTA, în loc de S apare o cifră 6. În cuvântul AERIANA în loc de I apare un 1. Literele I și A din cuvântul AERIANA sint legate între ele printr-o linie albă.

POȘT

11

LA

RR

MM

Valoarea de 55 de bani are următoarele abateri de la marca tip. Față de culoarea normală albastru deschis, poate fi întâlnită rar și o nuanță cu totul închisă. Litera R din ROMINA cu linia de sub buclă rotunjită, în loc de a fi dreaptă. Primul 5 din 55 cu buclă mai groasă. Linia a doua din litera M din ROMINA cu o buclă la capătul liniei. Linia a doua a literei M prelungită.

Valoarea de 1,60 este cunoscută în două dimensiuni pe verticală cu o linie în hirtie. Clădirea aeroportului cu trei și patru ferestre. Avionul și aeroportul în culoarea albă din cauza lipsei culorilor galben și albastru deschis (marca e foarte rară, pînă în prezent au fost identificate 4 exemplare din coală, două la București și două la Arad). Avionul de pe marcă există cu inscripția TAROM, fără inscripție și cu inscripție deplasată.

Valoarea de 1,75 lei. Și la această marcă se cunosc două dimensiuni, la culoarea albastru închis sau mai deschis. Parașuta mică fără linie albă. Parașuta cu punct albastru. Steagul roșu-alb, steagul complet roșu. Steagul cu băț alb. Desigur o cercetare atentă ar putea aduce la lumină și alte varietăți și erori la această emisiune interesantă și foarte mult circulată.

Emisiunea Marina — 1961.

Cîteva referiri la hirtie și dantelură. Se cunosc mărci diferite pe hirtie subțire și altele pe o hirtie mai groasă pînă la semicarton. De asemenea se pot găsi

piese tipărite pe un fel de hirtie ripsată. Dantelura de 14,5—13,5 indicată în cataloage e relativă. Odontometrul indicând uneori abateri între 1/4 și 3/4 mm. Trebuie reținut că și la această emisiune putem întâlni filigranul X, adică o linie orizontală mai mult sau mai puțin vizibilă.

Și la această emisiune, abaterile de la marca tip sînt numeroase. În primul rînd trebuie amintite două erori majore care la timpul lor au făcut mare senzație în rîndul colecționarilor de mărci românești contemporane. Pe marginea lor s-a discutat intens la Cercul de studii al A.F.R. Caracteristicile acestor erori sînt următoarele.

La marca de 20 de bani, catargele și partea de jos a vasului în loc de a fi de culoare portocalie, sînt de culoare galbenă, culoarea ultramarin este mai mult un albastru închis, iar fundalul în loc de azur, este de un albastru deschis.

La marca de 1,75 lei cea mai importantă abatere de la marca tip este culoarea catargelor și a părții de jos a vasului (galben în loc de portocaliu). Menționăm că și culoarea corpului vasului bate mai mult în galben decît la marca tip. În schimb la fundal nu se observă nici o abatere de culoare. Prima eroare pare a fi provenit din faza probelor de culori în procesul de imprimare una sau mai multe culori ajungînd în circuitul filatelic. Cîte o coală de 20 de bani și de 1,75 lei au fost puse în vînzare la fostul magazin filatelic din București, Bd. Nicolae Bălcescu. În ceea ce privește valoarea de 1,75 lei, dispunînd de un colț de coală cu inscripție s-a putut stabili cert că aici a fost omisă tipărirea culorii portocalii.

Ca varietăți, semnalăm următoarele :

Marca de 20 de bani : Bucla la litera P din cuvîntul POSTA în loc de a fi normală apare plină. Din cuvîntul CARGOU înscris în negativ se vede numai partea de jos. A din cuvîntul ROMINA prezintă o linie întreruptă la piciorul stîng.

Marca de 40 de bani. În urma deplasării culorii negre, ancora apare dublată. După inițialele machetatorului lipsește punctul, al doilea catarg este întrerupt de o linie închisă. Culoarea verde-inchis este deplasată în sus pe cadrul alb în care este înscrisă valoarea mărcii.

Marca de 55 de bani : Cele trei ferestre din față sînt de culoare cu totul deschisă. Cuvîntul bani este lipsit de cadru. Inițialele machetatorului au trăsături dublate, fără punct după inițialele machetatorului.

Marca de 1 leu : Litera L din cuvîntul LEU rotunjită la colț. Se cunosc trei tipuri de ancure, cu semicerc complet, semicerc întrerupt și fără semicerc. Pe cabina de comandă, pe lîngă linia roz (catarg) apare o linie albă lată. Punct de culoare roz aprins în loc de roz. Cifra 1 cu vîrf mai subțire.

Marca de 1,55 lei : Bucla literii R din R.P. ruptă în partea de sus, cifra 55 din 1,55 lipită sau îndepărtată de cadru. Fără punct după inițialele machetatorului. Reflectorul de pe cabină în loc de formă circulară apare ca o sferă sau lipsește complet. Fără cerculețul verde de pe vîrfurile catargului. Linia orizontală de pe vas (indicînd cota de plutire admisă) e de culoare albă în loc de verde. Contur alb între cele două culori verzi de bază.

Marca de 1,75 lei prezintă următoarele varietăți : Cifra de 1,75 lei pe desenul mărcii este distanțată. Marca fără punct după inițialele machetatorului. Ferestrele din față ale cabinei de comandă, bine vizibile sau acoperite. Azurul (culoarea de bază a mărcii), în diferite nuanțe. Litera O din ROMINA spartă în partea de jos sau în partea de sus. Cele două elemente grafice componente ale ancorei lipite între ele. Linia despărțitoare a părții de jos (linia de plutire) de culoare portocalie în loc de roșu. Cifra 1 din 1,75 cu vîrf ascuțit sau rotunjit. Litera R din R.P. spartă în partea de sus a buclei. Litera A din cuvîntul DOBROGEA cu piciorul stîng mai scurt. Punct albastru deschis după litera M din cuvîntul ROMINA. În urma deplasării culorii sepia, apare o linie verde în fața provei.

Desigur perioada de care ne-am ocupat are și multe alte emisiuni cu erori și varietăți pe care spațiul prezentului articol nu ne permite să le prezentăm.

Iosif Micu

Introducere la studiul mărcilor atipice românești

1) Terminologie

În cele ce urmează vom denumi **marcă tip**, marca la care toate detaliile corespund cu proba de tipar aprobată, iar **atipică**, marca care prin orice amănunt diferă de marca tip.

În limbajul curent marca tip este denumită adesea și „marcă normală”.

În mod tradițional, mărcile atipice sînt împărțite în trei mari categorii.

a) Erori, care apar într-un loc fix al colii, la întreaga emisiune sau la un anumit tiraj.

b) Varietăți, care apar în coli întregi sau pe porțiuni de coală, la o parte a tirajului.

c) Curiozități care apar numai accidental.

În limbajul curent, curiozitățile sînt denumite și „accidente de tipar”, iar unii le numesc pur și simplu (pejorativ) „rebuturi”.

Categoriile de mai sus nu trebuie absolutizate căci pot exista mărci care se încadrează concomitent în două sau chiar în toate trei categoriile definite mai sus. Un asemenea exemplu este prezentat în fig. nr. 1, unde eroarea „20/” lei, marca a IV-a din coală, provine dintr-o coală cu abßlatsch.

Erorile sînt de obicei caracterizate prin diferențe de desen față de mărcile tip, dar sînt și cazuri în care ele diferă printr-o culoare schimbată, așa cum este cazul cu marca de 2 lei din emisiunea „Săptămîna Economiei” 1982 (Vezi revista Filatelia Nr. 5/1983 pag. 14).

Varietățile formează o bogată categorie filatelică care înglobează numeroase grupe ca :

— Varietăți de hîrtie : subțire, groasă, cu scame, colorată, etc.

— Varietăți de filigran : filigrane schimbate, filigrane lipsă (în pereche cu mărci cu filigrane), poziții deosebite etc.

— Varietăți de dantelură : perechi nedantelate la mijloc, bucăți nedantelate lateral, danteluri deplasate, duble danteluri, etc.

— Varietăți de tipografiere : „abßlatsch” (imprimare în oglindă ; pe verso, produsă prin suprapunere în cursul procesului de tipărire), dublă impresiune, etc.

— Varietăți de culoare : culori lipsă, culori schimbate, culori deplasate ;

— Varietăți de supratipar : supratipar dublu, inversat, deplasat, perechi de mărci din care una fără supratipar, supratipare culcate etc.

Dintre curiozități menționăm ca grupe intrate în limbajul curent :

— Mărci incomplet tipărite.

— Mărci cu pete de culoare.

— Cadre sparte, etc.

2) Cum apar în circuitul filatelic mărcile atipice

Teoretic, în circuitul filatelic nu ar trebui să apară mărci atipice. În realitate, asemenea mărci apar, iar în cele de mai jos vom enumera cîteva căi :

a) Contribuția însăși a unor administrații poștale care în unele cazuri au admis (tacit) acest lucru.

b) Insuficiența controlului tehnic de calitate a mărcilor. Statistic vorbind, la sutele de milioane de mărci emise, este explicabil ca unele mărci atipice să scape totuși controlului.

c) Mărci atipice apărute în situații conjuncturale : ocupații, schimbarea monedei, etc. În aceste situații mărcile trebuind să apară „peste noapte”, practic nu se poate realiza un control calitativ eficient.

d) Mărci atipice realizate de unii salariați incorecți care, profitînd de situațiile conjuncturale și de redusa supraveghere din aceste perioade, realizează mărci atipice în scopul speculării lor pe piața filatelică. Asemenea mărci sînt cunoscute și sub denumirea de FĂCĂTURI.

e) Mărci atipice ajunse în circuitul filatelic prin canale care eludează legile în vigoare.

3. Mărcile atipice în listele de prețuri și cataloage

În lista de prețuri a întreprinderii „Rompresfilatelă” sînt incluse o serie de mărci atipice.

Din mărcile atipice necuprinse în lista de prețuri, unele sînt incluse în cataloage, inclusiv în catalogul CMR-1974.

CMR-1974 este un catalog care apreciază mărcile atipice cu ajutorul unor coeficienți. Fiind un catalog de autor, aprecierea coeficienților este mai mult sau mai puțin subiectivă, dar nu trebuie neglijat totuși faptul că ea se bazează pe deosebita experiență a autorilor lucrării.

Aceștia au depus o muncă însemnată pentru a include mărcile atipice, ceea ce nu înseamnă că acestea au putut fi cuprinse în totalitatea lor, unele nefiind cunoscute de autori, (la data terminării lucrărilor catalogului), iar altele — considerate probabil minore, au fost neglijate pentru a nu se depăși volumul de pagini.

Coeficienții utilizați în CMR-1974 au pus în repetate rînduri în impas pe colecționarii de mărci atipice, în special cînd mai mulți coeficienți trebuiau să fie aplicați uneia și aceleiași mărci. În catalog nefiind date explicațiile necesare, în baza unor interpretări personale și a înmulțirii coeficienților s-a ajuns la evaluări cu totul exagerate ale unor asemenea mărci.

Deci, coeficienții din CMR-1974 trebuie considerați informativi, cu fluctuații în timp în funcție de un mare număr de situații conjuncturale.

Pînă în prezent, nu există un catalog specializat pentru mărcile atipice românești.

4. Mărcile atipice necuprinse în cataloage

Așa cum am arătat, o serie de mărci atipice nu sînt cuprinse în cataloage.

Aceste mărci sînt cele care se situează de obicei la polii valorici opuși, în sensul că ori sînt mărci extrem de rare, ori sînt așa numite „varietăți minore”.

Ca urmare a perioadei mari de timp dintre aparițiile a două cataloage românești, mărcile atipice dintr-o importantă perioadă de timp (curente) nu sînt de asemenea cataloage.

Nu este simplu să evaluezi asemenea mărci. Ele sînt menționate de obicei cu formula „Preț de amator”, formulă din care fiecare poate înțelege ceea ce dorește.

Dintr-o pudoare greu de înțeles, nici în articolele de specialitate și nici în

cercurile de studii nu se fac aprecieri valorice asupra unor mărci atipice necatalogate. În asemenea cazuri, rămîne la îndemîna colecționarului doar posibilitatea de a se consulta cu specialiștii cunoscuți, lucru la îndemîna colecționarilor din centrele filatelice puternice dar greu de realizat pentru colecționarii din restul țării.

5. Falsurile, un flagel al colecțiilor de mărci atipice

Dacă falsurile sînt un pericol potențial pentru colecționarii de mărci tip, ele sînt un adevărat flagel pentru colecționarii de mărci atipice.

Niciodată fantezia falsificatorilor nu a fost mai dezlănțuită decît în realizarea unor mărci atipice cu care să înșele pe colecționarul credul. Raritatea unor mărci atipice, unicitatea unor curiozități i-a ajutat în odioasa lor activitate.

La fel de periculoși ca și falsificatorii sînt „inocenții” care desfac aceste falsuri ca neștiind de fapt ce sînt ele în realitate.

Este greu de făcut o clasificare a falsurilor în funcție de periculozitatea lor, așa încît ordinea celor ce urmează poate să nu fie cea mai exactă:

- Duble danteluri, realizate printr-o dantelatură falsă suplimentară;

- Varietăți de culoare realizate prin decolorări (sau colorări);

- Supratipare duble — pe mărci originale cu un supratipar original;

- Supratipare false — de toate tipurile, inversate, deplasate, etc.

- Mărci nedantelate lateral sau total, obținute prin tăierea dantelurii unor mărci cu dimensiuni mai mari decît cea tipică.

Toate cele de mai sus sînt falsuri realizate cu ajutorul unor mărci originale și — deci — cu atît mai periculoase.

Din păcate, capcanele falsificatorilor nu se opresc la cele de mai sus.

6. Făcăturile, o problemă controversată

Așa cum am notat în capitolul 2, pct. d), **Făcăturile** sînt mărci atipice realizate de salariați incorecți în scopul speculării lor pe piața filatelică.

Principalele tipuri de **făcăături**:

- a) Pe mărci fără supratipar, omiterea unui detaliu al mărcii;

- b) Pe mărci cu supratipar crearea unor varietăți ale supratiparului.

Prin dispariția unor martori oculari sau chiar a unor documente ale timpului, prin trecerea în neființă a unor

mari colecționari, prin insuficiența abordare a acestei probleme în literatura de specialitate, cu trecerea timpului devine din ce în ce mai greu de făcut o distincție între o marcă atipică apărută accidental și o **făcături**.

Scepticii merg pînă acolo încît bănuiesc toate mărcile atipice din perioadele conjuncturale de a fi ceva de genul **făcăturilor**. Adevărate sau nu, aceste bănuieli au pătruns în rîndul colecționariilor, ceea ce a dus la o considerabilă subevaluare a acestor mărci.

7. Cultura filatelică legată de colecțiile de mărci atipice

Prin întinderea sa, prin numeroasele probleme pe care le ridică, colecționarea mărcilor atipice presupune numeroase cunoștințe nu numai pur filatelice, dar și tehnice. Astfel, trebuie bine cunoscută tehnologia hîrtiilor, a procedeelor de imprimare, a stabilității culorilor, etc.

La un colecționar avansat, cultura filatelică practic nu trebuie să aibă fisuri, ea trebuind să includă **TOATE** publicațiile filatelice din țară, precum și articolele din presa filatelică străină care se referă la mărcile românești, precum și cataloagele de licitație.

Cultura unui filatelist care colecționează toate mărcile atipice românești, practica sa, trebuie să se apropie de cultura și practica a ceea ce numim curent un expert filatelic.

Reversul celor de mai sus este obligația morală a unui colecționar de mărci atipice să comunice rezultatele muncii sale în articole publicate în presa filatelică de specialitate și să expună piesele colecționate.

8. Cum apreciază și cum pun în evidență filateliștii mărcile atipice

În urmă cu cîțiva ani a avut loc în cadrul Cercului de studii AFR o aprinsă discuție pe tema mărcilor atipice. Nu au lipsit glasurile unor cunoscuți filateliști care au susținut că mărcile atipice sînt simple rebuturi care nu ar trebui luate în considerație.

Concluzia dezbaterilor a fost că, indiferent dacă ne place sau nu, sau indiferent de felul în care le denumim mărcile atipice sînt o realitate a filateliei românești și, ca orice realitate (plăcută sau nu) nu poate fi ignorată.

La această concluzie s-a ajuns aproape în unanimitate, la ea aderînd specialiști de renume ai filateliei românești.

Prin ineditul lor, varietatea, greutatea

de a fi procurate, mărcile atipice formează de multe ori „sarea și piperul” unei colecții filatelice. Numărul însemnat de articole apărute în presa de specialitate (și prestigioasa revistă „Filatelia” nu face excepție) arată o preocupare intensă pentru depistarea și publicarea lor, denotă un număr important de filateliști care au în preocupările lor mărcile atipice.

Din punctul de vedere al modului de a colecționa se pot delimita două mari tendințe :

a) Introducerea mărcilor atipice alături de mărcile tipice ;

b) Colecționarea mărcilor atipice separat (în general pe tipuri de erori, varietăți și curiozități).

Primul mod de a colecționa este specific unor colecții cronologice, specializate. În aceste situații, alături de seria tip apar varietăți de dantelură, filigran, culoare, etc. și apoi alte genuri de atipice din aceeași serie.

Al doilea mod de a colecționa este specific unor colecții specializate de erori, varietăți și curiozități. Aceste colecții nu includ în mod obișnuit varietăți clasice de filigran, dantelură sau hîrtie.

Acest mod de a colecționa se pare că pune mai bine în evidență munca de colecționare a mărcilor atipice și este mai spectaculos (cînd acest aspect este urmărit).

Între cele două moduri de a colecționa se pot imagina numeroase altele, în funcție de inspirația și fantezia colecționarului.

9. Concluzii... la o introducere

Colecționarea mărcilor atipice românești este o problemă complexă la care nu se pot da formule sau sfaturi de complezență.

Caracterul, perseverența, cultura filatelică sînt cele care vor determina pînă la urmă întinderea și seriozitatea unor colecții de mărci atipice.

Se pare că nici vîrsta nu este o premiză importantă în întocmirea unor asemenea colecții specializate, cunoscîndu-se tineri cu reușite deosebite precum și colecții întocmite după vîrsta pensionării.

Numeroasele capcane puse de mărcile atipice se pare că nu sperie, ci, din contră, stimulează, căci o asemenea colecție inedită și spectaculoasă, oferă atît mari satisfacții filatelice cît și posibilitatea de a aprofunda studiul mărcilor românești.

Sapira Marcel

— Un novice : Cum se poate ca o marcă de 27 de parale, să facă atâtea parale ? !

— Marca : A renunțat la mine un filatelist, dar nu-i nimic, mai rămân o sută de milioane.

— Prin varietatea tematică a colecției sale, filatelistul s-a dovedit a avea ...marcă.

— Cu raritățile sale intitulate „munți“, a ajuns la cea mai înaltă ...cotă.

— Eroarea de pe marca cu caracter sportiv, a fost considerată o fentă.

— Cu el nu te plictisești niciodată, fiindcă în permanență schimbă subiectul ...filatelic.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

Fig. 6

Răspunsurile la întrebările test de la pagina 143

1) În perioada clasică și post-clasică POȘTA ROMÂNĂ lucra efectiv în ziua de 1 ianuarie așa cum rezultă și din obliterările de pe mărcile prezentate în fig. no. 1 și 2.

2) Răspunsul corect este „nici o șansă”. La 1 ianuarie 1865 POȘTA ROMÂNĂ a trecut la datarea corespondenței după calendarul gregorian iar unitățile poștale nu au folosit ștampile cu data 1—12 ianuarie 1865. Data, subînțeleasă, este 1 ianuarie 1866.

3) Deși întrebarea pare de domeniul absurdului, priviți fig. no. 3 Răspunsul ar putea fi:

— Pentru cei ce nu le posedă sînt simple rebuturi poștale.

— Pentru posesorii lor sînt... unicate de valoare deosebită.

4) Priviți fig. no. 4 și vă veți convinge că monoplanul aviatorului Zorileanu (CMPR. no. 2761) are două plane. Curiozitatea a apărut ca urmare a imprimării decalate a unei culori.

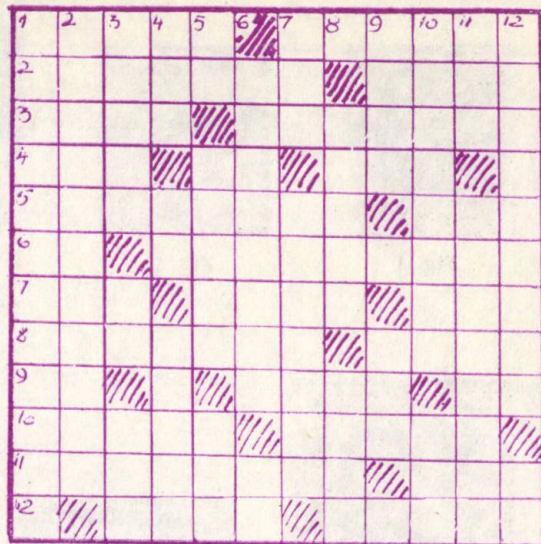
5) În principiu nu. Totuși marca din fig. no. 5 (CMPR. no. 2002) s-ar putea să ne schimbe părerea.

6) Pînă în prezent nu au fost menționate în literatura filatelică de specialitate asemenea supratipare. În fig. no. 6 vă prezentăm, un bloc din emisiunea, „Tipografiate”, cu supratipar „TAXA DE PLATĂ” valoarea de 10 bani (CMPR. no. Px-2, pag. 436). Fiecare marcă are nu mai puțin de patru supratipare din care unul pe față și 3 pe verso.

Poșta

și

filatelia

ORIZONTAL : 1) Trimiterea poștală cu diverse produse sau obiecte. — Timbru prins între linii simple sau ornamentale. 2) Om de serviciu la poșta de pe vremuri (pl.) — Elemente grafice care limitează marca poștală. 3) Mărci tipărite pe benzi de hîrtie rulată. — Adăugat în text. 4) Morfeu autohton. — Stela Georgescu. — Pronume reflexiv. 5) Instrumente poștale de uz curent pentru fixarea pe documente a locului și datei unei operațiuni specifice. — Localitate legendară în Orientul Mijlociu. 6) Un popas de poștă ! — Sistem de împărțire a timpului în ani, luni, zile, strict util la organele de poștă. 7) Organizația Mondială a Sănătății în cinstea căreia România emite timbre încă din anul 1968 (abr.) — Rîu în Etiopia. — ... tac ! 8) Mărci cu defecte vizibile de tipar. — Compozitor maghiar. 9) Unde mărite ! — Dar. — Cămașă rustică. 10) Scăpări tipografice de culoare, de imprimare, de desen, devenite vedete printre filateliști. — Reprezentarea grafică a unei mărci. 11) Colecționar de monede și medalii vechi. — Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură, pentru care deasemenea țara noastră a emis mărci poștale (abr.) 12) Documente timbrate. — „... date“, expresie engleză ce semnifică data cea mai timpurie de circulație a unei mărci poștale, rezultată din obliterare.

VERTICAL : 1) Persoana cu care ne aflăm în schimburi filatelice. 2) Instrument pentru măsurarea dantelurii mărcilor poștale, inventat în 1884 de Jacques A. Legrand. 3) Tulpină cu iz de Olandă... Inceput de scrisoare ! — Poșta... otomană, în evul său mediu ! 4) Aceiași mereu în centru ! — Marcă clasică sau comună în inițiale ! — Care exprimă direct stări afective personale. 5) Taxă pe jumătate ! — Sistem de desprindere a mărcilor, de pe fragmentele de plic (inf.) — Listă de manco ! 6) Pecetluiri. — Medalie fără floare... 7) Luntre mică de pescari. — Inscripție pe mărcile poștale care constituie explicația scopului pentru care au fost emise. 8) Oraș în centrul Italiei. — Cea de cunoaștere este specifică filatelistului. 9) Timbru reparat. — Recipient în care se pun timbrele la spălat. 10) Piesă filatică greu de procurat. — Abreviație poștală pentru Eforie. 11) În final o telegramă ! — Texte, desene sau fotografii, ce trebuiesc reproduse și multiplicare prin tipar ca mărci poștale. 12) Perechi întoarse, în expresie franceză. — Compania Lloyd în plină prezență !

CUVINTE RARE : TOB, LAGA, VEGH, CIN, SIENA.

Gh. Gălea

Vis de astrofilatelist

Marea epidemie care este filatelia cunoaște o nouă molimă ce se întinde pe întreg mapamondul cu viteza celor mai noi descoperiri ale tehnicii transporturilor aeriene și spațiale, inoculând lumea cu virusul astrofilateliei.

De când cu astrofilia, parcă au intrat unii oameni (aparent oameni serioși de toate vîrstele și profesiile) la idei. Care mai de care cu „specialitatea” sa : unii cu rachetele, alții cu astronauții, alții cu cosmodromurile, alții cuceresc Luna, planetele și chiar cometa Halley, mă rog. Chiar și OZN-iștii nu stau deloc degeaba și răscolesc prin paleo-arheologia filatelică căutînd urme ale paleoastronauticii și poate vor reuși să descopere enigmaticele nașterii Terrei tocmai ei, cei care astăzi dețin primordialitatea ficțiunii.

Așa se face că într-o seară din această primăvară tîrzie, cu lună plină suzîitoare, la Y08VA se recepționează un apel general de la VP9TB pentru orice radioamator YO cu „relații” filatelice suspuse, dar care să fie bolnav de virusul astrofilatelic, de preferat membru al Astrofilei.

Combinațiile de litere și cifre — un amestec între codul internațional al radioamatorilor și un alt cod intergalactic — au dat mult de furcă operatorului care pentru a putea obține QSL-ul tocmai din Insulele Bermude, trebuie să descifreze neapărat corect întregul mesaj și în plus adresa emițătorului. Așa se face că în seara respectivă după orele 23,00 telefonul meu, așezat cuminte la capătul patului, îmi vesti o nouă convorbire.

— Alo, sinteți 14036 ? sinteți președintele

Somnoros, oarecum trezit dintr-un preludiu de vis, am reacționat :

— Da ! e telefonul meu, dar, care președinte dom'le ...

— E bine că am ajuns la numărul ăsta. L-am luat de pe ultima copertă a Buletinului Astrofila. Am un mesaj urgent pentru ASTROFILA Botoșani de la un UFON, și trebuie să vi-l transmit imediat cu rugămintea de a mă ajuta să pot obține QSL-ul de la acest corespondent din eter.

— Vă ascult, dar

Fără să aștepte alte replici, de la celalt capăt al firului am recepționat și eu următorul mesaj :

„Sînt OZN-13 Insulele Bermude — mesaj pentru ASTROFILA. Am reușit să capturez un Buletin informativ nr. 2/1985 și sînt nerăbdător să-l prind pe 3. Sînt convins că va apare la timp și cu imaginile mult îmbunătățite. Sînt și eu astrofil din naștere. Am auzit că veți edita anual întreguri poștale tematice cu astronomii și pionierii astronautici români. Cine dorește QSL-ul meu să-mi trimită odată cu confirmarea recepției și materialele apărute în 1985 la expoziție și simpozion. Revin pentru adresă pe aceeași frecvență în noaptea de după simpozionul din 13 aprilie. Cu bine, la reaudiție, operator Uz-U-Fon-13”.

Am rămas pe gînduri și într-un tîrziu am adormit visînd că sună telefonul și fără să ridice microreceptorul cunoscuta voce a secretarului Astrofilei îmi comunică ca de obicei oficial : „Tovarășe președinte gata și întregurile poștale pentru care am umblat atîta. Au ieșit clasa întâia. Și-au dat seama pînă la urmă și ei că este unica ocazie de a face cunoscut lumii întregi preocupările de pionierat și

avangardă ale oamenilor noștri de știință și în domeniul astrofil. Ne-au realizat niște plicuri și cărți poștale pe cînste, color, cu marcă emblema grupării, tot setul de 9 comandat, astfel :

1. Teohari Maria 1885—1975 centenarul nașterii primei femei astronom din România care a studiat Soarele și cometa Halley,

2. Centenarul nașterii astronomului român Gheorghe Demetrescu (1885—1969) cel care a descoperit planeta 1189 Terenția în 1915.

3. 110 ani de la nașterea întemeietorului Societății Astronomice Românești, Anestin Victor 1875—1918.

4. 85 ani de la nașterea astronomului român Ion Armeanca 1900—1954.

5. 45 de ani de la moartea lui George Botezat (1883—1940), astronom român stabilit în S.U.A., ale cărui calcule pe traiectorii Pămînt-Lună-Pămînt au fost folosite și de programul Apollo.

6. 90 ani de la moartea astronomului român Constantin Căpităneanu (1844—1895).

7. 80 ani de la naștere și 20 de la moartea astronomului român Gheorghe Petrescu (1905—1965) care a studiat planeta Jupiter.

8. 95 ani de la naștere și 40 de la moartea astronomului român Constantin Pirvulescu al cărui nume a fost atribuit planetei 2381 descoperite la 19.03.1936 la Observatorul din Belgia unde a funcționat ca cercetător de bază.

Am rămas uimit. Ce înseamnă să ai nevoie de un QSL mai acătării, să pui o vorbă bună la un YO-3 descurcăreț și să găsești un pămîntean contaminat cu astrofila, undeva pe unde se aprobă comenzile pentru întreguri poștale.

Păcat însă că a doua zi dimineața visul s-a demonstrat a fi tot un vis de ... ufon.

Ștefan Nicolau

YO — Indicativ pentru România

YO-3 — idem pentru zona București

YO-8 — idem pentru Botoșani

VP-9 — indicativ pentru insulele Bermude

Ufon — omulețul verde din farfuria zburătoare (OZN-ist)

FILATELIA OGLINDITĂ ÎN FICȚIUNEA LITERARĂ

Nici nu se putea ca o pasiune atât de răspîndită pe toate meridianele să nu fie abordată de scriitori mai mult sau mai puțin inițiați în „tainele” filateliei.

Ea s-a aflat în centrul unor opere literare deja pe la mijlocul secolului trecut în țara unde a apărut prima carte poștală și primul colecționar. Autorul primei nuvele cu subiect filatelic nu se cunoaște: era un obicei în presa literară engleză din acea vreme omiterea. Nuvela *My Nephew's Collection* (Colecția nepotului meu) a văzut lumina tiparului la 19 iulie 1862 în revista „*All the Year Round*”.

A urmat o scurtă descriere tehnică a colecționării mărcilor poștale de către ANTHONY TROLLOPE în romanul intitulat *John Caldigate* (1879), apoi, „*Le Roi du Timbre-poste*” (Regele mărcii poștale) 1898, a mai puțin cunoscuților scriitori francezi G. DE BEAUGIRARD și H. DE GORSSE.

Un scriitor cu renume, ROBERT GRAVES, autorul cunoscutelor romane istorice „*I Claudius*” („Eu, Claudiu”) și „*Claudius the God*” („Claudiu, zeu”) a publicat, în 1936, „*Antigua Penny Puce*” („Un penny de culoare purece, din Antigua”).

E prima operă literară care tratează pe baza unor cunoștințe filatelice aprofundate psihologia colecționarului tînăr și poate aparținînd tuturor vîrstelor, adică a celor care au rămas tineri grație și acestei pasiuni.

Iată începutul primului capitol intitulat *Albumul nostru filatelic*:

„Un penny de culoare purece din Antigua”. Omul o examinează cu agitație și inima lui e copleșită de amintiri și sentimente. Oare Antigua nu e o colonie britanică? Și în lumea mărcilor majoritatea rarităților clasice nu provin oare din vechile colonii engleze? Intrucît un penny e nominalul cel mai comun al coloniilor britanice nu e oare clar că marca în chestiune merită toată atenția și justifică să fie subiectul unei cărți? Ceea ce a diferențiat-o de alte mărci similare a fost poate culoarea ei de „purece” — purece fără pereche. Cuvîntul Antigua sună solemn și excepționalul adjectiv „de culoare purece” trebuie de asemenea menționat ca element important al povestirii. Dacă propoziția ar suna astfel: „*Turks Island* din 1881, un *shilling* culoare albastru deschis cu eroare *TRUKS*” atracția psihică a mărcii n-ar fi de departe atât de mare, deși erorile sînt foarte căutate și mărcile cu nominal de un *shilling* sînt aproape totdeauna mai bine cotate în cataloage decît cele cu un penny din respectiva emisiune. Desigur însă adevărul nu poate fi de două feluri. Și adevărul e că acea marcă care a împrumutat numele ei acestei înțimplări e de un penny culoare purece din Antigua (deși unii filателиști inveterați au susținut cu tărie că această culoare trebuie să fie calificată brun purpuriu...).

Un penny de culoare „purece” din Antigua. Probabil numai inimile bărbătești sînt copleșite de amintiri și sentimente la vederea lui. Totuși și în femeia de toate zilele se ivesc vechi emoții, și după atîția ani roșesc auzind despre această marcă poștală nenorocită, absolut neutilizabilă. În adîncul inimii fiecare bărbat obișnuit e un școlar și fiecare femeie o școlăriță. Fiecare școlar englez, la o anumită vîrstă, colecționează mărci, sau cel puțin acei școlari ai căror părinți dispun de ceva bani; sub un anumit nivel social pasiunea de colecționare a școlarilor, credem, poate fi catalizată de vinetele din cutiile de țigarete și etichete cu premii. Pe de altă parte, filatelia nu e pe măsura fetelor. Fetele disprețuiesc colecționarea care nu e destul de directă și personală pentru a le satisface din punct de vedere sentimental; dacă colecționează ceva, atunci e vorba de fotografiile actorilor și ac-trițelor celebre.

...Școlărițele nu se interesează de mărci, e adevărat, dar — și aceasta e principalul — fără îndoială se interesează de pasiunea fraților lor. De ce? Ce rost are? Băieții se comportă exact ca și cum ar fi îndrăgostiți de albumele lor.

Drept recompensă pentru prada obținută de fete din locurile unde fratele lor n-ar fi avut tăria morală de a pătrunde, într-o bună zi fratele dezvăluie secretele „artei sale“. Cu o voce tremurătoare îi explică diferența fină între două mărci, prezintă grija excepțională ce necesită manipularea mărcilor, lipirea lor, precum și relațiile între raritate, autenticitate și calitate cu prețul din comerț“.

Controversa judiciară a proprietății mărcii de un penny de culoare „purece“ din Antigua, intrat în „albumul comun“ a lui Oliver și Jane pe un plic circulat, e în centrul acțiunii romanului: o satiră virulentă a moravurilor burgheze din anii treizeci.

Numeroși autori prezintă în treacăt filatelști printre eroii lor. Să menționăm pe MARCEL AYMÉ cu „Le Passe-Muraille“ („Omul care trece prin zid“). Eroul principal al nuvelei scrise în 1943 e un mic funcționar celibatar la Ministerul Registraturii, care duce o viață cit se poate de monotonă, în timpul liber ocupându-se cu colecția de mărci poștale, vizitând cinematografe și plimbându-se în Montmartre. Faptul că eroul e filatelista e menționat de mai multe ori între două virgule. În paranteză spus: variantele cinematografice ale nuvelei având în rolul principal pe Bourvil (1951) și Heinz Rühmann (1959) au evidențiat mai mult pasiunea filatelică a eroului.

Deși nu-mi propun analiza literar-artistică a operelor prezentate — neavând competența necesară — totuși mi se pare că un loc de cinste revine nuvelei de 20 de pagini intitulată Capul de zimbru de V. VOICULESCU* (Povestiri. Editura pentru Literatură, 1966).

O întâmplare din timpul celui de al doilea război mondial, vizita la o unitate militară a unor ofițeri germani.

Să dăm cuvîntul autorului:

„Un maior, contele K... a destăinuit că prin spiță femeiască se trăgea dintr-o domnița moldoveancă măritată prin veacul al XVII-lea după un prinț lituan, ai cărui urmași în cursul vremurilor se germanizează cu desăvîrșire. Ca dovadă, ne-a arătat stema familiei, în herbul căreia se deslușea și un cap de zimbru, ce ieșea bine în relief cînd apăsaî inelul pe o cocă moale de pîine.

— Cine dintre dumneavoastră este filatelista? întrebă el deodată, rotînd, strengărește ochii căprui peste noi.

Toți mă arătară pe mine.

— Știți ceva despre mărcile cu cap de zimbru? mi se adresă... și privirile lui scînteiară de un farmec copilăresc.

— Prea puțin, răspunsei. Nu am avut niciodată onoarea să apuc zimbrul de coarne. Tot ce știu e din catalog și din conversații...

— Păcat, zise el. Ați auzit totuși ceva despre cel mai rar și scump exemplar? E doar o onoare pentru țara dumneavoastră...

— Mi-a trecut pe la ureche, îngăimai eu, că s-ar găsi în colecția unui miliardar american un cap de zimbru de 27 parale cum n-ar mai fi altul. Cred că e o legendă...

— Nicidecum, nicidecum, protestă tînărul. E realitate. Și s-ar părea că e un exemplar unic în lume... Sau, adaugă zîmbind cu tîlc, a fost unic pînă acum. Are culoare piersicie, nu galbenă-portocalie, ca celelalte din aceeași emisiune.

— Dacă e așa, observai eu, nu se poate să nu se mai găsească și altele. Cred, de altfel, că nu s-au răscolit îndeajuns arhivele familiilor vechi românești și nici nu s-au făcut cercetări prin țările vecine, cu care Moldova corespondea prin scrisori.

— Ai dreptate, mă întări el cu voioșie. E ceea ce am întreprins eu. Și iată rezultatul.

Cu gesturi febrile scoase portofoliul, trase din el un pliculeț, și din acesta dete la iveală un pachetel învălît în sugătoare. Din sugătoarea despăturită, ca din niște scutece, ieși o bucățică de hirtie albă de mătase, pe care, desfăcînd-o mi-o întinse cu un zîmbet triumfător.

* Povestire reproducă în „Almanahul filatelic 1981“.

Privii cu lăcomie : strălucea acolo de o minunată culoare piersicie, o marcă superbă, un splendid și autentic cap de zimbru de 27 parale. Un exemplar cu toate caracteristicile pe care le cere cea mai aspră expertiză“.

După ce maiorul german a povestit peregrinările sale în căutarea acestei piese intervine întorsătura povestirii : un curier aduce un ordin comandantului, acesta deschide plicul și anunță „nimic important“, mesenii se apucă din nou de discuții și deodată observă că marca a dispărut. Se caută peste tot, sub masă, în zădar. Apoi comandantul ordonă : „aspră cercetare corporală“ și o începe cu el în-suși, își lepădă tunica, scutură hainele, trase cizmele...

Nu e cazul să redau întreaga povestire, dramatismul scenei, pe urma găsirea capului de zimbru — e un volum accesibil tuturor filateliștilor.

Un capitol special al ficțiunii literare e cel care privește mărcile nu ca obiect de studiu și culturalizare ci numai ca purtătorul unor valori comerciale. Romanele polițiste fac apel deseori la filatelie. Motivul crimei sau al crimelor e o marcă sau mărci extrem de rare și prețioase.

ISTVÁN KORDA în *A láthatatlan fonal* (Firul invizibil, București, Editura Tineretului, 1969) prezintă o acțiune dublă, convergentă. Prima : doi artiști din străinătate, oaspeții Circului de Stat care caută material filatelic pentru a trece prin contrabandă în Occident. A doua : un poștaş-filatelist dintr-un mic orașel din Transilvania găsește în arhivă niște plicuri din secolul trecut din care mărcile au fost decupate. Dar scrisorile din ele s-au păstrat și citindu-le își dă seama că expeditorul a emigrat din țară ; ajuns în Guyana Britanică și-a procurat un al doilea exemplar al faimosului „un cent“ din 1856. Autorul reia cunoscuta istorie sau legendă conform căreia acest exemplar ajuns în mâinile lui Arthur Hind — proprietarul de atunci al primului — acesta după ce a plătit suma solicitată, l-a ars pentru a avea o singură și unică raritate.

Intervine miliția economică, Interpolul și poștaşul-filatelist de mai sus, pînă la urmă totul e clarificat, vinovații arestați.

Tot conform tradiției genului își deapănă povestirea sa LUCIAN PENESCU în *Diamante în umbră* (Editura Facla, Oradea, 1975). Un cap de zimbru de 27 parale neuzat (nu de culoare imaginară ca la V. Voiculescu), precum și două coli de Cuza 5 parale, iată miza. Un fost legionar, un agent din străinătate, încercările lor de a pune mina pe aceste comori — pînă la urmă uneltirile demascate și cele două omoruri elucidate, criminalii aduși în fața justiției.

Să mai adăugăm un roman polițist american cu personalități viu conturate și cu o acțiune palpitantă, cu numeroase surprize. Autorul E. V. CUNNINGHAM în *The Case of the One-Penny-Orange* („Cazul lui un penny portocaliu“) începe cu un omor. Victima e un comerciant de mărci poștale din Beverly Hills : I. Gaycheck, găsit mort în prăvălia sa.

Funcționarul comerciantului pretinde că nu lipsește nimic din clasoare. Se cercetează trecutul lui Gaycheck, naturalizarea sa ca cetățean american și din datele primite de la Interpol reiese că și-a ascuns identitatea, de fapt era Schwartzmann, fost căpitan SS, unul din călăii de la Buchenwald, un criminal de război căutat de autoritățile judiciare din R.F.G., Grecia, Israel și Franța.

Ancheta se îndreaptă spre lumea marilor filateliști din regiune, singurul indiciu fiind că Gaycheck-Schwartzmann s-a interesat la un colecționar dacă ar fi amator, la un „Mauritius“ emisiunea 1847, de un penny pe plic. Nu s-a discutat despre preț și comerciantul nu s-a mai prezentat ulterior.

În fine, din informațiile obținute de la Firma Gibbons, de la Londra, se conchide că era vorba de un plic vîndut în 1938 unui cetățean din Germania, cunoscut client al firmei. Respectivul fusese internat apoi externat la Buchenwald, dar fiica lui domiciliază la Beverly Hills.

Polițistul se prezintă la ea și după ce dezvăluie datele privindu-l pe Schwartzmann, ea povestește nu numai înprejurările în care a fost ucis tatăl ei la Buchenwald, dar și suferințele îndurate de mama ei și de ea însăși, prigoana și emigrarea lor în S.U.A.

Polițistul conchide că ea a luat plicul francat cu marca Mauritius de un penny. Ea admite că plicul a fost prezentat lui Schwartzmann de fostul ei soț. Acest plic s-a aflat într-un teanc de scrisori de la tatăl ei, teanc păstrat intact de mama ei recent decedată. Nici mama, nici ea n-au cunoscut valoarea piesei.

„După aceea ea spune :

— Nu vrei să mă întrebați, dacă l-am ucis eu pe Schwartzmann ?

— Nu.

— De ce ?

— Rândca nu doresc să mințiți.

— Credeți că ași minți ?

— Da.

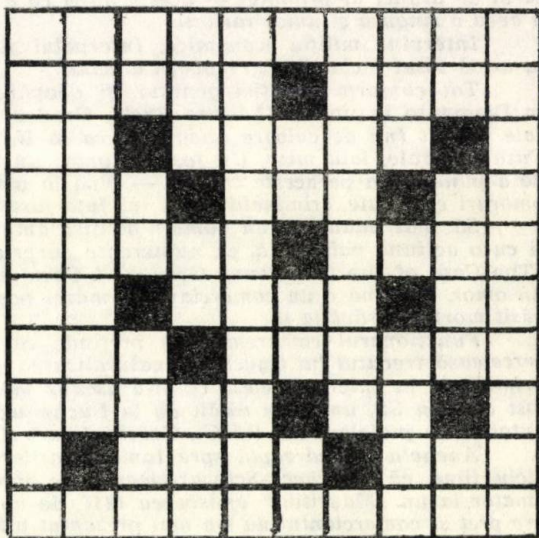
— De ce ?

— Fiindcă sînteți convinsă că ați procedat just. Nu simțiți părere de rău sau remușcare. Din copilărie ați purtat o povară și acum ați lepădat-o...”

O poveste în care ficțiunea nu este îngrădită și în care soarta oamenilor și a timbrelelor urmează drumul fanteziei.

László Erős

Într-un cuvînt

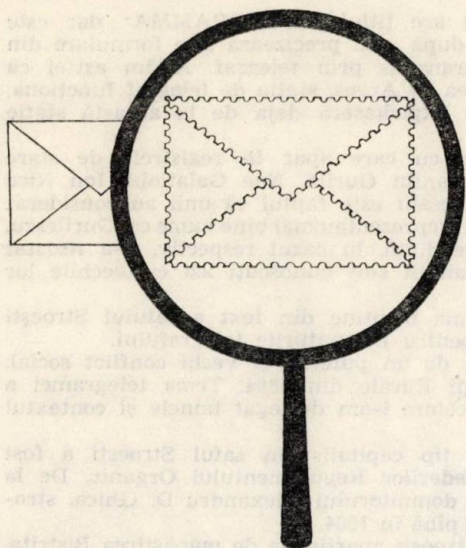

ORIZONTAL : 1) Petrecere. 2) Local (denumire bucureșteană cu tradiție) ● Vlăguit (fig.). 3) Punct ! ● Neînsemnat (fig.). 4) Tărie (fig.). ● Undă ● Camere ! 5) Rectificări ● Wodan. 6) Sieste ! ● Limită ● Nichel. 7) Neam (fig.) ● Manierat. 8) Dorită ● Cuie ! 9) Amurguri ● PISOI. 10) Întîmplări.

VERTICAL : 1) Serie. 2) Precedent. 3) Stări ! ● Răpune ! ● Cămine. 4) Localitate (ins. Noua Irlandă) ● Țep ! ● Față. 5) Celebrări. 6) Stacană ! ● Apret ! ● Mil. 7) Ornice. 8) Belșug (fig.) ● Țeapăn (fig.). 9) Carp ! ● Chip ● Ieșite ! 10) Nemurire.

DICȚIONAR : BOM.

Petru Al. Vasilescu

Prima telegramă din Stroești Argeș

Indiscutabil, dintre toate satele aflate în partea de nord a județului Argeș, satul Stroești de pe Valea Vilsanului are cea mai frumoasă istorie. Răsfoind într-una din zile un dosar aflat la Direcția Generală a Arhivelor Statului am avut plăcuta surpriză de a găsi prima telegramă expediată de stroeșteni, din îndelungata lor istorie.

Telegrama, cu „40 vorbe“, a fost prezentată la stația telegrafică din Curtea de Argeș în ziua de 12 octombrie 1864 ora 10 dimineața, i s-a dat numărul 4610/24 și s-a recepționat la stația București a doua zi, la 13 octombrie 1864 ora 12 și 55 minute. Datarea s-a făcut după stilul nou, așa cum se făcea în tot sistemul telegrafului. Nu trebuie să ne mire întârzierea !

Formularul telegramelor din acel timp avea o rubrică : „Notița Stației“. În telegrama analizată, la această rubrică nu se face nici o însemnare, semn că timpul scurs 26 h 55' nu reprezenta o întârziere. Să ținem seama că textul se codifica în sistemul Morse și apoi se decodifica în românește cu caractere latine, operații care cereau timp. La o altă telegramă, expediată din Focșani tot la București, termenii sint alții : prezentarea la stația de expediție se face pe 6 octombrie 1864 și sosirea la stația București are loc în ziua de 11 octombrie 1864 și operatorul justifică la Notița Stației : „Întârzierea din cauză corupției liniilor“. Asta era o întârziere !

Telegrama stroeștenilor este adresată „D. Ministru Interior București“ și are următorul conținut :

„În virtutea decret 54 566 vă rugăm arătați-ne dacă restu moșilor statului Costești și Stroești se rearendează. Sintem doritori. Răspuns, 20 cuvinte, plătit. Primaru și consilierii comunei Costești-Stroești plasa Argeșu : Ilie George, Gurilescu, Galatioiu, Șerbănescu, Crîngașescu“.

La Ministerul de Interne cineva o înregistrează : „No. 6814. Octombrie 2“ după stilul vechi, deci la 14 octombrie stil nou.

Pe verso-ul telegramei se pune rezoluția : „1864 octombrie 2. Se va scrie Prefectului de Argeșu ca să arate primarilor a să adresa Ministerului Finanțelor“.

Intr-adevăr, în aceeași zi se telegrafiază răspunsul :

„Telegramă plătită la Argeșu după telegrama 4610/24. Prefectului Argeșu. N. 25 832, 1864 octomvrie 2. Arătați primarilor Costeștii și Stroeștii a se adresa Ministerului Finanțelor pentru arendarea acelor moșii“.

Și sursa arhivistică respectivă nu mai spune nimic despre soluția finală dată în problema menționată în telegramă.

Formularul pe care s-a scris textul are titlul „TELEGRAMMA“ dar este în realitate o „DEPEȘA TELEGRAFICA“, după cum precizează alte formulare din aceeași sursă arhivistică. Textul a fost transmis prin telegraf. Aflăm astfel că la 30 septembrie/12 octombrie 1864, la Curtea de Argeș, stația de telegraf funcționa, legătura cu Bucureștii era bună și că se expediaseră deja de la această stație 4610/24 depeșe telegrafice.

Semnatarii telegramelor, după numele cu care apar în registrele de stare civilă, sînt : Ilie Georgescu, primar ; Constantin Gurilă, Nae Galatioiu, Ion Nica Șerban și Nicolae Crîngașu, consilieri. Interesant este faptul că unii au considerat că, în raporturile cu Ministerul de Interne, îi reprezentau mai bine nume ca, Gurilescu, Șerbănescu și Crîngașescu ! O asemenea tendință, în cazul respectiv, n-a rezistat timpului pentru că descendenții acestor familii sînt cunoscuți azi cu vechile lor nume : Gurilă, Șerban și Crîngașu.

Telegrama conține și o eroare : prima menține din text a satului Stroești apare în varianta „Strisești“, explicabilă pentru începuturile telegrafului.

Această primă telegramă este legată de un puternic și vechi conflict social, revitalizat de aplicarea în Stroești a Legii Rurale din 1864. Tema telegramelor a fost atrăgătoare și printr-o minuțioasă cercetare i-am dezlegat tainele și contextul social în care a fost expediată.

Instaurarea relațiilor de muncă de tip capitalist în satul Stroești a fost favorizată și accelerată de aplicarea prevederilor Regulamentului Organic. De la 9 iunie 1835, printr-o nefericită hotărîre a domnitorului Alexandru D. Ghica, stroeștenii devin clăcași, statut sub care trăiesc pînă în 1864.

Din punct de vedere juridic, moșia Stroești aparținuse de mănăstirea Bistrița, jud. Vîlcea pînă la 17/29 decembrie 1863, dată la care, prin Legea secularizării averilor mănăstirești, devine proprietate a statului.

La 14/26 august 1864, Alexandru Ioan Cuza promulgă Legea Rurală printr-un decret, legea urmînd a intra în vigoare la 23 aprilie/5 mai 1865. Prin această lege, stroeștenii vor fi împrîietăriți pe propriul lor pămînt de care fuseseră deposedați prin mecanismul istoriei și în special al Regulamentului Organic. Aplicarea Legii Rurale în Stroești are însă aspecte specifice generate de conflictul ireductibil dintre clăcași și arendași și de lipsa de pămînt arabil în zonă.

Administrația comunei întocmește Tabela A, care cuprindea numele clăcașilor și categoria de împrîietărire cu pămîntul cuvenit. Locuitorii satului Stroești au fost încadrați în patru categorii sociale :

1. Cei care aveau 4 boi trebuia să primească 11 pogoane fiecare ;
2. Cei care aveau 2 boi trebuia să primească 7 pogoane 19 prăjini ;
3. Cei care nu aveau boi și lucrau „numai cu brațele“ trebuia să primească 4 pogoane 15 prăjini ;
4. Cei care nu lucrau la cîmp : preoți, neputincioși etc., trebuia să primească numai 398 stînjini patrați.

Pentru casă și grădină primeau 398 stînjini patrați și cei din primele trei categorii. În limbajul localnicilor, cele patru categorii de împrîietărire s-au numit : „claca de frunte sau claca mare“ ; „claca de mijloc“ ; „claca de coadă“ și „săracii“.

La 14 august 1864 situația satului Stroești și suprafața de pămînt necesară stroeștenilor spre a fi împrîietăriți se prezenta astfel :

24 clăcași de frunte × 11 pogoane 264 pogoane ;
69 clăcași de frunte × 7 pogoane 19 prăjini 537 pogoane 15 prăjini ;
23 clăcași cu brațele × 4 pogoane 15 prăjini 106 pogoane 9 prăjini ;
123 clăcași × 398 stînjini patrați pentru casă 48 954 stînjini patrați

În total, stroeștenii aveau dreptul la 908 pogoane în țarină și 48 954 stînjini patrați pentru vatra satului. În act, ei scriu greșit : „897 pogoane 24 prăjini 48 954 stînjini“.

Restul terenului arabil din sat forma „treimea proprietății“, rezervată pe seama statului și arendată periodic.

În dorința de a elimina arendașul definitiv din sat, stroeștenii se gîndesc să arendeze ei și treimea respectivă. În acest context se expediază telegrama sus-menționată. Trebuie să ne imaginăm starea de efervescență din Stroești și decizia

sătenilor de a se adresa direct Ministrului de Interne! Și trebuie să mai vedem cu ochii minții cum un călăreț parcurgea drumul peste Muscel, pe la Nuculeț, spre Curtea de Argeș, în ziua de 12 octombrie 1864, ca la ora 10 dimineața să prezinte telegrama la stație! Și mai trebuie să ne imaginăm cu câtă nerăbdare au așteptat stroeștenii răspunsul pe care-l plătiseră anticipat, răspuns care era dezarmant de sec și, în plus, le venea pe căi ocolite, căi pe care arendașul le cunoștea și le controla!

Telegrama aceasta reflectă dorința unor stroeșteni de a intra în posesia întregii suprafețe cultivabile de pământ din satul lor, fie și prin arendare, nu numai a celor 908 pogoane 48 954 stînjeni patrați cit prevedea legea. Dar, atunci, dorința lor nu se putea împlini. Arendarea restului moșiei nu era de actualitate în Stroești. Ea se va pune mai târziu, în iulie 1867.

La 6 februarie 1865 se deplasează la Stroești doi membri ai Comisiei de plasă însărcinată cu spravegherea aplicării legii: Nicolae Alexandrescu, delegatul fiscalului și preotul Ioan Vălsănescu, delegatul comunelor. Lipsea delegatul proprietarului care încă nu se alesese. Comisia constată corectitudinea înscrierii în liste a clăcașilor dar nu poate stabili nici perimetrul de împroprietărire, nici cuantumul despăgubirilor și încheie un proces-verbal în consecință.

Ioniță Hristea Boiangiu din Pitești face și el cerere, la 9 august 1865, să fie înscris în lista de împroprietărire a clăcașilor din Stroești. Comitetul permanent al Consiliului general Argeș îi respinge cererea la 28 ianuarie 1866, cu toate insistențele avocatului Nicolae Stanomirescu, deoarece fusese depășit termenul prevăzut de lege pentru recursuri.

Apar și alte dificultăți. Arendașul Vasile Constantin (fiul lui Constantin Moraitul), care, alături de tatăl său, ținea în arendă moșia Stroești de la 23 aprilie 1842, încearcă să conteste dreptul la împroprietărire al unor clăcași. Despre Mariuța sin Constantin Nicolae, arendașul spune că locuiește în Curtea de Argeș și-și plătește dreptul clăcii în bani, 49 lei, fără să facă o zi de clacă. Despre un alt stroeștean, Ion sin Ion Popescu, arendașul declară că i s-a dat pământ îndoit peste ceea ce a avut, de către Comisia de împroprietărire. Această contestație se judecă la 9 martie 1866 cînd Comitetul permanent o respinge, confirmînd dreptul celor doi de a fi împroprietăriți în Stroești. Chiar dacă lucrurile se mai schimbaseră între timp, se lua în considerație situația existentă la data promulgării Legii Rurale. De semnalat faptul că Mariuța sin Constantin Nicolae se mai judecase și în 1862 pentru dreptul de clăcașă, drept care-i fusese recunoscut de tribunal la 16 martie 1862.

După judecarea acestor contestații, tabela de împroprietărire capătă conturul final.

Pentru delimitarea terenului rezervat împroprietăririi stroeștenilor, Ministerul de Finanțe îl delegă pe avocatul N. Fundățeanu. Acesta, de comun acord cu comisiunea ad-hoc locală, stabilește ca împroprietărire să se facă în lunca Vilsanului, din hotarul Mălureni, pînă spre hotarul Costești și Vilsănești „pînă unde li se va împlini pogoanele legiuite”.

Deoarece moșia era îngustă, urma a se opri pe seama statului o treime, pe care N. Fundățeanu o stabilește în Șoptana și în lunca Vilsanului spre Costești, de la locurile locuitorilor spre nord.

Delimitarea aceasta avantaja satul, dar nu și pe arendaș care trebuia să gospodărească pămîntul din Șoptana, depărtat de sat.

Pentru întocmirea planului este trimis la fața locului un hotarnic, locotenentul Nicolae Condeescu. La 26 august 1865 el a luat, se pare, de la Judecătoria de Argeș, planul moșiei Stroești ridicat de ing. Grigore Pleșoianu în 1841 cu ocazia hotărniciei moșiei întocmită de acesta. Planul acesta nu s-a mai găsit niciodată.

Arendașul Vasile Constantin protestează împotriva includerii depresiunii Șoptana în calcul, în timp ce stroeștenii cer menținerea integrală a ei. Inginerul constată însă că nu există suficient pămînt pentru a se face împroprietărire conform Tabelii A, întocmită pe baza Legii Rurale. Locuitorii cer introducerea în calcul și a unor poieni mai mici din Șoptana care, fiind împădurite parțial, nu fuseseră introduse în calcul. Pentru a analiza situația, vine la Stroești un super-

arbitru, T. Mariuțeanu, membru al Comitetului permanent. În procesul verbal încheiat de el la 25 februarie 1866 constată „că pământul dat locuitorilor prin semnele făcute pe fața pământului și arătat pe plan este de bună calitate” și decide ca locuitorii să-l posede în viitor. Superarbitrul nu poate constata dacă poienile din Șoptana au fost incluse sau nu și „pentru că ele au fost muncite de către locuitori, urmează ca și dinsele să intre în totala măsurătoare”. Deoarece „li s-a dat pământ mai puțin decât li se cuvenea”, stroeștenii cer în continuare să se ia în considerare și Șoptana și alte poieni pentru împroprietărire.

T. Mariuțeanu își declină competența în măsurătoarea pământului și cere ca un „inginer — verificador” să o rezolve.

La 11 martie 1866 arendașul înștiințează Ministerul de Finanțe că din treimea de pământ rezervată „proprietății”, adică statului, lipsește mult și că în ea a fost inclusă și „o parte de pădure ce era puțin livezită pe sub arbori”. El constată că i se aduce o pagubă însemnată dar, ca delegat în Comisiunea ad-hoc, este dator să semnaleze.

Protestul său este de astă dată mai slab și nu convinge, cu toate verificările făcute la fața locului. Văzându-se pus în imposibilitate de a mai exploata satul ca înainte, el se retrage din arenda moșiei.

La licitația din iulie 1867, arendaș al moșiei Stroești pe perioada 23 aprilie 1868 — 23 aprilie 1873 devine Costache Bogdan din Pitești, tatăl cunoscutului Alexandru C. Bogdan — Pitești. El constată rapid că din treimea rezervată proprietății lipsesc cca 100 pogoane, acestea fiind date în Șoptana. Locuitorii luaseră 2/3 în lunca Vilsanului iar arendașului îi rămăsese ceva la nordul satului și restul în poienile din Șoptana.

La 22 octombrie/4 noiembrie 1867, arendașul reclamă la Ministerul Finanțelor că „ingineru delimitator, fără a face vreo măsurătoare treimei proprietății, s-a mărginit în a lua de temei încredințarea dată despre aceasta de fostul arendașu care nu este decât un țăran din vecina moșie și prin urmare cu rude și prieteni între foștii clăcași”.

Într-adevăr, Nicolae, fiul arendașului Vasile Constantin, se căsătorise la 20 iulie 1854 cu Sultana, fiica lui Vasile Moldoveanu (mort la 20 noiembrie 1846) din Stroești, nașul lor fiind Marin sin Stan Cioran din Mălureni.

Nu avem informații dacă la licitația din iulie 1867 au participat și stroeștenii, așa cum își exprimaseră dorința prin telegrama din 12 octombrie 1864. Mai mult ca sigur că nu, deoarece arendașul Costache Bogdan avea mijloacele de a supralicita și de a intimida pe stroeșteni. Acesta, în final, impune „treimea proprietății” în calitate și cantitatea dorită de el și, în 1868, stroeștenii primesc numai 559 pogoane 8 prăjini pentru 123 locuitori.

Obiectivul social exprimat prin telegramă se va realiza mai târziu, în 1888. Până atunci, stroeștenii au desfășurat o tenace rezistență față de acțiunile arendașilor introduși în satul lor în 1835 prin Regulamentul Organic.

Arendașul, acest reprezentant tipic al capitalismului la sate, nu va avea trai liniștit cu stroeștenii, învățați să fie liberi pe pământul lor și, în final, va fi eliminat. În 1888, „treimea proprietății” va fi împărțită în 34 loturi și le va fi vîndută lor.

Experiența de grupare în obște pentru atingerea unui scop economic și de lotizare, stroeștenii o vor folosi și în 1912 pentru a elimina din satul vecin Costești un alt mare proprietar de pământ, Niță Folescu, stăpîn a 278 ha teren arabil într-un sat cu o populație pauperizată.

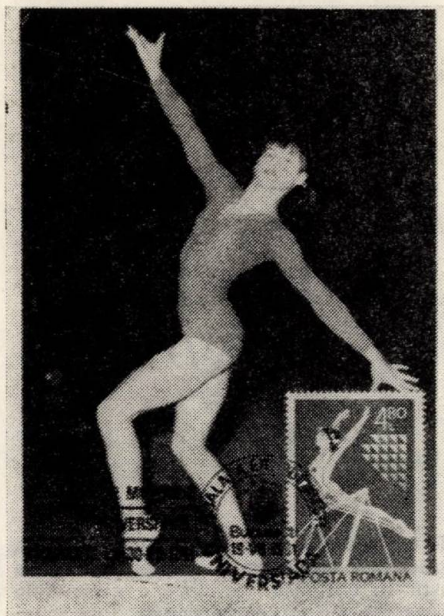
Iată de ce a meritat să remarcăm faptul semnificativ că prima telegramă din istoria satului Stroești — Argeș, expresie a comunicațiilor moderne, este legată de aplicarea Legii Rurale din 1864, expresie a marilor transformări sociale în care țara și poporul nostru se angajaseră. Această telegramă se constituie într-un document major al stroeștenilor prin care dovedesc dorința lor de a intra în civilizația modernă și de a contribui la edificarea ei.

Stroești — Argeș,

24 ianuarie 1985

Nicolae P. Leonăchescu

Maximafilie epigramică

Supercampioană cu „10“ și la paralele

O va întrece în sclipit
Altă Stea — prin roi de stele,
Cum se-întîlnesc la infinit,
Liniile pa-ra-le-le.

Ion Geană

Din colțul... clasorului

- Adună timbre din tinerețe și vei avea o colecție filatelică mare și valoroasă la bătrînețe.
- Nu-i judecați pe filателиști după îmbrăcăminte, ci după timbrele din clasoare.
- Deși sînt mici, unele timbre au valori mari.
- Pensionarii și copiii filателиști: schimburi de ștafete... filatelice.
- Noi, filателиști, „venim“ și „plecăm“, dar timbrele rămîn.
- Nu aruncați banii în vînt, ci în clasoare.
- La ședințele de schimb filatelic, cînd alegi prea mult, rămîi fără timbrele prețioase.
- De multe ori, la magazinul filatelic lăudat să nu te duci cu clasorul mare.
- Timbrul este medalia de onoare a plicului.
- Alergînd numai după colite nedantelate, a rămas cu clasorul gol.
- Pînă și soarele s-a apucat de maximafilie; privindu-l, mi-a luat ...vederea!
- Deși n-a făcut curte vreunei fete în viața lui, totuși era un mare îndrăgostit... de timbre!
- Cîntăreața de operă avea un „timbru“ foarte ...colorat!
- Se credea cartofil; de mai mulți ani colecționa „vederi“... înguste!
- Erau doi oameni cu ...sticleți și totuși se deosebeau între ei: unul avea sticleți în cap, celălalt în clasor.
- Poștașii — maratonisții permanenți ai Terrei!

Ioan Prodan

O „VENDETTA” SARDĂ

În vechea limbă italiană cuvântul vendetta însemna pur și simplu pedeapsă sau pedepsire. Mai târziu înțelesul acestui termen s-a complicat, restrângându-se la o semnificație specială: o răzbunare ce constă în obligația pe care o au rudele unui ucis de a suprima, la rândul lor, pe ucigaș sau pe rudele acestuia, urmărind răzbunarea adesea de-a lungul câtorva generații. Obiceiul acestei singeroase **vendetta** a fost practicat în multe părți, dar cu deosebire în Sardinia și Corsica — adică într-o lume trăită multă vreme într-o stare de izolare prielnică unei mentalități pe care cu greu o putem înțelege. La aceasta va mai fi contribuit și faptul că locuitorii acestor insule sînt rezultatul unui amestec de populații rar întâlnit: în timpuri imemorabile iberi, apoi pelasgi, tirenieni, feniceni, greci și cartaginezi. Abia în anul 238 î.e.n. Sardinia (23 820 km²) a intrat sub dominația Romei și a început a se „latiniza”, păstrînd însă mereu în limbă și moravuri, influențe ancestrale.

O legătură neîngăduită

Întîmplările pe care le vom relata în continuare — petrecute înainte și după primul război mondial — sînt tipice pentru moravurile în cadrul cărora poate lua naștere o **vendetta** teribilă.

În satul Orgosolo — așezat în munții sălbatici care, la apusul soarelui, se văd ca printr-o ceață aurie din orașul Nuoro, unul din cele trei mari ale insulei — locuiau două familii înstărite. Una se numea Succo, iar cealaltă Coriaine și amîndouă se ocupau de ogoarele și livezile lor, de turme de capre, oi și bovine. Între cele două familii nu era nici război, dar nici prea multă pace, datorită unor oarecare rivalități. Într-o bună zi însă un Coriaine se îndrăgosti nebunește de o Succo, cu toată puterea unor temperamente înflăcărate ca acelea ale sarzilor.

De la început s-a văzut că o căsătorie între tinerii îndrăgostiți ar fi complicat o mulțime de chestiuni și interese ale celor două familii de seamă din sat. Urmată de discuții, tocmești și chiar de certuri, cererea de căsătorie a fost pînă la urmă respinsă. Totuși, tinerii noștri, departe de a se supune fără împotrivire hotărîrii nedrepte, continuară să se întâlnească pe ascuns. Într-o noapte însă inevitabila nenorocire s-a întîmplat: surprinzîndu-și sora în brațele iubitului ei, un Succo îi omorî pe amîndoi cu două lovituri de mușchetă, acea veche pușcă scurtă, medievală, dragă și corsicanilor.

Această faptă a fost izvorul unei lungi serii de **vendette** și **controvendette**, faimosul lanț de răzbunări care, transmise din tată în fiu, dădeau naștere la sentimente de ură atât de crude și înverșunate, încât rezistau nu numai timpului și spațiului, dar și oricăror încercări de împăciuire din afară. Trebuie spus că în orînduirea feudală exista chiar un „drept de răzbunare“, care se numea **faida**, practicat uneori și astăzi, mai cu seamă în „mezzogiorno“, adică în sudul Italiei, înapoiat din multe punct de vedere.

Retragerea în „macchia“

Solul foarte fertil al Sardiniei — care în timpurile vechi era cunoscut ca „grînarul Romei“ — este acoperit, acolo nu este cultivat, de nesfîrșite „macchie“, adică de păduri joase de arbuști de rosmarin, mirt, bobîțel și fistic. Printre arbuști și mărăcini mai crește și iarba. Aceste „machie“ hrănesc animalele, adăpostesc vinatul și sînt refugiu cel mai sigur al celor ieșiți din rîndurile societății. În limba italiană ei se numesc **banditi**, ceea ce înseamnă ad litteram „alungați din societate“ și, prin extensiune semantică, „bandiți“. În această privință Sardinia se aseamănă întru totul cu Corsica, insulă de care o desparte o fișie de mare nu mai lată de cîțiva kilometri. Aceeași „macchia“ se găsește și în Corsica și fără ea — poate — cunoscutele **vendette** corsicane nu ar fi putut avea loc nici ele. Chiar termenul francez „maquis“ — de unde vine cuvîntul „maquisard“ dat partizanilor rezistenței din ultimul război mondial — vine de la „macchia“, care la început însemna numai „pată“ (privite de departe, de pe munți, pădurile de arbuști apar ca niște pete pe solul cultivat).

În „macchia“ deci, în aceste crînguri joase care acopăr văile, ascund piraiele, se suie pe stînci și invadează munții, s-au refugiat în scurtă vreme amîndouă familiile Succo și Coriaine. Prin faptele lor, ele se puseseră afară de lege, erau „bandite“ (alungate) din societate; nu mai puteau trăi la un loc cu lumea care, cît de cît, se supune unei ordini impuse și acceptate. Retragerea în „macchia“ însemna însă părăsirea caselor și a tuturor bunurilor proprii, începutul unei vieți precare, trăită în colibe improvizate; însemna consimțirea la o întreagă serie de renunțări. A fugi de justiție în acest mod semnifica desigur mai puțin a iubi libertatea decît a da frîu liber pasiunii necruțătoare de a stărui cu orice preț în îndeplinirea pînă la moarte a cîmplitei răzbunări tradiționale.

În acest fel, membrii apropiați ai familiilor Succo și Coriaine se urmăreau acum unii pe alții în și din ascunzătorile lor mai mult sau mai puțin secrete. O asemenea viață nu ar fi fost posibilă dacă — așa cum era obiceiul și tradiția — fiecare familie nu ar fi avut propria sa rețea de sprijinitori și tăinuitori, cu ajutorul cărora să urmărească pe cei căutați și să afle la timp orice mișcare a poliției.

În afară de spioni, care nu găseau nici o milă, ascunșii nu omorau pe nimeni alții decît pe cei ce, în primitiva lor mentalitate, îi socoteau moștenitori ai răspunderilor primilor ucigași. Locuitorii pașnici ai Sardiniei nu se puteau obișnui să-i considere criminali pe autorii atîtor crime făcute din răzbunare și — urmărind faptele lor totdeauna cu mare interes și adesea chiar cu simpatie — se păzeau bine de a se amesteca în cearta pe care numai familiile Succo și Coriaine aveau s-o lichideze între ele în mod atât de sîngeros.

Anii treceau unul după altul, pătați de sîngele curs din belșug. Fiii ispășeau greșelile părinților lor și fiii fiilor cutreierau încă munții și cîmpiile acum vreo șase decenii, mînați de aceeași ură înverșunată și nepotolită, împinși de aceeași sete necinsă de vendetta.

Este foarte greu pentru noi — dacă nu chiar imposibil — să înțelegem alcătuirea sufletească a unor asemenea ființe care își pot dedica întreaga lor viață unui scop atât de îndoielnic ca acela de a răzbuna cu rece cruzime un rău făcut unei rude cu nenumărați ani în urmă. Paulu Farina, un sard din Nuoro, — coleg cu mine la Bologna, acum mai bine de o jumătate de secol și de la care cunosc istoria celor două familii rivale — a încercat să-mi explice această alcătuire aproape monstruoasă, fără a mă convinge prea mult. Ne-am hotărît s-o punem pe seama pasiunii care încălzește în același creuzet o stare de înapoiere și de izolare a unor oameni cu sînge foarte amestecat, fideli unei tradiții mai tari decît orice rațiune. În plus, progresul, cuceririle științei și ale civilizației, pînă chiar și

zguduirile din timpul primului război mondial, păreau lucruri neînsemnate și chiar străine celor două familii ce umpleau istoria Sardiniei cu nemaipomenitele lor răzbunări pentru care îndeplineau minuni de îndrăzneală și fapte de un eroism rău înțeles, demn de o cauză mult mai bună.

Ultimii eroi ai dramei

După războiul început în 1914, în fruntea bandei predominante se găsea Onorato Succo, un om tânăr și uscat, „frumos, crud și viteaz” — cum ar fi spus poetul dialectal sard Sebastiano Satta. Întocmai unui general care ar comanda cea mai credincioasă armată, acest ultim Succo — îndrăzneț și temut — își ținea oamenii în mână într-o disciplină perfectă și liber consimțită, conducându-i cu o competență strategică și tactică ieșită din comun. Dedicat unei alte meserii, cu sfârșit omenesc, ar fi putut ajunge un cetățean de seamă.

Totuși — mai mult poate decît puterea aspră, curajul încercat și energia mereu trează cu care Onorato își cirnuia mănunchiul de „bandiți”, aceștia fiind influențați de farmecul unei tinere fete, Pasqua de Vaddis, singura femeie care împărțea cu ei — ca rudă apropiată — primejdiile zilnice ale unei existențe atît de aventuroase.

Adevărată inspiratoare a celor ce trăiau în afara legii, Pasqua de Vaddis era zveltă, frumoasă și bine făcută. Avea ochii tăiați în formă de migdală, o față de culoarea măslinii crude și un păr castaniu des și bogat ca tufșurile din „macchia”. Cu mișcările ei încete, cumpătate, pline de o distincție solemnă care avea în ea ceva oriental (moștenire de la fenicieni?), tînăra fată era iubită de toți cu o dragoste sălbatică, pînă la idolatrie, ca o zeiță.

Pasqua avea toate darurile și virtuțile patriarhalei rase sarde; numai focul arzător al spiritului de vendetta îi aprindea în ochi flăcări primejdioase. Calul și ea formau un singur trup, erau dintr-o bucată, ca mitologicii centauri; muscheta o ținea strînsă sub braț, așa cum țineau amazoanele arcul; în fine, ura cea mai pătimașă luase în inima ei locul pe care fetele de aceeași vîrstă îl dăruiau dragostei.

Intr-o bună zi însă, prefectura din Nuoro se hotărî să facă o vînătoare în stil mare împotriva bandei care își bătea joc de lege și de autorități. În acest scop, în Orgosolo fură concentrate importante forțe armate, pregătite pentru lupta care avea să începă a doua zi. După cum este ușor de înțeles, trupele erau aduse din regiuni îndepărtate de Sardinia, astfel ca nici unul din „carabinieri” (un fel de polițiști-jandarmi) să nu aibă vreo legătură cu localnicii-tăinuitori și cu atît mai puțin cu „bandiții” (folosim mereu acest cuvînt în înțelesul lui de „alungați, scoși din lege”). Noaptea acelei zile trecu într-o așteptare atentă și încordată, ceea ce nu împiedică pe frumoasa Pasqua să îndeplinească o faptă plină de temeritate. Și în adevăr, a doua zi de dimineață, chiar pe poarta cazărmlîi unde erau cantonate trupele se găsea lipit un afiș în care se putea citi că, dacă le era scumpă viața, carabinierii să stea acasă și să nu-și riște pielea cutreierînd munții și crîngurile în căutarea celor care cunoșteau mai bine decît oricine toate secretele din „macchia”. Firește că autoritățile nu s-au lăsat intimidare de amenințările cuprinse în hîrtia pe care Pasqua de Vaddis o scrisese singură și singură avusese îndrăzneala să o lipească pe poarta cazărmlîi.

Oricît de curios ne-ar părea faptul, trebuie spus că populația sardă era obișnuită cu asemenea incursiuni ale celor fugiți de justiție. Chiar cu puțin timp înainte de fapta tinerei Pasqua, însuși Onorato Succo venise liniștit în orașul Nuoro cu prilejul procesului unui prieten capturat, asistasă la ședința Curții cu juri, vorbise cu avocatul apărător și — trecînd călare pe străzile cele mai populate — se întorsese tot așa de liniștit la peștera unde își avea cartierul general.

Lumea l-a mai văzut și altă dată pe Onorato, de astă dată stînd calm pe banca martorilor, cu totul liber, la un alt proces. Prezența sa era indispensabilă justiției și de aceea îi fusese acordat un „salvacondotto” — un bilet de liberă trecere care îi garanta libertatea. Se înțelege că în acea zi Succo a fost răsfățatul curiozității generale. Toate privirile — mai ales cele feminine — erau ațintite asupra lui și se părea că în aula solemnă a tribunalului un singur om exista, numai el. Mărturisesc că-mi venea foarte greu să înțeleg asemenea mentalitate și mo-

ravuri — și dacă nu ar fi fost prietenia adâncă și deschisă care mă lega de Paulu Farina, aș fi pus poate la îndoială spusele lui. Mai târziu am putut să mă conving și pe altă cale că, pentru a înțelege pe sarzi și obiceiurile lor, trebuie să lași la o parte prejudecățile lumii tale.

Vînătoarea de oameni

Așa cum am spus mai înainte, venise momentul în care trebuia ca domnia legii să fie impusă cu orice preț. Comandantul carabinierilor făurise un plan de atac în stil napoleonian — mai puțin obișnuit cu viața aspră a pădurilor sălbatice și a munților prăpăstioși, s-au întors la sediul din Orgosolo, știind bine că bătălia nu încetase și că va trebui luată de la capăt. Buni cunosători ai locurilor, briganzii găsiseră mijloace să scape de prima urmărire, dar nu ar fi putut desigur să treacă definitiv prin plasa pe care oamenii legii o strîngeau din ce în ce mai aproape de viziunile lor. Satul era plin de soldați care se învîrteau fără treabă de colo pînă colo, iar locuitorii simțeau că se apropie sfîrșitul bandeii lui Succo și cu aceasta epilogul unei prea lungi perioade de necruțătoare vendette.

Un sfîrșit tragic

După o noapte de meritată odihnă petrecută de toți, satul și carabinierii avură în dimineața următoare parte de una din acele surprize care îi înghețau pe toți și despre care s-a vorbit după aceea vreme îndelungată nu numai în Orgosolo și în Nuoro, dar în toată Sardinia și chiar dincolo de mare.

Ce se întîmplase? În mijlocul satului, una din casele care aparținuse familiei Succo în vremurile ei bune, avea poarta de intrare larg deschisă și prin ea se vedea „il tinello” — camera de masă a servitorilor, toată împodobită cu flori proaspete, din acelea care cresc în „macchia”. La mijloc, între patru mari lumînări aprinse, se afla un catafalc ridicat în grabă, iar deasupra un sicriu, și el acoperit cu flori de tot felul.

Cînd s-a ridicat capacul sicriului, lumea înmărmurită a văzut că acolo se odihnea trupul neînsuflețit al aprigei fecioare, care își dedicase viața îndeplinirii unei răzbnări devenite instinct. Era Pasqua de Vaddis, mai frumoasă ca oricînd, cu mîinile așezate în cruce pe piept, cu fața așa cum nu o avusese niciodată cît trăise: surîzătoare, senină, liniștită — în sfîrșit — pentru totdeauna...

Două gloanțe o fulgeraseră cu o zi mai înainte, în ultima luptă de atunci, două gloanțe opriseră pentru vecie bătăile inimii ei fragede, care nu cunoscuse încă bucuriile pure ale dragostei, dar care gustase din belșug satisfacțiile înveninate ale spiritului de vendetta.

Credincioșii ei tovarăși de bandă — sfidînd cu îndrăzneală încă o dată orice primejdie — îi aduseseră ultimul lor omagiu plin de o delicată poezie, așezînd-o în mijlocul nopții între flori și lumînări, în casa pentru a cărei onoare rău înțeleasă luptase și murise...

Carabinierii nu au mai căutat să afle cine îi ajutase pe bandiți să înfăptuiască această ultimă ispravă a lor, în același timp temerară și pioasă; aceasta nu ar fi fost posibilă fără complici localnici. Urmărirea scoșilor din lege a continuat însă și — demoralizați — desființarea lor nu a fost grea. Peste ultimii membri ai familiilor Succo și Coriaine s-a instaurat în fine pacea — dar aceasta era pacea morții...

Demetru Urmă

AL XXX-lea CONGRES INTERNĂȚIONAL DE APICULTURĂ AL APIMONDIEI

În perioada 10—16 octombrie 1985 a avut loc în Japonia al XXX-lea Congres internațional de apicultură al Apimondiei. Filatelic, evenimentul a fost marcat de punerea în circulație a unei mărci, cu un desen adecvat ce are pe fundal un fagure și în prim plan o albină culegând nectar dintr-o floare de căpșun.

ASTRONOMUL

(Scart anagramat : XXXIXX)
Nu rid, ci numai doar schițez
Cînd, stînd cu ochi deschiși, visez
Cu nostalgie cîteodată
La steaua asta minunată.

Soluție : SURIS — SIRIUS.

RIU

(Anagramă : 4 litere)
Numai peste-anume ape
Cu piciorul poți să treci.
Dar sînt locuri și etape
În pericol să te-neci !

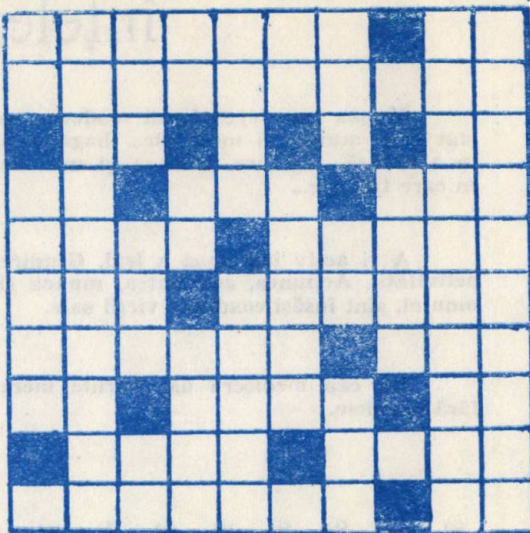
Soluție : CRIȘ — RISC.

D. C. Mazilu

IN MEMORIAM

ORIZONTAL : 1) „Un pământ numit...“, volum al poetului Nichita Stănescu editat în 1969 ● Răpune! 2) Colecția în care debutează editorial Nichita Stănescu în anul 1960 cu volumul „Sensul iubirii“. 3) Laurențiu Ulici, critic literar contemporan ● Grigore Ureche, cronicar moldovean (1590—1647). 4) Alexandru Sahia (Stănescu), prozator român (1906—1937) ● „Precis că inima mea este...și că eu sînt mort“, versuri din „Nod 4“ în volumul „Noduri și semne“ al lui Nichita Stănescu, apărut în 1982 (masc.) ● Cam (pop.). 5) Cel de al XIV-lea poem din ciclul lui Nichita Stănescu „Laus Ptolemaei“, apărut în 1968 ● „... cupa mea de piele“ (titlu de poezie), sau „stilul clasic“ al lui Nichita Stănescu. 6) Romancier portughez ● Foarte vechi („gura mea vorbea de departe/dintr-o piatră foarte veche“, — versuri din poezia „Rărirea lucrurilor“ de Nichita Stănescu). 7) „Să nu adormi/pînă acînd oboseala va înfige în tine dinți/jertfindu-te unor idoli enormi/și verzui și...“, versuri din poezia lui Nichita Stănescu „Cosmogonia, sau cîntec de leagăn“ (fem.) ● Divinitate tahitiană personificînd „abisul“. 8) Punte! ● Militar în cavaleria ușoară a vechii armate române ● Neagu Rădulescu, prozator și artist plastic român (1912—1970). 9) „Atît de mîndru ea mergea/și-atît de galeș, singuratic/Vedere mult prea mult-avea/albastru ochi al meu apatic“ (din poezia lui Nichita Stănescu „Atît de mîndru ea mergea“) ● „... cu gură“, titlul unei poezii de Nichita Stănescu din ciclul „Obiecte cosmice“, apărut în volumul „Alfa“ în 1967 (neart.). 10) „... frigului“, titlul unui volum al lui Nichita Stănescu apărut în 1972 ● Alexandru Andrișoiu, poet român contemporan.

VERTICAL : 1) Remus Luca, prozator român contemporan ● „... bloc de nervi“, titlul unei poezii de Nichita Stănescu din volumul „În dulcele stil clasic“ apărut în 1970. 2) Volum de poeme al lui Nichita Stănescu publicat în 1967 (3 cuv.). 3) Pseudonim al lui Ion Maiorescu publicist român (1811—1864) ● „Plus unu... puțin“, titlul unei poezii de Nichita Stănescu ● Ioanid Romanescu, poet român contemporan. 4) Nemișlocit de arie! ● Victor Papilian, scriitor român (1888—1956) ● „Sprijinindu-se/ca într-un toiag/de trupul meu./s-a azvîrlit împotriva lui./cel fără.../cel

care este numai trup“, versuri din partea a doua a poemului „Lupta lui Iacob cu ingerul sau despre ideea de „tu“, al poetului Nichita Stănescu. 5) „Îmi tremură.../și nici o mireasmă,/și nici o boare/doar mirosul îndepărtat, de gheață,/al sorilor“, versuri ale lui Nichita Stănescu din poezia „Cîntec de iarnă“ (neart.) ● Luptător (fig.) („Mureau în rana mea un șir de luptători/plin de singele lor, nechezam,tu erai nimb și coborai dintre culori-“, versuri din poezia „Cîntec“ de Nichita Stănescu). 6) Ion Finteșteanu, actor român ● ...Băleanu, mare armaș și ban în timpul domiei lui Mihai Viteazul. 7) Pseudonim al lui Alexandru A. Bădărău, publicist român (1859—1927) ● Sărac cu duhul într-o treime! ● Mică insulă în Indonezia. 8) „... de inimă“, volum de versuri al lui Nichita Stănescu apărut în 1973. 9) Poezie de Nichita Stănescu apărută în volum în 1972, care se încheie cu versurile : „Iartă-mă și ajută-mă/și ridică de pe mine/ingerul negru/care mi-a îndurerat caracterul“. 10) „...gîndului“, titlul unei poezii a lui Nichita Stănescu, în care citim versurile : „pat îmi voi face din aripa zburînd /îmbrățișat cu simunul voi săruta pe gură/norul albastru./Veniți și zburăți și plîngeți ;“.

DICTIONAR : ESA, RUA, AAB, NIA.

Petru Al. Vasilescu

Înțelepciune din înțelepciunea înțelepților

Munca este legea lumii moderne, ce nu are loc pentru leneși. Temeiul unui stat este munca și nu legile... bogăția unui popor nu stă nici în bani, ci iarăși în a muncă... Fiecare, și mare, și mic, datorește un echivalent de muncă societății în care trăiește...

M. Eminescu

A fi activ înseamnă a trăi. Gîndirea și voința n-ar fi nime dacă n-ar servi activității. Acțiunea, activitatea, munca sînt necesare echilibrului moral și fizic al omului, sînt însăși condițiile vieții sale.

P. Doumer

Un cap mediocru dar harnic merge mai departe decît omul înzestrat dar fără hărnicie.

B. Gracian

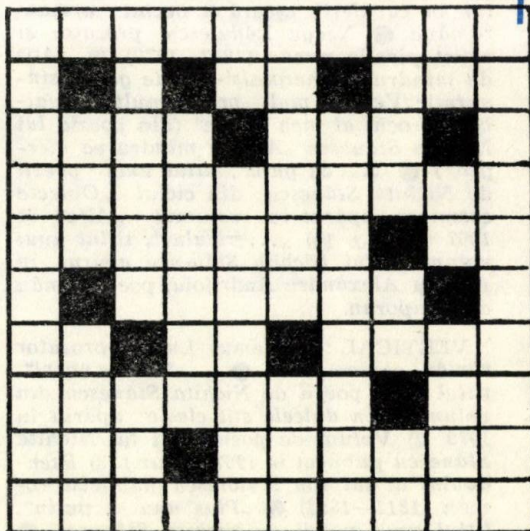
PENE...!

ORIZONTAL : 1) Fără motiv. 2) A anihila murdăria ● Nu-i un bărbat frumos (reg.). 3) Nici străzi, nici șosele ● 200 dar nu la arabi. 4) Nemeritată. 5) Nu-s odihniți ● Nucă fără coajă ! 6) Nu mari, ci falnice. 7) Nu-i fulg ● Nu sînt bluze obișnuite ● Acesta nu-i în toată țara (reg.). 8) Pentru a nu fi corodate ● Nu sînt amici ! 9) A striga neobișnuit de prelung ● Nu curge liniștit. 10) Neplăcerile microbilor.

VERTICAL : 1) Necercetat. 2) Nu mai este viu ● Nu lăsa boabele mari. 3) Necum invers ● Nu lăsa vitele de capul lor (reg.). 4) Mozaic ce nu-și dezmințe numele. 5) Nu lăsa ploaia să treacă (pop.) ● Neuniformă. 6) Strigăte, dar nu de bucurie ● Operă, dar nu întreagă. 7) Inceputul celor necunoscători. 8) Nu-și cresc puii ● Idee neîncepută ! ● Jenă nemărginită ! 9) Nu se pune în fin ● Tub nesfîrșit ! ● Nu te lasă în cetate. 10) Nici o delăsare.

DIȚIONAR : UCE, OL

Petru Al. Vasilescu

Anul filatelic 1985

	IANUARIE	FEBRUARIE	MARTIE
L	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25
M	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26
M	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27
J	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28
V	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29
S	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30
D	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31

	APRILIE	MAI	IUNIE
L	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
M	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
M	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
J	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
V	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
S	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
D	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30

	IULIE	AUGUST	SEPTEMBRIE
L	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
M	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
M	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
J	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
V	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
S	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
D	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29

	OCTOMBRIE	NOIEMBRIE	DECEMBRIE
L	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
M	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
M	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
J	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
V	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
S	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
D	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29

1984 ● 28 martie — Colaborarea cultural economică intereuropeană ● 29 martie — Aniversări — comemorări ● 15 aprilie — Anul internațional al tinerețului ● 6 mai — Faună protejată ● 9 mai — 40 de ani de lavictoria asupra fascismului ● 14 mai — Congresul al XII-lea al Uniunii Tineretului Comunist ● 3 iunie — 10 ani de la semnarea documentului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa — Helsinki 1975 ● 7 iunie — Canalul Dunăre-Marea Neagră ● 25 iunie — Păsări ocrotite (bicentenarul J. J. Audubon) ● 13 iulie — Reproduseri de artă — I. Țuculescu ● 15 iulie — Fluturi ● 29 iulie — 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român ● 5 august — 20 de ani de la proclamarea Republicii Socialiste România 22 august — 100 de ani de la prima motocicletă din lume ● 29 august — Semicentenarul parcului Retezat ● 10 septembrie — Tractoare românești ● 28 septembrie — Costume populare românești 15 octombrie — Preliminariile Campionatului mondial de fotbal, Mexic 1986 — ● 24 octombrie — 40 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite ● 25 octombrie — 30 de ani de activitate a României la O.N.U. ● 28 octombrie — Flori de mină. ● 29 octombrie — Ziua mărcii poștale românești.

28 martie 1985
Colaborarea cultural-economică
intereuropeană.

Heliogravură în 6 culori. Machetator :
Florin Ivănuș. Hirtie cromo. Dantelat 27/
42 mm., pentru fiecare marcă.

Tiraj: 125.000 blocuri pentru fiecare
bloc. Emisiunea este formată din 2 blocuri
și are ca temă muzica. Reproduce pe
fiecare marcă clădiri ale unor opere de
prestigiu și portretul unui compozitor.

Blocul I

- 3,00 L policromie
Teatrul Mare din Moscova — Piotr
Ilici Ceaicovski.
- 3,00 L policromie
Opera din București — George Enescu.
- 3,00 L policromie
Opera din Dresda — Richard Wagner.
- 3,00 L policromie
Opera din Varșovia — Stanislaw Ma-
niuszko.

Blocul II

- 3,00 L policromie
Opera din Paris — Charles François
Gounod.
- 3,00 L policromie
Opera din München — Richard Strauss.

- 3,00 L policromie
Opera din Viena — Wolfgang Ama-
deus Mozart.
- 3,00 L policromie
Teatrul Scala din Milano — Giuseppe
Verdi.

29 martie

Aniversări-comemorări.

Heliogravură în 4 culori. Machetator :
Palade Eugen. Hirtie cromo. Dantelat 27/
42 mm. Tiraj: 200.000 serii complete.
Emisiunea este formată din 6 valori și
este dedicată comemorării unor persona-
lități din istoria literaturii, științei și po-
liticii românești.

- 0,50 L policromie
August Treboniu Laurian
- 1,00 L policromie
Grigore Alexandrescu
- 1,50 L policromie
Gheorghe Pop de Băsești
- 2,00 L policromie
Mateiu Caragiale
- 3,00 L policromie
Gheorghe Ionescu Sisești
- 4,00 L policromie
Liviu Rebreanu

15 aprilie

Anul internațional al tineretului.

Heliogravură în 6 culori. Machetator : Mihai Mănescu. Hirtie cromo. Dantelat : 54/42 mm. Tiraj : 500.000 pentru serie și 150.000 bucăți pentru coliță. Emisiunea este formată din 2 valori și o coliță dantelată.

1,00 L policromie

Activitatea tineretului în domeniul cercetare pentru protecția mediului.

2,00 L policromie

Participarea tineretului la construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră.

10,00 L policromie

Coliță dantelată. Desen simbolic prezentând tineretul lumii.

6 mai

Faună protejată.

Heliogravură în 4 culori. Machetator : Dincă Ionel și Silviu Zarimba. Dantelat : 27/42 mm. Tiraj : 200.000 serii complete. Emisiunea formată din 8 valori, popularizând diferite specii de mamifere și păsări protejate în țara noastră.

0,50 L policromie, ciine enot.

1,00 L policromie, potîrniche.

1,50 L policromie, bufniță polară.

2,00 L policromie, jder de copac.

3,00 L policromie, bursuc.

3,50 L policromie, vidră.

4,00 L policromie, cocoș de munte.

5,00 L policromie, dropie.

9 mai

40 de ani de la victoria asupra fascismului.

Emisiunea este formată dintr-o singură valoare fiind dedicată celei de a 40-a aniversări a victoriei asupra fascismului.

2,00 L policromie

Monumentul eroilor din fața Academiei militare și diverse elemente grafice simbolice.

14 mai

Congresul al XII-lea al Uniunii Tineretului Comunist.

Heliogravură în 4 culori. Machetator : Zarimba Silviu. Hirtie cromo. Dantelat : 33/48 mm. Tiraj : 2.000.000 bucăți.

Emisiunea este dedicată Congresului XII U.T.C. și are o singură valoare.

2,00 L policromie
Desen simbolic

3 iunie

10 ani de la semnarea documentului final al Conferinței pentru securitate și cooperare din Europa — Helsinki 1975.

Heliogravură în 6 culori. Machetator : Vladimir Stoianov. Hirtie cromo. Dantelat : 80/106 mm. Tiraj : 22.500 bucăți. Coliță nedantelată.

10,00 L policromie
Desen simbolic

7 iunie

Canalul Dunăre — Marea Neagră.

Heliogravură în 6 culori. Machetator : Andrei Mihai pentru serie și Mihai Mănescu pentru coliță. Emisiune formată din 4 valori și o coliță dantelată. Tiraj : 200.000 serii și 150.000 pentru colițe. Dantelat 27/42 mm mărcile și 78/90 mm coliță.

1,00 L policromie
Peisaj din Canal având deasupra schișat traseul acestuia.

2,00 L policromie
Podul de cale ferată și rutier construit deasupra Canalului la Cernavodă.

3,00 L policromie
Podul rutier construit deasupra Canalului, la Medgidia.

4,00 L policromie
Turnul de control, ecluza și podul rutier ale canalului, la Agigea.

10,00 L policromie
Momentul dării în funcțiune a Canalului.

25 iunie

Păsări ocrotite (bicentenarul nașterii lui J. J. Audubon).

Heliogravură în 4 culori. Machetator : Mihai Mănescu. Hirtie cromo. Dantelat : 33/48 mm. Tiraj : 200.000 bucăți.

- 0,50 L policromie
Sturzul migrator
- 1,00 L policromie
Pelican brun
- 1,50 L policromie
Stîrc de noapte cu creștet galben
- 2,00 L policromie
Grangurul de Baltimore
- 3,00 L policromie
Corcodel cu gît roșu
- 4,00 L policromie
Rață de mare

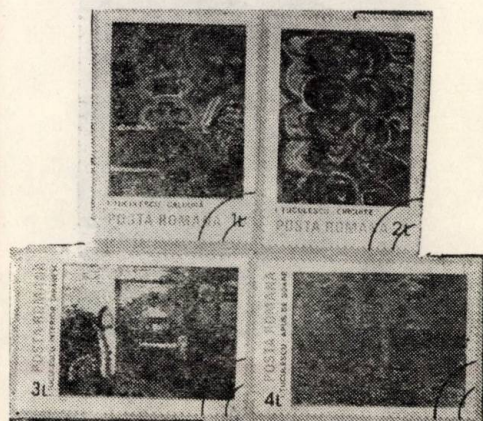

13 iulie

Reproduceri de artă — I. Țuculescu

Heliogravură în 4 culori. Hirtie cromo. Dantelat : 33/48 mm. Tiraj : 200.000 serii complete. Emisiune formată din 4 valori.

- 1,00 L policromie
Pictura „Căldură“
- 2,00 L policromie
Pictura „Circuite“
- 3,00 L policromie
Pictura „Interior țărănesc“
- 4,00 L policromie
Pictura „Apus de soare“.

15 iulie

Fluturi

Heliogravură în 6 culori. Machetator : Palade Eugen. Hirtie cromo. Dantelat 27/42 mm. Tiraj : 200.000 serii complete. Emisiune formată din 6 valori.

- 0,50 L policromie
Fluturile Inachis io (L).
(Păunul de zi)
- 1,00 L policromie
Fluturile Papilio machaon (coada rîndunicii) (L).

2,00 L policromie
 Fluturile Vanessa atalanta (Fluturile amiral (L.)
 3,00 L policromie
 Fluturile Saturnia pavonia (L.)
 (Micul păun de noapte)
 4,00 L policromie
 Fluturile Ammobiota festiva (L.)
 (Fluturile marmorat)
 5,00 L policromie
 Fluturile Smerinthus ocellatus (L.)
 (Sfinxul ocelat)

29 iulie
 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Heliogravură în 4 culori. Machetator : Aida Philipovici. Hirtie cromo. Dantelat 54/42 mm. Tiraj : 200.000 serii complete. Emisiunea este formată din 4 valori.

1,00 L policromie
 Vedere parțială a Transfăgărășanului
 2,00 L policromie
 Peisaj Canalul Dunăre-Marea Neagră
 3,00 L policromie
 O stație a metroului din București
 4,00 L policromie
 Munca agricolă mecanizată pe un teren irigat.

5 august
 20 de ani de la proclamarea Republicii Socialiste România.

Heliogravură în 4 culori. Machetator : Aurel Popescu. Hirtie cromo. Dantelat : 33/48 mm. Tiraj : 400.000 serii complete. Emisiunea este formată din 2 valori.

1,00 L policromie
 Desen simbolic
 2,00 L policromie
 Desen simbolic

22 august
 100 de ani de la prima motocicletă din lume.

Heliogravură în 4 culori. Machetator : Mihai Mănescu. Hirtie cromo. Dantelat : 78/90 mm. Tiraj : 150.000 bucăți colițe. Emisiune formată dintr-o coliță dantelată.

10,00 L policromie
 În interiorul coliței este reprodusă prima motocicletă din lume.

29 august Semicentenarul Parcului Retezat

Heliogravură în 6 culori. Machtetator : Vămășescu Mihai. Hirtie cromo. Dantelat : 27/42 mm. Tiraj : 200.000 serii complete și 150.000 bucăți colițe dantelate. Emisiunea este formată din 6 valori și 1 coliță dantelată.

- 0,50 L policromie, — Senecio Glaberrimus
- 1,00 L policromie — Rupicapra Rupicapra
- 2,00 L policromie — Centaurea Retezat
- 3,00 L policromie — Viola Dacica
- 4,00 L policromie — Marmota Marmota
- 5,00 L policromie — Aquila chrysaetos

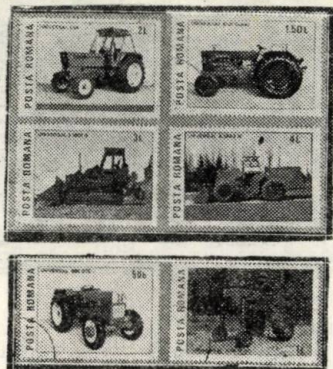

10 septembrie Tractoare românești

Heligravură în 4 culori. Hirtie cromo. Dantelat : 33/48 mm. Tiraj : 200.000 serii complete. Emisiunea este formată din 6 valori.

- 0,50 L policromie. Tractorul „Universal” 530 DTC
- 1,00 L policromie. Tractorul „Universal” 550 MHC
- 1,50 L policromie. Tractorul „Universal” 650 Super
- 2,00 L policromie. Tractorul „Universal” 850
- 3,00 L policromie. Tractorul „Universal” S 1801 IF

4,00 L policromie. Tractorul „Universal“ A 3602 IF

28 septembrie
Costume populare românești

Heliogravură în 6 culori. Machetator : Aida Philipovici. Hirtie cromo. Dantelat : 27/42 mm. Tiraj : 200.000 serii complete. Emisiunea este formată din 8 valori, grupate câte 2.

0,50 L Ilustrează costume populare românești din regiunea folclorică Vrancea
0,50 L Costume populare românești din regiunea folclorică Vilcea.
1,50 L Costume populare din regiunea folclorică Muscel
2,00 L Costume populare din regiunea folclorică Năsăud
3,00 L Costume populare din regiunea folclorică Bistrița-Năsăud

15 octombrie
Preliminariile Campionatului mondial de fotbal, Mexic 1986

Heliogravură în 4 culori pentru mărci și în 6 culori pentru coliță. Machetator : Popescu Aurel. Hirtie cromo. Dantelat 33/43 mm mărcile, 80/106 mm, colița. Tiraj :

200 000 serii complete și 50.000 bucăți colițe nedantelate. Emisiunea este formată din 6 valori și o coliță nedantelată.

0,50 L policromie — Fază de joc
1,00 L policromie — Fază de joc
1,50 L policromie —
2,00 L policromie — Fază de joc
3,00 L policromie — Fază de joc
4,00 L policromie — Fază de joc
10,00 L policromie — Fază de joc

24 octombrie
40 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite.

Heliogravură în 4 culori, dantelate. Hirtie cromo. Dantelat 27/42 mm. Machetator : Vladimir Stoianov. Tiraj : 2.000.000 mărci poștale. Emisiunea este formată dintr-o marcă poștală.

2 L policromie
Emblema O.N.U. și elemente grafice.

25 octombrie
30 de ani de activitate a României la O.N.U.

Heliogravură în 4 culori, dantelată. Hirtie cromo. Machetator : Vladimir Stoianov. Tiraj : 2.000.000 mărci poștale.

Emisiunea este formată dintr-o valoare.
2,00 L policromie
Siluetă stilizată a clădirii O.N.U., cu emblema O.N.U. și stema R. S. România.

28 octombrie
Flori de mină

Heliogravură în 4 culori. Hirtie cromo. Dantelat : 27/42 mm. Tiraj : 20.000 serii complete.

Emisiunea este formată din 6 valori.
0,50 L policromie. Cuarț și calcit de la Herja
1,00 L policromie. Cupru nativ de la Altın Tepe
2,00 L policromie. Gips de la Cavnic
3,00 L policromie. Cuarț de la Ocna de Fier
4,00 L policromie. Stibină de la Băiuț
5,00 L policromie. Tetraedrit de la Cavnic

29 octombrie
Ziua mărcii poștale românești

Heliogravură în 4 culori. Hirtie cromo. Dantelat 40,5/21 mm, iar vigneta A.F.R. 13,5/21 mm. Tiraj : 120.000 mărci poștale.

REȚINEȚI EMBLEMA JECO

(JOCURI EDUCATIV-COLECTIVE)

Jocurile logice, educativ-colective sînt în ultimul timp tot mai solicitate de cumpărătorii de toate vîrstele.

Întreaga gamă de jocuri și jucării realizate cu emblema „JECO” este astfel concepută încît contribuie la stimularea inițiativei, a capacității de creație, a independenței de acțiune și gîndire, la dezvoltarea spiritului de colectivitate.

În București, ultimele noutăți în materie de jocuri logice se vînd la magazinele din B-dul Republicii nr. 80 A, Calea Moșilor nr. 135, str. 13 Decembrie nr. 26.

La cerere, jocurile pot fi expediate la domiciliu prin unitățile „Comerțul prin coletărie” sau „Cartea prin poștă” str. Sergent Nuțu Ion nr. 8-12, București, sector 5, cod 76324.

Sugestii privind lansarea sau crearea unor noi jocuri, precum și comenzi din partea unităților comerciale se primesc la RECOOP str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, cod 70306. Telefon 13.81.75 și 13.62.60. Telex 10393.

radioreceptoarele

PORTABILE

RADIORECEPTORUL PORTABIL

Pentru autoturismul dumneavoastră, vă recomandăm radioreceptorul **LIRA** cu 3 game de unde, la prețul de 1330 lei cu antenă.

Radioreceptoarele portabile intrunesc toate calitățile pentru a fi utile în casă, dar mai ales la drumeții: sunt ușoare și comode la purtat, au sensibilitate, selectivitate, audiere clară și plăcută, alimentare economică la baterii sau la rețeaua electrică. Magazinele și raioanele de specialitate ale Comerțului de Stat, vă oferă spre alegere următoarele tipuri de radioreceptoare portabile:

	GAMA DE UNDE	PREȚ
SONG	2	610 lei
GAMMA	1	341 lei
SOLO 100	2	371 lei
SOLO 300	3	685 lei
SOLO 500	4	885 lei
DERBY	2	446,70 lei
GLORIA	5	1 382 lei

CORPURI DE ILUMINAT

SECRETUL UNUI INTERIOR PLĂCUT ? ELEGANȚA ȘI FINETEȚA CORPURILOR DE ILUMINAT.

Pentru a putea alege corpurile de iluminat, care să corespundă cadrului ambiental al locuinței, în funcție de spațiu, mobilă, etc., vizitați magazinul comerțului de stat din București ELECTROLUX sau raioanele specializate din magazinele ELECTROTEHNICA, VICTORIA, BUCUR-OBOR, UNIREA ; în țară — magazinele universale din Pitești, Oradea, Tg. Mureș, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara ș.a.

Fondul de marfă pus la dispoziția cumpărătorilor : veioze noptiere, lămpi de masă, lămpi birou fixe și cu articulații, aplici, lampadare, plafoniere, pendule, lustre cu două și mai multe brațe, candelabre din diferite metale, din mase plastice, lemn, fier forjat, abajururi din sticlă, clare, mate, sablate, din carton, mase plastice și materiale textile.

In pas cu

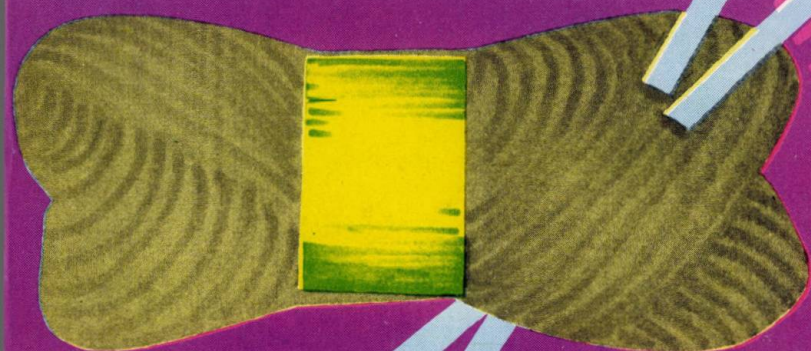
Confecții frumoase, trainice, moderne.

Fiecare anotimp și fiecare sezon cu moda și linia sa.

Fiecare femeie și fiecare bărbat cu gustul și opțiunea sa.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă stau la dispoziție în tot cursul anului.

linia modei

Practice, moderne, elegante, tricotajele realizate într-o variată paletă coloristică, dimensiuni și modele diversificate, se numără printre piesele cele mai agreate din garderoba dvs.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă invită să vă alegeți din bogatul sortiment pe care vi-l pune la dispoziție: bluze, rochii, jachete, pulovere, fuste, ș.a.

*pentru
căminul dv.*

AMBIANȚĂ ȘI CONFORT

O casă frumos aranjată este mindria
oricărei gospodine.

Depinde numai de dumneavoastră
să aveți un interior
intim și plăcut.

O perdea cu gust,
un covor în culori calde,
o față de masă
asortată — conferă
căminului dumneavoastră
un plus de ele ganță și confort.

Magazinele și raioanele
specializate ale comerțului
de stat vă oferă posibilitatea
de a alege cele mai
frumoase modele de :
covoare cu desene geometrice
sau florale,
în variate dimensiuni,
perdele,
seturi de fețe masă
și cuverturi.

Folosiți pentru
trimiterile dumneavoastră,
serviciile de poștă.

București
Piața Unirii nr. 1

- Parter : cadouri
- Etaaj I : totul pentru femei și copii
- Etaaj II : pentru garderoba bărbaților și țesături
- Etaaj III : pentru timpul nostru liber
- Etaaj IV : pentru apartamentul nostru
- Etaaj V : cofetărie
- Etaaj VI : articole
- Subsol : produse alimentare

Deschis zilele între 8—21, iar duminica între orele 8—13.

FIȚI BINE VENIȚI

*magazinul
universal*

UNIREA

Almanah filatelic 1986

Editat de :

ROMPRESFILATELIA

La mulți ani 1986!

ANGELA HARNAJ
redactor responsabil

Consultanți:

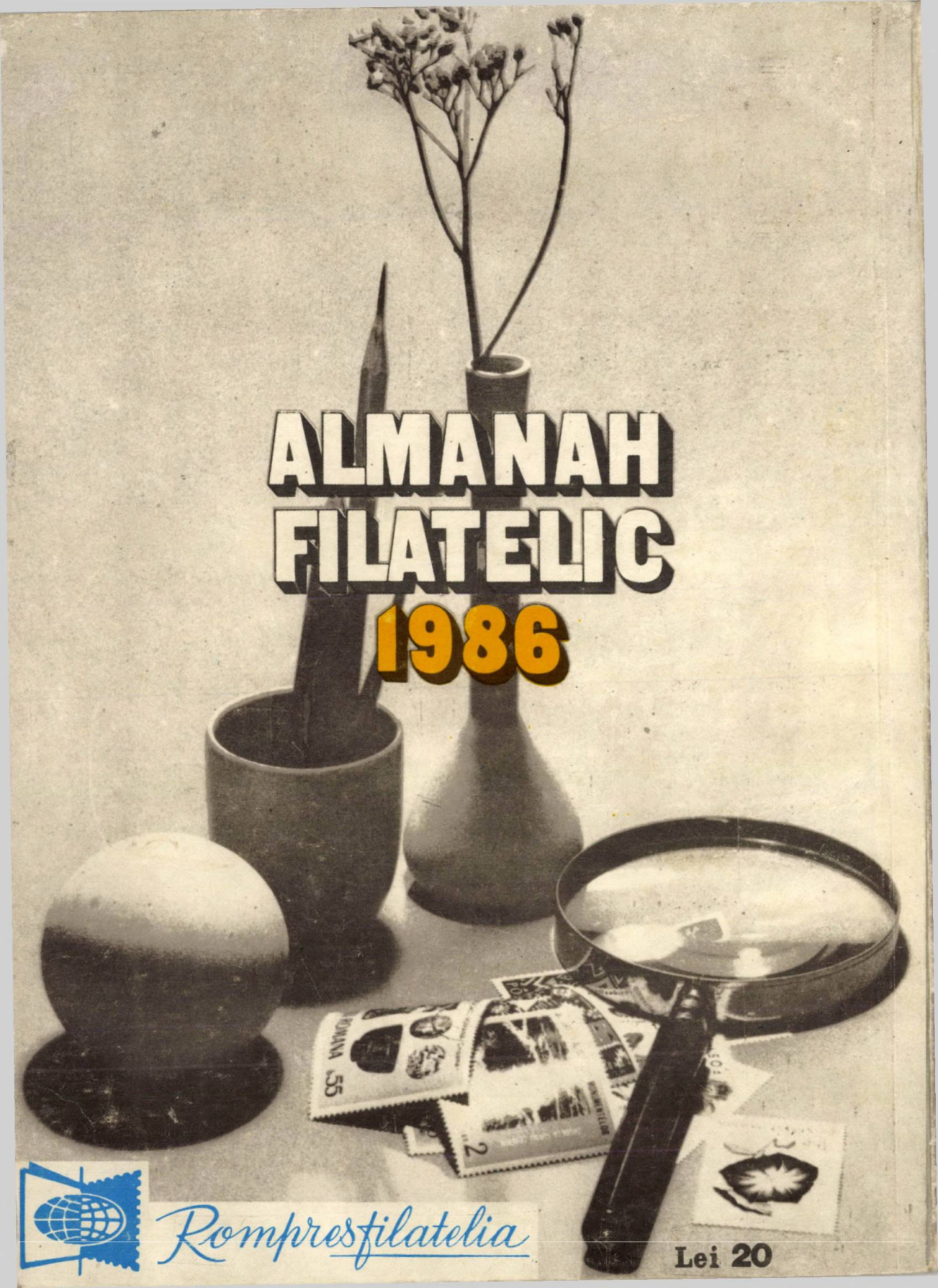
NICOLAE TRIPCOVICI
EMANOIL SĂVOIU

Consultant în probleme
de istorie:

MIRCEA MUȘAT

Corectură: SORIN BODOLEA

Coperta: MIHAI MĂNESCU

ALMANAH FILATELIC 1986

Rompresfilatelia

Lei 20